

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI

2019
FAALİYET
RAPORU

"Beni Türk hekimlerine emanet ediniz."

Mustafa Kemal Atatürk

*"Kanunî Sultan Süleyman'ın,"Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi,
olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi."
ilkesinden hareketle, Devlet-i Aliyye-i Osmaniye'yi bir sağlıklı
nefese feda edebilecek bir inanış bizim kültürümüzde var.
Halk içinde devletten daha itibarlı bir şey olmadığı gibi dünyada da
sağlıklı bir nefes gibi, sağlıklı bir hayat gibi bir mutluluk yoktur."*

*Recep Tayyip Erdoğan
Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı*

Bakan/Üst Yönetici Sunuşu

Sağlık Bakanlığı olarak nihai vizyonumuz, tüm toplum olarak sağlıklı hayat tarzının benimsendiği, herkesin sağlık hakkına kolaylıkla ve yüksek hizmet kalitesiyle eriştiği bir Türkiye'ye sahip olmaktır. Bakanlığımız bütün faaliyetlerini bu hedef doğrultusunda yürütmektedir. Bakanlığımız, halk sağlığının korunması ve geliştirilmesi, hastalık risklerinin azaltılması ve önlenmesi, teşhis, tedavi ve rehabilite edici sağlık hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık eğitimi ve araştırma faaliyetlerinin geliştirilmesi, sağlık insan gücünün ülke sathında dengeli dağılımının sağlanması ve yurt sathında eşit, kaliteli ve verimli hizmet sunumunun sağlanması gibi kritik görev ve sorumlulukları bulunan bir teşkilattir.

İnsan merkezli anlayışımızla, bedenen ve ruhen sağlıklı nesillerin yetişmesi önceliğimizdir. Sağlıklı nesillerin yetiştirilmesini, aynı zamanda kalkınmada beşeri sermayenin oluşumu için de bir gereklilik olarak görüyoruz. Sağlık alanında hizmet standardının sürdürülebilirliğini sağlamak, yeni reformlarla hizmet kalitesini artırmak, başta dezavantajlı kesimler olmak üzere hizmeti vatandaşlarımızın ayağına götürmek temel amacımızdır. Bu amaç doğrultusunda, sağlık hizmetlerinin erişilebilirliğini ve kalitesini sürekli artırmayı hedefliyoruz. Önümüzdeki dönem de sağlık hizmetlerinde sürekli olarak kaliteyi yükselttiğimiz, vatandaşımızın memnuniyetine odaklandığımız ve hedeflerimizi her seferinde daha yukarı koymaya devam edeceğimiz bir dönem olacaktır. Bu dönemi, daha önceki dönemlerden ayıran en önemli özellik süratli hareket etmek ve yapılan işi en kısa zamanda vatandaşa hizmete dönüştürmektir. Geldiğimiz noktadan bir üst noktaya daha çıkmak ve ülkemizi dünyada sağlık hizmetleri sunumunda lider ülke haline getirmek için gayret sarf ediyoruz.

Sağlıkta Dönüşüm Programı'nın hayata geçtiği 2003 yılından bu yana ülkemizin temel sağlık göstergeleri önemli ölçüde iyileşmiştir. Sosyal devlet olmanın bir gereği olarak bütün bu kazanımlar

vatandaşlarımıza ilave mali yük getirmeden gerçekleştirilmiştir. Temel sağlık göstergelerimizin korunması ve daha iyi seviyelere yükseltilmesi için yapılacak çabalar yine bu doğrultuda devam edecektir. Yaptığımız yatırımlar ve düzenlemelerle sağlık hizmetlerine fiziksel ve finansal erişim ülke genelinde artmıştır. Bunun neticesinde sağlık çıktılarında ve göstergelerinde önemli iyileşmeler sağlanmıştır. Önümüzdeki dönemde hastane hizmetlerinde hizmet sunumu daha da iyileştirilecek, klinik kalitenin geliştirilebilmesi için tanı ve tedavi süreçlerinde standardizasyon sağlanacaktır. Ülke kaynaklarımızı daha verimli kullanmak, özellikle sağlık hizmetlerinin yanı sıra eğitim ve araştırma ortamını güçlendirmek amacıyla başta şehir hastanelerimiz olmak üzere üniversitelerimizle işbirliği içerisinde mükemmeliyet merkezleri kurmayı hedeflemekteyiz.

Ülkemiz Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) ortalamasının yarısından daha az bir kişi başı sağlık harcaması ile daha yüksek bir memnuniyet düzeyi yakalamıştır. Tüm toplum olarak sağlıklı hayat tarzının benimsendiği, herkesin sağlık hakkının korunduğu, ihtiyaç hâlindeki herkesin vaktinde ve kaliteli sağlık hizmetine kolayca erişebildiği bir Türkiye'nin, kamu, üniversite ve özel sektör ayrımı yapılmaksızın, tüm ülke kaynaklarının seferber edildiği, riskli grupları önceleyerek toplumun en ücra köşesine ulaşabilen, tüm toplumu sağlıklı olmaya teşvik eden, verimli, hakkaniyetli, sürdürülebilir; vatandaşımızın alışkanlıkları, inançları ve beklentilerine saygı göstererek onların ihtiyaçlarını karşılayan bir sağlık sistemine sahip olarak hedeflerimize erişeceğimize inanıyorum.

Bakanlığımızın hizmet sunum kalitesinin artırılması, kamu yönetiminde hesap verebilirliğin sağlanması ve daha şeffaf bir yapının oluşturulması için faaliyet raporları önemli araçlardan biridir. Türkiye'nin sağlık sektörü reformlarına, politikalarına ve stratejilerine rehberlik etmede katkı sağlaması, sektörle ilgili tüm kurum, kuruluş ve kişilere faydalı olması; Bakanlığımızca yürütülen faaliyetlerin değerlendirilmesi amacıyla 2019 Yılı İdare Faaliyet Raporu'nu kamuoyunun bilgisine sunmaktayız. Ülkemizin sağlık seviyesinin gelişmesi adına fedakarca çalışan sağlık ordumuza ve bu detaylı çalışmayı hazırlamada emeği geçen tüm arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Dr. Fahrettin KOCA

T.C. Sağlık Bakanı

İÇİNDEKİLER

I. GENEL BİLGİLER	11
A. Misyon ve Vizyon	11
B. Yetki, Görev ve Sorumluluklar	12
C. İdareye ilişkin Bilgiler	15
1. Fiziksel Yapı	15
2. Teşkilat Yapısı	16
3. Bilgi ve Teknolojik Kaynaklar	17
4. İnsan Kaynakları	23
5. Sunulan Hizmetler	26
5.1. Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü	26
5.2. Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü	27
5.3. Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü	27
5.4. Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü	28
5.5. Sağlığın Geliştirilmesi Genel Müdürlüğü	28
5.6. Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü	29
5.7. Sağlık Yatırımları Genel Müdürlüğü	29
5.8. Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü	29
5.9. Strateji Geliştirme Başkanlığı	30
5.10. Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü	30
5.11. Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü	31
5.12. Teftiş Kurulu Başkanlığı	31
5.13. İç Denetim Birimi Başkanlığı	31
5.14. Özel Kalem Müdürlüğü	32
5.15. Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği	32
6. Yönetim ve İç Kontrol Sistemi	33
D. Diğer Hususlar	34
İç Denetim	34
II. AMAÇ VE HEDEFLER	35
A. İDARENİN AMAÇ VE HEDEFLERİ	35
B. TEMEL POLİTİKA VE ÖNCELİKLER	38
1. ON BİRİNCİ KALKINMA PLANI	38
2. CUMHURBAŞKANLIĞI 2019 YILI YILLIK PROGRAMI	42
3. CUMHURBAŞKANLIĞI II.100 GÜNLÜK İCRAAT PROGRAMI	43
4. CUMHURBAŞKANLIĞI III.100 GÜNLÜK İCRAAT PROGRAMI	45
5. CUMHURBAŞKANLIĞI 180 GÜNLÜK İCRAAT PROGRAMI	46
III. FAALİYETLERE İLİŞKİN BİLGİ VE DEĞERLENDİRMELER	47
A. MALİ BİLGİLER	47
1. Bütçe Uygulama Sonuçları	47
2. Temel Mali Tablolara ilişkin Açıklamalar	49

3. Global Bütçe	50
4. Mali Denetim Sonuçları	52
B. PERFORMANS BİLGİLERİ	53
1. Faaliyet ve Proje Bilgileri	53
1.1. Halk Sağlığı Hizmetleri	53
1.2. Sağlıkın Geliştirilmesi Hizmetleri	88
1.3. Kamu Hastane Hizmetleri	109
1.4. Sağlık Hizmetleri	127
1.5. Sağlık Bilgi Sistemi Hizmetleri	141
1.6. Acil Sağlık Hizmetleri	154
1.7. Sağlık Yatırımı Hizmetleri	162
1.8. Yönetim Hizmetleri	167
1.9. Stratejik Yönetim ve Mali Hizmetler	170
1.9. Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Hizmetleri	181
1.10. Hukuk Hizmetleri	192
1.11. Teftiş Hizmetleri	193
2. Performans Sonuçları Tablosu	195
2.1. Cumhurbaşkanlığı 2019 Yılı Yıllık Programı	196
2.2. Cumhurbaşkanlığı II. 100 Günlük İcraat Programı	198
2.3. Cumhurbaşkanlığı III. 100 Günlük İcraat Programı	207
2.4. Cumhurbaşkanlığı 180 Günlük İcraat Programı	213
IV. KURUMSAL KABİLİYET VE KAPASİTENİN DEĞERLENDİRİLMESİ	220
ÜSTÜNLÜKLER	221
ZAYIFLIKLAR	222
DEĞERLENDİRME	223
V. ÖNERİ VE TEDBİRLER	224
VI. EKLER	226

Tablolar Dizini

Tablo 1: Sağlık Bakanlığı Personel Sayıları, 2019	15
Tablo 2: Büro Makineleri Envanteri, 2019	17
Tablo 3: Bilişim Sistemi Donanım Envanteri, 2019	17
Tablo 4: Sağlık Bakanlığı Personel Sayıları, 2019	23
Tablo 5: Bütçe Giderlerinin Ekonomik Sınıflandırması, (1.000 TL), 2018-2019	47
Tablo 6: Ödenek ve Harcamaların Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Dağılımı, (1.000 TL), 2018-2019	49
Tablo 7: Kurumsal Sınıflandırmaya Göre Bütçe Giderleri, (1.000 TL), 2019	49
Tablo 8: Fonksiyonel Sınıflandırmaya Göre Bütçe Giderleri, (1.000 TL), 2019	50
Tablo 9: Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler, (TL), 2019	50
Tablo 10: Yıllar İtibarıyla Gider Gerçekleşme Durumu, (Milyon TL)	50
Tablo 11: Sağlık Bakanlığı Finansmanının GSYİH İçerisindeki Payı, (Milyon TL), 2002-2019	51
Tablo 12: Sağlık Bakanlığı Hizmet Sunumu Finansmanı, (TL), 2019	51
Tablo 13: Toplum Sağlığı Merkezleri ve İlçe Sağlık Müdürlükleri Tarafından Gerçekleştirilen Danışmanlık Hizmeti ve Muayene Sayıları, 2019	54
Tablo 14: 2018-2019 Dönemi Koruyucu Ağız ve Diş Sağlığı Program Verileri	56
Tablo 15: Sığınmacılara Sunulan Sağlık Hizmeti, 2011-2019	57
Tablo 16: Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı Harekât Bölgesinde Sunulan Sağlık Hizmetleri	59
Tablo 17: Birinci Basamak Sağlık Birim/Kurumları, 2019	60
Tablo 18: Laboratuvarlarda Gerçekleştirilen Analiz Sayısı	68
Tablo 19: Sürücü Davranışlarının Geliştirme Eğitimi Verileri, 2019	71
Tablo 20: Yıllara Göre 15-49 Yaş Kadın İzlemi, 2013-2019	76
Tablo 21: Tüketici Güvenliği Laboratuvar Analizi, 2019	87
Tablo 22: Sağlık Tesisi Bilgileri, 2019	109
Tablo 23: Hizmete Açılan Özellikli Hizmet Merkezleri, 2019	110
Tablo 24 : Anne Dostu Hastane Ünvanı Alan Hastaneler, 2019	112
Tablo 25: HET (Hidroterapi Eşliğinde Travay) Ünitesi Olan Sağlık Tesisleri, 2019	113
Tablo 26 : Bebek Dostu Yenidoğan Yoğun Bakım Ünvanı Alan Sağlık Tesisleri, 2019	113
Tablo 27: 2019 Yılında Açılan Çocuk İzlem Merkezleri (ÇİM)	115
Tablo 28: Çalışan Memnuniyeti Oranı	122
Tablo 29: Hasta Hakları Verileri, 2019	122
Tablo 30: Hasta Memnuniyeti Oranı, 2017-2019	123
Tablo 31 : İş Sağlığı ve Güvenliği Kapsamında Takip Edilen Veriler, 2019	123
Tablo 32: Danışan Türleri, 2019	124
Tablo 33: Sertifikalı Eğitim Programları (SEP), 2016-2019	125
Tablo 34 : Yayınlanan İyi Uygulama Kategorileri ve Örnek Sayısı, 2019	126
Tablo 35: Organ Nakli Merkezleri, 2019	130
Tablo 36: Hemodiyaliz Merkezi Sayıları, 2019	131
Tablo 37: Kurum Türüne Göre Göz Bankaları Dağılımı, 2019	132
Tablo 38: Sağlıkta Kalite Değerlendirmeleri Süreci, 2019	135
Tablo 39: HBBS'ye Yapılan Başvuru ve Başvuruya İlişkin İstatistiki Veriler, 2019	138
Tablo: 40 MHRS Üzerinden Alınan Toplam Randevu Sayısı ve Artış Oranları, 2018-2019	141
Tablo 41: Şehir Hastanelerinin Son Durumu, 2019	162
Tablo 42: Devam Eden Proje ve İhale Dokümanı Hazırlanması İşleri, 2019	164
Tablo 43: Tamamlanan Proje ve İhale Dokümanı Hazırlanması İşleri, 2019	164
Tablo 44: Genel Bütçe Modeli İle Danışmanlık Hizmet Alımı İhalesi Yapılan Şehir Hastaneleri, 2019	165
Tablo 45: Genel Bütçe Modeli ile Danışmanlık Hizmet Alımı İhalesi Çalışmaları Devam Eden Şehir Hastaneleri, 2019 ..	165
Tablo 46: Geçici Kabulü Yapılan İşler, 2019	165
Tablo 47: Yapı Denetim Hizmetleri Yürütülen İşler, 2019	166
Tablo 48: Ödenek Tahsisi, 2019	176
Tablo 49: Döner Sermaye Borç Stoku, 2019	177
Tablo 50: Düzenlenen Sağlık Haftaları, 2019	188
Tablo 51: Ülkemizde Eğitim Verilen Yabancı Sağlık Personeli	189
Tablo 52: Sunulan Hizmetler, 2019	192
Tablo 53: Raporların Türüne Göre Dağılımı, 2019	193
Tablo 54: Tazmin Raporunun Dağılımı, 2019	193
Tablo 55: Ön İnceleme Raporlarının Dağılımı, 2019	193
Tablo 56: Dilekçelerin Önerilen İşleme Göre Dağılımı, 2019	194
Tablo 57: Denetim Sonucu Hazırlanan Raporların Konulara Göre Dağılımı, 2019	194

Grafikler Dizini

Grafik 1: Fiili Çalışan Personelin Cinsiyete Göre Dağılımı, 2019.....	23
Grafik 2: Fiili Çalışan Personelin Yaş Durumuna Göre Dağılımı, 2019.....	24
Grafik 3: Fiili Çalışan Personelin Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı, 2019.....	24
Grafik 4: Fiili Çalışan Personelin Hizmet Süreleri, 2019.....	25
Grafik 5: Aylara Göre Mevsimlik Tarım İşçi ve Aile Sayılarının Dağılımı, 2019	54
Grafik 5: Aylara Göre Mevsimlik Tarım İşçi ve Aile Sayılarının Dağılımı, 2019	55
Grafik 6: Aylara Göre Sağlıklı Hayat Merkezlerine Başvuru Sayısı, 2019.....	56
Grafik 7: Olay Yönetim Sistemi'nde Takip Edilen Olayların Nedenlerine Göre Dağılımı, 2019.....	61
Grafik 8: Aşılama Hızları, 2018.....	62
Grafik 9: Birinci Basamak Kanser Tarama Faaliyetleri, 2019.....	71
Grafik 10: Yıllara Göre Bebek Ölüm Hızları, 2007-2019.....	74
Grafik 11: Yıllara Göre Doğum Öncesi Bakım Alan Kadınların Oranı, (En Az Bir Ziyaret).....	77
Grafik 12: Yıllara Göre Anne Ölüm Oranları, 1990-2018.....	78
Grafik 13: Türkiye'de Obezite Sıklığı	79
Grafik 14: Akraba Dışı Nakillere TÜRKÖK'ün Katkısı, %.....	131
Grafik 15: Olağan, Olağandışı Denetim Sayıları, 2014-2019.....	139
Grafik 16:112 Acil Sağlık İstasyonu Sayıları, 2010-2019.....	154
Grafik 17: 112 Acil Sağlık Ambulansı Sayıları, 2010-2019.....	155
Grafik 18: Ödenek Tahsis, 2019.....	176

KISALTMALAR

ADSH	Ağız ve Diş Sağlığı Hastanesi
ADSM	Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi
AMATEM	Alkol ve Madde Bağımlılığı Tedavi ve Eğitim Merkezi
ASOS	Acil Sağlık Otomasyon Sistemi
ATS	Aşı Takip Sistemi
BAHAR	Bağımlı Hastalar Rehabilitasyon Merkezi
BMDW	Uluslararası Kemik İliği Bankası
BMYK	Bağımlılık ile Mücadele Yüksek Kurulu
CAD	Kümülatif Atfedilebilir Fark
CBDDO	Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi
CBS	Coğrafi Bilgi Sistemi
ÇİMER	Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi
ÇEKÜS	Çocuk, Ergen, Kadın ve Üreme Sağlığı
ÇEMATEM	Çocuk Ergen Madde Tedavi Merkezi
ÇevSis	Çevre Sağlığı Bilgi Sistemi
ÇİM	Çocuk İzlem Merkezi
ÇİYAD	Çocuklarda İleri Yaşam Desteği
ÇKYS	Çekirdek Kaynak Yönetim Sistemi
ÇPSSGP	Çok Paydaşlı Sağlık Sorumluluğunu Geliştirme Programı
ÇSBYS	Çevre Sağlığı Bilgi Yönetim Sistemleri
DHY	Devlet Hizmet Yükümlülüğü
DMO	Devlet Malzeme Ofisi
DSÖ	Dünya Sağlık Örgütü
EBYS	Elektronik Belge Yönetim Sistemi
ESİM	Engelsiz Sağlık İletişim Merkezi Uygulaması
EVS	Elektronik Vaka Sistemi
GBOK	Gümrük Birliği Ortak Komitesi
GBP	Genişletilmiş Bağışıklama Programı
GETAT	Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp
GRS	Güvenlik Raporlama Sistemi
GSM	Göçmen Sağlığı Merkezi
HAP	Hastane Afet ve Acil Durum Planları
HBBS	Hasta Başvuru Bildirim Sistemi
HBOT	Hiperbarik Oksijen Tedavi Merkezleri
HBYS	Hastane Bilgi Yönetim Sistemi
HET	Hitroterapi Eşliğinde Travay
HSYS	Halk Sağlığı Yönetim Sistemi
HYP	Hastalık Yönetim Platformu
ICD-O	Onkoloji Hastalıklarının Uluslararası Sınıflandırılması
İKYS	İnsan Kaynakları Yönetim Sistemi
İSG	İş Sağlığı ve Güvenliği
KDS	Karar Destek Sistemi
KEK	Karma Ekonomik Komisyonu
KEP	Kayıtlı Elektronik Posta
KETEM	Kanser Erken Teşhis, Tarama ve Eğitim Merkezleri
KPS	Kimlik Paylaşım Sistemi
KTS	Kayıt Tescil Sistemi
KYTA	Küresel Yetişkin Tütün Araştırması
LBYS	Laboratuvar Bilgi Yönetim Sistemi
LOINC	Logical Observation Identifiers Names and Codes/ Mantıksal Gözlem Tanımlayıcılarının İsimleri ve Kodları
MBYS	Muayene Bilgi Yönetim Sistemi
MELİS	Merkezi Entegre Laboratuvar İşletim Sistemi
MET	Metabolik Eşdeğer Dakika
MHRS	Merkezi Hekim Randevu Sistemi
MİZ	Mekânsal İş Zekası

MKYS	Malzeme Kaynakları Yönetim Sistemi
NRP	Neonatal Resüsitasyon Eğitimi
OIE	Dünya Hayvan Sağlığı Örgütü
OSB	Otizm Spektrum Bozukluğu
OYS	Olay Yönetim Sistemi
ÖBS	Ölüm Bildirim Sistemi
PDC	Personel Dağılım Cetveli
PDUP	Psikososyal Destek Uygulayıcı Programı
RSGÜÇ	Ruh Sağlığı Hizmetlerini Güçlendirme Programı
SABİM	Sağlık Bakanlığı İletişim Merkezi
SAKO	Standardize Araç Kullanım Oranı
SAKOM	Sağlık Afet Koordinasyon Merkezi
SARISevere Acute Respiratory Infections	Sentinel Ağır Akut Solunum Yolu enfeksiyonları
SAS	Sağlık Akreditasyon Standartları
SBA	Sağlık Bilişim Ağı
SEP	Sertifikalı Eğitim Programları
SIR	Yoğun Bakım Ünitelerinde İnvaziv Araç İlişkili Enfeksiyonlarda Standardize Enfeksiyon Oranı
SİNA	Sağlıkta İstatistik ve Nedensel Analizler Uygulaması
SİP	Sanayi İşbirliği Projesi
SKS	Sağlıkta Kalite Standartları
SKYS	Özel Sağlık Kuruluşları Yönetim Sistemi
SOME	Siber Olaylara Müdahale Ekibi
SPTS	Sağlık Personeli Takip Sistemi
STD	Sağlık Teknolojisi Değerlendirme
SÜDGE	Sürücü Davranışlarını Geliştirme Eğitimi
SYPD	Sözleşmeli Yönetici Performans Değerlendirme
TAŞPAKON	Tüm Aşçılar ve Pastacılar Konfederasyonu
TBSA	Türkiye Beslenme ve Sağlık Araştırması
TDMS	Tek Düzen Muhasebe Sistemi Uygulaması
TGDF	Türkiye Gıda ve İçecek Dernekleri Federasyonu
TLKPDF	Türkiye Lokantacılar ve Pastacılar Federasyonu
TNSA	Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması
TPP	Tedarik Paylaşım Platformu
TRSM	Toplum Ruh Sağlığı Merkezi
TSİM	Temel Sağlık İstatistikleri Modülü
TUBATİS	Tütün Bağımlılığı Tedavisi İzlem Sistemi
TULSA	Tüberküloz Laboratuvar Sürveyans Ağı
TÜDEP	Tütün Denetçileri Eğitim Programı
UAVT	Ulusal Adres Veri Tabanı
UBK	Ulusal Beslenme Konseyi
UETS	Uzmanlık Eğitimi Takip Sistemi
UKAY	Ulusal Kaza ve Yaralanma Uygulaması
UNICEF	Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
ÜYTE	Üremeye Yardımcı Tedavi Merkezi
VSD	Ventriküler Septal Defekt
YTS	Yatırım Takip Sistemi
YUP	Yabancı Uyruklular Poliklinikleri

I. GENEL BİLGİLER

A. Misyon ve Vizyon

MİSYONUMUZ

İnsan merkezli yaklaşımla birey ve toplumun sağlık hakkını ve sağlığını en üst düzeyde korumak, sağlık sorunlarına zamanında, uygun ve etkili çözümleri yüksek hizmet kalitesiyle sunmak.

VİZYONUMUZ

Sağlıklı hayat tarzının benimsendiği, herkesin sağlık hakkına kolaylıkla ve yüksek hizmet kalitesiyle eriştiği bir Türkiye.

B. Yetki, Görev ve Sorumluluklar

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 56. Maddesi

“Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir. Devlet herkesin hayatını beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak; insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi artırarak iş birliğini gerçekleştirmek amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenler. Devlet, bu görevini kamu ve özel kesimdeki sağlık ve sosyal kurumlardan yararlanarak, onları denetleyerek yerine getirir. Sağlık hizmetlerinin yaygın bir şekilde yerine getirilmesi için kanunla genel sağlık sigortası kurulabilir.”

Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi

Bakanlığımızın teşkilat yapısını düzenleyen 11.10.2011 tarihli ve 663 sayılı Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin bazı hükümleri 9 Temmuz 2018 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 703 sayılı “Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” ile yürürlükten kaldırılmış ve teşkilat yapısını düzenleyen hükümleri dışında kalan sağlık alanındaki diğer hükümleri aynen korunmuş ve mezkûr Kararname'nin adı “Sağlık Alanında Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” şeklinde değiştirilmiştir. Dolayısı ile Bakanlığımızın teşkilat yapısı ile görev ve sorumlulukları 10 Temmuz 2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan “Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası:1)” ile Bakanlığımızın bağlı ve ilgili kuruluşlarının teşkilat yapısı ile görev ve sorumlulukları ise “Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 4)” ile düzenlenmiştir.

Bakanlığımızın teşkilat yapısını düzenleyen 1 No'lu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin On ikinci Bölüm 352'nci maddesine göre;

(1) Herkesin bedenî, zihnî ve sosyal bakımdan tam bir iyilik hâli içinde hayatını sürdürmesini sağlamak amacıyla, Sağlık Bakanlığının görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Halk sağlığının korunması ve geliştirilmesi, hastalık risklerinin azaltılması ve önlenmesi için çalışmalar yapmak,
- b) Teşhis, tedavi ve rehabilite edici sağlık hizmetlerinin yürütmek,
- c) Uluslararası önemi haiz halk sağlığı risklerinin ülkeye girmesini önlemek,
- ç) Sağlık eğitimi ve araştırma faaliyetlerini geliştirmek,
- d) Sağlık hizmetlerinde kullanılan ilaçlar, özel ürünler, ulusal ve uluslararası kontrole tâbi maddeler, ilaç üretiminde kullanılan etken ve yardımcı maddeler, kozmetikler ve tıbbi cihazların güvenli ve kaliteli bir şekilde piyasaya sunulması, halka ulaştırılması ve fiyatlarının belirlenmesi için çalışmalar yapmak,
- e) İnsan gücünde ve maddî kaynaklarda tasarruf sağlamak ve verimi artırmak, sağlık insan gücünün ülke sathında dengeli dağılımını sağlamak ve bütün paydaşlar arasında iş birliğini gerçekleştirmek suretiyle yurt sathında eşit, kaliteli ve verimli hizmet sunumunu sağlamak,
- f) Kamu ve özel hukuk tüzel kişileri ile gerçek kişiler tarafından açılacak sağlık kuruluşlarının ülke sathında planlanması ve yaygınlaştırılması için çalışmalar yapmak,

g) Kanunlarla ve Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile verilen diğere görevleri yapmak.

(2) İlaç fiyatlarının belirlenmesine ilişkin usûl ve esaslar Bakanlığın teklifi üzerine Cumhurbaşkanınca belirlenir.

Sağlık Bakanlığının Görev Alanlarına İlişkin Diğer Mevzuat

- 209 sayılı Sağlık Bakanlığına Bağlı Sağlık Kurumları ile Esenlendirme (Rehabilitasyon) Tesislerine Verilecek Döner Sermaye Hakkında Kanun
- 663 sayılı Sağlık Alanında Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
- Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 4)
- 224 sayılı Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Hakkında Kanun
- 992 sayılı Seriri Taharriyat ve Tahlilat Yapılan ve Masli Teamüller Aranılan Umuma Mahsus Bakteriyoloji ve Kimya Laboratuvarları Kanunu
- 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun
- 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu
- 2238 sayılı Organ ve Doku Alınması, Saklanması, Aşılması ve Nakli Hakkında Kanun
- 2548 sayılı Gemi Sağlık Resmi Kanunu
- 3153 sayılı Radyoloji, Radyom ve Elektrikle Tedavi ve Diğer Fizyoterapi Müesseseleri Hakkında Kanun
- 3224 sayılı Türk Diş Hekimleri Birliği Kanunu
- 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu
- 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu
- 4207 sayılı Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanun
- 4703 sayılı Ürönlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun
- 4924 sayılı Eleman Temininde Güçlük Çekilen Yerlerde Sözleşmeli Sağlık Personeli Çalıştırılması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
- 5193 sayılı Optisyonelik Hakkında Kanun
- 5258 sayılı Aile Hekimliği Kanunu
- 5283 sayılı Bazı Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Ait Sağlık Birimlerinin Sağlık Bakanlığına Devredilmesine Dair Kanun
- 5324 sayılı Kozmetik Kanunu
- 5368 sayılı Verem Savaşı Hakkında Kanun
- 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu
- 5624 sayılı Kan ve Kan Ürünleri Kanunu

- 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu
- 6023 sayılı Türk Tabipler Birliği Kanunu
- 6197 sayılı Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun
- 6283 sayılı Hemşirelik Kanunu
- 6428 sayılı Sağlık Bakanlığınca Kamu-Özel İş Birliği Modeli İle Tesis Yaptırılması, Yenilenmesi ve Hizmet Alınması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
- 6569 sayılı Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığının (TÜSEB) Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
- 6643 sayılı Türk Eczacıları Birliği Kanunu
- 7402 sayılı Sıtmanın İmhası Hakkında Kanun

C. İdareye ilişkin Bilgiler

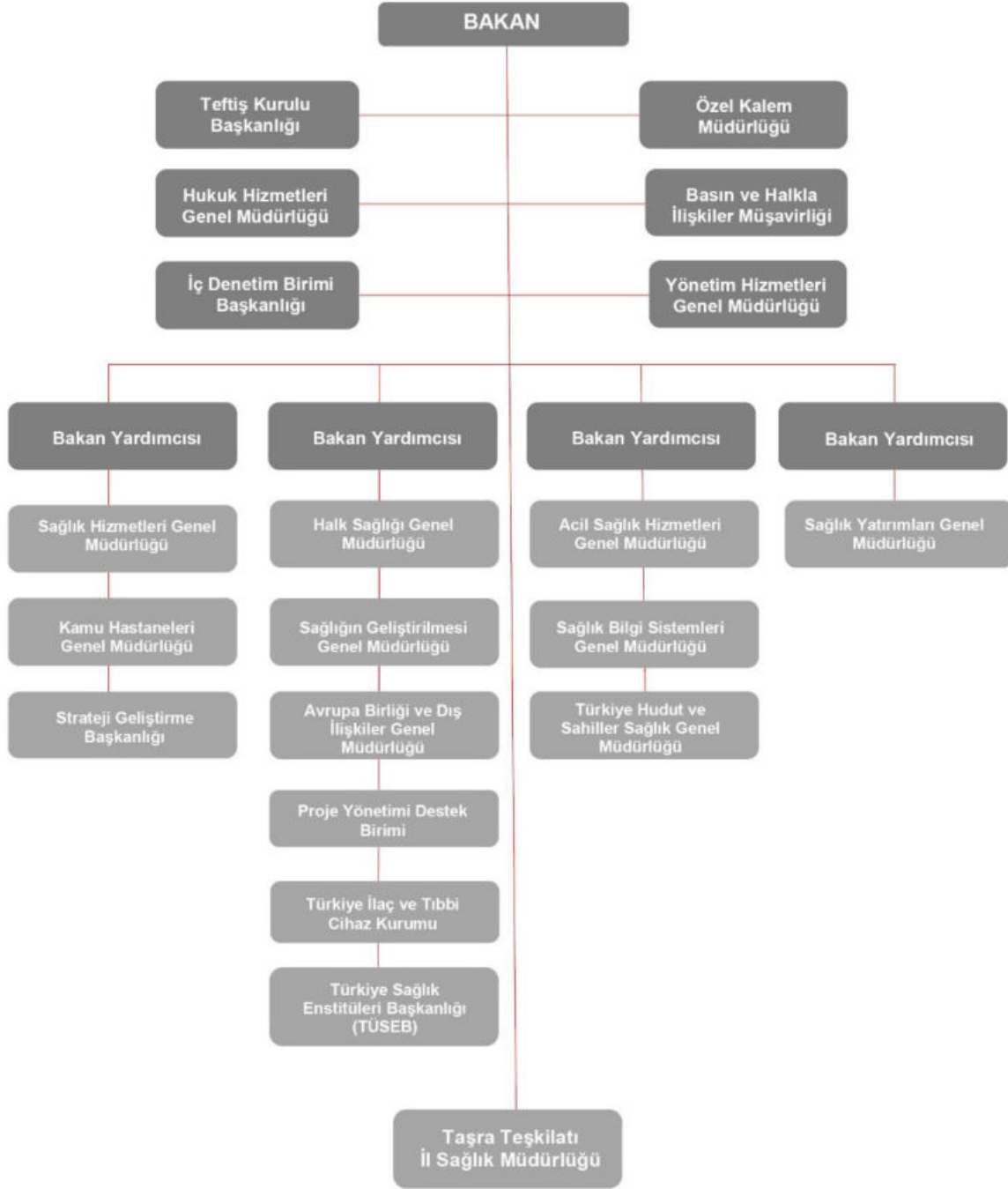
1. Fiziksel Yapı

Tablo 1: Sağlık Bakanlığı Personel Sayıları, 2019

Özel Kalem Müdürlüğü	Bilkent Yerleşkesi, Üniversiteler mah. Dumlupınar Bulvarı 6001. Cad. No:9 Çankaya/Ankara 06800
Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü	Bilkent Yerleşkesi, Üniversiteler mah. Dumlupınar Bulvarı 6001. Cad. No:9 Çankaya/Ankara 06800
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği	Bilkent Yerleşkesi, Üniversiteler mah. Dumlupınar Bulvarı 6001. Cad. No:9 Çankaya/Ankara 06800
Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü	Bilkent Yerleşkesi, Üniversiteler mah. Dumlupınar Bulvarı 6001. Cad. No:9 Çankaya/Ankara 06800
Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü	Sağlık Mahallesi A. Adnan Saygun 2 Cad No: 55 Sıhhiye Çankaya/Ankara 06100
Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü	Bilkent Yerleşkesi, Üniversiteler mah. Dumlupınar Bulvarı 6001. Cad. No:9 Çankaya/Ankara 06800
Sağlığın Geliştirilmesi Genel Müdürlüğü	Bilkent Yerleşkesi, Üniversiteler mah. Dumlupınar Bulvarı 6001. Cad. No:9 Çankaya/Ankara 06800
Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü	Bilkent Yerleşkesi, Üniversiteler mah. Dumlupınar Bulvarı 6001. Cad. No:9 Çankaya/Ankara 06800
Sağlık Yatırımları Genel Müdürlüğü	Bilkent Yerleşkesi, Üniversiteler mah. Dumlupınar Bulvarı 6001. Cad. No:9 Çankaya/Ankara 06800
Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü	Bilkent Yerleşkesi, Üniversiteler mah. Dumlupınar Bulvarı 6001. Cad. No:9 Çankaya/Ankara 06800
Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü	Bilkent Yerleşkesi, Üniversiteler mah. Dumlupınar Bulvarı 6001. Cad. No:9 Çankaya/Ankara 06800
Teftiş Kurulu Başkanlığı	Bilkent Yerleşkesi, Üniversiteler mah. Dumlupınar Bulvarı 6001. Cad. No:9 Çankaya/Ankara 06800
Strateji Geliştirme Başkanlığı	Bilkent Yerleşkesi, Üniversiteler mah. Dumlupınar Bulvarı 6001. Cad. No:9 Çankaya/Ankara 06800
Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü	Bilkent Yerleşkesi, Üniversiteler mah. Dumlupınar Bulvarı 6001. Cad. No:9 Çankaya/Ankara 06800
İç Denetim Birimi Başkanlığı	Ön Cebeci Mahallesi Mahmut Esat Bozkurt Caddesi Umut Sokak No:19 Kat:6 Çankaya/ANKARA 06590

2. Teşkilat Yapısı

3. Bilgi ve Teknolojik Kaynaklar

Tablo 2: Büro Makineleri Envanteri, 2019

BÜRO MAKİNELERİ	TOPLAM
Faks Cihazı	2.874
Dizüstü Bilgisayar	20.870
Masaüstü Bilgisayar	276.227
Fotokopi Makinesi	6.364
Yazıcı ve Okuyucular	228.449
Tarayıcılar	13.624
Print Scan Unit	509
Projeksiyon Cihazı	5.729
Sabit Telefon	212.591
Telsiz Telefon	27.190

Tablo 3: Bilişim Sistemi Donanım Envanteri, 2019

ENVANTER	ADET
Storage	388
Switch	10.514
Router	302
Firewall	887

Bakanlığımız bilişim sistemi, bilgi ve teknolojik kaynaklar ile ilgili bilgiler aşağıda belirtilmiştir.

- Sağlık Bilişim Ağı (SBA):** Sağlık sektöründe yer alan kurum ve kuruluşların kaynaklarını ve sağlıkla ilgili verileri ortak kullanabilmeleri, veri iletişimini güvenilir ve hızlı bir kanal üzerinden yapabilmeleri amacıyla ülke genelinde tesis edilen sağlık özel ağıdır.
- Siber Olaylara Müdahale Ekibi (SOME):** Bakanlığımızın tüm birimlerinde bilişim altyapılarına ve geliştirilen uygulamalara yönelik güvenlik testleri yapılmaktadır.
- Web Siteleri İçerik Yönetim Sistemleri:** Bakanlığımızın merkez ve taşra teşkilatına ait web sitelerinin tek merkezden yönetilmesini ve güvenli bir ortamda barındırılmasını sağlamak amacıyla web içerik yönetim sistemleri geliştirilmiş ve standart şablonlarda web siteleri hazırlanmıştır.
- Şehir Hastaneleri Bilişim Altyapısı:** Şehir Hastaneleri Projesi kapsamında 2019 yılı içerisinde Ankara ve Bursa Şehir Hastaneleri hizmet vermeye başlamış olup Hastane Bilgi Yönetim Sistemi (HBYS) hizmeti kapsamında hastaneler açılmadan sahada kontroller yapılmıştır.
- e-İstatistik Uygulaması:** Her sene Bakanlığımızın ilgili birimleri ile iş birliği içerisinde Sağlık İstatistikleri Yıllığı hazırlanarak Türkiye İstatistik Kurumu Resmi İstatistik Programı (RİP) kapsamında yayımlanmaktadır.

6. **e-Metaveri Uygulaması:** Göstergeye ilişkin hesaplama yöntemini açıklayan, bilgi kaynağını tanımlayan, yerini belirten ya da yönetimini kolaylaştıran tanımsal bilgi olarak açıklanmaktadır.
7. **Dijital Hastane Çalışmaları:** Bakanlığımıza ve bağlı kuruluşlarına bağlı sağlık tesislerinde “dijital hastane” kavramını oluşturmak ve yaygınlaştırmak için destek verilmektedir.
8. **Kayıt Tescil Sistemi (KTS):** Sağlık sektörüne yazılım yapan firmaların bilgilerinin tutulduğu, güncel durumlarının takibinin yapıldığı ve firma kullanıcılarının yetki belgesi alabildiği uygulamadır.
9. **Teletıp ve Teleradyoloji Sistemi:** 2015 yılının ilk aylarında birkaç ilde pilot olarak başlayan projenin tüm Türkiye’de yaygınlaştırılması için hastanelerde bulunan HBYS/PACS firmaları ve Genel Sekreterlikler ile entegrasyon çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmalar sonucunda 2016 yılı sonu itibariyle entegrasyon oranı %100’e ulaşmıştır.
10. **e-Rapor Sistemi:** Bakanlığımıza bağlı sağlık kuruluşlarınca verilen tüm raporların elektronik ortamda, e-imzalı olarak verilmesini sağlamak amacıyla geliştirilen sistemdir. Sağlık kuruluşlarımızda oluşturulan raporlar ilgili kurum ve kuruluşlarla online ortamda ilgili mevzuat çerçevesinde paylaşılmaktadır. Vatandaşlarımız, kendisine ait raporlara e-Devlet Kapısı ve e-Nabız Sistemi üzerinden erişebilmektedir.
  - 10.1. **e-Doğum Raporu:** Ülkemizdeki sağlık kuruluşlarında gerçekleşen tüm doğumlar e-Doğum Raporu sistemi üzerinden kayıt altına alınmaktadır.
  - 10.2. **e-Yatağa Bağımlı Kişiler İçin Durum Bildirir Tek Hekim Raporu:** Fiziki durumu ya da hastalığı nedeniyle yatağa bağımlı olan ve bu nedenle oy kullanmaya gidemeyecek vatandaşlarımız için oluşturulan raporlar ile bu seçmenlerin evlerinde oy kullanmaları sağlanmıştır.
  - 10.3. **e-Sporcu Raporu:** Ülkemiz genelinde sağlık kuruluşlarında aile hekimleri ve uzman hekimler tarafından verilen sporcu olabilir kararının belirttiği elektronik imzalı olarak oluşturulan raporlardır.
  - 10.4. **e-Sürücü Raporu:** Emniyet Genel Müdürlüğü yetkilileri ile yapılan analiz çalışmaları sonrası başlatılan e-Sürücü raporları projesi NVİGM iş birliği ile sürdürülmektedir.
  - 10.5. **e-Yoklama ASAL:** Askerlik yükümlüsü vatandaşların hızlı ve kolay şekilde yoklama ve muayene işlemlerini yaptırabilmeleri amacıyla bakanlığımız, Milli Savunma Bakanlığı ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı koordinasyonu ile geliştirilen uygulamaların bütünüdür.
  - 10.6. **e-Psikoteknik Raporu:** Ticari araç sürücülerinin SRC belgesi almadan öncesi geçmesi gereken psikoteknik değerlendirmenin tüm süreçlerini kapsayan bileşendir.
  - 10.7. **e-Erişkinler İçin Engellilik Sağlık Kurulu Raporu:** Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmeliğe uygun geliştirilen bileşen 04 Mart 2019 tarihinde hizmete sunulmuştur.
  - 10.8. **e-ÇÖZGER Raporu:** Çocuklar İçin Özel Gereksinim Değerlendirmesi Hakkında Yönetmeliğe uygun olarak geliştirilen bileşendir.
  - 10.9. **e-Durum Bildirir Tek Hekim Raporları:** Ülkemiz genelinde verilen tüm Durum Bildirir Tek Hekim raporlarını kapsamaktadır.
11. **Beyaz Kod Uygulaması:** Bakanlık ve bağlı kuruluşlar ile özel sağlık tesislerinde çalışan sağlık personelinin, hizmet sunumu sırasında kendisine yönelik işlenen suçların şikâyet bildirimini sağlayabildiği, Bakanlık tarafından bu vakaların izlendiği, değerlendirildiği ve raporlandığı bir uygulamadır.
12. **Sağlık Personeli Takip Sistemi:** Sistem aracılığıyla sağlıkta iş gücü planlanmakta ve personel takibi yapılabilmektedir.

- 13. Ulusal Engelliler Veri Bankası Uygulaması:** Engelli raporu vermeye yetkisi olan sağlık kurumları tarafından hastaların raporlarının kayıt altına alınmasına ve ortak bir alandan takip edilmesine olanak sağlayan uygulamadır.
- 14. Uyuşturucu ile Mücadele Acil Eylem Planı Uygulaması:** Bakanlığımız ve diğer paydaşlar ile beraber yürütülen Uyuşturucu ile Mücadele Eylem Planı kapsamında yapılan faaliyetlerin takibinin yapıldığı uygulamadır.
- 15. Numune Transfer Otomasyon Uygulaması:** Tehlikeli numunelerin yurtdışına gönderilmesi, gönderim prosedürlerinin takip edilmesi ve gönderme işleminin doğruluğunun takibi için geliştirilen uygulamadır.
- 16. Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü Hasta Takip Sistemi Uygulaması:** Dışişleri Bakanlığı ve Bakanlığımız ile diğer ülke bakanlıkları arasında imzalanan protokol kapsamında ülkemizde tedavi olmak için müracaat eden hastaların; başvuru, onay, transfer, sevk, tedavi ve taburcu süreçlerinin ilgili birimler tarafından takip ve koordinasyonun sağlanması amacı ile geliştirilmiştir.
- 17. Sağlık Turizmi Hasta Takip Sistemi Uygulaması:** Ülkemizde ikamet eden ve/veya turist olarak bulunan yabancı uyruklu kişilerin, sağlık verilerinin hastanelerde görev yapan idari personel tarafından kayıt altına alınmasına imkân sağlayan uygulamadır.
- 18. Ulusal Kaza ve Yaralanma Uygulaması (UKAY):** Ülkemizde gerçekleşen iş, trafik vb. kazaların hastanelerden detaylı şekilde kayıt girilerek istatistiki verilerin alınmasını sağlayan uygulamadır.
- 19. Tek Düzen Muhasebe Sistemi Uygulaması (TDMS):** Bakanlığımıza bağlı döner sermayeli sağlık kurumlarına ait muhasebe kayıtlarının tutulduğu web tabanlı bir sistemdir.
- 20. Çevre Sağlığı Bilişim Sistemleri**
- 20.1. Su Kalite Takip Sistemi:** Ülkemizde içme, tüketim ve tedavi amaçlı kullanılan suların teknik ve sıhhi şartlara uygunluğu ile kalite standartlarının sağlanması ile ilgili işlemlerin kayıt altına alınması ve takiplerinin yapılması amacıyla geliştirilmiştir.
- 20.1.1. Ambalajlı Sular Takip Sistemi:** Su üretim tesislerinde dolum ve paketlenmesi yapılan ve ülkemiz topraklarında çıkan insani tüketim amaçlı suların teknik ve sıhhi şartlara uygunluğu ile suların kalite standartlarının sağlanması, kaynak, doğal mineralli ve içme sularının istihali ile ilgili usul ve esaslarının kontrolünü sağlamayı amaçlayan Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) tabanlı sistemdir.
- 20.1.2. İçme ve Kullanma Suları Takip Sistemi:** İçme, yemek yapma, temizlik ve diğer evsel amaçlar ile gıda maddelerinin ve diğer insani tüketim amacıyla kullanılan, ister kaynağından isterse dağıtım aşısından temin edilen ve ticari amaçlı satışa arz edilmeyen suların kayıt altına alınması ve izlenmesini sağlayan CBS tabanlı sistemdir.
- 20.1.3. Kaplıca Suları Takip Sistemi:** Kaplıca, içmece ve iklim kür merkezleri ile buralarda kurulacak sağlık amaçlı her türlü tesisin nitelik ve niceliklerinin uygunluğu, işletme izinlerinin denetlenmesini, sağlık koşullarına uygunluğunun kayıt altına alınmasını ve takibini kapsayan CBS tabanlı sistemdir.
- 20.1.4. Yüzme Suları Takip Sistemi:** Yüzme ve rekreasyon amaçlı kullanılan suların kalitesine ve başta mikrobiyolojik olmak üzere her türlü kirletici ile kirlenmesinin engellenmesine yönelik yapılan her türlü işlemin kayıt altına alınmasını ve takibini kapsayan CBS tabanlı sistemdir.
- 20.1.5. Havuz Suları Takip Sistemi:** Açık ve kapalı yüzme havuzu sularının sıhhi şartlara uygunluğunun, yüzme havuzu suyunun kalitesinin standartlara uygunluğunun kontrolü ve denetimi için yapılan işlemlerin kayıt altına alınmasını ve takibini kapsayan sistemdir.

- 20.1.6. Askeri Sular Takip Sistemi:** Jandarmaya ait 2.000 üzerinde kuyu, sahil güvenlik komutanlığına ait sular ve Türk silahlı kuvvetlerine ait tüm su kaynaklarının Bakanlığımız tarafından numune ve izleme işlemlerinin yapılmasını sağlayan sistemdir.
- 20.2. Mobil Su Uygulaması (İçme Suları ve Ambalajlı Sular):** 81 il ve ilçelerinde kullanılan Bakanlığımız tarafından temin edilmiş tabletler ile içme ve ambalajlı suların numunelendirilmesi ve devam eden süreçlerin yönetilmesini sağlayan uygulamadır.
- 20.3. Kaplıca Suları Takip Sistemi (Kaplıca Arama Portalı):** Toprak, yeraltı, deniz ve iklim kaynaklı doğal tedavi unsurlarının tedavi edici faktör olarak kullanıldığı kaplıca, içmece ve iklim kür merkezleri ile ilgili hususların ve buralarda kurulacak sağlık amaçlı her türlü tesisin nitelik ve niceliklerinin uygunluğunu gösteren halka açık uygulamadır.
- 20.4. Yüzme Suyu Takip Sistemi (Portal):** İnsan sağlığını ve çevreyi korumak üzere, yüzme ve rekreasyon amaçlı kullanılan suların kalitesine ve başta mikrobiyolojik olmak üzere her türlü kirlenme ile kirlenmesinin engellenmesine yönelik halka açık uygulamadır.
- 20.5. Biyosidal Ürünler Takip Sistemi:** Biyosidal ürünlerin piyasaya sunulmadan önce insan, hayvan ve çevre sağlığı ile ilgili, riskleri değerlendirebilecek şekilde üretimi ve ithali ile ruhsatlandırılmasına, tescil edilmesine, piyasaya arz edilmesine, ambalajlanmasına, etiketlenmesine, sınıflandırılmasına, denetlenmesine ve biyosidal ürünlerle ilgili diğer hususlara ilişkin esaslara uygunluğunun kayıt altına alınmasını ve takip edilmesini kapsayan CBS tabanlı bir sistemdir.
- 21. Halk Sağlığı Yönetim Sistemi (HSYS):** İhtiyaç duyulan farklı uygulamaların bütünleşik bir yapıda yeniden kurgulanması, mükerrer uygulamaların kaldırılması, kaliteli veri toplanması, toplanan verilerin analizinin yapılması, raporlanması, tüm süreçlerin uluslararası standartlara uygun hale getirilmesi ve tek merkezden yönetilebilir olması amaçlanmaktadır.
- 21.1. Muayene Bilgi Yönetim Sistemi (MBYS):** Birinci basamak sağlık hizmeti veren birimlerde vatandaşlara ait muayene, reçete, tahlil, tetkik, tedavi, gebe-lohusa izlem, aşı, sağlık raporları vs. sağlık verilerinin elektronik ortamda sağlık personeli tarafından kayıt altına alınması amacıyla geliştirilmiştir.
- 21.2. Kanser Tarama ve Takip Modülü:** Belirli yaş ve cinsiyetteki kişilerin serviks, kolorektal ve meme kanseri taramalarının yapıldığı sistemdir.
- 21.3. Evde Sağlık Hizmetleri:** Evde sağlık hizmetleri vermeye yetkili yataklı tedavi kurumlarını, toplum sağlığı merkezlerini ve buralarda çalışan personel ile aile hekimlerini, aile sağlığı merkezlerini ve aile sağlığı elemanlarını kapsar.
- 21.4. Bağışıklama Uygulamaları:** Genişletilmiş Bağışıklama Programı ve koruyucu sağlık hizmetlerinde kullanılan aşı ve anti-serumların dağıtımı ve uygulamalarının izlenmesi, değerlendirilmesi ve raporlanması faaliyetlerinin yürütülmesine yardımcı olması amacıyla oluşturulan modüldür.
- 21.5. Misafir Anne Takip Modülü:** Doğa koşullarının zorlu olduğu bölgelerde doğumu yaklaşan kadınların tanımlanan şefkat bölgelerinde doğuma kadar misafir edilerek takip edilmesini sağlayan modüldür.
- 21.6. Riskli Gebelik Takip Modülü:** Riskli gebelik bildirim yapılan gebeler için süreç izleme ve takibinin yapılması sağlanmaktadır.
- 21.7. Influenza Sürveyans Uygulaması:** Sistem, yurt içinde gönüllü ve/veya anlaşmalı aile hekimi, hastane sürveyansa sorumlusu, hastane hekimleri tarafından haftalık Influenza ve benzeri hastalık sayılarının bildirimini yapılması ve Bakanlık yetkili kullanıcıları tarafından değerlendirmelerinin yapılarak istatistik verileri elde edilmesi amacı ile kullanılmaktadır.
- 21.8. Akılcı Antibiyotik Web Servisleri:** Tüm AHBS ve HBYS'lerin entegre olabilmesi için geliştirilmiştir.

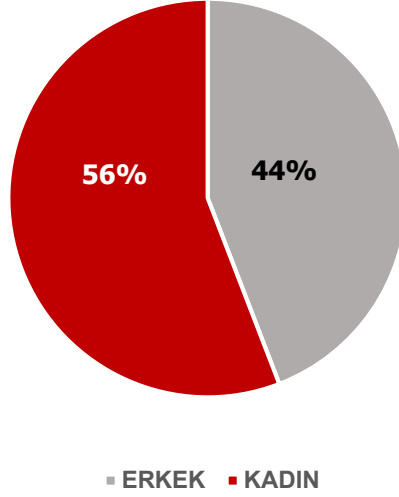
- 22. Ölüm Bildirim Sistemi (ÖBS):** Ülkemizde meydana gelen ölümlere dair verileri hızlı, doğru ve kaliteli şekilde derleyerek elektronik ortama kaydetmek, paydaş kuruluşlara ve Bakanlığımızın tüm bilgi sistemlerine anlık veri aktarmak için oluşturulmuştur
- 23. Hastalık Yönetim Platformu (HYP):** Yaşlanan nüfus ve kronik hastalıkların artmasına bağlı olarak sağlık sistemleri ve ekonomisi üzerindeki yüklerin artmasının ve sağlık hizmetlerinin kaliteli bir şekilde sürdürülebilirliğinin azalmasının önüne geçebilmek amaçlanmıştır.
- 24. Merkezi Entegre Laboratuvar İşletim Sistemi (MELİS):** Bakanlığımıza bağlı birinci basamak sağlık kurum ve kuruluşları için laboratuvar tetkik istemlerinin yapılması ve laboratuvarlardan alınan sonuçların birinci basamak sağlık kurum ve kuruluşlarında çalışan hekimlere iletilmesi sürecinin daha hızlı, güvenilir ve ekonomik olarak yürütülebilmesi amacıyla geliştirilmiştir
- 25. Laboratuvar Bilgi Yönetim Sistemi (LBYS):** 81 İlde 85 Halk Sağlığı Laboratuvarı ile Merkez Klinik ve Klinik Dışı Referans Laboratuvarlarının entegrasyonu sağlayan web tabanlı kurumsal bir otomasyon sistemidir.
- 26. Çekirdek Kaynak Yönetim Sistemi (ÇKYS):** ÇKYS, geniş kapsamlı bir proje olup bilişim sistemine beş (5) ana modülle katkı sağlamaktadır.
- İnsan Kaynakları Yönetim Sistemi (İKYS) modülü,
  - Malzeme Kaynakları Yönetim Sistemi (MKYS) modülü,
  - Özel Sağlık Kuruluşları Yönetim Sistemi (SKYS) modülü,
  - Yatırım Takip Sistemi (YTS) modülü,
  - Temel Sağlık İstatistikleri Modülü (TSİM)
- 27. Elektronik Belge Yönetim Sistemi (EBYS):** Bakanlığımızın sürdürürken oluşturduğu her türlü dokümanı kayıt altına alarak bu bilgilerin elektronik ortamda paylaşılmasına ve kullanıcısı olan tüm personelin her zaman, her yerden elektronik ortamda bu bilgilere kolaylıkla ulaşabilmesine imkân veren bir sistemdir.
- 28. e-Nabız Kişisel Sağlık Kaydı Sistemi:** Vatandaşlarımızın tüm sağlık kayıtlarını tek bir platformda toplayan, zaman ve mekândan bağımsız olarak kolay, hızlı ve güvenilir şekilde erişimine ve kontrolüne sunan kişisel sağlık kaydı sistemidir.
- 29. Kimlik Paylaşım Sistemi (KPS):** Tüm sağlık hizmet sunucularının MERNİS'ten gerekli verilere erişimini sağlayan Kimlik Paylaşım Sistemi (KPS), kişiye ait nüfus ve yerleşim yeri bilgilerine güncel ve güvenli bir şekilde erişilmesine imkân sağlamaktadır.
- 30. Mekânsal İş Zekâsı (MİZ) Platformu:** Vatandaşlarımıza daha kaliteli ve etkin sağlık hizmeti sunabilmek amacı ile tüm sağlık kuruluşlarında üretilen sağlık verileri ile sağlığı dolaylı yoldan ilgilendiren verilerden faydalanılarak, Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) alt yapısı aracılığıyla Mekânsal İş Zekâsı (MİZ) platformu geliştirilmiştir.
- 31. MİZ Modülü:** Bu modülde üst düzey yönetime, vatandaşların ihtiyacına yönelik sağlık tesisi planlamasını yapabilmesinde ve etkin sağlık politikaları geliştirebilmesinde destek olmak hedeflenmektedir.
- 32. Karar Destek Sistemi (KDS):** Yönetimin karar verme sürecinde kullanabileceği verilerin analiz edilmesini, kıyaslanmasını, birden çok boyutta değerlendirilmesini, kolay erişilebilmesini,

planlamalarda, stratejilerin belirlenmesinde ve kritik yönetim kararlarının alınmasında kullanılmasını sağlamak amacıyla oluşturulan sistematik bir yapılanmadır.

- 33. Sağlıkta İstatistik ve Nedensel Analizler Uygulaması (SİNA):** Tamamen yerli olarak geliştirilmiş bir iş zekâsı platformudur. Yönetimin ihtiyaç duyduğu temel raporların hazırlanmasını hedeflemektedir.
- 34. Merkezi Hekim Randevu Sistemi (MHRS):** Vatandaşlarımızın 7/24 esasına göre Alo 182 hattından, mobil cihaz uygulamalarından, hastanelerden, aile hekimlerinden ve web (www.hastanerandevu.gov.tr, www.ailehekimligirandevu.gov.tr, mhrs.gov.tr, e-nabiz.gov.tr, <https://www.turkiye.gov.tr>) üzerinden istedikleri hastane ve hekime muayene randevusu almalarını sağlamaktadır.
- 35. Engelsiz Sağlık İletişim Merkezi Uygulaması (ESİM):** İşitme engelli bireylerin sağlık hizmetine ulaşımını kolaylaştırmak adına 2016 yılında hizmete girmiştir. Mobil uygulama üzerinden, işaret diliyle ve 7/24 esasıyla çalışmaktadır.

4. İnsan Kaynakları

Grafik 1: Fiili Çalışan Personelin Cinsiyete Göre Dağılımı, 2019

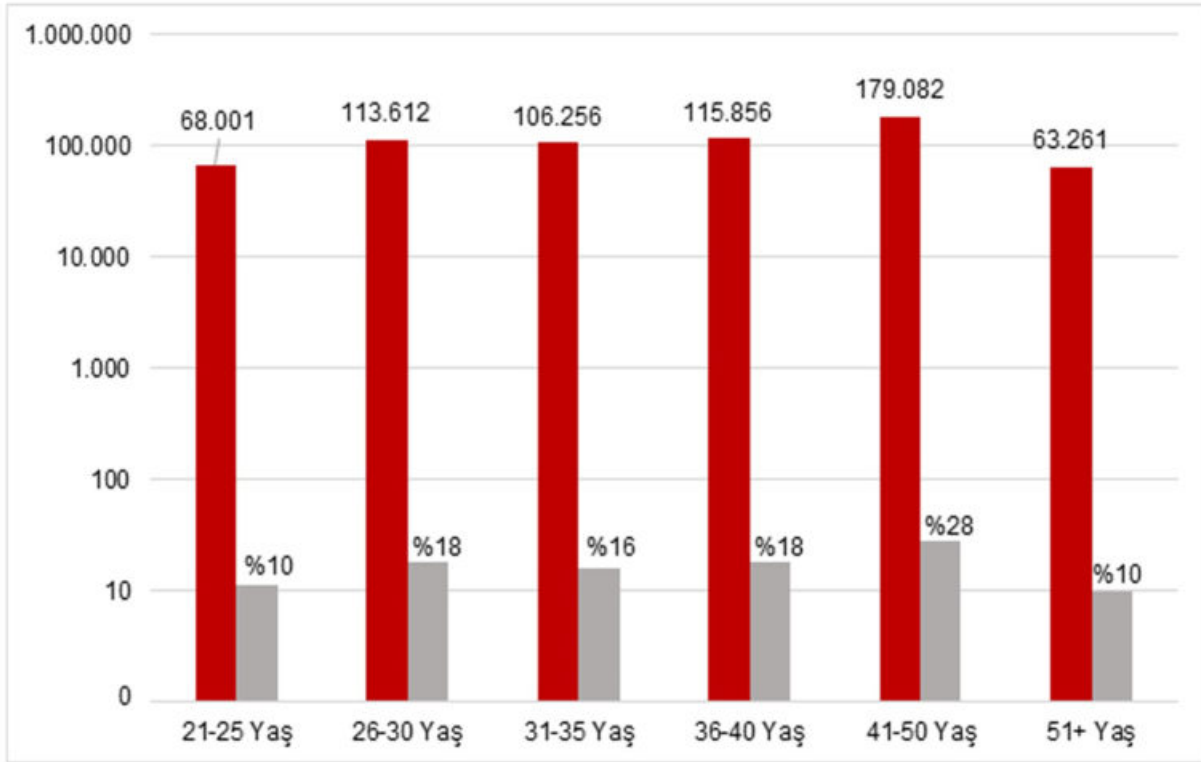

Tablo 4: Sağlık Bakanlığı Personel Sayıları, 2019

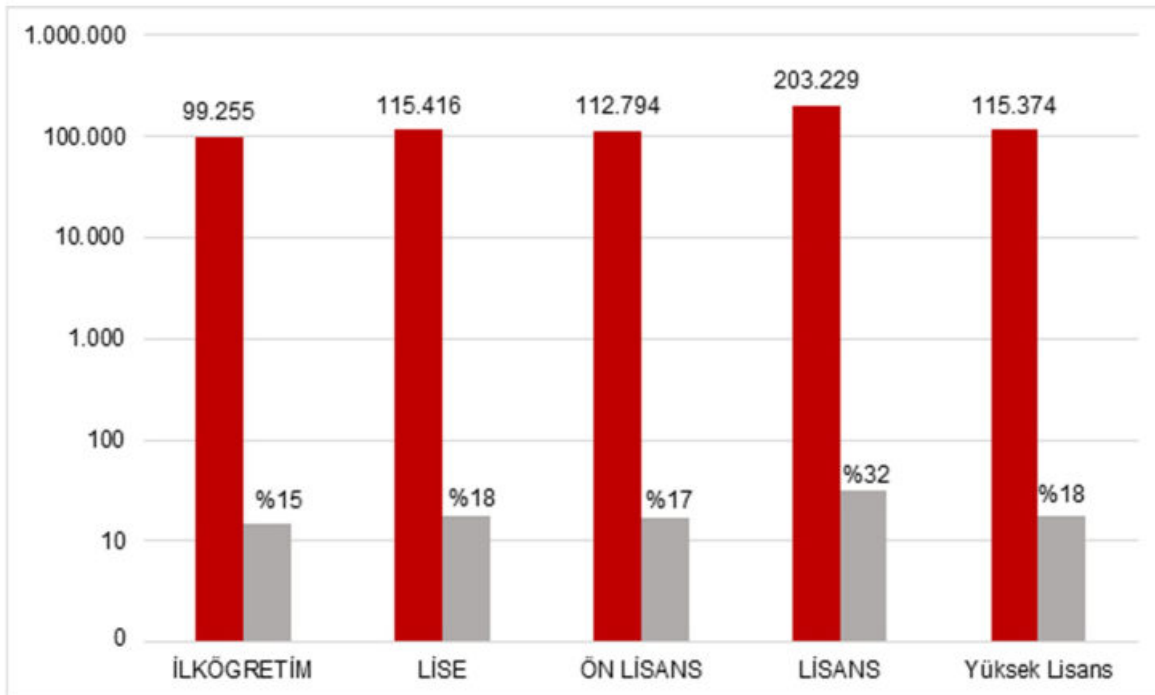
UNVAN/SINIF	TOPLAM
Uzman Tabip	44.320
Asistan	11.805
Tabip	44.702
Diş Tabibi	11.488
Eczacı	3.442
Hemşire	132.733
Ebe	52.101
Sağlık Memuru	70.555
Sağlık Teknikeri	42.052
Sağlık Hizmetleri Sınıfı	12.585
Genel İdare Hizmetleri Sınıfı	30.260
Teknik Hizmetler Sınıfı	7.044
Avukatlık Hizmetler Sınıfı	468
Din Hizmetleri Sınıfı	214
Yardımcı Hizmetler Sınıfı	20.134
İdari Büro Görevlisi (696)	2.614
İşçi + Geçici Personel	159.551
TOPLAM	646.068

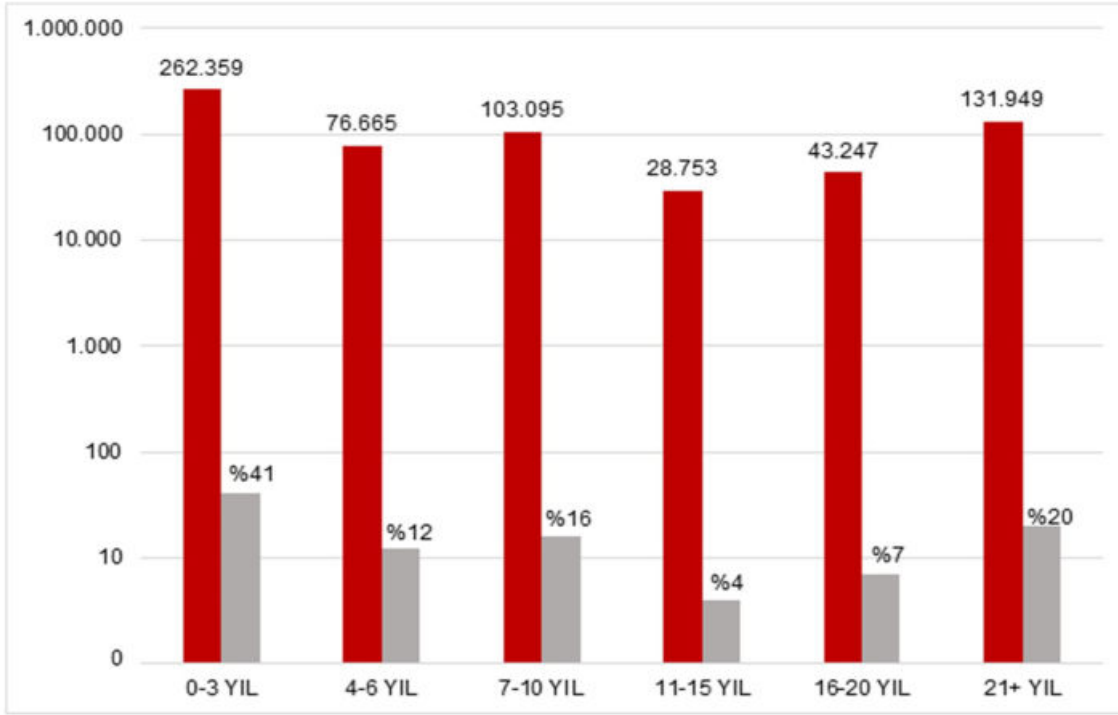
Grafik 2: Fiili Çalışan Personelin Yaş Durumuna Göre Dağılımı, 2019

Grafik 3: Fiili Çalışan Personelin Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı, 2019

Grafik 4: Fiili Çalışan Personelin Hizmet Süreleri, 2019

5. Sunulan Hizmetler

5.1. Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

- Her türlü koruyucu, teşhis, tedavi ve rehabilite edici sağlık hizmetlerini planlar, teknik düzenleme yapar, standartları belirler ve bu hizmetler ile sunucularını sınıflandırır ve bununla ilgili iş ve işlemleri yaptırır.
- Organ ve doku nakli, kan ve kan ürünleri, diyaliz, üremeye yardımcı tedavi, evde sağlık, yanık, yoğun bakım gibi özellikli planlama gerektiren sağlık hizmetlerini planlar ve bu hizmetleri sunan kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlar.
- Kamu ve özel hukuk tüzel kişileri ile gerçek kişilere ait sağlık kurum ve kuruluşlarına izin verir ve ruhsatlandırır, bu izin ve ruhsatları gerektiğinde süreli veya süresiz iptal eder.
- Sağlık hizmetlerinin ücret tarifelerini belirler veya tasdik eder.
- Hasta hakları ile hasta ve çalışan güvenliğine yönelik düzenleme yapar.
- Sağlık kurum ve kuruluşlarının mevzuat ile belirlenen politika ve düzenlemelere uyumunu denetler, gerekli yaptırımları uygular.
- Planlama ve standartlar oluşturulması için gerekli komisyonları kurar.
- Sağlık kurum ve kuruluşları ile hizmetten faydalananlar arasında doğabilecek ihtilafların çözümüne yönelik usulleri belirler.
- Geleneksel, tamamlayıcı ve alternatif tıp uygulamaları ile ilgili düzenleme yapar ve sağlık beyanı ile yapılacak her türlü uygulamalara izin verir ve denetler, düzenleme ve izinlere aykırı faaliyetleri ve tanıtımları durdurur.
- Sağlık hizmetlerinde kalite ve akreditasyon kuralları belirler ve uygulanmasını sağlar.
- Sağlık turizmi uygulamalarının geliştirilmesine yönelik düzenlemeler yapar, ilgili kurumlarla koordinasyon sağlar.
- İlgili mevzuat çerçevesinde kişisel verilerin korunmasına ve veri mahremiyetinin sağlanmasına yönelik düzenleme yapar.
- Tıpta uzmanlık eğitimi ile ilgili iş ve işlemleri yürütür.
- Sağlık insan gücü planlaması yapar, sayı ve nitelik olarak ihtiyaca uygun insan gücü yetiştirilmesi için ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapar.
- Mevcut sağlık insan gücünü, kamu ve özel kurum ve kuruluşlar düzeyinde planlar ve istihdamın bu plan çerçevesinde yürütülmesini denetler.
- Sağlık meslek mensuplarının uyum, hizmet içi eğitim, sertifikalı eğitim, görevde yükselme ve unvan değişikliği eğitimleri ve benzeri eğitimleri ile ilgili düzenlemeleri yapar, koordine eder, kredilendirme, izleme ve denetimini sağlar.
- İlgili kuruluşlarla işbirliği yaparak sağlık mesleklerinin standartlarını belirler, eğitim müfredatlarının kanıta dayalı olarak güncellenmesini ve geliştirilmesini sağlar, sağlık meslek mensuplarının sertifikasyonu ile ilgili işleri yapar veya yaptırır.
- Sağlık meslek mensuplarının tescil işlemlerini yapar, kayıtlarını tutar, personel hareketlerini takip eder.
- Bağlı kuruluşların sağlık hizmetleri sınıfına ait personelinin ihtiyaç planlamasını yapar.
- Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapar.

5.2. Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

- Halk sağlığını korur ve geliştirir, sağlık için risk oluşturan faktörlerle mücadele eder.
- Birinci basamak sağlık hizmetlerini yürütür, bu amaçla birinci basamak sağlık kuruluşlarını kurar ve işletir, gerektiğinde bunları birleştirir, ayırır, nakleder veya kapatır.
- Bulaşıcı, bulaşıcı olmayan, kronik hastalıklar ve kanser ile anne, çocuk, ergen, yaşlı ve engelli gibi risk gruplarıyla ilgili olarak izleme, sürveyans, inceleme, araştırma, bağışıklama ve kontrol çalışmaları yaparak bunlarla ilgili verilerin toplanmasını sağlar, belirlenen hedefler doğrultusunda plan ve programlar hazırlar, uygulamaya koyar, denetlenmesini sağlar, değerlendirir ve gerekli önlemleri alır.
- Yaşam kalitesini yükseltecek alışkanlıkları kazandırarak toplumdaki tüm bireylerin sağlığını geliştirir; hatalı beslenme alışkanlıkları, obezite, sigara ve benzeri zararlı maddelerin yol açtığı sağlık riskleri ve tehditleri ile mücadele eder, bu hususları izler, araştırır, veri toplanmasını sağlar ve değerlendirir.
- Birey, toplum ve çevre sağlığını etkileyen ve genel sağlığı ilgilendiren her tür etkeni incelemek, teşhis etmek, değerlendirmek ve kontrol etmek üzere gerekli laboratuvar hizmetlerinin organizasyonunu sağlar ve ulusal referans laboratuvarı kurar ve işletir, içme suları, biyosidal ürünler gibi görev alanına giren konularda tüketici güvenliği ile ilgili tedbirleri alır ve buna yönelik her türlü iş ve işlemi tesis eder.
- Sağlık tehditlerine yönelik erken uyarı ve cevap geliştirilmesi amacıyla gerekli organizasyonu sağlar, halk sağlığını tehdit eden konularda gereken tüm tedbirleri alır ve gerektiğinde müeyyide uygular.
- Biyolojik ürünler ve test materyali ile benzeri ürünlerle ilgili araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunur, bu ürünleri temin eder veya edilmesini sağlar, üretir ve gerektiğinde üretir.
- Görev ve sorumluluk alanıyla ilgili olarak hizmet standardizasyonunu sağlar, meslek personelinin yetişmesi için ilgili kurumlarla işbirliği yaparak eğitim programları hazırlar, eğitim ve yayın faaliyetinde bulunur.
- Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapar.

5.3. Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü

- Bakanlığa bağlı hastaneleri, ağız ve diş sağlığı merkezlerini ve benzeri sağlık kuruluşlarını kurar ve işletir, gerektiğinde bunları birleştirir, ayırır, nakleder veya kapatır.
- Sağlık kuruluşlarında her türlü koruyucu, teşhis, tedavi ve rehabilite edici sağlık hizmetlerinin yürütülmesini sağlar, faaliyetleri izleyip ve değerlendirerek iyi uygulama örneklerini yaygınlaştırır.
- Performans değerlendirmesi yapar ve değerlendirme sistematığı için her türlü alt yapıyı kurar.
- Sağlık kuruluşlarında hasta haklarına, hasta ve çalışanların sağlığına ve güvenliğine yönelik iyileştirme çalışmaları yapar.
- Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapar.

5.4. Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

- Afetlerde ve acil durumlarda ülke genelinde sağlık hizmetlerini planlar ve yürütür.
- Hastane öncesi acil sağlık hizmetlerine ait birimleri kurar ve işletir. Gerektiğinde hastane acil servisleri ile entegre eder, ilgili birimlerin faaliyetlerini izler, değerlendirir, hasta nakil ve sevk koordinasyonunu sağlar.
- Kara, hava ve deniz ambulanslarının temin, tahsis, sevk ve idaresini sağlar.
- Yurtiçinde meydana gelen afet ve acil durumlardaki tıbbî kurtarma ve acil sağlık hizmetlerini ilgili tüm taraflarla işbirliği ve koordinasyon içinde sağlar.
- Yurtdışında meydana gelen afet ve acil durumlarda ulusal ve uluslararası kuruluşlar ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği içinde sağlık ve insanî yardım faaliyetlerine katılır.
- Afet ve acil durumlara yönelik sağlık hizmetlerinin sunumunda ihtiyaç duyulacak haberleşme, ilaç, tıbbi ve teknik malzemelere yönelik planlama, tedarik, dağıtım ve depolama faaliyetlerini yürütür, acil sağlık hizmetlerinin sunumu için gerekli telsiz haberleşme altyapısını kurup işletir.
- Tehlikeli kimyasal ve biyolojik maddelere bağlı sağlık tehditlerine yönelik hazırlık ve cevap geliştirilmesi amacıyla gerekli organizasyonu sağlar.
- Toplumun ilkyardım bilgi ve becerisinin geliştirilmesi amacıyla gerekli eğitim faaliyetlerini planlar ve yürütür.
- Görev ve sorumluluk alanı ile ilgili personelin yetiştirilmesi için ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde eğitim programı hazırlar ve uygular, tatbikat organizasyonları yapar, ulusal ve uluslararası tatbikatlara katılır.
- Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapar.

5.5. Sağlık Geliştirilmesi Genel Müdürlüğü

- Toplumun ve bireyin sağlığı ile ilgili bilgi, farkındalık ve kontrol yeteneklerini artırıcı ve bu konuda sorumluluk almalarını ve karar süreçlerine katılımlarını teşvik edici faaliyetler yapar.
- Sağlığı doğrudan ve dolaylı olarak etkileyen faktörlerin ve sosyal belirleyicilerin iyileştirilmesine yardım edecek düzenlemeler yaparak birey sağlığının korunması ve sağlık düzeyinin yükseltilmesine yönelik davranış değişikliği oluşturmak ve sürdürmek için faaliyetler yapar.
- Sağlığın teşviki ve geliştirilmesine yönelik bilimsel çalışmalar yapar veya yaptırır, eğitim kurumları ve basın yayın organları aracılığı ile toplumu bilgilendirme kampanyaları yapar veya yaptırır.
- Halk sağlığının korunması ve geliştirilmesi, hastalık risklerinin azaltılması, önlenmesi ve teşhis, tedavi ve rehabilite edici sağlık hizmetlerinin daha verimli kullanılabilmesi için uyarıcı, bilgilendirici ve eğitici mahiyette programlar hazırlar veya hazırlatır.
- Bakanlığın halkla ilişkilerini ve bilgi edinme hizmetlerini yürütür. Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapar.

5.6. Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü

- Sağlık alanında kullanılan bilişim sistemleri ve iletişim teknolojileri ile ilgili ülke çapında politika, strateji ve standartları belirler.
- Kişisel sağlık verileri ile ülke düzeyinde sağlık durumu ve sağlık hizmetlerine ilişkin veri ve bilgi akışını içeren her türden bilgi sistemleri ve projelerini yapar ve yaptırır.
- Sağlık bilgi sistemleri ve teknolojileri alanında uluslararası gelişmeleri izleyerek, ülke uygulamalarını ve tecrübelerini paylaşır, gerektiğinde uluslararası kuruluşlarla işbirliği yapar.
- Sağlık bilişimi ve teknolojisi alanında çalışacak kamu ve özel hukuk tüzel kişileri ile gerçek kişilerin uyacakları kuralları belirler, uygular, gerektiğinde bunların yazılım ve ürünlerinin uygunluğuna karar verir ve müelliflerini yetkilendirir.
- Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapar.

5.7. Sağlık Yatırımları Genel Müdürlüğü

- Bakanlığın ve bağlı kuruluşların hizmetlerinde kullanılacak binalar için belirlenen ihtiyaç programlarına uygun olarak mühendislik hizmetlerini yürütür, projelerini hazırlar veya hazırlatır.
- Gerektiğinde ön veya tam proje ile inşaat ihalelerini yapar ve bu hizmetler için müşavirlik hizmeti satın alır.
- Gerektiğinde Bakanlık ve bağlı kuruluşların inşaatlarının kontrolörlüğünü yapar veya yaptırır.
- Sağlık yapılarının standartlarını belirler ve mimarisini geliştirmeye yönelik çalışmalar yapar.
- Bakanlığın ihtiyaç duyduğu taşınmazların kamulaştırma işlemlerini yürütür.
- Bakanlığın ve bağlı kuruluşların ihtiyacı olan tesislerin yapımını ve mevcut tesislerin yenilenmesini kamu özel ortaklığı modeli veya diğer usuller ile gerçekleştirir.
- Sağlık hizmeti sunumunda ihtiyaç duyulan ve ileri teknoloji gerektiren tıbbî cihaz, ürün ve hizmetlerin üretimine, teknolojilerinin geliştirilmesine ve yurtdışından transferine yönelik yerli ve yabancı yatırım ve teknoloji imkânlarını araştırır, teşvik eder ve bu ürünlerin off-set ticaretini düzenler.
- Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapar.

5.8. Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü

- Sağlık alanında yabancı ülkelerle ve uluslararası kuruluşlarla ilişkileri yürütür, geliştirir ve bunlarla ilgili hukukî ve idarî düzenlemelere ilişkin çalışmaları yürütür.
- İkili ve çok taraflı anlaşma ve sözleşmelere ilişkin işlemleri yürütür.
- Avrupa Birliği ile ilişkileri, Bakanlığın ilgili birimleri arasında ve Bakanlık ile diğer kurumlar arasında koordinasyonu gerçekleştirmek suretiyle yürütür.
- Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapar.

5.9. Strateji Geliştirme Başkanlığı

- İdarenin stratejik plan ve performans programının hazırlanmasını koordine eder ve sonuçlarının konsolide edilmesi çalışmalarını yürütür.
- İzleyen iki yılın bütçe tahminlerini de içeren idare bütçesini, stratejik plan ve yıllık performans programına uygun olarak hazırlar ve idare faaliyetlerinin bunlara uygunluğunu izler ve değerlendirir.
- Mevzuatı uyarınca belirlenecek bütçe ilke ve esasları çerçevesinde, ayrıntılı harcama programını hazırlar ve hizmet gereksinimleri dikkate alarak ödeneğin ilgili birimlere gönderilmesini sağlar.
- Bütçe kayıtlarını tutar, bütçe uygulama sonuçlarına ilişkin verileri toplar, değerlendirir ve bütçe kesin hesabı ile malî istatistikleri hazırlar.
- İlgili mevzuatı çerçevesinde idare gelirlerini tahakkuk ettirir, gelir ve alacaklarının takip ve tahsil işlemlerini yürütür.
- Genel bütçe kapsamı dışında kalan idarelerde muhasebe hizmetlerini yürütür.
- Harcama birimleri tarafından hazırlanan birim faaliyet raporlarını da esas alarak idarenin faaliyet raporunu hazırlar.
- İdarenin mülkiyetinde veya kullanımında bulunan taşınır ve taşınmazlara ilişkin icmal cetvellerini düzenler.
- İdarenin yatırım programının hazırlanmasını koordine eder, uygulama sonuçlarını izler ve yıllık yatırım değerlendirme raporunu hazırlar.
- İdarenin, diğer idareler nezdinde takibi gereken malî iş ve işlemlerini yürütür ve sonuçlandırır.
- Malî kanunlarla ilgili diğer mevzuatın uygulanması konusunda üst yöneticiye ve harcama yetkililerine gerekli bilgileri sağlar ve danışmanlık yapar.
- Ön malî kontrol faaliyetini yürütür.
- İç kontrol sisteminin kurulması, standartlarının uygulanması ve geliştirilmesi konularında çalışmalar yapar.
- Malî konularda üst yönetici tarafından verilen diğer görevleri yapar.
- Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapar.

5.10. Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü

- Bakanlığın personel planlaması ile personel sisteminin geliştirilmesi ve performans ölçütlerinin oluşturulması konusunda çalışmalar yapar ve tekliflerde bulunur.
- Bakanlık personelinin atama, nakil, terfi, emeklilik ve benzeri özlük işlemlerini yürütür.
- 5018 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde, kiralama ve satın alma işlerini yürütür, temizlik, güvenlik, aydınlatma, ısınma, onarım, taşıma ve benzeri hizmetleri yapar veya yaptırır.
- Bakanlığın taşınır ve taşınmazlarına ilişkin işlemleri ilgili mevzuat çerçevesinde yürütür.
- Genel evrak ve arşiv faaliyetlerini düzenler ve yürütür.
- Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapar.

5.11. Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü

- 659 sayılı Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre hukuk birimlerine verilen görevleri yapar.
- Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapar.

5.12. Teftiş Kurulu Başkanlığı

- Denetime ilişkin yöntem ve teknikleri geliştirir, denetim alanındaki standart ve ilkelerin oluşturulmasını sağlar, denetim rehberleri hazırlar, denetimlerin etkinliğini ve verimliliğini artırıcı tedbirler alır.
- Bakanlık teşkilatı ile gerektiğinde bağlı ve ilgili kuruluşların ve bunların denetimi altındaki kurum ve kuruluşların iş ve işlemleri hakkında denetim, inceleme ve soruşturma yapar.
- Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapar.

5.13. İç Denetim Birimi Başkanlığı

- Risk analizlerine dayalı iç denetim plan ve programlarını hazırlar, geliştirir ve üst yöneticinin onayına sunar. Onaylanan denetim plan ve programlarının uygulanmasını sağlar, denetim ve danışmanlık faaliyetlerini yürütür, üst yönetici tarafından talep edilen ve görev alanına giren program dışı görevleri gerçekleştirir.
- Bakanlığın risk yönetimi, iç kontrol ve yönetim süreçlerinin etkinlik ve yeterliliğini değerlendirir.
- İç denetim faaliyetleri sırasında tespit edilen veya iç denetim birimine intikal eden inceleme veya soruşturma yapılmasına gerek duyulan hususları üst yöneticinin bilgisine sunar.
- İç denetim faaliyetlerinin sonuçlarını izler. İç denetim faaliyetlerinin değerlendirilmesi, kamu iç denetim standartları ve meslek ahlak kurallarına uygun olarak yürütülmesi ve iç denetim faaliyetlerinin geliştirilmesi için kalite güvence ve geliştirme programı oluşturur, uygular ve geliştirir. Kalite güvence ve geliştirme programı çerçevesinde yapılan değerlendirme sonuçlarını üst yöneticiye sunar.
- Yıllık iç denetim faaliyet raporunu hazırlar ve üst yöneticiye sunar.
- İç Denetim Biriminin görevlerini etkin bir şekilde yerine getirebilecek bilgi, yetenek, tecrübe ve mesleki yeterliliğe sahip iç denetçi kadrosunu Bakanlığın insan kaynakları politikaları ile uyumlu olarak oluşturur ve bunun için gerekli prosedürleri gerçekleştirir.
- İç Denetim Birimi Yönergesini, iş ve işlem süreçlerini İç Denetim Koordinasyon Kurulu düzenlemelerine uygun olarak hazırlar ve geliştirir.
- İç denetim faaliyetlerinin sonuçları hakkında üst yöneticiye belirli aralıklarla bilgi sunar, iç denetim alanındaki gelişmeler ve en iyi uluslararası uygulamalar konusunda bilgilendirme yapar.
- Denetim raporlarının, raporlama standartları ile belirlenen usul ve esaslara uygunluğunu kontrol eder ve bir örneğini İç Denetim Biriminde muhafaza eder.

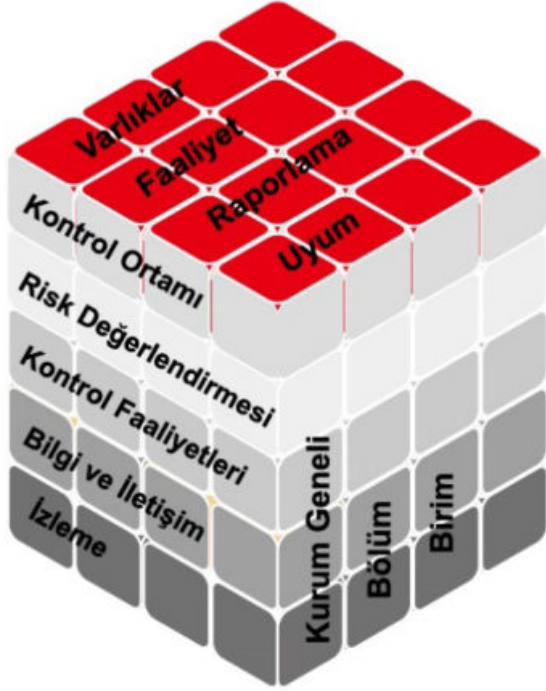
5.14. Özel Kalem Müdürlüğü

- Bakanın çalışma programını düzenler.
- Bakanın resmî ve özel yazışmalarını, protokol ve tören işlerini düzenler ve yürütür.
- Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapar.

5.15. Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

- Bakanlığın basınla ilgili faaliyetlerini planlar ve bu faaliyetlerin belirlenecek usul ve esaslara göre yürütülmesini sağlar.
- Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapar.

6. Yönetim ve İç Kontrol Sistemi

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu kapsamında uluslararası standartlar ve Avrupa Birliği uygulamaları doğrultusunda etkin bir iç kontrol sisteminin kurulması amacı ile; COSO (bütünleşik kontrol çerçevesi) modeli örnek alınmıştır. Hizmetlerin etkinliğini sağlamak, verimliliği arttırmak, idari ve mali raporların güvenliği ve yürürlükteki kanun ve düzenlemelere uygunluğunu ortaya koymak amacıyla bu model doğrultusunda 2010 yılında ilk adım olarak Strateji Geliştirme Başkanlığında pilot iç kontrol sistemi kurulması çalışmalarına başlanmıştır. Bakanlığımızın diğer merkez birimlerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması çalışmaları tamamlanmıştır.

Bakanlığımızda İç Kontrol Sistemine yönelik Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planlarımız ikişer yıllık periyotlarda Hazine ve Maliye Bakanlığınca

çıkarılan ikincil mevzuat doğrultusunda hazırlanarak uygulamaya konulmuştur. 6'şar aylık periyotlarda da üst yönetime raporlanmıştır.

Son olarak da Bakanlığımız 2019-2020 yıllarını kapsayan Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı hazırlık çalışmaları gerçekleştirilmiş olup Eylem Planı hazırlama grubu ve İzleme Yönlendirme Kurulunun incelemelerinden sonra Eylem Planımız Makam Onayı ile yayınlanmıştır. Eylem planında 49 eylem yer almış olup 26 eylemden il sağlık müdürlükleri sorumlu tutulmuştur. Merkez Birimlerin sorumlu olduğu eylem sayıları ise hizmet alanlarına göre farklılık göstermiştir.

2019-2020 Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planının 6 aylık gerçekleştirmeleri değerlendirilerek Merkez Harcama Birimleri ve 81 il sağlık müdürlükleri ile yapılan toplantılarda alınan görüşler neticesinde eylem planının revizesine ihtiyaç duyulmuştur. 2019-2020 Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı (2020 Revize) oluşturularak İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu ile Bakanlık Makamının Oluru ile yayımlanmıştır. Eylem planında 52 eylem yer almış olup 32 eylemden il sağlık müdürlükleri sorumlu tutulmuştur.

“Sağlık Sisteminin Güçlendirilmesi ve Desteklenmesi Projesi” kapsamında Başkanlığımızca yürütülen “Organizasyon, Yönetişim ve İş Süreçlerinin Güncellenmesi” başlığı altında iç kontrol standartlarına yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiş ve bu kapsamda 2019 yılında 5 bölgede (Mardin, İzmir, Adana, Trabzon, Bolu illerinde) ve Antalya ilinde 81 il sağlık müdürlüğünden toplam 446 personele İl Bazlı Süreçlerin Yerinde İncelenmesi Eğitim ve Çalıştayları düzenlenmiştir.

Hizmet içi eğitim planı kapsamında iç kontrol sistemi, eylem planı, süreç ve risk metodolojisi konularında merkez harcama birimlerimde çalışan 879 personele eğitim verilmiştir.

D. Diğer Hususlar

İç Denetim

2019 yılı içerisinde İç Denetim Birimi Başkanlığı'nın denetim faaliyetleri kapsamında; evde sağlık hizmetleri, yoğun bakım hizmetleri ve sezaryenle doğum olmak üzere toplam 3 konuda performans denetimi; acil servis planlama ve düzenleme hizmetlerinin yürütülmesi, iç kontrol eylem planı faaliyetleri, SOME (Siber Olaya Müdahale Ekibi), MHRS (Merkezi Hekim Randevu Sistemi) projeleri koordinasyonu, sağlık turizmi ve turistlerin sağlığı işlemlerini planlama, düzenleme ve geliştirme hizmetlerinin yürütülmesi, insan haklarına ilişkin ulusal ve uluslararası uyum ve geliştirme hizmetlerinin yürütülmesi, kanser hizmetlerinin planlama, program ve yürütülmesi, bebek ve çocuk ölümlerinin önlenmesi, hastane hizmetleri ve tescil faaliyetleri, iş sağlığı ve güvenliği faaliyetleri, işletme planlama, medikal planlama, yataklı cerrahi klinikler planlama ve düzenleme hizmetlerinin yürütülmesi, yataklı özel ve vakıf sağlık tesisleri talep, açılış, değişim, onay ve takibi, kamu konutları tahsis işlemleri, sözleşmeli il yöneticileri işlemleri, göç sağlığı hizmet sunumuna ilişkin veri toplanması, analizi ve raporlanması ile bulaşıcı olmayan hastalıklar ve kronik durumların önlenmesine yönelik hizmetler olmak üzere toplam 18 sürece yönelik 26 adet sistem denetimi yapılmıştır.

A. Performans Denetimi

Performans denetimi kapsamında; evde sağlık hizmetlerine yönelik olarak bir yönetmelik ihtiyacı olduğu, koordinasyonun Bakanlık merkezinden sağlanması gerektiği, evde sağlık hizmetlerinin kapsamının netleştirilmesi gerektiği, sistemin yeniden yapılandırılması gerektiği ve evde sağlık hastalarının hastaneye nakli, ilaç raporu ve tıbbi cihaz konularında zaman zaman yaşadıkları sorunların giderilmesi gerektiği; yoğun bakım hizmetlerine yönelik olarak hizmetlerin ifasında zaman zaman koordinasyon sorunu yaşandığı, yoğun bakım yatak ve personel ihtiyacı olduğu, yoğun bakımdan kliniklere hasta yatırılması konusunda birtakım sorunlar yaşandığı, öncelikli yatış sisteminin daha etkin uygulanması gerektiği ve yoğun bakımda tedavisi tamamlanan hastaların taburcu işlemlerinde zaman zaman yaşanmakta olan sıkıntıların giderilmesi gerektiği tespit edilmiş ve bunlara yönelik çözüm önerileri geliştirilmiştir. Sezaryenle doğum konusuna yönelik olarak ise personel ve hastalar ile görüşmeler yapılmış ve bunlara yönelik çeşitli anketler uygulanmıştır. Bu çalışmalar neticesinde, anne dostu hastaneler, gebe okulu ve gebe bilgilendirme sınıfı ile hizmet içi eğitimler gibi uygulamalar iyi uygulama örnekleri olarak belirlenmiştir.

B. Sistem Denetimi

Sistem denetimi kapsamında; yukarıda bahsi geçen toplam 18 adet sürece yönelik 26 adet denetim gerçekleştirilmiştir. Bu denetimler kapsamında; bazı süreçlere yönelik denetim testleri uygulanmış, bunlardan olumsuz çıkanlar değerlendirilerek çeşitli bulgular hazırlanmış ve önem düzeyleri belirlenmiştir. Bazı süreçlere yönelik ise riskler tespit edilmiş ve bu riskler değerlendirilerek risk önem düzeyleri belirlenmiş ve çeşitli bulgular hazırlanmıştır. Denetim neticesinde, hazırlanan bulgular denetim ekibi tarafından değerlendirilmiş ve bu bulgulara yönelik çözüm önerileri geliştirilmiştir.

II. AMAÇ VE HEDEFLER

A. İDARENİN AMAÇ VE HEDEFLERİ

Stratejik yönetim anlayışı çerçevesinde vatandaşlarımızın ihtiyaç duydukları sağlık hizmetlerine yerinde, zamanında ve hakkaniyetli şekilde erişmelerine sağlamayı amaçlayan Sağlık Bakanlığı 2019-2023 Stratejik Planı hazırlanarak kamuoyu ile paylaşılmıştır. Sağlık Bakanlığı 2019-2023 Stratejik Planında 6 stratejik amaç ve 41 hedef belirlenmiştir.

Nihai Amaç: “Vatandaşlarımızın sağlığını korumak, geliştirmek ve herkesin hakkaniyet içinde kaliteli sağlık hizmetine erişmesini sağlamak”

STRATEJİK AMAÇ 1:

Sağlıklı yaşamı teşvik etmek ve yaygınlaştırmak

Hedef 1.1 Sağlıklı beslenme alışkanlıklarını kazandırmak ve geliştirmek

Hedef 1.2 Hareketli hayat alışkanlıklarını kazandırmak ve geliştirmek

Hedef 1.3 Tütün ve tütün ürünleri ile mücadeleyi sürdürmek ve kullanımlarını azaltmak

Hedef 1.4 Alkolün zararlı etkilerinden tüm toplumu korumak

Hedef 1.5 Uyuşturucu kullanım oranlarını azaltmak

Hedef 1.6 Ruh sağlığına ilişkin risklerden bireyleri korumak ve ruhsal bozukluklar konusunda farkındalığı artırmak

Hedef 1.7 Toplumsal farkındalığı artıracak sistematik iletişim faaliyetleri ile sağlıklı hayat tarzını yaygınlaştırmak

Hedef 1.8 Kendi sağlığının önemini farkında olan, sağlık sistemini etkin olarak kullanan ve sağlık okuryazarlığı yüksek bir toplum oluşturmak

STRATEJİK AMAÇ 2:

Birinci basamak sağlık hizmetlerini güçlendirerek sağlık sistemi içerisindeki etkinliğini artırmak

Hedef 2.1 Kuvvetlendirilmiş bir aile hekimliği yapısıyla çok disiplinli ve tercih edilen birinci basamak sağlık hizmetleri vermek

Hedef 2.2 Birinci basamak performans sistemini tüm paydaşlar için kalite, memnuniyet ve çıktı odaklı bir yapıya dönüştürmek

Hedef 2.3 Bütün adımları baştan sona planlanmış, standart ve bireyin takibini etkin şekilde yapan sistemler ve teknolojik araçları bünyesinde barındıran birinci basamak hizmet süreçleri oluşturmak

Hedef 2.4 Birinci basamak sağlık personeli yetkinliklerini; uzmanlık programları, eğitim müfredatlarında yapılacak iyileştirmeler ve hizmet içi eğitimlerle destekleyerek geliştirmek

STRATEJİK AMAÇ 3:

Sağlık hizmetlerinin erişilebilir, etkili, etkin ve kaliteli sunumunu sağlamak

Hedef 3.1 Sağlık hizmetlerinde klinik kaliteyi iyileştirmek

Hedef 3.2 Ayakta tedavi ve acil servis sağlık hizmetlerindeki etkinlik ve verimliliği artırmak

Hedef 3.3 Sağlık hizmetlerinin ulaşılabilirliğini artırmak ve sürdürülebilirliğini korumak

Hedef 3.4 Acil durum ve afetlerde sağlık hizmetlerini daha hızlı ve kaliteli verecek şekilde güçlendirmek

Hedef 3.5 Kamu hastanelerinde uygulanan performans yönetimini ve ek ödeme yöntemini sağlık sisteminin amaç ve ihtiyaçlarına uygun şekilde güncellemek

STRATEJİK AMAÇ 4:

Sağlık hizmetlerinde bütünsel sağlık hizmet modelini hayata geçirmek

Hedef 4.1 Bulaşıcı olmayan hastalıkların erken teşhisinde ve hastalıklara bağlı komplikasyonların yönetilmesinde etkinliği artırmak

Hedef 4.2 Anne sağlığına yönelik koruyucu tedbir ve destek sağlayacak sistem geliştirerek anne ölümlerini en aza indirmek

Hedef 4.3 Bebek ve çocuk sağlığı alanında risk faktörlerini önleyen ve koruyucu hizmet sunan sistemi güçlendirerek bebek ve çocuk ölümlerini en aza indirmek

Hedef 4.4 Bulaşıcı hastalıklardan kaynaklı hastalık yükünü en aza indirmek

Hedef 4.5 Bireylerin ruh sağlığını takip etmek, korumak ve iyileştirmek

Hedef 4.6 Bedensel ve zihinsel şartları sebebiyle özel ihtiyacı olan bireylerin uygun sağlık hizmetlerine daha kolay erişimini sağlamak

Hedef 4.7 Çalışan sağlığı hizmetlerini iyileştirerek çalışanların sağlığını korumak ve geliştirmek

Hedef 4.8 Göç sağlığı hizmetlerinde etkinliği ve kapasiteyi artırmak

Hedef 4.9 Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı ürünlere yönelik tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerinde erişim ve kaliteyi artırmak

Hedef 4.10 Uluslararası sağlık risklerine karşı halkımızı etkin bir şekilde korumak

Hedef 4.11 Çevresel faktörlerin sağlık üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak

Hedef 4.12 Sağlık sorumluluğunun geliştirilmesine yönelik çok paydaşlı yönetim modelini güçlendirmek

STRATEJİK AMAÇ 5:

Vatandaş ile sağlık çalışanının memnuniyetini artırmak ve sağlık sisteminin sürdürülebilirliğini sağlamak

Hedef 5.1 Sağlık hizmetlerinden duyulan vatandaş memnuniyetini artırmak

Hedef 5.2 Sağlık çalışanlarının memnuniyetini sürekli olarak iyileştirmek

Hedef 5.3 Tedarik zincirinin etkinliğini ve sürdürülebilirliğini sağlamak için uçtan uca yönetim yapısı oluşturmak

Hedef 5.4 Sağlık hizmet sunumu ve karar alma süreçlerinde bilgi teknolojilerinin kullanımını artırarak sağlık sistemini güçlendirmek

Hedef 5.5 Sağlıkta insan kaynakları sürdürülebilirliğini sağlamak ve planlamasını iyileştirmeye devam etmek

Hedef 5.6 Sağlıkta insan kaynaklarının yetkinlik düzeyini artırmak ve sağlık yönetimini daha etkin hale getirmek

Hedef 5.7 Şehir Hastanesi Modeli ile sağlık hizmet sunumunu güçlendirmek

Hedef 5.8 Sağlık finansman modelini finansal sürdürülebilirlik ve bireylerin finansal riskten korunmasını da dikkate alarak güncellemek

STRATEJİK AMAÇ 6:

Ülkemizin sosyoekonomik kalkınmasına ve küresel sağlığa katkıda bulunmak; sağlık endüstrilerinde milli teknolojiyi geliştirmek ve yerli üretimi artırmak

Hedef 6.1 İlaçların, biyolojik ürünlerin ve tıbbi cihazların erişilebilirliğini, güvenilirliğini ve akılcı kullanımını sağlamak ve kozmetik ürünlerde güvenliliği tesis etmek

Hedef 6.2 Sağlıkta AR-GE ve yenilikçiliği teşvik etmek, millîleşme ve yerlileşmeyi sağlamak, ihracatı artırmak

Hedef 6.3 Ülkemizin sağlık turizminde tercih edilen ülkeler arasına girmesini sağlamak

Hedef 6.4 Küresel ve bölgesel sağlık politikalarının oluşturulması ve uygulanmasında lider-belirleyici ülkeler arasında olmak

B. TEMEL POLİTİKA VE ÖNCELİKLER

1. ON BİRİNCİ KALKINMA PLANI

Amaç

578. Bireylerin yaşam kalitesinin yükseltilmesi, ekonomik ve sosyal hayata aktif ve sağlıklı bir şekilde katılımlarının temin edilebilmesi için kanıta dayalı politikalarla desteklenen, kaliteli, güvenilir, etkin, mali açıdan sürdürülebilir bir sağlık hizmet sunumu ile bölgeler arası dağılımın iyileştirilmesi, fiziki altyapının ve insan kaynağının niteliğinin artırılması temel amaçtır.

2.2.1.2.2. İlaç ve Tıbbi Cihaz

363. İlaç ve tıbbi cihaz sanayiinde TÜSEB yetkinlikleri artırılarak Ar-Ge, üretim ve eğitim faaliyetleri yanında Start-Up'ları fonlayacak, simülasyon merkezleri oluşturacak, gerektiğinde şirket yapısıyla diğer şirketlerle ortaklıklara girecek, sağlık vadisi ve sağlık teknolojileri geliştirme bölgesi oluşturmada liderlik yapacak ve ihracat odaklı daha yüksek katma değerli ürünler geliştirilmesini sağlayacaktır.

363.1. İlaç ve tıbbi teknolojiler alanında, ülkemizin Ar-Ge ve üretim kapasitesini geliştirmek üzere üniversiteler, araştırma merkezleri, laboratuvarlar, teknoloji firmaları, uygulama merkezleri, hekim ve mühendisler gibi sektörün tüm paydaşlarının yer aldığı entegre bir sağlık ekosistemi olarak Sağlık Vadisi hayata geçirilecektir.

363.2. İlaç ve tıbbi cihaz üretim alanlarının yer alacağı, ortak kullanıma hizmet edecek şekilde teknolojik imkânların bulunduğu, kümelenmeye yönelik desteklerin sağlanacağı sağlık teknoloji geliştirme bölgeleri oluşturulacaktır.

363.3. Sağlık Endüstrileri Dönüşüm ve Araştırma Platformu aracılığıyla ilaç ve tıbbi cihaz alanında yeni nesil sağlık girişimcileri havuzu oluşturulacak ve çeşitli etkinliklerle girişimci, sanayici ve yatırımcılar bir araya getirilecektir.

363.4. Tıbbi cihazların AR-GE'sine, pre-klinik çalışmalarına, prototip geliştirilmesine, üretimine ve üretim sonrası süreçlerine yönelik analiz, doğrulama, test ve ölçüm faaliyetlerini içeren akredite mükemmeliyet merkezi kurulacaktır.

363.6. İlaç ve tıbbi cihaz sektörüne yönelik test, sertifikasyon ve ruhsatlandırma alanında uluslararası tanınırlığa sahip test ve analiz altyapısı geliştirilecektir.

364. Biyoteknolojik ilaçlar gibi yüksek teknoloji gerektiren alanlar başta olmak üzere Ar-Ge, üretim, nitelikli insan kaynağı ve mevzuat konularında ülkemizde gerekli ekosistem oluşturulacaktır.

364.1. 2020 yılında uygulanmaya başlanacak yeni AB tıbbi cihaz direktiflerine uyumlu laboratuvar test ve analiz süreçleri ile ürün belgelendirme süreçlerinde görev alabilecek nitelikte personel eğitilecektir.

364.2. Tıp doktorlarının Ar-Ge faaliyetlerine daha fazla zaman ayırmasını sağlayacak şekilde döner sermayeden aldıkları ek ödemeye ilişkin kriterler yeniden düzenlenecektir.

364.3. Kimyasal, bitkisel, biyolojik ve radyofarmasötik (nükleer) hammaddelerin üretimine yönelik altyapı geliştirilecektir.

364.4. Biyoteknolojik ilaçlara yönelik Ar-Ge faaliyetlerinin artırılması amacıyla, altyapı ve yetkinliklerin geliştirilmesi sağlanacaktır.

366. Klinik araştırmalarda ülkemizin bölgede lider ülke konumuna gelmesi sağlanacaktır.

366.1. Ruhsat öncesinde yapılan klinik araştırmaların koşul aranmaksızın Ar-Ge faaliyeti kapsamına alınması sağlanacak, klinik araştırmaların Ar-Ge destekleri farklılaştırılacaktır.

366.2. Klinik araştırma öncesi ilaç ve tıbbi cihaz Ar-Ge çalışmalarının yapılabilmesi için uluslararası tanınır İyi Laboratuvar Uygulamaları sertifikasına sahip pre-klinik araştırma merkezleri kurulacaktır.

366.3. Klinik araştırma taraflarının ve kamuoyunun klinik araştırmalar konusunda farkındalık düzeyi artırılacaktır.

366.5. Klinik araştırmalarda uluslararası desteklerden (AB fonları ve NIH fonları gibi) alınan payın artırılması için uluslararası düzeyde Türkiye'nin görünürlüğünü artıracak ağlara üyelikler sağlanacaktır.

367. Sağlık endüstrileri alanında yatırım, üretim, ihracatın artırılması, teknolojinin geliştirilmesi için yetkilendirilen Sağlık Endüstrileri Yönlendirme Komitesinin etkin çalışması sağlanacaktır.

2.2.2.3. Turizm

425. Daha fazla gelir bırakan turizm çeşitlerinin geliştirilmesi, konaklama süresinin uzatılması, konaklama dışı harcama alanlarının yaratılması ve harcama eğilimi yüksek ziyaretçilere ulaşılması yoluyla kişi başı harcama artırılabilecektir.

425.2. Ortalama konaklama süresini artıracak ve turizmin yılın tamamına yayılmasını sağlayacak sağlık turizminin geliştirilmesi için tanıtım ve yatırım faaliyetleri yürütülecektir.

2.2.3.1. Kamu Yatırım Politikaları

438. KÖİ Modeli ile inşası devam eden toplam 18.716 yataklı 11 adet şehir hastanesi ile Gebze-Orhangazi-İzmir Otoyolu, Kuzey Marmara Otoyolu Kurtköy-Akyazı ve Kınalı Odayeri Kesimleri, Kınalı-Tekirdağ-Çanakkale-Balıkesir Otoyolunun Malkara Çanakkale Kesimi, Menemen-Aliağa Çandarlı Otoyolu, Ankara-Niğde Otoyolu, Aydın-Denizli Otoyolu, İstanbul Havalimanı 2. Etapı, Çeşme Havalimanı, Salıpazarı Kruzaziyer Limanı, Haliç Yat Limanı ve Kompleksi Projeleri tamamlanacaktır.

2.2.3.10. Gümrük Hizmetleri

528. Ticaret erbabı ve yolcuların iş ve işlemlerinde gümrük mevzuatına uyumunun artırılması kapsamında, mükelleflerin ihtiyaç duydukları bilgi ve belgelerin güncel, doğru, anlaşılır ve kolay erişilebilir şekilde yayımlanması sağlanacaktır.

528.2. İlgili kurumların internet sitelerinde görev alanlarına giren gümrük ile ilgili mevzuat, işlemler, ücretler ve belgeler hakkında bilgiler güncel, yeterli ve açık bir şekilde yayımlanacaktır.

2.3.3. Sağlık

579. Bulaşıcı olmayan hastalık risklerine yönelik olarak, sağlıklı yaşam tarzı teşvik edilecek; koruyucu ve tedavi edici hizmet kapasitesi geliştirilecek; çevre sağlığı, gıda güvenirliliği, fiziksel aktiviteye elverişli sahalarda, sağlık okuryazarlığı, iş sağlığı ve güvenliği alanlarında sektörler ve kurumlar arası işbirliği ve koordinasyon artırılabilecektir.

579.1. Sağlıklı yaşam tarzının teşvik edilmesi için sağlıklı beslenme ve hareketli yaşam alışkanlıkları kazandırılmasına yönelik eğitim, kamu spotu, kampanyalar gibi bilinçlendirme faaliyetleri yürütülecektir.

579.2. Gıda güvenirliliği, obezite, çevre sağlığı gibi konularda çok paydaşlı sağlık sorumluluğu modeli güçlendirilecektir.

579.3. Bulaşıcı olmayan hastalıklara yönelik risk faktörlerinin azaltılabilmesi için erken teşhis hizmetlerinin etkinliği artırılabilecektir.

580. Birinci basamak sağlık hizmetlerine ayrılan kaynakların akılcı, etkin ve verimli kullanılması sağlanacaktır.

580.1. Aile hekimlerince sunulan sağlık hizmetlerini nitelik ve nicelik olarak iyileştirmek suretiyle ihtiyacın bu aşamada karşılanması sağlanacaktır.

580.2. Sağlıklı hayat merkezlerinin sayısı artırılabilecek, bu merkezlerle kuvvetlendirilmiş ve entegre edilmiş bir aile hekimliği yapısı oluşturularak gerekli olan birinci basamak sağlık hizmetleri verilecektir.

580.3. Bulaşıcı olmayan hastalıklar başta olmak üzere, hastalıklara ilişkin tarama ve teşhis gibi süreçlerde aile hekimlerinin sorumlulukları artırılabilecektir.

580.4. Aile hekimliği performans sistemi, ikinci ve üçüncü basamaklardaki performans sistemiyle entegre bir biçimde, teşhis ve tedavinin isabetliliği ve hizmet miktarıyla orantılı olarak yeniden tasarlanacaktır.

580.5. Birinci basamak sağlık hizmetlerinin daha fazla kullanılmasını sağlamak için finansal tedbirler alınacaktır.

580.6. Birinci basamak sağlık personeline yönelik hizmet içi eğitimler yeniden tasarlanacaktır.

581. Bağımlılıkla mücadele alanında yürütülen sağlık hizmetlerine erişim kolaylaştırılacak, bu alandaki faaliyetlerin etkinliği periyodik olarak izlenecektir.

581.1. Kamu kurum ve kuruluşlarının bağımlılıkla mücadele konusunda etkinliğinin artırılması, sunulan hizmetlerin genişletilmesi ve erişilebilirliğinin artırılması için ihtiyaç duyulan insan kaynağının temini, altyapının kurulması ve cari harcamaların karşılanması amacıyla bütçe imkânları artırılabilecektir.

581.2. Bağımlılıkla mücadele konusunda danışmanlık, tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerine kolay erişiminin sağlanmasını teminen, bu hizmetlerin verildiği merkezlerin sayısı artırılabilecek, sunulan hizmetin kalitesi yükseltilecektir.

581.3. Zorunlu tedavi kararlarının uygulanabileceği özelleşmiş tedavi merkezlerinin sayısı artırılabilecektir.

581.4. Alkol, tütün ve uyuşturucu gibi zararlı maddelerin kullanımıyla mücadele konusunda bilinçlendirme çalışmaları yürütülecektir.

581.5. Bağımlılıkla mücadeleye yönelik yürütülen faaliyetlerin sonuçları ile toplumdaki madde kullanım sıklığı periyodik olarak yapılacak bilimsel araştırmalarla izlenecektir.

582. Evde sağlık hizmetleri yaygınlaştırılacak, başta kırsalda yaşayanlar olmak üzere yaşlılara sunulan sağlık hizmetlerine erişimin kolaylaştırılması, yaşlılara yönelik koruyucu ve tedavi edici hizmetlerin güçlendirilmesi sağlanacaktır.

582.1. Evde sağlık hizmetleri yaygınlaştırılarak erişim, etkinlik ve kalite artırılabilecek ve yoğun bakım, palyatif bakım ve geriatri hizmetinin evde bakım hizmetleri ile entegrasyonu sağlanacaktır.

582.2. Yaşlılara yönelik sağlık izlemleri gerçekleştirilecek, yaşla birlikte artan hastalıklara ilişkin koruyucu ve tedavi edici hizmetler güçlendirilecek, geriatri ve palyatif bakım hizmetleri sunan merkezlerin sayısı artırılacaktır.
583. Acil sağlık, yoğun bakım, onkoloji, organ nakli hizmetleri gibi özellikli sağlık hizmetlerinin kapasitesi artırılarak hızı ve kalitesi yükseltilecektir.
583.1. Özellikli sağlık hizmetleri merkezleştirilecek ve bu alanlarda hizmet veren hekimlere yönelik yönetim modeli oluşturulacaktır.
583.2. Acil servis hasta yoğunluğuna göre ihtiyaç olan yerlerde alternatif muayene alanları oluşturulacaktır.
583.3. Acil sağlık hizmetlerinde ambulansların etkin kullanımı sağlanacak ve hastaneler ile 112 Kontrol Komuta Merkezleri arasındaki koordinasyon güçlendirilecektir.
583.4. Kamu ve özel sağlık hizmet sunucularında yoğun bakım hizmetleri amacına uygun kullanılacak biçimde etkinleştirilecektir.
584. Sağlık hizmetinin kalitesinin geliştirilmesi için hizmet sunucularına yönelik akreditasyon sistemi kurulacak, klinik kalitenin takibi ve denetiminde standart ve etkili bir süreç oluşturulacak, klinik rehberlerin kullanımı yaygınlaştırılacaktır.
584.1. Sağlık hizmetlerinde klinik kalitenin ölçümü ve geliştirilmesi sağlanacak, klinik rehberlerin uygulanması yaygınlaştırılacaktır.
584.2. Akredite olan sağlık hizmet kuruluşu sayısı artırılacaktır.
585. Veri ve kanıta dayalı politika oluşturmada girdi olarak kullanılacak, bilimsel araştırma ve analizlerde kullanılmaya elverişli, uluslararası karşılaştırmalara olanak sağlayan kalite ve ayrıntıda veri üretimi sağlanacaktır.
585.1. Sağlık veri setleri yeniden yapılandırılarak, veri kalitesi artırılacak ve uluslararası mukayeseye imkân veren bir veri altyapısının oluşturulması sağlanacaktır.
585.2. Kurumlar arası veri paylaşımı konusunda işbirliği ve koordinasyon geliştirilecektir.
586. Geleneksel ve tamamlayıcı tıp uygulamalarında ürün ve hizmet güvenilirliği ile standardizasyonun sağlanmasına yönelik hukuki düzenlemeler tamamlanacak, kontrol-denetim mekanizması oluşturulacaktır.
586.1. Geleneksel ve tamamlayıcı tıp uygulamalarına ilişkin hukuki düzenlemeler tamamlanacaktır.
586.2. Geleneksel ve tamamlayıcı tıpta merkez sayısı ve kamu hastanelerindeki ünite sayısı artırılacak, kontrol ve denetim mekanizmaları oluşturulacaktır.
587. Tedarik zincirinin etkinliğini ve sürdürülebilirliğini sağlamak için uçtan uca yönetim yapısı oluşturulacaktır.
587.1. İhtiyaç planlama, satın alma, sipariş, stok, lojistik ve sözleşme yönetimi alanlarında hukuki düzenlemeler ve bilişim altyapısı çalışmaları yapılacaktır.
587.2. Sağlık market çalışmaları kapsamında; sağlık tesislerinde özellikle sık tüketilen ve temininde güçlük yaşanan malzeme gruplarında alternatif alım yöntemleri ile edinme maliyetleri düşürülecektir.
587.3. Simülasyon destekli tıp eğitimi, biyomedikal mühendislik eğitimi ve hastane eczacılığı eğitimi vermek amacıyla Simülasyon Destekli Eğitim ve Uygulama Merkezleri açılacaktır.
587.4. İlaç ve tıbbi sarf malzeme kullanım değerlendirme komisyonları kurularak aynı endikasyon için hekimler tarafından oluşturulan tedavi maliyetleri karşılaştırılarak gereksiz/yetersiz kullanımların önüne geçilmesi ve akılcı ilaç, akılcı tıbbi sarf malzemesi ve akılcı laboratuvar uygulamalarının kullanılması sağlanacaktır.
587.5. Akılcı ilaç kullanımı konusunda bilinç düzeyi artırılacak, izleme ve değerlendirme çalışmaları güçlendirilecektir.
587.6. Antibiyotikler, solunum sistemi ilaçları ve psikiyatride kullanılan ilaçlar başta olmak üzere akılcı ilaç kullanımına yönelik özendirici ve zorlayıcı mekanizmalar oluşturulacaktır.
587.7. Yaşlı hastalar ve kronik hastalığı olan bireyler öncelikli olmak üzere kamuoyu bilinçlendirme faaliyetleri yoluyla akılcı ilaç kullanımı konusunda farkındalık artırılacaktır.
587.8. Hekimlerin akılcı ilaç kullanımı konusunda desteklenmesi ve denetimini teminen karar destek sistemi kurulacaktır.
587.9. Antimikrobiyal direncin düşürülmesine yönelik veteriner hekimlikte kullanılan ilaçların akılcı kullanımı konusunda ilgili kurumlar tarafından ortak çalışmalar yürütülecektir.
589. Ülkemizin sağlık turizmi alanında tanınırlığı ve tercih edilirliliği artırılacak ve sağlık turizmi hizmet kapasitesi nitelik ve nicelik olarak geliştirilecektir.
589.1. Sağlık turizmine yönelik hukuki düzenlemeler tamamlanacak, akreditasyon ve denetim altyapısı güçlendirilecektir.
589.2. Medikal turizmin, termal turizmin yanı sıra yaşlı ve rehabilitasyon turizmiyle olan entegrasyonu sağlanacaktır.
589.3. Sağlık turizmi alanında ülkemizin tanıtım ve pazarlama faaliyetleri yürütülecektir.

590. Sağlık sisteminde hizmet sunucusu ve ödeyici rolleri, hizmet kalitesi, mali sürdürülebilirlik, denetim, performans başta olmak üzere daha etkin bir biçimde yerine getirilecek şekilde güçlendirilecektir.
590.3. Sağlık hizmet sunumunda kullanılan hizmet sunum fiyat yapısının doğru, gerçekçi ve verimliliği özendirilen bir yapıya kavuşturulmasını sağlamak üzere Teşhis İlişkili Gruplar yöntemi uygulanarak yeni ve etkin bir fiyatlandırma yapısına geçilecektir.
590.4. Üniversite hastanelerinin hastane işletmeciliği ayrıştırılarak, eğitim ve öğretim hizmetlerinin etkin bir şekilde sunumuna imkân verecek şekilde yönetim, hizmet sunumu ve finansman yapısı itibarıyla sürdürülebilir bir yapıya kavuşturulacaktır.
591. Sağlık harcamalarında etkinliğin sağlanması için arz ve talep yönlü düzenlemeler hayata geçirilecektir.
591.1 İhtiyaç dışı tetkik, tahlil ve diğer işlemlerin azaltılması için tıbbi verilerin sisteme daha iyi entegre olması sağlanacaktır.
591.2. Ortalamanın üzerinde yapılan tetkik ve tahlil işlemlerine ilişkin bir izleme ve bilgilendirme sistemi kurulacaktır.
2.3.5. Kadın
603. Kadınlara sunulan sağlık hizmetleri iyileştirilip, farkındalık çalışmaları aracılığıyla sağlık bilincinin yükseltilmesi sağlanacaktır.
603.1. Ülke genelinde kanser tarama programına uygun hedef gruptaki kadınların programa katılımlarının artırılması için farkındalık çalışmaları yapılacaktır.
603.2. Kadınlarda sağlık okuryazarlığının geliştirilmesi amacıyla farkındalık çalışmaları gerçekleştirilecektir.
2.3.6. Çocuk
606. Erken dönem çocuk bakım, eğitim ve gelişimine yönelik hizmetlerin sunumu ile erişilebilirliğinin artırılması ve niteliğinin yükseltilmesi sağlanacaktır.
606.2. Anne babalara yönelik olarak çocukların yaş ve gelişme düzeylerine uygun beslenme, büyüme, eğitim ve oyun içerikli materyaller geliştirilecektir.
613. Çocuğa yönelik ihmal, istismar ve şiddeti önleyecek program ve uygulamalar geliştirilecek, risk altındaki çocuklara ve ailelerine yönelik hizmetler ile psiko-sosyal destek programları yaygınlaştırılacaktır.
613.4. Çocuk İzlem Merkezlerinin hukuki altyapısı tamamlanacak ve sayıları artırılabilecektir.
614. Çocukların ve ebeveynlerin ihtiyaçları doğrultusunda psiko-sosyal destek hizmetleri yaygınlaştırılacak, riskli ve a-tipik gelişim gösteren çocuklara uygun gelişimsel müdahaleler, izlenme ve yönlendirmeler yapılacak, çocuklar arasında sağlık, sosyal medya ve hukuk okur-yazarlığı artırılabilecektir.
614.2. Eğitim ve sağlık kurumlarında ebeveyn rehberliğine yönelik çalışmalar yürütülecektir.
614.3. Okullarda ve sosyal hizmet merkezlerinde sağlık, beslenme, hukuk ve sosyal medya okuryazarlığı becerilerini güçlendirecek program ve faaliyetler yürütülecektir.
614.4. Çocukluk çağında obezitenin sonlandırılmasına, sağlıklı beslenmenin ve fiziksel hareketliliğin artırılmasına yönelik çalışmalar sürdürülecektir.
617. Çocukların bağımlılık yaratan davranış ve maddelerden korunmalarına yönelik tedbirler alınacak, tedavi merkezlerinin nitelik ve niceliği artırılacak, sosyal rehabilitasyon ve uyum hizmetleri geliştirilecektir.
617.1. Çocuk Ergen Madde Bağımlılığı Tedavi ve Eğitim Merkezleri (ÇEMATEM) ile buralarda istihdam edilen nitelikli personel sayısı artırılabilecektir.
617.2. Bağımlılığa yönelik olarak çocuklarla çalışan profesyonel sayısı artırılabilecektir.
617.3. Bağımlılıkla mücadele amacıyla çocuklara, ailelere ve çocuklarla çalışan profesyonellere yönelik bilinçlendirme çalışmaları ve eğitimler sürdürülecektir.
2.3.7. Gençlik
622. Bağımlılık yapıcı maddelerle etkin mücadele edilecek, bu maddelerin kullanım durumunu tespit etmeye yönelik araştırma ve hizmetlere devam edilecek, sosyal rehabilitasyon ve uyum hizmetleri geliştirilecektir.
622.1. Bağımlılık yapıcı maddelerin ilgi çekici olmaktan çıkarılması, sigara ve alkol gibi maddelerin erişilebilirliğinin zorlaştırılmasına yönelik tedbirler alınacaktır.
622.2. Gençlerin ve gençlik alanındaki profesyonellerin bağımlılıkla mücadele konusunda bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi yönünde çalışmalara devam edilecektir.
622.3. Bağımlılığa yönelik olarak gençlerle çalışan profesyonel sayısı artırılabilecektir.
650. Sporcu sağlığı merkezleri, hizmet kalitesi ve çeşitliliği artırılarak yaygınlaştırılacak, spor hekimi ihtiyacının giderilmesine yönelik tedbirler alınacaktır.
650.1. Sporcu sağlığı merkezleri konusunda bölgeler itibarıyla mevcut durum ve ihtiyaç tespiti çalışması yapılacak, ihtiyaca göre yeni merkezlerin kurulması sağlanacaktır.
650.2. Spor hekimi ihtiyacı tespit edilerek yeterli sayıda uzman hekimin yetiştirilmesi sağlanacaktır.

2. CUMHURBAŞKANLIĞI 2019 YILI YILLIK PROGRAMI

Tedbir 23: Bulaşıcı olmayan hastalıklar ve bunların risk faktörlerine ilişkin koruyucu ve tedavi edici hizmet kapasitesi artırılabacak, obezitenin önlenmesi için sağlıklı beslenme alışkanlıklarının geliştirilmesine yönelik ilgili paydaşlarla koordine bir şekilde mevcut programlar yaygınlaştırılacak ve ilave düzenlemeler yapılacaktır.
Tedbir 24: Bebek ve çocuk sağlığının geliştirilmesine yönelik olarak tamamlayıcı beslenme desteklenecektir.
Tedbir 25: Acil sağlık hizmet sunumu kapsam ve kapasite olarak güçlendirilecek, acil servis tedavi hizmetleri geliştirilecek, doğal afetlerde ve olağanüstü durumlarda hızlı ve etkin sağlık hizmetine erişim sağlanacaktır.
Tedbir 26: Evde sağlık hizmeti uygulamasının erişilebilir ve etkin olması sağlanacaktır.
Tedbir 27: Özellikle sağlık hizmetlerinin ulaşılabilir ve sürdürülebilir olması sağlanacaktır.
Tedbir 28: Birinci basamak sağlık hizmetlerinin etkinliği artırılabacak, sağlık harcamalarının azaltılması amacıyla koruyucu ve önleyici sağlık hizmetleri geliştirilecektir.
Tedbir 29: Maliyet avantajı sağlamak amacıyla Tedarik Paylaşım Platformu (TTP) ve tedarik zinciri iyileştirme çalışmaları yürütülecektir.
Tedbir 30: İlaç sektörüne yönelik Ar-Ge çalışmaları kapsamında klinik araştırma merkezleri ve birimlerinin sayıları artırılabacak, altyapıları geliştirilecektir.
Tedbir 31: Sağlık hizmetlerinde klinik kalite geliştirilecek, kamu hastanelerinde sağlık hizmetinden duyulan memnuniyet oranı ve operasyonel verimlilik artırılabacaktır.
Tedbir 32: Sağlık hizmeti sunumuna yönelik kalite standartları geliştirilecek ve bu standartlar doğrultusunda kurum ve kuruluşlar düzenli olarak yerinde değerlendirilecek ve sağlık tesislerinin verimlilik düzeyi artırılabacaktır.
Tedbir 33: Farkındalık ve izleme değerlendirme faaliyetleri yürütülerek ilaç kullanımının optimize edilmesi, ilaç maliyetlerinin azaltılması ve akılcı ilaç kullanımının geliştirilmesi sağlanacaktır.
Tedbir 34: Sağlık veri setleri yeniden yapılandırılacak ve uluslararası mukayeseye imkân veren bir veri yapısı oluşturulacaktır.
Tedbir 35: Ülkemizin sağlık turizmi alanında tanınırlığının artırılması sağlanacak, sağlık turizmine yönelik hizmet sunum kapasitesi geliştirilecektir.
Tedbir 36: Uyuşturucu madde bağımlılarına yönelik tedavi ve rehabilitasyon hizmetleri güçlendirilecektir.
Tedbir 37: Ruh sağlığı hizmetleri nitelik ve nicelik açısından geliştirilecektir.
Tedbir 38: Meme, serviks, kolorektal kanser taramaları yaygınlaştırılacak ve kanser hastalığının izlenmesi ve yönetimi için kanser kayıt sistemi geliştirilecektir.
Tedbir 144: Spor hekimi ihtiyacı tespit edilerek yeterli sayıda uzman hekimin yetiştirilmesi sağlanacaktır.
Tedbir 279: Sağlık Endüstrileri Yönlendirme Komitesinin çalışmalarına, ilgili mevzuatı yenilenerek devam edilecektir.

3. CUMHURBAŞKANLIĞI II.100 GÜNLÜK İCRAAT PROGRAMI

Eylem 1	Bağımlılık İle Etkin Mücadele Amacıyla Sigara Bırakma Polikliniği Sayısının 473'ten 485'e Çıkarılması ve Davranışsal Bağımlılıklara Yönelik Farkındalık Faaliyetleri Kapsamında 500 Bin Öğrenci Ve 100.000 Aileye Ulaşılması
Eylem 2	"İZCİ" Bulaşıcı Hastalıklar Sürveyans ve Erken Uyarı Sisteminin Uygulamaya Konulması ve Bulaşıcı Hastalıklarla Mücadele Konusunda Toplumsal Farkındalığın Artırılması
Eylem 3	Koruyucu Ağız Diş Sağlığı Hizmetlerinin Geliştirilmesi Kapsamında 1 Milyon Öğrenciye Diş Macunu Fırçası Seti Dağıtılması ve Flor Vernik Uygulanması
Eylem 4	Sağlıklı Beslenme Kültürünün Yaygınlaştırılması İçin Okullarda Kantin Logosu Uygulamasının Başlatılması Ve Bu Kapsamda İlgili Paydaşlarla İşbirliğine Gidilmesi
Eylem 5	Antibiyotiğin Gereksiz Kullanımına Yönelik Farkındalığın Artırılması Ve Eşdeğer İlaç Ve Milli Tıbbi Cihaz Kullanımının Teşviki Amacıyla Kamuoyunun Bilinçlendirilmesi
Eylem 6	Dijital Oyun Bağımlılığı Çalıştayı Düzenlenmesi
Eylem 7	Bağımlılık Tedavisi Sunan 2 Adet Ayakta Tedavi Merkezi, 1 Adet Rehabilitasyon Merkezi (BAHAR Kliniği) Ve 1 Adet Anne Bebek Ünitesi Açılması
Eylem 8	Geleneksel Ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamaları Alanında Klinik Araştırma Sayısının Arttırılması Amacıyla 10 Adet Yeni Klinik Çalışma Başlatılması Ve Kamu Sağlık Tesisleri Bünyesinde Yeni 10 Ünite Yetkilendirilmesinin Yapılması
Eylem 9	Uluslararası Hastalara Sağlık Hizmeti Veren Çağrı Merkezinin Mevcut Kapasitesinin %100 Artırılarak 20.000 Çağrıya Yükseltilmesi
Eylem 10	Hastaya En Yakın Tetkik Yerinin Tespiti İçin, Ruhsatlandırılan 1058 Adet Tıbbi Laboratuvarda Yapılan Testlerin "Bu Test Nerde Yapılıyor?" Sistemiyle Kayıt Altına Alınması
Eylem 11	Obezite İle Mücadele İçin 30 Adet Obezite Merkezinin Açılması
Eylem 12	10 İlde Sağlık Yöneticilerine Yönelik Kurumsal Davranış ve Sağlık İletişimi Eğitimi Verilmesi
Eylem 13	Bilkent Şehir Hastanesi Bünyesinde İleri Rehabilitasyon Hizmeti Sunan 300 Yataklı FTR Hastanesinin Açılması
Eylem 14	Ankara ve İstanbul'da 2 Adet Multidisipliner Tedavi Ve Referans Merkezinin Kurulması
Eylem 15	Evde Sağlık Hizmetlerinde Ulaşılan Hasta Sayısının 100.000 Artırılarak 1.300.000'e Çıkartılması
Eylem 16	Palyatif Bakım Hizmetleri Kapsamındaki Yatak Sayısının 4500'den 4600'e Çıkartılması
Eylem 17	Anne Dostu Hastane Sayısının 43'ten 50'ye Çıkartılması
Eylem 18	1 Adet Kalp Merkezi Açılması
Eylem 19	Erişkin Yoğun Bakım Yatak Sayısının 200 Artırılarak 11.145 Yatağa Çıkarılması
Eylem 20	Yapımı Devam Eden 9 Adet Hastane Ve 1 Adet Ağız ve Diş Sağlığı Merkezinin Hizmete Açılması
Eylem 21	Merkezi Hekim Randevu Sistemi (MHRS) Üzerinden Alınan Randevularda Hâlihazırda %25 Olan Devamsızlığın En Az %5 Oranında Azaltılması
Eylem 22	Engelli Vatandaşlarımızın, Engelli Raporu Vermeye Yetkili Hastanelerden Alacakları Engellilik Durumunu Gösterir Raporlarının Elektronik Ortama Taşınması (E Engelli Raporu)

Eylem 23	Hekimlerin Kendi Aralarında Vaka Paylaşımı Yapabilmesini Sağlayacak EKİM (Entegre Kurumsal İşlem Merkezi) Portal Bileşeni Oluşturulması
Eylem 24	Bakanlığımızın Sağlık Tesislerinde Üretilen Görüntü Ve Raporların Elektronik Ortamda Kontrol Edilmesinin Sağlanması(Teletıp Projesi Görüntü Ve Rapor Kalite Kontrolü)
Eylem 25	Teletıp Projesine Gelen Verilerde Kayıt ve Eşleşme Kontrolü Yapılarak, Eşleşmeyen Veya Kaydı Olmayan Cihazlardan Çekilen Görüntülerin Bedellerinin MEDULA Sisteminde Faturalanmasının Engellenmesi
Eylem 26	ETriaj Projesinin Planlama Çalışmalarının ve Satın Alma Sürecinin Tamamlanması
Eylem 27	Seviye 6 Dijital Hastanesi Sayısının 10 Adet Artırılması
Eylem28	Kanser Kayıtçılığının Elektronik Ortama Taşınması ve Bu Alanda ICD O Standardının Kullanılması
Eylem 29	Afet ve Acil Durumlarda Sunulacak Sağlık Hizmetinde Görev Alan 9443 UMKE (Ulusal Medikal Kurtarma Ekibi) Personelinin ve Ekipmanlarının Uluslararası Akreditasyonunun Sağlanması, Hizmetin Sunumunda Kullanılacak Donanımların Nitelik Ve Niceliğinin Arttırılması
Eylem 30	800 Adet Kara Ambulans Alımının ve Dağıtımının Tamamlanması
Eylem 31	Acil Sağlık Hizmetlerinin Sunumunda Personel Ve Ekipman Güvenliğinin Sağlanması ve Verimliliğin Artırılması Amacıyla Araç Ön Kabin Kamera Sistemi, Hasta Bilekliği ve Tablet Kullanımının Hayata Geçirilmesi
Eylem 32	İlkyardımcı Sayısının 40 Bin, OED (Otomatik Eksternal Defibrilator) Kullanım Yetki Belgesi Sahibi Kişi Sayısının 180 Kişi Artırılması
Eylem 33	Sağlık Hizmetlerinde Mükemmeliyet Merkezlerine (MM) Yönelik Mevzuat ve Alt Yapı Çalışmalarının Tamamlanması
Eylem 34	İlaç, Aşı ve Tıbbi Cihazlarda Yerleşme/ Yerleşme/ Millileşme Çalışmalarına Devam Edilmesi ve 50 İlacın Daha Yerleşme Kapsamına Alınması
Eylem 35	Türkiye Sudan Ortak Hastane İşletim Sürecinin Yenilenmesi
Eylem 36	Ürün Takip Sisteminde Kayıtlı Tıbbi Cihazların %30'unun Tekil Takibinin Sağlanması
Eylem 37	E Devlette Kamudan Vatandaşa, Özel Sektöre, Kamuya (G2C,G2B,G2G) Sunulacak Hizmetlerin Gerçekleşme Oranı Ortalamasının %98'e Yükseltilmesi
Eylem 38	65 İlde 321 Sağlık Tesisinin Açılışının Yapılması, 35 İlde 91 Tesisin Temelinin Atılması

4. CUMHURBAŞKANLIĞI III.100 GÜNLÜK İCRAAT PROGRAMI

Eylem 1	Türkiye Kazakistan Ortak Sağlık Haftası Düzenlenmesi
Eylem 2	UMKE (Ulusal Medikal Kurtarma Ekipleri) Mobil Uygulamasının Pilot Çalışmasının Başlatılması
Eylem 3	Özel Donanımlı Yenidoğan Ambulans Sistemi Pilot Uygulamasına Başlanması
Eylem 4	Yerli Antiserum Üretim Çalışmalarının Başlatılması
Eylem 5	Türkiye Zoonotik Hastalıklar Eylem Planının Başlatılması
Eylem 6	Sağlıklı Beslenme Kültürünün Geliştirilmesine Yönelik Çok Paydaşlı Çalışmaların Başlatılması
Eylem 7	Okul Sağlığı Çalışmalarına Yönelik Protokolün Milli Eğitim Bakanlığı İle Revize Edilmesi
Eylem 8	Evde Sağlık Hizmetleri Kapsamında Ulaşılan Hasta Sayısının 35.000 Artırılarak 1.335.000'e Çıkarılması
Eylem 9	Palyatif Bakım Hizmetleri Kapsamındaki Yatak Sayısının 50 Adet Artırılarak 4.900'e Çıkarılması
Eylem 10	Çocuk İzlem Merkezi (ÇİM) Sayısının 40'tan 43'e Çıkarılması
Eylem 11	Toplum Ruh Sağlığı Merkezi (TRSM) Sayısının 175'e Çıkarılması
Eylem 12	Vatandaşımızın Sağlık Hizmetine Daha Kolay Erişebilmesi İçin 13 Adet Hastane ve 4 Adet Ağız Diş Sağlığı Merkezi Açılması
Eylem 13	Vatandaşlarımızın Merkezi Hekim Randevu Hizmetlerine Daha Etkin Şekilde Erişebilmesi İçin Sisteme "Yedek Randevu" ve "Barkod Uygulaması" Getirilmesi
Eylem 14	Sağlık Hizmetlerinde Bilgi Sistemleri Aracılığıyla Kamudan Vatandaşa, Kamudan İş Dünyasına ve Kamudan Kamuya Sunulan Hizmetlere Erişimin Kolaylaştırılması ve Bürokrasinin Azaltılması
Eylem 15	Şehir Hastaneleri Tanıtımı Medya Kampanyası'nın Düzenlenmesi
Eylem 16	Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Konusunda Farkındalık Çalışması Yapılması
Eylem 17	Kalp Krizi Vakalarının Belirlenen Merkezlere Güncel Yaklaşımlar Doğrultusunda Hızla Naklini Sağlamak Üzere Gerekli Düzenlemelerin Yapılması
Eylem 18	Akut İnme Vakalarının Daha Etkin Yönetilmesi İçin Sevk ve Nakillerde İzlenecek Yol Haritasının Oluşturulması
Eylem 19	Bağımlılık Tedavisi Sunan 1 Adet Ayakta Rehabilitasyon Merkezi (BAHAR Kliniği), 1 Adet Yataklı Rehabilitasyon Merkezi (BAHAR Kliniği) ve 1 Adet Yataklı Kadın Arındırma Merkezi Açılması
Eylem 20	Akılcı Tıbbi Görüntüleme Uygulamasının Yaygınlaştırılması
Eylem 21	Bursa Şehir Hastanesinin İnşaatının Tamamlanması
Eylem 22	16 Adet 2. ve 3 Basamak Hastane ve Ağız ve Diş Sağlığı Merkezinin Temelinin Atılması
Eylem 23	Sağlık Tesislerinin Envanterlerinin Takibinin Yapılması

5. CUMHURBAŞKANLIĞI 180 GÜNLÜK İCRAAT PROGRAMI

Eylem 1	80.000 Kişiyeye İlk Yardım Eğitimi Verilmesi
Eylem 2	VIII. Ulusal UMKE Tatbikatının Düzenlenmesi
Eylem 3	Sağlık Haftalarının Düzenlenmesi
Eylem 4	Yabancı Sağlık Personeline Eğitim Verilmesi
Eylem 5	İslam İşbirliği Teşkilatı Üyesi Ülkelerde Acil Sağlık Hizmetlerine Hazırlıklılık ve Yanıt Konusunda Koordinasyon Güçlendirme ve Kapasite İnşası Projesinin Yürütülmesi
Eylem 6	2019 Yılı Doğum Eylem Planının Tamamlanarak Yürürlüğe Girmesinin Sağlanması
Eylem 7	Türkiye Gıda Dernekleri Federasyonu (TGDF) İle Bağlı Firmalarla "Şeker Azaltma" Protokolünün Tamamlanması Ve İmzalanması
Eylem 8	Yerli Yılan Antivenomunun Üretilmesi
Eylem 9	Sigara Kullanan Vatandaşların Sigara Bırakma Hizmetlerine Erişimlerinin Artırılması Amacıyla Sigara Bırakma Polikliniği Sayısının 520'ye Çıkarılması
Eylem 10	Ruh Sağlığı Özellikli Merkez Sayısının Artırılması
Eylem 11	Yanık Merkezi Sayısının Artırılması
Eylem 12	Evde Sağlık Hizmetleri Kapsamında Sunulan Hizmetlerin ve Hizmete Ulaşılabilirliğinin Arttırılması
Eylem 13	Palyatif Bakım Hizmetleri Kapsamındaki Yatak Sayısının 5.125'e Çıkarılması
Eylem 14	Vatandaşımızın Sağlık Hizmetine Daha Kolay Erişebilmesi İçin 5 Adet Hastane ve 2 Adet Ağız Dış Sağlığı Merkezi Açılması
Eylem 15	Yurtdışı Sağlık Hizmetleri Kapsamında Nijer Türkiye Dostluk Hastanesinin (44 Yataklı) Hizmete Açılması
Eylem 16	Obezite İle Mücadele Sağlıklı Beslenme, Hareketli Yaşam ve Diyabet İle Mücadele Farkındalık Etkinliklerinin Düzenlenmesi
Eylem 17	Sağlıkta Şiddetin Önlenmesi İçin Farkındalık Çalışmaları Yapılması
Eylem 18	Göçmen Sağlığı Hizmetleri Tanıtım Kısa Film Çalışması Yapılması
Eylem 19	15 Temmuz Demokrasi Ve Milli Birlik Günü Etkinliği Düzenlenmesi
Eylem 20	E-Nabız Sistemine; Kişiyeye Özel Akıllı Öneriler Sunma, Kişiyeye Özel Olmayan Bilgilendirmelerin Yapılması ve Belirlenen Kişilere Anket Uygulanabilmesine Yönelik Özelliklerin Eklenmesi
Eylem 21	Teletıp ve Teleradyoloji Sistemine, Radyoloji Görüntülerinin Radyologlar Tarafından Mobil Ortamlarda Görüntülenebilmesi ve İncelenebilmesi İçin Mobil Görüntüleyici Uygulamalarının Eklenmesi
Eylem 22	Tüm Özel Sağlık Tesislerinin Ruhsatlandırma Başvurusu Sürecindeki Belgelerinin Elektronik Ortamda Alınması
Eylem 23	Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamaları Klinik Uygulamaları Eğitimlerinin Düzenlenmesi
Eylem 24	Obezite Merkezi Sayısının 100'e Çıkarılması
Eylem 25	Yanık Merkezlerinin Açılması ve Usul Esaslarının Revizyonunun Yapılması
Eylem 26	93 Adet 1. ve 2. Basamak Sağlık Tesisinin Yapılması
Eylem 27	İlaç Tedarik Sürecinin Yönetilmesi Amacıyla İTS Üzerinden Bir Erken Uyarı Sisteminin Oluşturulması
Eylem 28	29.689 Sağlık Personelinin İstihdamının Sağlanması

III. FAALİYETLERE İLİŞKİN BİLGİ VE DEĞERLENDİRMELER

A. MALİ BİLGİLER

1. Bütçe Uygulama Sonuçları

Tablo 5: Bütçe Giderlerinin Ekonomik Sınıflandırması, (1.000 TL), 2018-2019

Ekonomik Kodu	Açıklama	2018			2019		
		Başlangıç Ödeneği	Toplam Ödenek	Harcama	Başlangıç Ödeneği	Toplam Ödenek	Harcama
1	Personel Giderleri	16.406.056	9.457.859	17.394.299	21.640.799	21.425.308	21.365.020
1	Memurlar	13.305.110	7.177.332	13.705.423	16.432.246	16.367.687	16.286.661
2	Sözleşmeli Personel	2.499.579	1.605.696	2.975.602	4.267.896	4.455.186	4.451.421
3	İşçiler	278.606	328.478	331.263	938.248	600.699	591.702
4	Geçici Personel	321.931	345.881	381.540	1.693	1.737	35.236
5	Diğer Personel	830	471	471	716	0	0
2	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	3.610.087	2.757.972	3.791.509	5.097.237	4.908.197	4.830.292
1	Memurlar	3.238.005	2.304.822	3.339.404	4.385.879	4.132.761	4.058.210
2	Sözleşmeli Personel	291.189	386.991	386.231	513.331	655.335	654.174
3	İşçiler	52.270	61.486	61.423	197.885	120.002	117.863
4	Geçici Personel	28.623	4.673	4.452	142	98	46
3	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	10.275.405	10.935.010	10.790.167	13.773.475	14.085.217	14.010.450
1	Üretim Yönelik Mal Ve Malzeme Alımları	48	58	58	56	66	66
2	Tüketim Yönelik Mal ve Malzeme Alımları	1.471.455	1.418.148	1.352.238	1.707.807	1.758.815	1.699.866
3	Yolluklar	111.618	164.572	161.579	94.876	153.959	151.042
4	Görev Giderleri	4.337	124.120	123.042	4.486	154.444	151.320
5	Hizmet Alımları	8.379.900	8.896.265	8.835.744	11.637.838	11.692.497	11.685.764
6	Temsil ve Tanıtma Giderleri	1.156	752	742	925	1.029	791
7	Menkul Mal Gayrimaddi Hak Alım Bakım ve Onarım Giderleri	44.490	60.823	60.807	37.818	37.574	37.513
8	Gayrimenkul Mal Bakım ve Onarım Giderleri	4.762	4.072	4.047	4.048	3.077	3.052
9	Tedavi Ve Cenaze Giderleri	257.639	266.201	251.910	285.621	283.755	281.035

Ekonomik Kodu	Açıklama	2018			2019		
		Başlangıç Ödeneği	Toplam Ödenek	Harcama	Başlangıç Ödeneği	Toplam Ödenek	Harcama
5	Cari Transferler	181.275	278.810	255.567	231.628	270.798	200.766
2	Hazine Yardımları	55.619	55.619	50.014	79.008	79.008	8.976
3	Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler	56.514	154.897	154.897	69.620	136.753	136.753
6	Yurtdışına Yapılan Transferler	69.142	68.294	50.656	83.000	55.037	55.037
6	Sermaye Giderleri	7.042.000	7.057.563	4.753.947	7.657.304	7.511.145	7.496.819
1	Mamul Mal Alımları	1.558.720	1.430.940	560.395	887.294	921.583	915.554
3	Gayri Maddi Hak Alımları	50.000	11.668	1.668	10.000	3.383	3.383
4	Gayrimenkul Alımları ve Kamulaştırması	20.000	22.814	15.814	13.800	13.800	13.800
5	Gayrimenkul Sermaye Üretim Giderleri	4.526.684	4.776.565	3.892.031	6.340.000	6.242.570	6.237.706
6	Menkul Malların Büyük Onarım Giderleri	210.000	201.010	11.001	1.000	34.727	34.397
7	Gayrimenkul Büyük Onarım Giderleri	428.803	468.590	221.552	103.800	222.216	220.303
9	Diğer Sermaye Giderleri	247.793	145.975	51.486	301.410	72.866	71.675
7	Sermaye Transferleri	56.563	61.111	55.711	36.833	31.483	10.164
1	Yurtiçi Sermaye Transferleri	37.063	37.593	32.193	23.333	24.598	3.279
2	Yurtdışı Sermaye Transferleri	19.500	23.518	23.518	13.500	6.886	6.886
	Genel Toplam	37.571.386	30.548.325	37.041.199	48.437.276	48.232.148	47.913.511

NOT: Bakanlığımıza Merkezi Yönetim Bütçesi ile 48,4 milyar TL ödenek tefrik edilmiştir. 2019 yılı içerisinde toplam ödeneğimiz 48,2 milyar TL olmuş, başlangıç ödeneğine göre harcama oranımız %98,9 olarak gerçekleşmiştir.

2. Temel Mali Tablolara İlişkin Açıklamalar

Tablo 6: Ödenek ve Harcamaların Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Dağılımı, (1.000 TL), 2018-2019

Ekonomik Kodu	Açıklama	2018 Yılı		2019 Yılı	
		Ödenek	Harcama	Ödenek	Harcama
1	Personel Giderleri	9.457.859	17.394.299	21.425.308	21.365.020
2	Sosyal Gv. Kur. Dev. Primi Gid.	2.757.972	3.791.509	4.908.197	4.830.292
3	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	10.935.010	10.790.167	14.085.217	14.010.450
5	Cari Transferler	278.810	255.567	270.798	200.766
6	Sermaye Giderleri	7.057.563	4.753.947	7.511.145	7.496.819
7	Sermaye Transferleri	61.111	55.711	31.483	10.164
GENEL TOPLAM		30.548.325	37.041.199	48.232.148	47.913.511

Tablo 7: Kurumsal Sınıflandırmaya Göre Bütçe Giderleri, (1.000 TL), 2019

Kurumsal Kod				Açıklama	Başlangıç Ödeneği (1)	Toplam Ödenek (2)	Harcama (3)	Oran 3/2 (%)
I	II	III	IV					
15	0	0	2	Özel Kalem	80.441	10.406	10.066	96,7
15	0	0	20	Denetim Hizmetleri Başkanlığı	56.454	18.039	18.024	99,9
15	1	0	4	Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü	1.325.119	322.032	223.684	69,5
15	1	0	23	Strateji Geliştirme Başkanlığı	31.055	10.707	10.696	99,9
15	1	0	24	Hukuk Müşavirliği	10.906	159.504	156.323	98,0
15	1	0	25	Basın Ve Halkla İlişkiler Müşavirliği	1.948	1.059	1.055	99,6
15	1	0	62	İl Sağlık Müdürlükleri	42.244.900	42.444.031	42.295.145	99,6
15	1	42	0	Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü	80.572	44.068	43.893	99,6
15	1	43	0	Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü	331.408	270.547	270.439	100,0
15	1	44	0	Sağlığın Geliştirilmesi Genel Müdürlüğü	46.042	103.119	103.108	100,0
15	1	45	0	Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü	65.035	28.019	27.934	99,7
15	1	47	0	Sağlık Yatırımları Genel Müdürlüğü	2.697.100	3.473.469	3.469.032	99,9
15	1	48	0	Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü	60.638	40.787	40.755	99,9
15	1	49	0	Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü	74.857	61.936	57.026	92,1
15	1	50	0	Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü	1.330.801	1.244.424	1.186.332	95,3
Genel Toplam					48.437.276	48.232.148	47.913.511	99,3

NOT: Kurumsal sınıflandırmaya göre toplam ödeneğin %87,9'u il sağlık müdürlükleri (hastaneler dahil) tarafından kullanılmıştır.

Tablo 8: Fonksiyonel Sınıflandırmaya Göre Bütçe Giderleri, (1.000 TL), 2019

Fonksiyonel Kod	Açıklama	Başlangıç Ödeneği (1)	Toplam Ödenek (2)	Harcama (3)	Oran 3/2 (%)
1	Genel Kamu Hizmetleri	1.074.338	399.365	298.170	74,7
7	Sağlık Hizmetleri	47.362.938	47.832.783	47.615.341	99,5
Genel Toplam		48.437.276	48.232.148	47.913.511	99,3

NOT: Fonksiyonel sınıflandırmaya göre, Bakanlığımızca yapılan Genel Bütçe harcamalarının %99,3'ü sağlık hizmetleri fonksiyonunda gerçekleşmiştir.

Tablo 9: Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler, (TL), 2019

Açıklama	Başlangıç Ödeneği	Toplam Ödenek (1)	Harcama (2)	Oran 2/1 (%)
Memurların Öğle Yemeğine Yardım	38.500.000,00	25.418.864,83	25.418.864,83	100
Mesleki Yeterlilik Kurumuna Yapılacak Ödemeler	150.000,00	49.490,00	49.490,00	100
Kızılay'a Yapılan Yardımlar	6.650.000,00	17.995.000,00	17.995.000,00	100
Yeşilay'a Yapılan Yardımlar	24.320.000,00	93.289.623,29	93.289.623,29	100
Toplam	69.620.000,00	136.752.978,12	136.752.978,12	100

NOT: 6487 sayılı Kanunun 33. maddesinin 4. fıkrasına istinaden Türkiye Yeşilay Vakfına 23.289.623 TL ve 4733 sayılı Kanunun 8 inci maddesine istinaden Türkiye Yeşilay Cemiyetine 70.000.000 TL nakdi yardım yapılmıştır.

3. Global Bütçe

Tablo 10: Yıllar İtibarıyla Gider Gerçekleşme Durumu, (Milyon TL)

Gider Kalemleri	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	PAY%
Yatırım Giderleri	700	802	892	586	1.199	1.307	1.216	242	1.464	1.687	3
Tıbbi Malzeme	2.523	2.836	3.288	2.875	4.048	4.640	5.294	6.365	7.546	9.658	18
Hizmet Alımı	3.174	3.607	4.052	3.693	5.129	6.085	7.999	9.738	6.254	5.114	10
Personel Giderleri	5.783	6.668	7.872	8.377	10.241	11.481	13.489	15.220	22.929	28.620	53
Kanuni Yükümlülükler	1.065	1.144	1.206	1.033	1.485	1.580	1.814	2.682	2.762	3.742	7
Diğer İşletme Giderleri	1.156	1.239	1.396	1.178	1.583	1.832	1.827	2.023	2.593	4.585	9
Toplam Gider	14.401	16.296	18.706	17.742	23.685	26.925	31.639	36.270	43.548	53.406	100

Tablo 11: Sağlık Bakanlığı Finansmanının GSYİH İçerisindeki Payı, (Milyon TL), 2002-2019

Yıllar	GSYİH	Sağlık Bakanlığı			GSYİH İçindeki Payı (%)
		Global Bütçe	Merkezi Yönetim Bütçe Harcaması	Toplam	
2002	359.358	2.583	2.510	5.093	1,4
2003	468.015	3.955	3.076	7.031	1,5
2004	577.023	5.182	3.716	8.898	1,5
2005	673.702	4.868	4.993	9.861	1,5
2006	789.227	7.811	5.733	13.544	1,7
2007	880.460	9.920	6.611	16.531	1,9
2008	994.782	11.094	8.099	19.193	1,9
2009	999.191	11.414	9.429	20.843	2,1
2010	1.160.013	12.257	10.574	22.831	2,0
2011	1.394.477	14.170	12.478	26.648	1,9
2012	1.569.672	16.890	14.973	31.863	2,0
2013	1.809.713	19.869	17.012	36.881	2,0
2014	2.044.465	21.745	19.499	41.244	2,0
2015	2.338.647	24.032	23.323	47.355	2,0
2016	2.608.525	28.890	26.709	55.599	2,1
2017	3.106.536	31.741	32.971	64.712	2,1
2018	3.740.519	38.021	37.041	75.062	2,0
2019	3.090.983*	46.514	47.913	94.427	3,0

*TÜİK Eylül 2019 verisidir.

Tablo 12: Sağlık Bakanlığı Hizmet Sunumu Finansmanı, (TL), 2019

Ödenek Türü	Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü	İl Sağlık Müdürlükleri	Merkez Birimler	Toplam
Global Bütçe	41.473.034.476	5.215.397.539	0	46.688.432.014
Merkez Pay	623.948	61.165.366	1.157.535.506	1.219.324.820
Göç İdaresi Genel Müdürlüğü	858.644.504	84.329.573	0	942.974.076
Devlet Hava Meydanları İşletmesi (DHMI)	0	7.923.132	0	7.923.132
Toplam	42.332.302.927	5.368.815.609	1.157.535.506	48.858.654.042

4. Mali Denetim Sonuçları

Sayıştay Başkanlığı 2018 yılında Bakanlığımızda yaptığı düzenlilik denetimlerinde, Bakanlığımızın mali raporlarını, gelirlerini, mallarına ilişkin tüm mali faaliyetleri, kararlar ve işlemler ile bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dahil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini denetlemiş ve Sağlık Bakanlığı 2018 yılı Sayıştay Denetim Raporunda denetim sonuçları yayınlanmıştır.

Denetim sonuçlarına göre Sağlık Bakanlığı 2018 yılı Düzenlilik Denetim Raporunda belirtilen bulgular ve cevaplarımız aşağıda belirtilmiştir.

BULGU: Şehir Hastanelerinin Muhasebe İşlemlerinde Karşılaşılan Sorunlar: Muhasebe işlemlerinde karşılaşılan sorunların çözümü amacıyla 09-10 Aralık 2019 tarihleri arasında Genel Bütçe Muhasebe kayıtları eğitimi düzenlenmiştir.

BULGU: Kişilerden Alacaklar Hesabının Hatalı Muhasebeleştirilmesi: Söz konusu hatalı muhasebeleştirmeyle ilgili durum Hazine ve Maliye Bakanlığına bildirilmiştir.

BULGU: Döner Sermaye İşletme Birimlerine Tahsis Edilen Sermaye Miktarlarının Tam ve Doğru Şekilde Muhasebeleştirilmemesi: Bulguda belirtilen hususlara ilişkin iş ve işlemler yapılmıştır.

Sağlık Bakanlığına Bağlı Döner Sermaye İşletmeleri 2018 Yılı Düzenlilik Denetim Raporu'nda belirtilen bulgular ve cevaplarımız aşağıda belirtilmiştir.

BULGU: Döviz Hesabının Tam, Doğru ve Gerçeğe Uygun Tutarları Göstermemesi: Bulguda belirtilen hususlara ilişkin iş ve işlemler yapılmıştır.

BULGU: Alacakların, Sınıflandırma ve Tutar Bakımından Doğru, Tam ve Gerçeğe Uygun Durumu Yansıtmaması: 24.06.2019 tarih ve 2598 sayılı resmi yazı ile bulguya ilişkin hususlar giderilmiştir.

BULGU: Döner Sermaye İşletme Birimlerince Taşınmazların Mali Tablolarda Hatalı Olarak İzlenmesi: Bulguda belirtilen hususlara ilişkin iş ve işlemler yapılmıştır.

BULGU: Kapatılan Hastanelerde İstihdam Edilen Personele Ait Kıdem Tazminatı Karşılıklarının İptal Edilmemesi: 24.06.2019 tarih ve 2598 sayılı resmi yazı ile bulguya ilişkin hususlar giderilmiştir.

BULGU: Sermaye Tahsis Edilmemiş Döner Sermaye İşletme Birimleri Bulunması: Bulguda belirtilen hususlara ilişkin iş ve işlemler yapılmıştır.

B. PERFORMANS BİLGİLERİ

1. Faaliyet ve Proje Bilgileri

Kalkınma Planı, Bakanlığımız Stratejik Planı (2019-2023), Cumhurbaşkanlığı 2019 Yılı Yıllık Programı, Cumhurbaşkanlığı 100 ve 180 Günlük İcraat Programları doğrultusunda Bakanlığımız merkez birimleri ve il sağlık müdürlükleri vasıtasıyla 2019 yılında gerçekleştirilen faaliyetler ve yürütülen hizmetler paylaşılmaktadır.

1.1. Halk Sağlığı Hizmetleri

1.1.1. Aile Hekimliği

Aile hekimliği uygulamalarının kalite ve hasta-çalışan güvenliği kriterlerine uygun olarak yürütülmesi kapsamında, Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliği, Aile Hekimliği Ödeme ve Sözleşme Yönetmeliği ve Eğitim Aile Sağlığı Merkezleri Ödeme ve Sözleşme Yönetmeliğinde değişiklik çalışmaları yapılmıştır.

Sağlık Raporlarına İlişkin Usul ve Esaslar yürürlükten kaldırılmış, 30.09.2019 tarihli ve E.1618 sayılı Bakan Onayı ile Sağlık Raporları Usul ve Esasları Hakkında Yönerge yürürlüğe konulmuştur. Bu mevzuat ile sağlık raporlarında uyulacak kurallar ve itiraz süreçleri açıklanmış ve rapor formatları belirlenmiştir. Aynı zamanda “e-Rapor Sistemi” projesi başlatılarak manuel durum bildirir tek hekim raporu düzenlemesine son verilerek tüm raporların elektronik ortamda düzenlenebilmesi sağlanmıştır.

2019 yılında Aile Hekimliği Birinci Aşama Sertifikalı Eğitim Programı düzenlenmiş olup bu eğitimlere katılan toplam 770 aile hekimine sertifikaları verilmiş ve 44 konuda aile hekimliği çalışanlarına hizmetiçi eğitim yapılması kararlaştırılmıştır. Ayrıca yönetmeliğe uygun olarak 307 aile hekimine muafiyet belgesi düzenlenmiştir.

1.1.2. Toplum Sağlığı Hizmetleri

Toplum sağlığı merkezleri, ilçe sağlık müdürlükleri ile hizmet birimleri ve kurum hekimlikleri tarafından sunulan birinci basamak sağlık hizmetleri aşağıda gösterilmektedir.

Tablo 13: Toplum Sağlığı Merkezleri ve İlçe Sağlık Müdürlükleri Tarafından Gerçekleştirilen Danışmanlık Hizmeti ve Muayene Sayıları, 2019

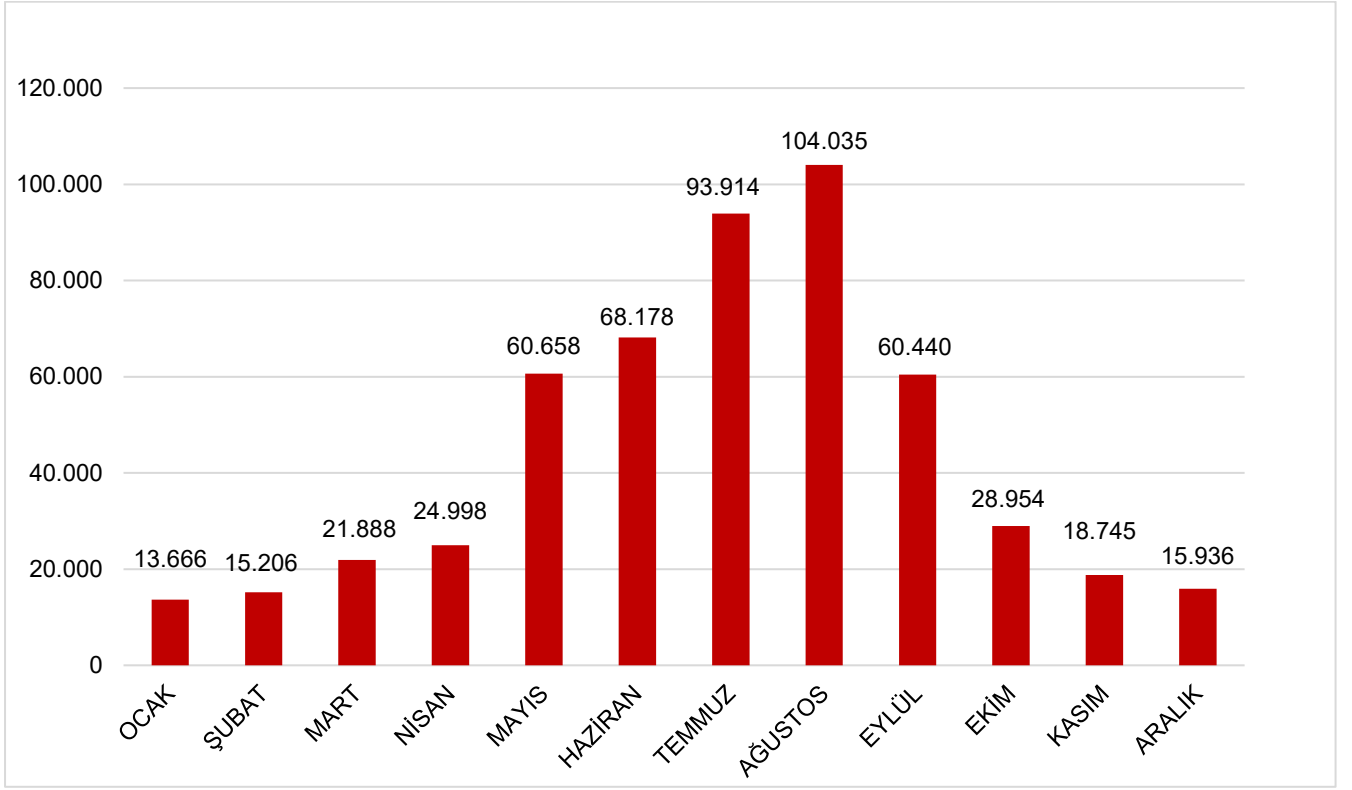
Gerçekleştirilen Danışmanlık Hizmeti Sayısı		Gerçekleştirilen Muayene Sayısı	
Evlilik Danışmanlığı	457.986	Genel	3.630.643
Üreme Sağlığı Danışmanlığı	751.262	Adli	90.618
Psikolojik danışmanlık	190.188	ÇEKÜS	309.984
Sigara Bıraktırma ve Tedavi Danışmanlığı	310.717	VSD	1.153.272
Diş Sağlığı ve Bakımı Danışmanlığı	4.966.177	KETEM	1.249.641
Obezite ve Kronik Hastalıklara Yönelik Beslenme ve Sağlıklı Yaşam Danışmanlığı	1.701.818	Deri ve Zührevi Hastalıklar Birimi	53.813
Kanser Danışmanlığı	2.393.532	Sıtma Savaş Birimi	36.867
Toplam	10.771.680	İş Sağlığı ve Güvenliği Birimi	41.859
		Hemoglobinopati Birimi	212.445
		Kurum Tabiplikleri	329.103
		Acil Müdahale Uygulaması	34.081
		Sevk	10.255
		Toplam	7.152.581

81 ilde 620 mobil sağlık hizmetleri ekibi ile 443.749 kez gerçekleştirilen köy ziyaretinde, 2.094.487 kişi ziyaret edilmiş olup bu kişilerden 632.431'i kanser taramaları için yönlendirilmiş ve 1.760.473 kişiye de sağlık eğitimleri verilmiştir.

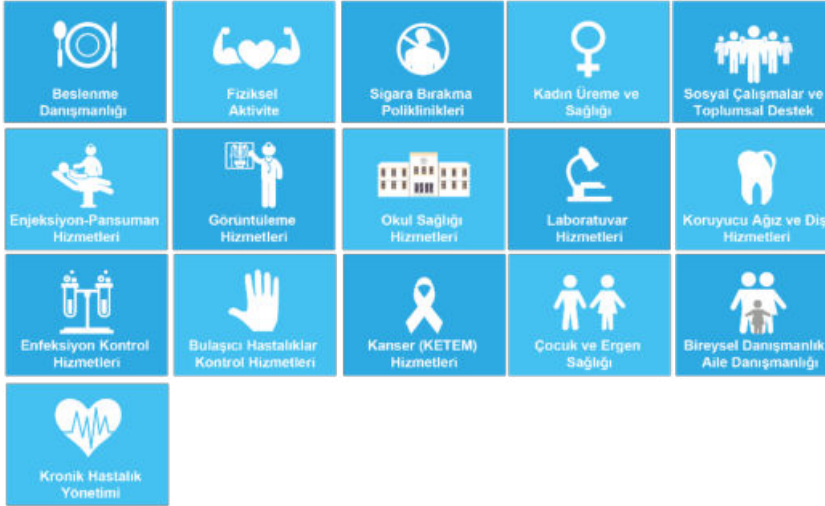
1.1.2.1. Mevsimlik Tarım İşçi ve Ailelerine Sunulan Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri

19 Nisan 2017 tarihinde yürürlüğe giren Mevsimlik Tarım İşçileri konulu 2017/6 sayılı Başbakanlık Genelgesi kapsamında; Valilik koordinasyonunda mevsimlik tarım işçilerine, toplum sağlığı merkezleri tarafından anne ve bebek sağlığı, ağız ve diş sağlığı, üreme sağlığı gibi sağlık hizmetleri verilmiş demir ve D vitamini gibi destek tedaviler bireylere temin edilmiş, hijyen eğitimleri verilmiş, bağışıklama çalışmaları yürütülmüş bulaşıcı hastalıkların kontrolüne yönelik faaliyetler gerçekleştirilmiştir.

Grafik 5: Aylara Göre Mevsimlik Tarım İşçi ve Aile Sayılarının Dağılımı, 2019

1.1.2.2. Sağlıklı Hayat Merkezleri

2019 yılı sonu itibarıyla toplam 202 Sağlıklı Hayat Merkezi (SHM) açılmıştır.

Sağlıklı Hayat Merkezlerinde görev yapmak üzere 2019 yılında 57 çocuk gelişimci, 45 fizyoterapist, 14 diyetisyen, 37 sosyal çalışmacı ve 17 psikolog istihdam edilmiştir.

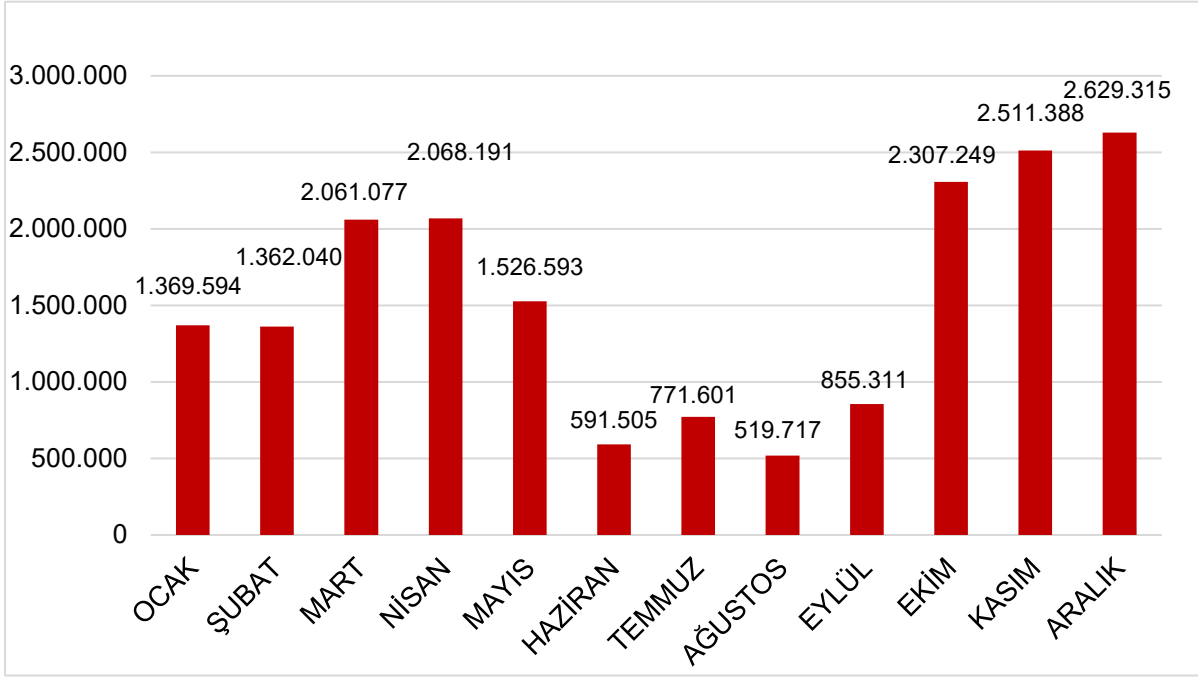
Sağlıklı Hayat Merkezlerinde kullanılmak üzere 20 adet diş ünitesi ve 22 adet vücut analiz

cihazı alınmış ve illere dağıtımına başlanmıştır.

Sağlıklı Hayat Merkezlerinin işleyişini anlatmak üzere SHM'lerde görev yapan 106 hekim ve yardımcı sağlık personeline 2019 yılında 2 tur eğitim yapılarak eğitimler tamamlanmıştır.

Grafik 6: Aylara Göre Sağlıklı Hayat Merkezlerine Başvuru Sayısı, 2019

Entegre Sağlık Hizmetleri; 2019 yılı itibarıyla E2 grubu 120, E3 grubu 80 olmak üzere 200 ilçe devlet hastanesi bulunmaktadır. Bu merkezlere yapılan muayene sayısı toplam 3.809.661'dir. E2 grubu ve E3 grubu ilçe devlet hastanesinde gerçekleştirilen doğum sayısı 178'dir. E2 grubu ve E3 grubu ilçe devlet hastanelerinde uygulanan diyaliz seansı toplam 15.710'dur.

Mevcut durumda 77 entegre sağlık hizmeti birimi bulunmakta olup bu merkezlerde 2019 yılında yapılan muayene sayısı toplam 1.822.082'dir.

1.1.2.3. Ağız ve Diş Sağlığı Hizmetleri

Ağız ve Diş Sağlığı Hizmetleri kapsamında; 2019-2020 eğitim öğretim yılında ana sınıfından başlayarak ilköğretim 1. 2. 3. ve 4. sınıflara yılda iki defa uygulanmak üzere 1.700.000 adet florürlü vernik, 6.000.000 adet diş fırçası ve diş macunu alımı yapılarak il sağlık müdürlüklerine gönderilmiştir.

Tablo 14: 2018-2019 Dönemi Koruyucu Ağız ve Diş Sağlığı Program Verileri

	Toplam Öğrenci Sayısı	Florürlü Vernik Uygulanan Öğrenci Sayısı	Muayene Yapılan Öğrenci Sayısı	Farkındalık Eğitimi Verilen Öğrenci Sayısı
ANASINIFI	1.423.850	185.167	4.930	450.742
1. SINIF	2.004.516	454.708	321.042	743.247
2. SINIF	1.857.650	451.252	4.882	690.340
3. SINIF	1.819.872	446.121	4.811	670.187
4. SINIF	1.749.294	419.497	5.870	647.739
TOPLAM	8.855.182	1.956.745	341.535	3.202.255

1.1.3. Göçmen Sağlığı

Nüfusu nispeten yüksek olup tam teşekküllü bir kamu hastanesine uzak olan geçici barınma merkezleri ile Suriyeli sayısının 20 bini aştığı yerleşim yerlerinde toplam 34 adet Güçlendirilmiş Göçmen Sağlığı Merkezi bulunmaktadır.

Mevcut durumda 29 ilde bulunan 180 göçmen sağlığı merkezinde 780 göçmen sağlığı birimi açılmış olup faaliyetlerine devam etmektedir.

Suriyeli sağlık çalışanlarına 2019 yılında 145 hasta yönlendirme personeline teorik eğitim verilmiştir. Göçmen Sağlığı Merkezlerinde (GSM) istihdam edilen Suriyeli hekim sayısı 694, Suriyeli yardımcı sağlık personeli sayısı 954, hasta yönlendirme personel sayısı 1.121, destek hizmetleri personel sayısı 399, sosyal çalışmacı sayısı 11 ve psikolog sayısı 12'dir.

Geçici koruma altına alınan Suriyelilere hizmet sunan 450 sağlık personeline; etkili iletişim, çatışma yönetimi, kültürler arası iletişim, göçmen sağlığı gibi konuları içeren hizmet içi eğitimler verilmiştir. Suriyeli engelli ve yaşlılara yönelik evde bakım hizmetlerinin düzenlenmesine ilişkin faaliyet ve eğitimler sürdürülmekte olup 105 Suriyeli hekime yaşlı izlemi eğitici eğitimi verilmiştir.

Tablo 15: Sığınmacılara Sunulan Sağlık Hizmeti, 2011-2019

81 İL GENELİ	2011-2018 TOPLAM	2019	2011-2019 GENEL TOPLAM
SAĞLIK HİZMETLERİ VERİLERİ		GENEL TOPLAM	
Poliklinik Muayene Sayısı	48.795.278	17.509.194	66.301.472
Yatan Hasta Sayısı	1.863.522	451.566	2.315.098
Ameliyat Sayısı	1.581.661	401.861	1.983.522
Doğum Sayısı	415.582	110.612	526.194
Sınırdan Alınan Yaralı Sayısı	50.806	5.634	56.440

Göçmen sağlığı merkezlerinin bulunmadığı yerlerde yabancılara sağlık hizmeti sunmak amacıyla Yabancı Uyruklular Poliklinikleri (YUP) kurulmuş olup hali hazırda 80 ilde 98 poliklinik hizmet vermektedir.

Bakanlığımız tarafından yapılan Suriyelilerde görülmesi muhtemel bulaşıcı hastalıklara yönelik çalışmalar kapsamında; 2012-2019 Aralık ayı sonu itibarıyla Suriyelilerden alınan toplam 195.078 kan yayması sıtma hastalığı açısından değerlendirilmiş olup vaka tespit edilmemiştir.

SIHHAT Projesi kapsamında, geçici koruma altındaki Suriyelilerle doğrudan iletişim halinde olan Bakanlık çalışanı 2.520 sağlık personeli, 50 TRSM personeli ve proje kapsamında istihdam edilen 960 hasta yönlendirme rehberlerine yönelik muhtelif mesleki konularda eğitimler verilmiştir. Mobil sağlık hizmetlerinin sunulması faaliyeti kapsamında, 5 adet mobil kanser tarama aracı ile 400.000 adet kanser tarama testinin gerçekleştirilmesine ilişkin hizmet alım süreçleri tamamlanmış olup hedef illerde hizmet sunumu devam etmektedir. Ayrıca Suriyelilerin yoğun olarak yaşadıkları 10 ilde bugüne kadar toplam 9 TRSM kurulmuş/desteklenmiş olup faaliyetlerine devam etmektedir.

1.1.3.1. Kadın Sağlığı Danışma Merkezleri Projesi

Göçmen Sağlığı Merkezleri içerisinde 30 Kadın Sağlığı Danışma Merkezi kurulmuştur. Kadın Sağlığı Danışma Merkezlerinde toplamda 4 hekim, 21 ebe/hemşire, 23 psikolog, 18 sosyal çalışmacı, 44 sağlık aracısı, 90 tercüman ve destek personeli üreme sağlığı, koruma, psikososyal destek, vaka yönetimi ve yönlendirme konularında, 2015 yılından 2019 yılı sonuna kadar 550.634 kişiye güvenli annelik, doğum öncesi ve doğum sonrası bakım, sağlık eğitimi, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar, beslenme gibi kadın ve üreme sağlığı alanlarında hizmet verilmiştir. Aynı dönem içinde toplumsal cinsiyete dayalı şiddetle mücadele, psikososyal destek konularında 561.335 kişiye hizmet sunulmuştur. 30 Eylül 2019 tarihi itibarıyla Kadın Sağlığı Danışma Merkezleri faaliyetleri Göçmen Sağlığı Merkezleri ile bütünleştirilmiştir.

Suriyeli sağlık çalışanlarına yönelik olarak 12 ilde "Üreme Sağlığı Danışmanlık Hizmeti" adı ile 47 eğitim düzenlenmiştir. 2019 yılı içerisinde 528 Suriyeli sağlık personeline olmak üzere toplamda 1.319 Suriyeli sağlık personeline eğitim verilmiştir.

Suriyeli geçici koruma altındaki bireylerin sağlık okuryazarlığı düzeylerini ve sağlık iletişimi ihtiyaçlarının değerlendirilmesi amacıyla Mersin, İstanbul, İzmir, Gaziantep, Şanlıurfa, Konya illerinde 18 yaş ve üzeri kadın/erkek, 15-17 yaş arası gençlerle odak grup görüşmeleri yapılmıştır.

1.1.3.2. Suriyeli Göçmenlere Evde Sağlık, Bakım ve Sosyal Hizmet Sunumu Geliştirme Projesi

Dünya Sağlık Örgütü'nün teknik desteği ile Göçmen Sağlığı Eğitim Merkezlerinin bulunduğu illerde (Ankara, Gaziantep, Hatay, Mersin, İstanbul, Şanlıurfa, İzmir) Suriyeli yaşlı ve engellilere sunulan evde sağlık bakımı hizmetlerinin desteklenmesi amacıyla Suriyeli Göçmenlere Evde Sağlık, Bakım ve Sosyal Hizmet Sunumu Geliştirme Projesi hazırlanmıştır. Bu proje kapsamında Suriyeli kadınlar başta olmak üzere, 350 kişiye eğitim verilmiş ve bu eğitimlerde başarı olan adayların istihdam edilmesi, GSM'lerinde çalışan sağlık personelinin evde sağlık hizmeti uygulamaları konusunda eğitilmesi ve söz konusu merkezlerin lojistik (araç, malzeme vs.) yönünden desteklenmesi planlanmıştır.

Suriyeli Göçmenlere Evde Sağlık Bakımı ve Sosyal Hizmet Sunumu uygulaması İzmir, İstanbul, Gaziantep, Şanlıurfa ve Hatay illerinde başlamıştır. Mersin ilinde ise Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü tarafından hizmet sunulmaktadır.

Göçmen Sağlığı Merkezlerinde görev yapan Suriyeli sağlık meslek mensuplarına, "Suriyeli Göçmenlere Evde Sağlık Bakımı ve Sosyal Hizmet Sunumu Sağlık Personeli Eğitimi" verilmesi planlanmış olup hâlihazırda 100 Suriyeli hekime eğitim verilmiştir.

1.1.3.3. Göçmen Sağlığı Hizmetlerini Güçlendirilme Müdahalesi (BPRM) Projesi (2019-2020)

Proje kapsamında Göçmen Sağlığı Merkezlerinde istihdam edilmesi planlanan psikolog, sosyal çalışmacı, fizyoterapist ve diyetisyenler uyum eğitimlerine alınmışlardır. Uyum eğitimlerini başarı ile tamamlayan personel Bakanlığımız önceliklerine göre planlanan Göçmen Sağlığı Merkezlerinde göreve başlamışlardır.

Kronik hastalıklarla mücadele için, Göçmen Sağlığı Eğitim Merkezlerinde fizyoterapist ve diyetisyen hizmet sunumuna başlamıştır. Psiko-sosyal hizmet çalışmalarına destek sağlamak amacıyla 16 ilde bulunan Güçlendirilmiş Göçmen Sağlığı Merkezlerinde 25 psikolog ve 25 sosyal çalışmacı ile hizmet sunumuna başlanılmıştır.

1.1.3.4. Suriye Görev Gücü Kapsamında Sunulan Sağlık Hizmetleri

Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı ve Barış Pınarı Harekât bölgelerinde ihtiyaç duyulan sağlık hizmetleriyle ilgili Kilis, Gaziantep, Hatay ve Şanlıurfa İl Sağlık Müdürlükleri bünyesinde “Suriye Sağlık Görev Gücü Başkanlıkları” kurulmuş ve bölgeye Bakanlığımızca Koordinatör görevlendirilmiştir. Bölgede birinci basamak sağlık hizmetleri kapsamında genel muayene, aşılama ve çevre sağlığı hizmetleri Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı Harekât Bölgesinde 47 sağlık ocağı üzerinden 144’ü hekim, 206’sı ebe ve hemşire olmak üzere toplam 778 Suriyeli personel ile yürütülmektedir.

Tablo 16: Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı Harekât Bölgesinde Sunulan Sağlık Hizmetleri

Sunulan Sağlık Hizmeti	Sayı
Muayene Sayısı	962.000
Diş Hekimi Muayene Sayısı	102.000
İlaç Dağıtılan Kişi Sayısı	621.000
Gebe Takibi Sayısı	18.183
Bebek Takibi Sayısı	22.264

1.1.4. Çalışan Sağlığı

81 il sağlık müdürlüğü tarafından Gezici İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) hizmetlerinin başvuru, takip, kontrol ve koordinasyonunun sağlanmasında uygulama birliğinin sağlanması amacıyla “Gezici İSG Hizmetleri Modülü” geliştirilmesi için yazılım çalışmalarına başlanmıştır.

Halihazırda 52 ilde 253 Gezici Röntgen Aracına, 145 Gezici Laboratuvar aracı olmak üzere toplam 398 Gezici İSG Aracına “Faaliyet İzin Belgesi” ve “Çalışma İzin Belgesi” verilmiştir.

53 ilde 60 adet TSM-İSG Birimi marifetiyle farklı tehlike sınıflarında 806 işyerinde 6.854 çalışana iş sağlığı ve güvenliği hizmeti sunulmaktadır.

2019 yılında 1. ve 2. Basamak sağlık hizmet sunucuları kapsamında yaşanan iş kazalarının sayısı 10.387 olarak gerçekleşmiştir.

2019 yılında yetkilendirilmiş hastane bulunan illerden aylık olarak toplanan meslek hastalığı klinik tanı dosya sayısı 6.193 olarak gerçekleşmiştir.

2019 yılında aile hekimleri hizmet içi eğitimleri kapsamında 9.031 aile hekimi ve 7.334 diğer sağlık personeli olmak üzere toplam 16.365 sağlık çalışanına Meslek Hastalığı Farkındalık ve Bildirimi Eğitimi verilmiştir.

Çalışanların sağlığını korumak ve geliştirmek amacıyla 05.07.2019 tarihinde yayımlanan “İşyeri Ziyaretlerinde Uyulacak Usul ve Esaslar” doğrultusunda çalışan sağlığı birimleri aracılığı ile işyeri ziyaret programına başlanmıştır. Ülke genelinde 12.231 işyeri ziyaret edilerek 215.338 çalışana ulaşılmış olup Bakanlığımız tarafından yürütülen sağlığı koruyucu ve geliştirici halk sağlığı faaliyetleri, bağışıklama, çalışan sağlığı vb. konularında bilgi verilmiştir.

1.1.5. Birinci Basamak Sağlık Kurumları Planlama ve Organizasyon

Birinci basamak sağlık kuruluşlarının engelli erişilebilirlik çalışmaları takip edilmeye devam edilmiştir. 2019 yıl sonu verilerine göre Türkiye geneli birinci basamak sağlık hizmeti sunulan binaların %8,1'i engelli erişilebilirliğine uygundur.

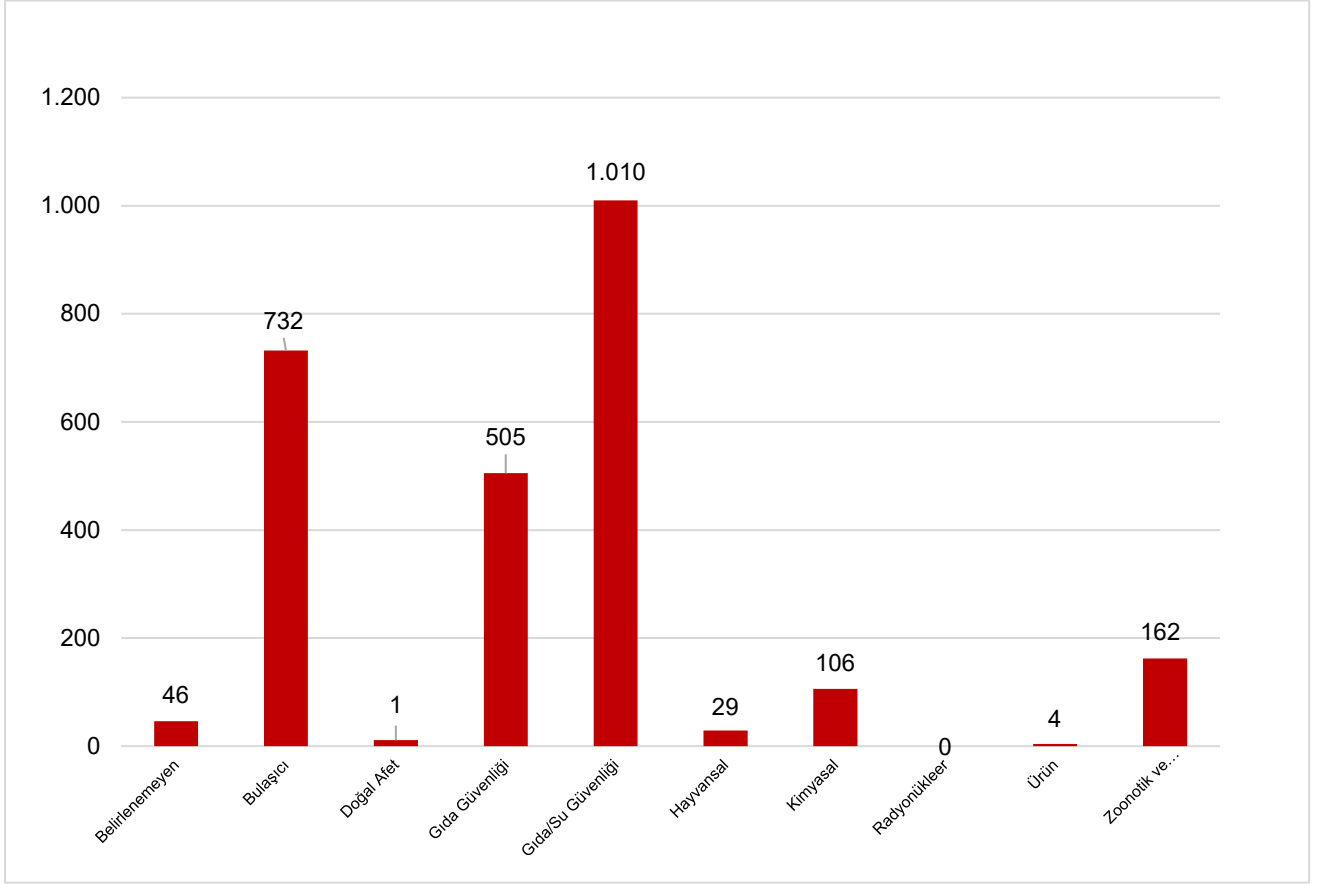
Tablo 17: Birinci Basamak Sağlık Birim/Kurumları, 2019

Birim Türü		Sayı	
Toplum Sağlığı Merkezi		353	
İlçe Sağlık Müdürlüğü		425	
Halk Sağlığı Laboratuvarı		83	
Entegre İlçe Devlet Hastanesi		200	
İlçe Sağlık Müdürlüğü, Toplum Sağlığı Merkezi ve İlçe Devlet Hastanesi Bütünesindeki Birimler	Bağlı Birimler	Sağlık Evi	5.078
		Verem Savaş Birimi	174
		ÇEKÜS Birimi	167
		KETEM Birimi	178
		Hemoglobinopati Tanı Birimi	29
		Deri ve Zührevi Hastalıklar Birimi	7
		Sıtma Savaş Birimi	33
		Sağlıklı Hayat Merkezi	202
		Göçmen Sağlığı Merkezi	180
		Güçlendirilmiş Göçmen Sağlığı Merkezi	34
		Göçmen Sağlığı Eğitim Merkezi	7
		Göçmen Sağlığı Birimi	780
		Diğer	3

1.1.6. Sağlık Tehditleri Erken Uyarı ve Cevap

Türkiye genelinde Olay Yönetim Sistemi'ne giriş yapılarak takip edilen olay sayısı 2019 yılında 2.605'tir. Bunların nedenlerine göre dağılımına bakıldığında en çok gıda ve su güvenliği kaynaklı olayların takip edilmiş olduğu görülmektedir.

Grafik 7. Olay Yönetim Sistemi'nde Takip Edilen Olayların Nedenlerine Göre Dağılımı, 2019

*23 Aralık 2019 tarihi itibarıyla

Ulusal düzeyde Ebola Virüs Hastalığı risk değerlendirmesi yapılmıştır.

Akut Halk Sağlığı Tehditlerine Yönelik Erken Uyarı Cevap Sistemi Uygulama Yönergesi tamamlanmış ve 15 Mart 2019'da yayımlanmıştır.

2018 yılında Türkiye Saha Epidemiyolojisi Sertifikalı Eğitim Programı'na alınan kursiyerlerin eğitimlerine devam edilmiştir. 2017 kohortunun teorik eğitimleri tamamlanmış, saha eğitimleri devam etmektedir. 2018 kohortunun seçimi tamamlanmış, görevlendirme işlemleri devam etmektedir.

Ayrıca salgın araştırmaları, sürveysan çalışmaları, epidemiyolojik araştırmalar yapılmaktadır ve kurum içindeki tüm birimlere epidemiyoloji alanında destek sağlanmaktadır. Birimde toplam 68 salgın incelemesi, 28 sürveysan değerlendirme raporu, 15 epidemiyolojik araştırma ve 2 TÜBİTAK Projesi tamamlanmıştır.

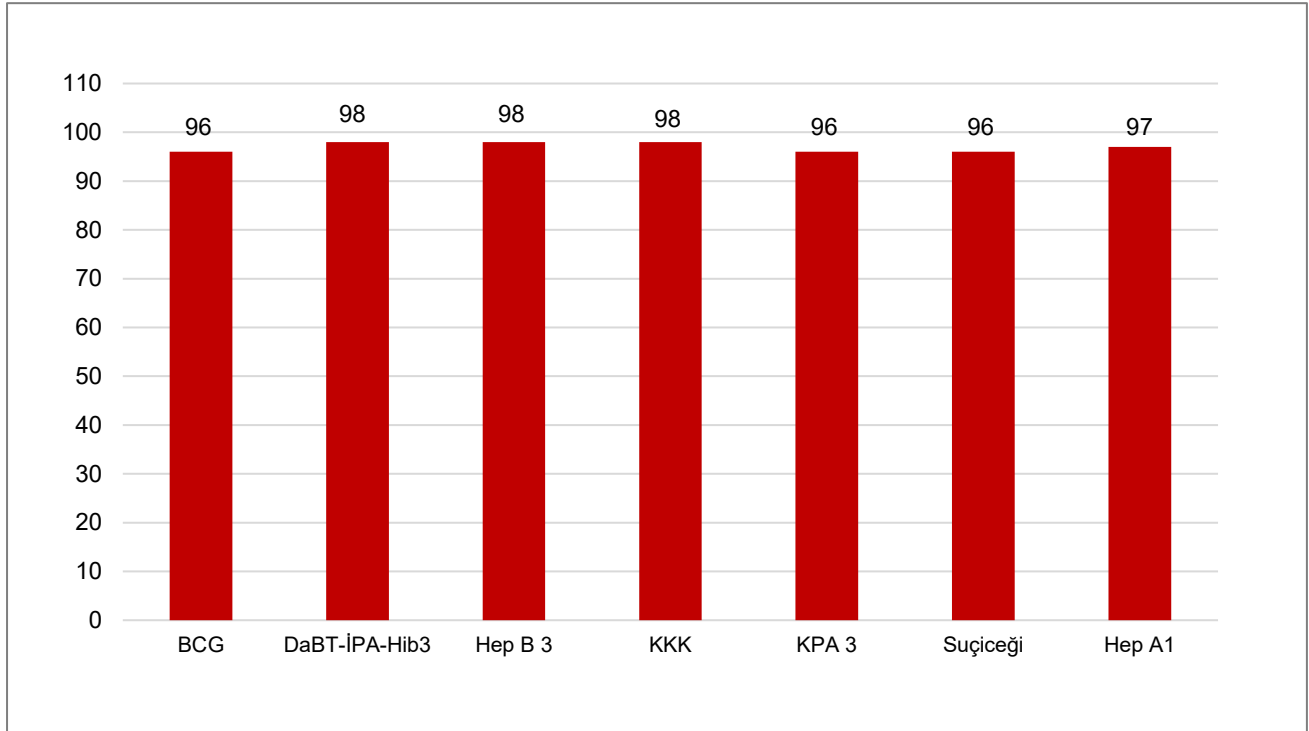
Türkiye'de Sağlık Güvenliği Projesinin proje aktiviteleri 20 Aralık 2018'de aktif olarak başlatılmıştır ve devam etmektedir. Her ilde en az 2 eğitici yetiştirilerek illerde bulaşıcı hastalıklar ve erken uyarı cevap sistemi hakkında en az 3.000 kişiye eğitim verilmesi hedeflenmiştir. Bu kapsamda standart kurs materyali, standart il eğitim materyali geliştirilmiş ve katılan illere dağıtılmıştır. Yapılan eğitimlerle 45 ilden toplam 90 eğitici yetiştirilmiştir.

1.1.7. Aşı ile Önlenebilir Hastalıklar

1.1.7.1. Genişletilmiş Bağışıklama Programı

Ülkemizde yürütülmekte olan Genişletilmiş Bağışıklama Programı'nın (GBP) amacı; boğmaca, difteri, tetanoz, kızamık, kızamıkçık, kabakulak, tüberküloz, poliomyelit, hepatit B, hemofilus influenza tip b, invaziv pnömokokal hastalık, hepatit A ve suçiçeğine bağlı hastalıkların morbidite ve mortalitesini azaltarak bu hastalıkların kontrol altına alınması, hatta tamamen ortadan kaldırılmasıdır.

Grafik 8. Aşılama Hızları, 2018

Polio Eradikasyon Programı; ülkemizde 5'li karma aşı oranları 2018 yılında %98'dir. AFP hızı ülkemiz genelinde; 2018 yılında yüz binde 1,67 olarak gerçekleşmiştir. Uygun numune hızı ise 2018 yılında %82'dir.

17 Ekim 2019 tarihinde DSÖ tarafından Vahşi Poliovirüs Tip-3'ün eradike edildiği ilan edilmiştir. 2019 yılı içerisinde dünyada yalnızca Afganistan ve Pakistan'da toplam 143 vaka tespit edilmiştir. Vakaların tamamı vahşi Poliovirüs Tip-1 kaynaklıdır.

Kızamık ve Kızamıkçığın Eliminasyonu ve Konjenital Kızamıkçık Sendromunun Kontrolü Programı; Türkiye, Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Bölgesi'nin kızamık eliminasyon hedefine paralel olarak kızamık ve kızamıkçığı elimine etmeyi ve konjenital kızamıkçık sendromunu kontrol altına almayı hedef olarak benimsemiş ve çalışma programına almıştır.

2018 yılında 716 vaka, 2019 yılında ise geçici sonuçlara göre 2.897 kızamık vakası bildirilmiştir. Virüs dolaşımının tamamen durdurulması için çalışmalara devam edilmektedir.

Türkiye Viral Hepatit Önleme ve Kontrol Programı; Ülkemizde viral hepatitlere yönelik aşılama çalışmaları 1993 yılından itibaren öncelikle riskli gruplarda Hepatit B'ye karşı aşılama olarak uygulanmaya başlanmıştır. DSÖ 1997 yılından itibaren Hepatit B aşısının tüm üye ülkelerin rutin aşı

takvimlerine dâhil edilmesi kararı almıştır. Ülkemizde 1999 yılında % 64 olan Hepatit B aşılama hızı, 2009 yılında % 97'ye ve 2018 yılında da % 98'e ulaşmış ve halen bu düzeyde sürdürülmektedir. 2019 yılında 1.101 kişi akut Hepatit B enfeksiyonu tanısı almıştır.

Hepatit A aşılama hızımız 2013 yılında % 93 iken 2018 yılında %98 olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılında 239 Akut Hepatit A vakası bildirilmiştir.

Viral hepatitlerle mücadeleye yönelik sağlık politikalarımızı daha da geliştirmek amacıyla multidisipliner bir yaklaşım içeren "Türkiye Viral Hepatit Önleme ve Kontrol Programı (2018-2023)" hazırlanmıştır. Programın amacı; viral hepatit yeni vaka sayısının azaltılması, viral hepatitlere bağlı ölümlerin azaltılması, viral hepatit tanısı alan hastaların bakımının iyileştirilmesi ve viral hepatitlerin toplumsal alanlarda oluşturduğu sosyoekonomik etkinin azaltılmasıdır.

1.1.7.2. Aşı Takip Sistemi

01 Ocak 2019 itibarıyla aşı uygulayan 10.185 kurumda, 12.291 sıcaklık takip cihazı ve 13.388 noktada sensör ile ısı izlemi yapılmaktadır. 2019 yılı içinde 01 Ocak 2019 itibarıyla toplam uygulanan aşı dozu sayısı 34.578.754 olarak gerçekleşmiştir. Aşı stok takibi yapılmıştır.

Aşılama hizmeti verilmeye başlanan Göçmen Sağlığı Merkezlerine SIHHAT ve UNICEF projeleri kapsamında toplam 251 adet Aşı Takip Sistemine (ATS) cihaz kurulumu yapılmış olup ATS'nin karar destek sistemleri ile entegrasyonu çalışmaları devam etmektedir.

1.1.7.3. Soğuk Zincir ve Aşı Saha Timleri Programı

2019 yılında 72 adet iklimlendirmeli aşı nakil aracı alımı yapılarak illerimize dağıtılmıştır.

Ülkemizde sürdürülen aşılama çalışmalarına katkıda bulunulması amacıyla bulaşıcı hastalıklar, sürveyans, bağışıklama, soğuk zincir ve aşı lojistiği konularında hizmet veren saha çalışanlarımıza yerinde eğitim ve destek vermek, hizmet kalitesini arttırmak, sahada yaşanan sorunları yerinde tespit edip çözüm önerileri geliştirmek, bilgi, deneyim paylaşımı ve iletişimi artırmak amacıyla "Aşı Saha Timleri Programı" uygulanmaya başlamıştır. Bu doğrultuda öncelikle Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgelerimizdeki illerimizden başlamak üzere 18-22 Kasım 2019 tarihlerinde Şanlıurfa ve 25-29 Kasım 2019 tarihlerinde Adana illerine gidilmiştir.

1.1.8. Bulaşıcı Hastalıklar

1.1.8.1. Cinsel Yolla Bulaşan Enfeksiyonlar

Ülkemizde, 1985 yılından 10 Kasım 2019 tarihine kadar doğrulaması testi pozitif tespit edilerek bildiri yapılan 22.345 HIV(+) kişi ve 1.864 AIDS vakası mevcuttur. Vakaların %15,55'i yabancı uyruklu kişilerden oluşmaktadır. Ayrıca %80,41'i erkek olup %19,59'u ise kadınlardır.

HIV/AIDS yeni vaka sayısı ve enfeksiyona bağlı ölümleri azaltmak, HIV/AIDS'e yönelik sağlık hizmetlerinin kapasitesini geliştirmek, HIV ile yaşayan bireylere yönelik ayrımcılığı ve mahremiyet ihlallerini önlemek, her bireyin tanı ve tedavi, bakım ve desteğe eşit ulaşımını sağlayarak toplumun sağlığını korumak ve geliştirmek, ülkemizdeki HIV/AIDS çalışmalarına yol haritası oluşturmak ve eylem planlarını yürütmek için küresel eylem planlarıyla uyumlu olarak hazırlanan "Türkiye HIV/AIDS Kontrol Programı (2019-2024)" yayımlanmıştır.

Ülkemizde HIV/AIDS ile mücadelede tanı, tedavi ve korunma ile ilgili güncel gelişmeler konusunda teknik/bilimsel destek vermek ve uygulamaların standartlarının belirlenmesi amacı ile 2013 yılında ilk baskısı yayımlanan HIV/AIDS Tanı Tedavi Rehberi güncellenmiştir.

1.1.8.2. Sağlık Hizmeti İlişkili Enfeksiyonları Önleme ve Kontrolü

2018 yılı itibarıyla kullanıma giren yeni Sağlık Hizmeti İlişkili Enfeksiyonları tanı kriterlerine yönelik olarak geçiş sürecinin hızlandırılması, tanı geçerliliği ve standardizasyonunun artırılması amacıyla oluşturulan "TANI-MATİK" dosyası "Ulusal Sağlık Hizmeti İlişkili Enfeksiyon Sürveyans Ağı" üzerinden kullanıma sunulmuştur.

"Ulusal Sağlık Hizmeti İlişkili Enfeksiyon Sürveyans Ağı Özet Raporu 2018" ve "Türkiye'de Yoğun Bakım Ünitelerinde İnvaziv Araç İlişkili Enfeksiyonlarda Standardize Enfeksiyon Oranı (SIR) ve Kümülatif Atfedilebilir Fark (CAD) Özet Raporu 2018" yayımlanmıştır.

"Ulusal Sağlık Hizmeti İlişkili Enfeksiyon Sürveyans Ağı Etken Dağılımı ve Antibiyotik Direnç Raporu 2018" ve "Türkiye'de Yoğun Bakım Ünitelerinde Standardize Araç Kullanım Oranı (SAKO) Özet Raporu 2018" yayımlanmıştır. SAKO ölçütünün kurumsal düzeyde hesaplamaları Ulusal Sağlık Hizmeti İlişkili Enfeksiyon Sürveyans Ağı üzerinden alınmaya başlanmıştır.

Yataklı tedavi kurumlarına Ulusal Sağlık Hizmeti İlişkili Enfeksiyon Sürveyans Ağı üzerinden yoğun bakım invaziv araç ilişkili enfeksiyonlarına ait hız verileri ve SIR ölçütü esas alınarak ulusal karşılaştırmalı yazılı geri bildirim yapılmıştır.

Sağlık Hizmeti İlişkili Enfeksiyon Sürveyans Ağı'nda yer alan "Problem Bildir" modülü üzerinden sürveyans yürütücülerinin toplam 1.546 soru ve problemine yanıt verilmiştir.

Sağlık Hizmeti İlişkili Enfeksiyonları önleme ve kontrolü konusunda ulusal düzeyde yapılacak uygulamalara bilimsel danışmanlık yapmak, mevzuat çalışmalarına destek vermek, ilgili dokümanların hazırlanmasına katkı sağlamak, olası ihtiyaçları öngörerek küresel sorumluluklarımıza hazırlık yapılmasında rol almak ve çalışmalara katkı sağlamak üzere "Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Danışma Kurulu" oluşturulmuştur.

"Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Danışma Kurulu" arasından "Demet Uygulamaları", "El Hijyeni Göstergeleri", "Sürveyans" alt çalışma grupları oluşturulmuştur.

Türkiye'de Sağlık Hizmeti ile İlişkili Enfeksiyonları Önleme ve Kontrol Programı 2019-2024 hazırlanmış ve illere dağıtımı yapılmıştır.

DSÖ'nün çok bileşenli stratejisine uygun olarak Hastanelerde El Hijyeni Uygulama Talimatları hazırlanarak hastanelere bildirilmiştir.

Enfeksiyon Kontrol Hemşireleri Geri Bildirim Anketi hazırlanarak online olarak kullanıma açılmıştır.

1.1.8.3. Solunum Yolu İle Bulaşan Hastalıklar

Mevsimsel grip kontrol çalışmaları ile ilgili olarak influenza (grip) benzeri hastalık sürveyansı kapsamında ülkemizin farklı bölgelerinden seçilmiş 21 ilimizde çalışan toplam 220 aile hekimimiz

görev almaktadır. Aile hekimleri, her hafta, kendilerine başvuran kişiler içerisinde “Grip Benzeri Hastalık” geçiren hasta sayılarını ve bu hastaların en az birinden aldıkları numuneleri değerlendirilmek üzere göndermektedir.

Sentinel Ağır Akut Solunum Yolu enfeksiyonları (SARI-Severe Acute Respiratory Infections) sürveyansı kapsamında ise ülkemizin farklı bölgelerinden 6 ilde seçilmiş hastaneler görev almaktadır. Hekimler, hastanede yatan ve SARI vaka tanımına uyan tüm hastalardan aldıkları numuneleri ve hastaneye yatan hasta sayılarını değerlendirilmek üzere göndermektedir.

2018-2019 grip sezonunda antiviral ilaçların ülke genelinde reçete edilen hastalara ulaştırılması amacıyla aile hekimliği merkezleri gibi birinci basamak sağlık kurumlarında ve hastanelerde bulundurulması için gerekli çalışmalar yapılmıştır.

Gebeler de influenza yönünden riskli grupta yer aldıklarından, diğer risk grupları ile beraber gebeler için de grip aşısı Sağlık Uygulama Tebliği kapsamına alınmıştır. 65 yaş üstündekiler, yaşlı bakımevi ve huzurevinde kalan kişilerin, astım dahil kronik pulmoner ve kardiyovasküler sistem hastalığı olan erişkin ve çocuklar, diabetes mellitus dahil herhangi bir kronik metabolik hastalığı, kronik renal disfonksiyonu, hemoglobinopatisi, immün yetmezliği olan veya immünsupresif tedavi alan erişkin ve çocuklar ile 6 ay-18 yaş arasında olan ve uzun süreli asetil salisilik asit tedavisi alan çocuk ve adolesanların bu kapsamda aşılatabilmeleri sağlanmıştır.

1.1.9. Zoonotik ve Vektörel Hastalıklar

Türkiye Zoonotik Hastalıklar Eylem Planı (2019-2023) basılmış ve basın aracılığıyla ilgili kurum ve kuruluşlara duyurulmuştur.

Kırım Kongo Kanamalı Ateşi (KKKA) hastalığıyla mücadele ve korunmaya yönelik çalışmalar 2019 belirlenen stratejiler doğrultusunda yürütülmüştür. KKKA hastalığına yönelik yürütülen sağlık çalışanları, halk, okul, din görevlisi ve muhtar eğitimlerinde toplam 2.264.131 kişiye eğitim verilmiştir.

İnsan kuduz vakalarının önlenmesi amacıyla kuduz riskli temas öncesi ve temas sonrası profilaksi uygulamaları ve bildirimine yönelik uygulamalarla ilgili Kuduz Saha Rehberi revize edilmiştir. Kuduz Profilaksi Rehberi yayımlanmış ve sahaya duyurulmuştur. Rehberle ilgili eğitimler yapılmıştır. İllerde 1.135 Kuduz Aşı Uygulama Merkezi oluşturulmuştur.

Kuduz riskli temas ve kuduz vaka bildirimlerinin daha sağlıklı yapılabilmesi, bilgilerin güvenilirliğinin sağlanması, kuduz riskli temas ve sonrasında uygulanan aşılama takviminin takibinin anlık yapılabilmesi amacıyla; Bakanlığımız, il sağlık müdürlükleri, aile sağlığı merkezleri, toplum sağlığı merkezleri ve hastaneler tarafından kullanılacak olan web tabanlı Halk Sağlığı Yönetim Sisteminde "Kuduz Riskli Temas" modülü oluşturulmuştur.

Ocak 2019'da Dünya Hayvan Sağlığı Örgütü (OIE) Kuduzla Mücadele Deklarasyonu imzalanmıştır.

Ülkemizde kutanöz leishmaniasis (Şark çıbanı) vakalarını kontrol altına almak ve hastalığın ülkemizde yayılmasını önlemek amacıyla vakaların erken tespiti için sürveyans ve tarama çalışmaları yürütülmüştür. Leishmaniasis vakalarının tedavileri için ihtiyaç duyulan ilaçlardan beş değerli antimon bileşikler Bakanlığımız tarafından temin edilmektedir. Hibe

yoluyla temin edilen 5 bin ampul meglümine antimoniate etken maddeli leishmaniasis tedavi ilacının illere dağıtımını yapılmıştır.

Ülkemizde yerli sıtma bulaşı sona ermiş olup halen yurtdışı kaynaklı sıtma vakaları tespit edilmektedir. Ancak düzensiz göçmenler, ülkemizin sıtmanın yayılabileceği subtropikal bölgede yer alması ve iklim değişikliği nedeniyle ortalama hava sıcaklıklarında gözlenen artışlar nedeniyle sıtma riski halen devam ettiğinden Sıtma Eliminasyon Programı çerçevesinde faaliyetlerimiz devam etmektedir.

Sıtma vakalarının erken teşhisini sağlayarak hastalık bulaşının ülkemizde yeniden başlamasını önlemek amacıyla Suriyeli misafirler dahil olmak üzere aktif ve pasif sürveyans çalışmaları yürütülmüş, sıtma tanısı alan 254 hastanın tedavilerinin ve kontrollerinin yapılması sağlanmıştır.

Sıtma vakalarının yönetiminde başta klinisyenler olmak üzere sağlık çalışanlarına yol göstermek amacıyla Sıtma Vaka Yönetim Rehberi hazırlanmıştır.

Tularemi kontrolüne yönelik sürveyans çalışmaları yürütülmüştür. Bildirimi yapılan 213 tularemi vakasının klinik ve epidemiyolojik özellikleri web tabanlı Tularemi Bilgi Sisteminden değerlendirilerek vakaların kümelenme eğilimi gösterip göstermediği takip edilmiştir. 2019 yılında Tularemi Bilgi Sisteminden epidemiyolojik olarak azami ölçüde fayda sağlamak amacıyla teknik düzenlemelerin yapılması sağlanmıştır. Tularemi Vaka Yönetim Rehberi revize edilmiştir.

1.1.9.1. Yeni ve Yeniden Önem Kazanan Viral Zoonotik ve Vektörel Hastalıkların Kontrolü

Batı Nil Virüsü Enfeksiyonu, Zika Virüs Hastalığı, Dang Ateşi, Chikungunya, Sarı Humma, Tatarcık Ateşi, Ebola Virüs Hastalığı vb. ülkemizde yeni ve yeniden önem kazanan viral zoonotik ve vektörel hastalıklarla ilgili olası veya kesin vakaların takibi yapılmış, vakalardan alınan numunelerin referans laboratuvara gönderilmesi sağlanmış, bildirimi yapılan vakalarla ilgili filyasyon çalışmaları yapılarak gerekli durumlarda entegre vektör mücadelesi planlanması ve yürütülmesi sağlanmıştır. Dünyadaki hastalık salgınları takip edilerek ülkemiz açısından oluşturabilecekleri riskler değerlendirilmiştir. Bu çerçevede Batı Nil Virüsü Enfeksiyonu ve Ebola Virüs Hastalığına yönelik risk değerlendirme toplantıları yapılarak Risk Değerlendirme Raporları hazırlanmıştır.

Ebola virüs hastalığı rehberine yönelik güncelleme çalışmaları yürütülmüş Ebola Virüs Hastalığı Bilgilendirme ve Vaka Yönetim Rehberi hazırlanmıştır. Halka yönelik farkındalık çalışmalarında kullanılmak üzere Batı Nil Virüsü Enfeksiyonu broşürü hazırlanmıştır. Dengue Virüs Enfeksiyonu, Zika Virüs Hastalığı ve Konjenital Zika Virüs Hastalığı, Bildirime Esas Bulaşıcı Hastalıklar Listesine dahil edilmiştir.

1.1.10. Tüberküloz

DSÖ tarafından yayımlanan "Küresel Tüberküloz 2019 Raporu"nda Türkiye'nin 2018 yılı tahmini insidans hızı yüz binde 16 ve tahmini mortalite hızı yüz binde 0,51'dir. Türkiye 53 ülkeden oluşan DSÖ Avrupa Bölgesinde yer almaktadır. Türkiye'nin Tüberküloz (TB) insidansı Avrupa Bölgesi ortalamasından düşüktür.

Dünya Sağlık Örgütü, insidans hesabında yeni ve nüks olgu sayılarını kullanmaktadır. Verem Savaş Dispanserlerinde kayıtlı gerçek olgu sayıları üzerinden hesaplanan 2018 yılı tüberküloz insidansı 14,1'dir. Türkiye'nin TB insidansı DSÖ Avrupa Bölgesi ortalamasından düşüktür.

Türkiye’de 2018 yılında tespit edilen 11.786 vakanın 176’sı çok ilaca dirençli tüberküloz (ÇİD-TB) hastasıdır.

Türkiye genelinde 2017 yılı toplam tüberküloz olgularında tedavi başarısı %84,6’dır. Tedavi başarısı yeni olgularda %85,7 iken önceden tedavi görmüş olgularda %71,1 olarak tespit edilmiştir. Ülkemizde 2019 yılı itibarıyla her ilde en az 1 adet olmak üzere 174 Verem Savaşı Dispanseri Birimi bulunmaktadır.

Yurt genelinde halk sağlığı müdürlüklerine bağlı olarak 20 mobil tarama ekibi faaliyet göstermektedir. Bu birimler kendi hizmet bölgelerindeki yüksek risk gruplarının (tüberküloz hastalarının temaslıları, ceza ve tutukevleri, huzurevleri vb.) yıllık tarama programları dâhilinde yılda en az bir kez tüberküloz yönünden taramaktadırlar.

Tüberküloz hasta ve temaslıları için herhangi bir sosyal güvencesi olup olmadığına bakılmaksızın I. II. ve III. Basamak sağlık kurum ve kuruluşlarına tüm tüberküloz ilaçları Bakanlığımızca temin edilip dağıtılmaktadır.

72. Verem Eğitimi ve Propaganda Haftası etkinlikleri kapsamında 81 ilde il sağlık müdürlüklerince; ilköğretim ve ortaöğretim okullarında 825.804 öğrenciye, cezaevleri, halk eğitim merkezleri, fabrika ve iş yerleri vb. yerlerde 87.683 kişiye verem hastalığı konusunda eğitim verilmiştir. Yine verem haftasında 56.150 sağlık personeline verem hastalığı ile ilgili hizmet içi eğitim verilmiştir.

1.1.10.1. Psiko-Sosyal ve Mali Kayıp Yaşayan Tüberküloz Hastalarına Yönelik Düzenli Nakdi Yardım Programı

Bu kapsamında ekonomik ve sosyal güçlükler yaşayan tüberküloz hastalarımıza 2018 yılı Ocak ayından itibaren nakdi yardım vermeye başlanmıştır. Söz konusu program <https://hsys.saglik.gov.tr/Account/Login> adresindeki Halk Sağlığı Yönetim Sistemi (HSYS) Sosyal Yardım Modülü aracılığıyla yürütülmektedir.

1.1.11. Mikrobiyoloji Referans Laboratuvarları ve Biyolojik Ürünler

Bu laboratuvarlarda 2019 yılı içinde 56.653 adet klinik örnek analiz edilmiştir.

Ulusal Enterik Patogenler Referans Laboratuvarında (UEPLA); Gıda ve su kaynaklı bakteriyel patojenlerin klinik örneklerden tespiti, ileri identifikasyonu, konvansiyonel ve moleküler tiplendirilmesi ve antimikrobiyal duyarlılık testleri gibi rutin laboratuvar çalışmalarını yürütmekte ve salgınlar nedeniyle il sağlık müdürlükleri tarafından gastroenterit şüpheli vakalardan gönderilen örneklerde etkene yönelik incelemeler gerçekleştirmektedir. 2019 yılı Ocak-Aralık döneminde toplam 1.562 örnek incelemeye alınmıştır. Bu kapsamda örneklerle izolasyon, identifikasyon ve tür tayini, antimikrobiyal duyarlılık, serotiplendirme, moleküler tanımlama ve tiplendirme çalışmaları dahil olmak üzere toplam 13.473 test uygulanmıştır.

Tüberküloz laboratuvarlarının yetkilendirme çalışmaları Haziran 2019 tarihinde başlanmıştır. 38 laboratuvarın denetimleri yapılmış, 9 laboratuvara yetki verilmiştir.

Tüberküloz Laboratuvar Sürveyans Ağı (TULSA) çalışmaları, ülke genelinde kalite güvence sistemine dayalı, ilaca dirençli TB olgularının direnç yükünü, seyrini belirlemek ve tüberküloz laboratuvarlarının kapasitelerini değerlendirip geliştirilmesine katkıda bulunmak amacıyla kurulmuştur. 2019 yılında

TULSA web sistemine toplam 8.918 hasta veri girişi yapılmış, 2.050 izolat laboratuvarımıza yollanmış ve laboratuvarımızda gerekli incelemelere alınmıştır. TULSA ile ülkemizde tüberküloz laboratuvarlarının kalite güvence sistemine dayalı hizmetinin gelişimi sağlanmış, bu sistem tüberküloz ağından elde edilen verilerin uluslararası düzeyde kabul görmesine neden olmuştur.

Ulusal Tüberküloz Referans Laboratuvarı 2019 Dış Kalite Değerlendirme Programına, 176 tüberküloz laboratuvarı Aralık ayında başvuruda bulunmuştur.

Tablo 18: Laboratuvarlarda Gerçekleştirilen Analiz Sayısı

Laboratuvar	2019
Ulusal Yüksek Riskli Patojenler Referans Laboratuvarı	15.353
Ulusal Solunum Yolu Patojenleri Referans Laboratuvarı	4.161
Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Referans Laboratuvarı	6.386
Ulusal HIV-AIDS Doğrulama ve Viral Hepatitler Referans Laboratuvarı	29.261
Ulusal Viroloji Referans Merkez Laboratuvarı	28.332
Ulusal Parazitoloji Referans Laboratuvarı	5.260
Ulusal Moleküler Mikrobiyoloji Referans Merkez Laboratuvarı	10.006
Ulusal Antimikrobiyal Direnç Sürveyans Laboratuvarı	20.660
Ulusal Aşı İle Önlenebilir Bakteriyel Hastalıklar Seroloji Laboratuvarı	866

1.1.12. Tütün ve Madde Bağımlılığı ile Mücadele

1.1.12.1. Çapraz Denetimler

81 ilimizde etkili denetim yapmak üzere tüm illerin birbirilerine destek olacakları çapraz denetimler ayda en az 1 kez ve en az 2 gün olacak şekilde en az 3 personelin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

2019 yılında 5.200 rutin çapraz denetim yapılmış ve 991 ihlal, gelen 1.128 ihbar sonucu yapılan denetimlerde 336 ihlal tespit edilmiştir.

1.1.12.2. Alo 171 Sigara Bırakma Danışma Hattı Operatör Eğitimleri

Sigarayı bırakmak isteyen vatandaşlarımıza destek olmak amacıyla açılan “Alo 171 Sigara Bırakma Danışma Hattı” operatörlerine hizmet kalitesinin artırılması amacıyla hizmet içi eğitimler verilmiştir. 2019 yılında “*Stresle Başa Çıkma Yöntemleri*” ve “*Geri Dönüş Aramalarında Motivasyonel Görüşme*” konularında hizmet içi eğitim düzenlenmiştir.

1.1.12.3. Tütün Bağımlılığı Tedavi ve Eğitim Birimleri (Sigara Bırakma Poliklinikleri)

2019 yılı itibarıyla 537 adet olan Sigara Bırakma Polikliniğinde 845 sertifikalı hekim, 476 yardımcı sağlık personeli çalışmaktadır. 2019 yılında sigara bırakma polikliniklerinde toplam muayene sayısı 420.846 olmuştur.

Bu birimlerde görev yapacak personele pratik ve yüz yüze eğitim olmak üzere 11 kez Tütün Bağımlılığı Tedavisi ve Eğitimi düzenlenmiş olup 463 hekime sertifika verilmiştir.

1.1.12.4. Sigara Bırakma İlaçlarının Ücretsiz Verilmesi

Bakanlığımızca alımı yapılan ilaçlar sigara bırakma polikliniklerimizde hekimlerce uygun görülen hastalara ücretsiz olarak sunulmaktadır. 2019 yılında 238.774 kutu vareniklin ve 320.354 kutu nikotin bandı hastalara ücretsiz olarak sunulmuştur.

1.1.12.5. Tütün Ürünü Kullanımının ve Başlamının Önlenmesine Yönelik Faaliyetler

Düz paket uygulamasına ilişkin düzenlemeleri içeren; Tütün Mamullerinin Üretim Şekline, Etiketlenmesine ve Denetlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik 1 Mart 2019 tarihli ve 30701 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik ile düz paket uygulamasına ilişkin hükümleri taşımayan tütün ürünlerinin 05.12.2019 tarihinden sonra piyasaya arz edilmesi ve 05.01.2020 tarihinden sonra da piyasada bulundurulması yasaklanmıştır.

Sigara bırakma polikliniklerine başvuran hastaların takiplerinin ve hekimlerce gerekli görülen hastalara verilecek ilaçların dağıtımları Tütün Bağımlılığı Tedavisi İzlem Sistemi (TUBATİS) üzerinden gerçekleştirilmeye devam edilmektedir. Bu sistem aracılığı ile polikliniğe başvuran hastalar merkezden takip edilmekte ve ALO 171 sigara bırakma danışma hattı ile desteklenmektedir.

1.1.12.6. ALO 171 Sigara Bırakma Danışma Hattı

7 gün 24 saat canlı operatörlerle kesintisiz ve kaliteli hizmet vermektedir. Danışma hattı santraline 2010 yılından 31 Aralık 2019 tarihine kadar 28.766.505 çağrı girişi olmuştur. “ALO 171” hattını 2012 yılından 31 Aralık 2019 tarihine kadar arayan ve bu hat aracılığıyla sigarayı bırakmak isteyen 660.647 sigara bırakma planı yapılmıştır.

Ayrıca, vatandaşlarımıza ALO 171 Sigara Bırakma Danışma Hattı aracılığıyla sunulan hizmetlerin, web üzerinden de sunulabilmesi amacıyla “alo171.saglik.gov.tr” isimli yeni bir web sitesi de hazırlanarak hizmete açılmıştır. Her iki site birbiriyle entegre halde çalışmaktadır. 2019 yılında siteye 1.234.880 ziyaret gerçekleştirilmiştir.

Vatandaşlarımızı tütünün zararları konusunda bilgilendirmek, yürütülen çalışmalardan haberdar etmek amacıyla hazırlanan “havanikoru.org” web sitesine 2019 yılında 90.582 ziyaret gerçekleştirilmiştir.

1.1.12.7. Küresel Yetişkin Tütün Araştırması (KYTA)

Küresel Yetişkin Tütün Araştırmasının 2019 yılında tekrarlanması amacıyla saha çalışması tamamlanmış olup 2020 yılı içerisinde raporlanması hedeflenmektedir. Saha araştırması 81 ilde 22.500 hanede NUTS 1'e göre 12 bölgeden 22.500 hanede yapılmıştır.

1.1.12.8. Yeşil Dedektör Mobil Uygulaması

Yeşil Dedektör uygulaması aracılığıyla 31 Mayıs 2016 tarihinden 31 Aralık 2019'a kadar 239.626 ihbarda bulunulmuştur.

1.1.12.9. Tütün Denetçileri Eğitim Programı (TÜDEP)

16 Kasım 2018 tarihinde hizmete sunulan program, denetim ekipleri içinde yer alan 2.560 kişi tarafından uzaktan ve eğitici eğitimi alan 168 kişi tarafından 81 ilimizde yapılan yüz yüze eğitimlerle birlikte toplamda 6.800 kişi eğitimlerini tamamlamıştır.

1.1.12.10. Uyuşturucu İle Mücadele

1.1.12.10.1. Alo 191 Uyuşturucu İle Mücadele Danışma ve Destek Hattı

2015 tarihinde hizmete açılan Alo 191 Uyuşturucu ile Mücadele Danışma ve Destek Hattı 7 gün 24 saat esasına göre hizmet vermektedir. Bu kapsamda Temmuz 2015-31 Aralık 2019 tarihleri arasında 234.641 çağrı karşılanmıştır. Eylül 2015- 31 Aralık 2019 tarihleri arasında 117.573 geri dönüş araması yapılmıştır.

Uyuşturucu bağımlılığı ve tedavisi konusunda online hizmet almayı tercih eden vatandaşlarımız Alo 191 Uyuşturucu ile Mücadele Danışma ve Destek Hattını aradıklarında ulaşabilecekleri bilgilere

“alo191uyusturucuilemucadele.saglik.gov.tr” web sayfasına ziyaret ederek ulaşabilmektedirler. 2019 yılında siteye 174.521 ziyaret gerçekleştirilmiştir.

1.1.12.10.2. Bağımlılık İle Mücadele Eğitici Eğitimleri

Birinci basamakta alkol ve madde bağımlılığına yönelik sunulan hizmetlerin güçlendirilmesi amacıyla 81 ilde aktif olarak çalışan tüm sağlıklı hayat merkezlerindeki, psikolog, sosyal hizmet uzmanı ve çocuk gelişimcilerden oluşan 332 meslek elemanına bağımlılıkla mücadele eğitimi verilmiştir.

1.1.12.11. Alkol Kontrol Çalışmaları

Sürücü Davranışlarını Geliştirme Eğitimi (SÜDGE), ikinci defa alkollü araç kullanmaktan dolayı 2 yıl süreyle sürücü belgeleri geri alınan sürücülere verilen eğitimi içermektedir. Bu kapsamda SÜDGE yazılımı hazırlanarak 2019'da ülke genelinde kullanıma açılmıştır.

2019 yılında SÜDGE kapsamında sürücülere verilen eğitimlerde görev alması için 127 sağlık personeli (psikiyatri uzmanı, diğer hekimler ve psikolog) eğitim almıştır.

2019 yılında eğitim alan sürücü sayısı ve eğitim sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 19: Sürücü Davranışlarını Geliştirme Eğitimi Verileri, 2019

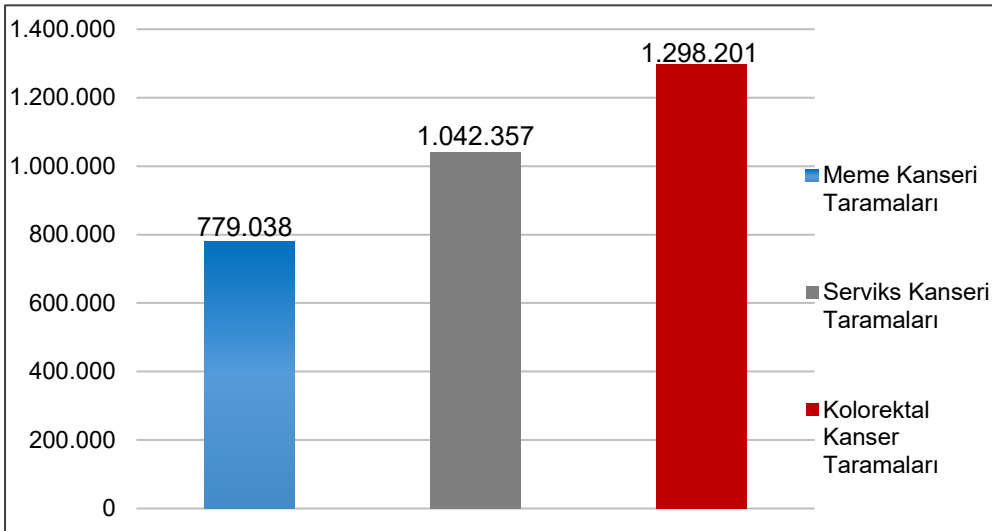
Yıl	SÜDGE Alan Sürücü Sayısı	Başarılı Olan Sürücü Sayısı	Başarısız Olan Sürücü Sayısı
2019	11.288	10.155	1.133

1.1.13. Kanser İle Mücadele

1.1.13.1. Kanser Erken Teşhis, Tarama ve Eğitim Merkezi

Toplumda kanser konusunda farkındalık oluşturmak için eğitimler vermek ve hedef gruba ücretsiz meme, serviks ve kolorektal kanser taraması yapmak amacıyla kurulan Kanser Erken Teşhis, Tarama ve Eğitim Merkezlerinde (KETEM) 2019 yılında 218 (120 SHM içinde) tarama merkezi, 36 mobil gezici cihaz olmak üzere 254 merkezinde hizmet yürütülmüştür.

Grafik 9. Birinci Basamak Kanser Tarama Faaliyetleri, 2019

2019 yılında 73.939 personele hizmet içi eğitim, 1.550.547 kişiye de halk eğitimi verilmiştir.

1.1.13.2. Meme Kanseri Tarama ve Merkezi Mamografi Raporlama Projesi

Meme kanserinin erken teşhisi ve kadınların tarama faaliyetlerine katılımının artırılması amacıyla Ulusal Mamografi Raporlama Merkezi oluşturulmuştur. Bu sayede en geç 10 gün içinde raporlama yapılmaktadır. Ayrıca sistemi takip etmek amacıyla Mamografi Bilgi Sistemi (MM TARAMA)

kurulmuştur. Bu sistemle çekilen görüntülerin takibi ve sonuçları kanser.saglik.gov.tr üzerinden yapılabilmektedir.

1.1.13.3. Kolorektal Kanser Tarama Projesi

Birinci basamakta Kolorektal Kanser Taraması yapılarak pozitif çıkan vatandaşlarımızın gidebilecekleri 170 teşhis ve tedavi merkezi belirlenmiş olup her 3 ayda bir merkezlerden rapor ve formlar alınmaktadır.

1.1.13.4. Serviks Kanseri Tarama Projesi

Ülkemizde yaklaşık 20 yıldır smear ile yapılan servikal kanser tarama programı, son yıllardaki bilimsel veriler ve ulusal - uluslararası kuruluşların görüşleri ile birlikte değerlendirildiğinde yerini HPV testleri ile taranmaya bırakmıştır. HPV DNA taramaları her ilimizde Aile Hekimlikleri, Toplum Sağlığı Merkezleri ve KETEM'lerde 30 - 65 yaş arası tüm kadınlarımıza 5 yılda bir ücretsiz yapılmaktadır. Sonuçlar numunenin laboratuvara ulaşmasından itibaren 10 gün içinde web tabanlı bir

yazılımla hastalar tarafınca Türkiye'nin her yerinden görülebilmektedir. HPV DNA ile yürütülen servikal kanser tarama programımız ile Türkiye HPV haritasının oluşması sağlanmıştır. Her il merkezinde belirlenmiş olan teşhis merkezlerinde, HPV testi pozitif bulunan kadınlara gecikmeden ileri tedavi ve takip hizmeti sunulmaktadır.

1.1.13.5. Akciğer Kanseri Taramasında Elektronik Burun

Akciğer kanseri dünya genelinde kanser ölümlerinin her iki cinsten de başlıca nedenidir. Elektronik Burun testleri ile akciğer kanseri taraması yapılmasına dair; Hacettepe Üniversitesi, ODTÜ, TÜBİTAK MAM, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Kanser Daire Başkanlığı ve Kütahya Dumlupınar Üniversitesi işbirliği içerisinde oluşturulan "Akciğer Kanserin Erken Teşhisinde Elektronik Burun" 1.003 TÜBİTAK Projesi kabul edilmiş ve çalışmalar devam etmektedir.

1.1.14. Ruh Sağlığı

Toplum Temelli Ruh Sağlığı Hizmetleri kapsamında 2019 yıl sonu itibarıyla 79 ilde 175 TRSM ile 91.850 hastaya hizmet verilmiştir.

Çocuk İzlem Merkezi'nin (ÇİM) amacı, cinsel istismar olgularının kurumlardaki yönetimi sırasında, çocuğu sistem içinde ikincil örselemeden korumaktır. 2019 yılı itibarıyla 42 ilde 45 ÇİM hizmet vermektedir. ÇİM'de görev yapacak personel için 2019 yılında toplam 75 personelin katılımıyla "Çocukla Adli Görüşmeciler Sertifikalı Eğitim" düzenlenmiştir.

Psikososyal Destek Uygulayıcı Programı (PDUP) ile birinci basamakta koruyucu ruh sağlığı çalışmalarını yürütmekle görevli personelin mesleki bilgi ve becerisini artırmak, psikososyal destek hizmetleri konusunda donanımlarını güçlendirilmesi amaçlanmaktadır. Program iki aşamalı teorik ve uygulamalı eğitim modülünü içermektedir. 2019 yılında 156 kişiye PDUP Birinci Aşama, 117 kişiye PDUP İkinci Aşama Eğitimi gerçekleştirilmiştir.

0-6 Yaş Çocuğun Psikososyal Gelişimini Destekleme Programı kapsamında; toplam 50 personele eğitim verilmiştir.

Göçmen Sağlığı Merkezleri ve Güçlendirilmiş Göçmen Sağlığı Merkezlerinde çalışan sağlık personellerinin bilgi ve beceri düzeylerinin artırılması, kadın ve çocuğa sunulan ruh sağlığı hizmetlerinde standardizasyonun sağlanması amacıyla DSÖ işbirliği ile Göçmen Sağlığı Merkezlerinde hizmet veren 631 Suriyeli sağlık personeline eğitim verilmiştir.

Ruh Sağlığı Hizmetlerini Güçlendirme Programı (RSGÜÇ); güncel psikiyatrik yaklaşımlar konusunda birinci basamak sağlık hizmetlerini güçlendirip aile hekimlerinin ruh sağlığına yönelik psikososyal destek ve medikal tedavi yöntemleri hakkında farkındalıklarının artırılması amacıyla oluşturulmuştur. Programın 2. versiyonu ilk defa Türkiye’de kullanılmaya başlamıştır.2019 yılı itibari ile toplam 1.253 aile hekimi ve 540 Suriyeli hekime eğitim verilmiştir.

İntihar Önleme Farkındalık Eğitimleri kapsamında, 2015-2019 yılları arasında toplam 144.133 kişiye intiharı önleme farkındalık eğitimi düzenlenmiştir.

1.1.14.1. Çocukluk Çağı Ruhsal ve Gelişimsel Bozukluklar

2019 yılı ilk yarısında Otizm Spektrum Bozukluğu konusunda, 14.136 sağlık personeli olmak üzere toplam 59.414 kişiye, Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite konusunda 5.806 sağlık personeli olmak üzere toplam 22.199 kişiye, Özgül Öğrenme Güçlüğü konusunda ise 3.495 sağlık personeli olmak üzere toplam 19.011 kişiye farkındalık eğitimleri verilmiştir.

1.1.14.2. Otizm Spektrum Bozukluğu Tarama ve Takip Programı

Otizm Spektrum Bozukluğu Tarama ve Takip Programı kapsamında; 2017 yılından 2019 yıl sonuna kadar 172 çocuk ve ergen ruh sağlığı uzmanı, 241 meslek elemanı olmak üzere toplam 413 sağlık personeli eğitim alarak kurulan il otizm ekiplerinde görev almaktadır. 2018 yılından bugüne aile hekimlerince 18-36 ay arasındaki 1 milyon 200 bin çocuk otizm yönünden değerlendirilmiş riskli olgular çocuk ve ergen ruh sağlığı uzmanlarına yönlendirilerek erken tanı ve müdahale hizmetlerinden yararlanmaları sağlanmıştır.

1.1.14.3. Davranışsal Bağımlılıklarla Mücadele Eylem Planı Çalışmaları

Davranışsal bağımlılıklar; fiziksel bir maddeye dayandırılmayan insan-makine etkileşiminin kurulduğu teknolojik bağımlılıkları kapsayan internet, oyun ve kumar gibi bağımlılıklar olarak tanımlanmaktadır. 3 Temmuz 2019 tarihinde Bağımlılık ile Mücadele Yüksek Kurulu (BMYK) kararı ile onaylanan **2019-2023 Davranışsal Bağımlılıklar İle Mücadele Ulusal Strateji Belgesi ve Eylem Planı** Bakanlığımız koordinasyonunda, paydaş bakanlıklar ve kurumlar işbirliğinde yürütülmeye başlanmıştır.

Sağlıklı Hayat Merkezleri Psikososyal Destek Birimlerde görev yapan 195 meslek elemanının (psikolog, sosyal çalışmacı ve çocuk gelişimci) “Davranışsal Bağımlılıklarla Mücadele Programı Eğitimi” tamamlanmıştır. Programın Sağlıklı Hayat Merkezlerinde verimli, etkin, standardize yürütülmesinde yol haritasını sağlamak amacıyla **Davranışsal Bağımlılıklarda Danışmanlık Rehberi** hazırlanmış olup 73 İlde 153 Sağlıklı Hayat Merkezinde bu kapsamda hizmet sunumu sağlanmaktadır.

Toplumu bilişim teknolojilerinin faydalı kullanımına teşvik etmek, aşırı ve zararlı kullanımı önlemek amacıyla 2018 yılından beri 81 il sağlık müdürlükleri tarafından “Teknolojinin Bilinçli,

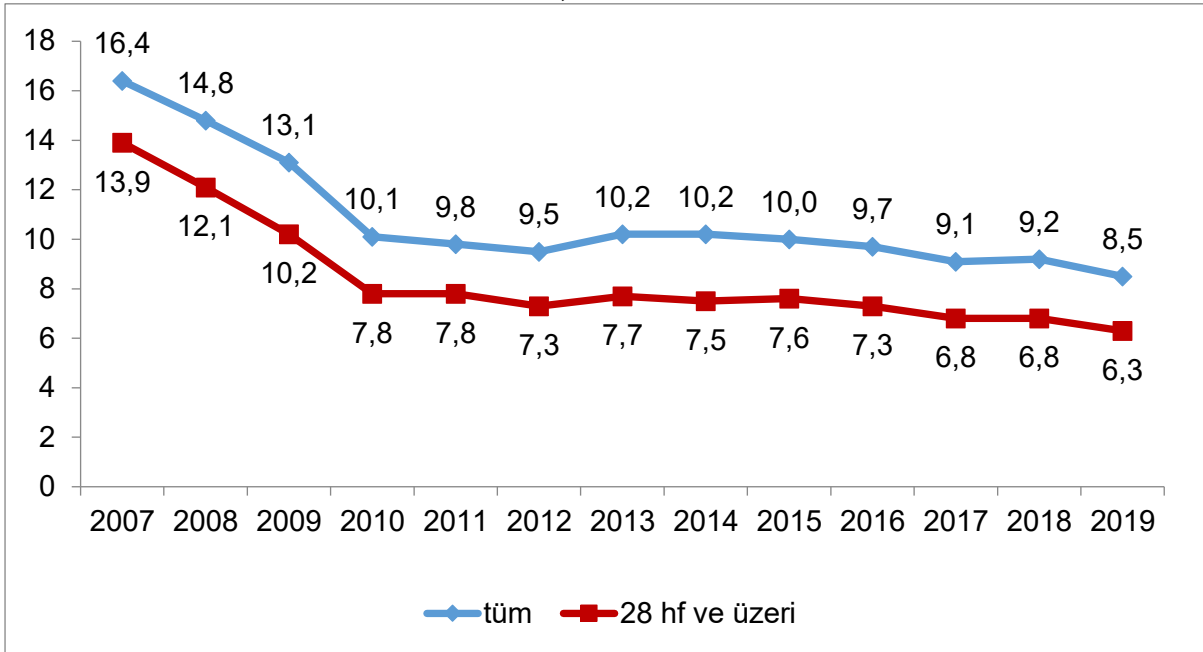
Güvenli, Etkin Kullanımı” farkındalık eğitimleri düzenlenmiştir. Eğitimlerle 19.252 sağlık personeli, 561.915 çocuk-geç, 45.901 anne babaya, 284.179 öğretmen, diğer meslek mensupları olmak üzere toplamda 911.247 kişiye ulaşılmıştır.

1.1.15. Çocuk ve Ergen Sağlığı

1.1.15.1. Bebek Ölümleri İzleme Programı

Her bir bebek ölümünü izleyerek nedenini ortaya çıkarmak ve bir daha aynı nedenlerle oluşabilecek bebek ölümlerini önlemek amacıyla 2018/7 sayılı Genelge kapsamında **Bebek Ölümleri İzleme Sistemi** yürütülmektedir.

Grafik 10. Yıllara Göre Bebek Ölüm Hızları, 2007-2019

**2019 rakamları 11 aylık veri olup kesin olmayan rakamlardır. 2019 yılı verileri Mayıs 2020 tarihinde kesinleşecektir.

**2011-2014 yılları SAGEM tarafından geriye dönük güncellenen TÜİK canlı doğum sayılarına göre revize edilmiş rakamlardır.

1.1.15.2. Neonatal Resüsitasyon Eğitimi (NRP)

Asfiksiden meydana gelen yenidoğan ölümleri ve sekellerini önleme amacıyla yürütülen Yenidoğan canlandırma programında eğitilen personel sayıları yıllar içerisinde artmaktadır. Programın başından bu yana ise 75.256 sağlık çalışanı eğitilmiştir.

1.1.15.3. Yenidoğan Bakımı Eğitimi

Yenidoğanlara bakım hizmeti veren hekim dışı sağlık personelinin K vitamin uygulaması, yenidoğanın hipotermiden korunması, göz ve göbek bakımı gibi genel yenidoğan sağlığını ilgilendiren temel konularda eğitimi amaçlayan **Yenidoğan Temel Bakım Programı** hazırlanarak 2013 yılında uygulamaya konulmuştur. Program kapsamında 4.299 hekim dışı sağlık personeline eğitim verilmiştir.

Yenidoğan dönemi bebek ölümlerini azaltmak amacıyla Bakanlığımızca Türk Neonatoloji Derneği işbirliğinde çocuk sağlığı ve hastalıkları uzmanlarına yönelik **Yenidoğan Yoğun Bakım Programı** yürütülmektedir. Bu kapsamda 2010 yılından bu yana 400 çocuk sağlığı ve hastalıkları uzmanı eğitim almıştır.

Çocuk Acil ve Çocuk Yoğun Bakım Kurs Programları 2010 yılından bu yana gerçekleştirilen eğitimlerde Çocuk Acil Kursunda 286, Yoğun Bakım Kursunda 430, ÇİYAD eğitiminde 65 çocuk sağlığı ve hastalıkları uzmanı eğitim almıştır.

1.1.15.4. Bebek Çocuk İzlemleri Programı

Bebek ve çocuk izlemlerinde temel öngörü; hastalık ortaya çıktıktan sonra iyileştirmek için uğraşmak yerine, hastalığa zemin hazırlayan koşulların önceden saptanarak önlenmesidir. Bu hem daha sağlıklı, hem de daha ekonomik bir yaklaşımdır 2019 yılı sonu itibarıyla ülkemiz tam izlenen bebek oranı % 93 iken, tam izlenen çocuk oranı % 96,3*tür.

* (2019 rakamları kesin olmayan rakamlardır. 2019 yılı verileri Mayıs 2020 tarihinde kesinleşecektir)

1.1.15.5. Anne Sütünün Teşviki ve Bebek Dostu Sağlık Kuruluşları Programı

2019 yılında 81 ilimizin tamamı Bebek Dostu İl, 66 ilimiz ise Altın Bebek Dostu İldir. Ülke genelinde 1.296 hastaneye bu güne dek Bebek Dostu Hastane, 134 üniteye Bebek Dostu Yenidoğan Yoğun Bakım Plaketi verilmiş olup aile hekimliklerimizin ise % 96'sı Bebek Dostudur.

1.1.15.6. Demir Gibi Türkiye Programı

Ülkemizde bebeklerde demir eksikliğinin azaltma amacıyla başlatılan ve 2004 yılından bu yana devam edilen programla 16 milyonun üzerinde bebeğe ulaşılmıştır.

1.1.15.7. Bebeklerde D Vitamini Yetersizliğinin Önlenmesi ve Kemik Sağlığının Geliştirilmesi Programı

2005 yılından itibaren toplamda 15 milyonun üzerinde bebeğe ulaşılmıştır.

1.1.15.8. Ulusal Neonatal Tarama Programı

Fenilketonüri taramasına 2006 yılı sonunda, "Konjenital Hipotiroidi" 2008 Aralık ayında, Biotidinaz Eksikliği Ocak 2015'te ise Kistik Fibrozis tarama profiline ilave edilmiştir. 2017 yılında 4 ilde başlatılan Konjenital Adrenal Hiperplazinin (KAH) pilot çalışması, 2019 yılında 20 ilde yürütülmektedir. 2018 yılı neonatal tarama sıklığı %98,5 olarak gerçekleşmiştir.

1.1.15.9. İşitme Taraması Programları

Ülke genelinde 1.047 İşitme Taraması Merkezi bulunmaktadır. 2019 yılı işitme taraması yapılan bebek oranı % 82,9'dur.* 2019 yılı işitme taraması yapılan çocuk oranı ön sonuçları % 74,9 'dur.

1.1.16. Kadın ve Üreme Sağlığı**1.1.16.1. 15-49 Yaş Kadın İzlemi Programı**

15-49 yaş doğurganlık dönemindeki kadınlarda riskli durumların tespiti, gebelik öncesi danışmanlık verilmesi, iki yıldan sık ve istenmeyen gebelikleri önlenmesi, üreme sağlığı yöntemleri hakkında bilgi verilmesi amacıyla için yılda 2 defa 6 ay ara ile izlem yapılmaktadır.

Tablo 20: Yıllara Göre 15-49 Yaş Kadın İzlemi, 2013-2019

Dönemler	TÜİK 15-49 Yaş Kadın Nüfusu	15-49 Kadın Sayısı (Birime Kayıtlı)	Modern Yöntem	Yöntem Kullanan	Modern Yöntemin Toplam İzlenenlere Oranı (%)	Toplam İzlenmiş	Modern Yöntemin Yöntem Kullananlara Oranı (%)	İzlenenlerin Nüfusa Oranı (%)
2013-1	20.379.735	19.118.023	1.918.844	2.624.776	25,4	7.542.324	73,1	39,4
2013-2	20.379.735	19.238.451	1.571.681	2.192.617	21,1	7.431.299	71,6	38,6
2014-1	20.522.489	19.296.951	1.089.305	1.520.285	14,3	7.602.544	71,6	39,4
2014-2	20.522.489	19.364.311	1.090.531	1.561.879	14,7	7.420.288	69,8	38,3
2015-1	20.640.443	19.470.163	3.025.244	4.149.490	37,4	8.078.653	72,9	41,4
2015-2	20.640.443	19.629.819	2.888.202	3.935.053	37,9	7.630.826	73,4	38,9
2016-1	20.886.741	19.798.567	2.839.846	3.827.830	39,0	7.289.774	74,0	36,8
2016-2	20.886.741	19.961.893	2.552.339	3.443.991	39,1	6.528.963	74,1	32,7
2017-1	20.886.741	19.871.692	1.517.143	2.131.750	19,8	7.658.918	71,2	38,5
2017-2	21.113.313	21.896.596	1.008.618	1.446.132	10,0	5.874.766	69,8	26,8
2018-1	21.331.734	21.931.359	1.406.345	2.028.920	22,2	7.896.479	69,3	36,0
2018-2	21.331.734	22.199.643	1.218.040	1.754.778	13,8	6.795.436	69,4	30,6
2019-1	21.331.734	22.045.630	1.262.335	1.824.320	28,1	6.963.498	69,2	31,6

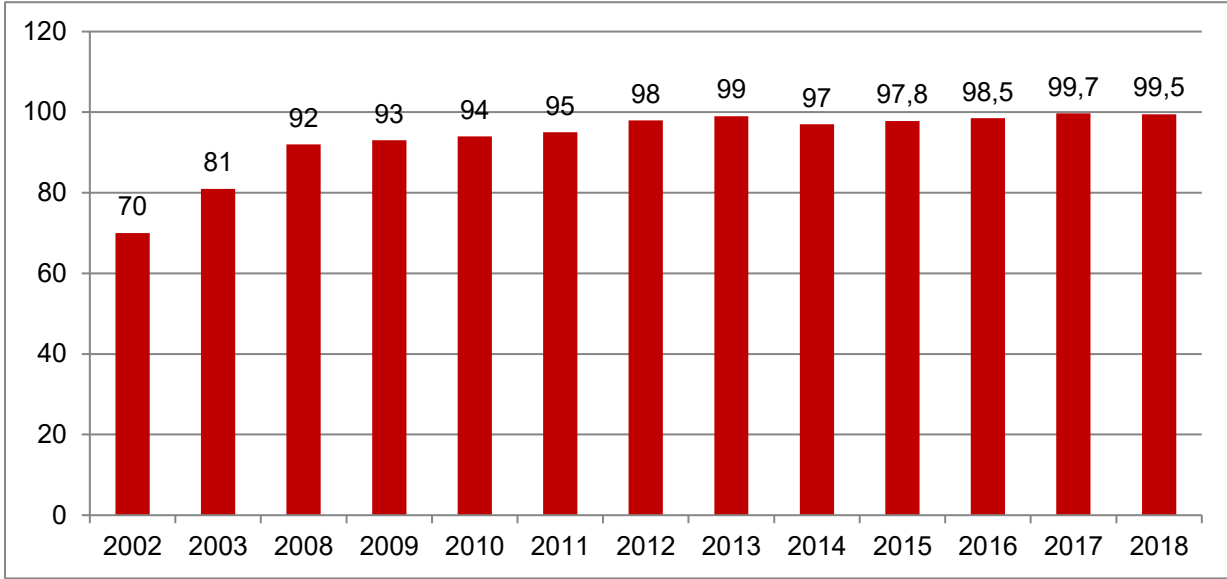
1.1.16.2. Evlilik Öncesi Danışmanlık Programı

2019 yılı evlilik öncesi danışmanlık verilen kişi sayısı 776.750, evlilik öncesi danışmanlık eğitimi verilen sağlık personeli sayısı 7.286'dır.

1.1.16.3. Doğum Öncesi Bakım Programı

2019 yılında 81 il ÇEKÜS birim sorumlularına doğum öncesi bakım hizmetlerinde niteliğin artırılması amacıyla; uygulamada birlikteliğin sağlanması, rehberlerin etkin kullanımı, yapılan gebe izlemlerinin sisteme zamanında ve doğru girilmesinin önemi ve yaşanan sorunların çözümü konularında farkındalık ve yenilenme eğitimi yapılmıştır.

Grafik 11. Doğum Öncesi Bakım Alan Kadınların Oranı, (En Az Bir Ziyaret), 2002-2018

*2003 ve 2008 DÖB verisi TNSA (en az 1 ziyaret)

**2009-2018 DÖB verisi Sağlık Bakanlığı (en az 1 ziyaret)

1.1.16.4. Gebe Bilgilendirme Sınıfı Programı

2019 yılı itibarıyla gebe bilgilendirme sınıflarının yer aldığı 567 adet Toplum Sağlığı Merkezi'nde 278.699 ve 312 adet ikinci ve üçüncü basamak sağlık kuruluşunda 263.703 olmak üzere toplam 542.402 gebeye eğitim verilmiştir.

2019 yılında gerçekleştirilen 4 turda toplam 195 kişiye Doğuma Hazırlık Eğitici Eğitimi verilmiştir.

1.1.16.5. Demir Desteği

2005/147 Sayılı Genelge ile "Gebelere Demir Desteği Programı" başlatılmış olup 2019 yılı içerisinde 665.200 kutu demir preparatı dağıtılmıştır.

1.1.16.6. D Vitamini Desteği

09 Mayıs 2011 tarihinden itibaren ücretsiz D vitamini dağıtılmasına dayanan program kapsamında, 2019 yılı içerisinde 335.600 kutu D Vitamini preparatı dağıtılmıştır.

1.1.16.7. Acil Obstetrik Bakım Programı

Program kapsamında 2019 yılı içerisinde Yönetici Eğitimi 1.172, Destek Personel Eğitimi 6.517, Klinisyen Eğitimi (Kadın Hastalıkları ve Doğum Uzmanı) 507, Klinisyen Eğitimi (Acil Tıp Uzmanı ve Pratisyen Hekim) 1.795 ve Klinisyen Eğitimi (Ebe ve Hemşireler) 1.718 ve Kadın Hastalıkları ve Doğum Asistanı 374 personele eğitim verilmiştir.

1.1.16.8. Hastane Doğumları ve Sezaryen Ameliyatlarını İzleme Programı

Temmuz 2012 tarihinden itibaren aylık olarak tüm sağlık kurum ve kuruluşlarından ROBSON Gebe Gruplaması Formu ile doğum verileri toplanmaya başlanmıştır. Ocak 2019'dan bu yana e-Rapor SİNA <https://sina.saglik.gov.tr/#/showcases> üzerinden Hastane Doğumları ve Robson Gebe Sınıflaması verileri alınmaktadır.

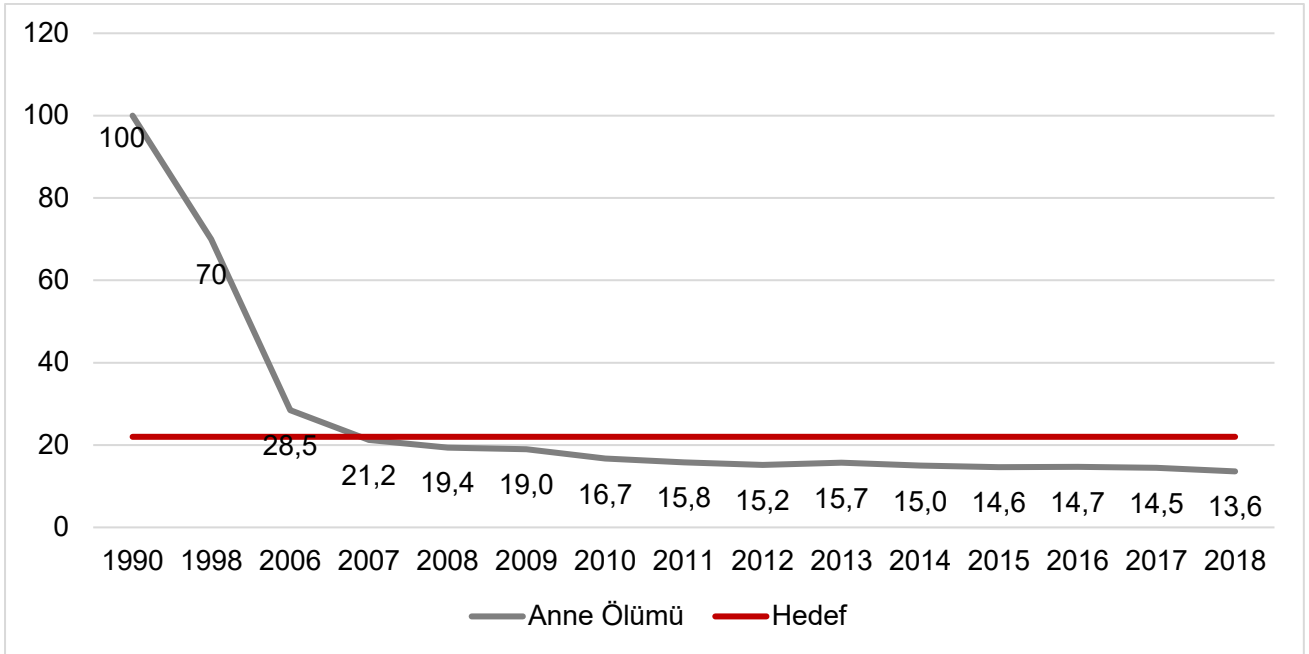
1.1.16.9. Doğum Sonu Bakım Programı

2019'da 81 il ÇEKÜS sorumlularına ile doğum sonu bakım hizmetlerinde niteliğin artırılması amacıyla uygulamada birlikteliğin sağlanması, rehberlerin etkin kullanımı, yapılan lohusa izlemlerinin sisteme zamanında ve doğru girilmesinin önemi ve yaşanan sorunların çözümü konularında farkındalık ve yenilenme eğitimi yapılmıştır.

1.1.16.10. Anne Ölümlerini İzleme Programı

Anne ölüm oranları, ülkelerin ekonomisinin, kültürünün ve sağlık sisteminin gelişmişliğini gösteren en önemli halk sağlığı göstergelerindedir. Ülkelerin anne ölüm oranını %75 azaltması Birleşmiş Milletler Milenyum Kalkınma Hedeflerindedir. Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre anne ölüm oranını %83,5 oranında azaltmayı başaran ülkemiz bu hedefi gerçekleştiren 16 ülke arasındadır.

Grafik 12. Yıllara Göre Anne Ölüm Oranları, 1990-2018

1.1.16.11. Üreme Sağlığı Hizmetleri

TNSA 2018'e göre ülkemizde herhangi bir yöntem kullanım oranı % 69,8, modern yöntem kullanım oranı % 48,9'dur.

Üreme Sağlığı Hizmet İçi Eğitimi; kapsamında 2019 yılında Üreme Sağlığına Giriş, Güvenli Annelik, Üreme Sağlığı Hizmetleri Yöntem Danışmanlığı, Cinsel Yolla Bulaşan Enfeksiyonlar, Gençlere Yönelik Üreme Sağlığı Hizmetleri konularında eğitim alan ve Eğitim Becerileri Eğitimi alan sağlık personeli sayısı 15.479'dur.

Üreme Sağlığı Klinik Uygulama Eğitimi; RİA Uygulama Eğitim Merkezlerinde beceriye dayalı üreme sağlığı klinik uygulama eğitimi 2019 yılında 327 hekime ve 348 ebe-hemşireye verilmiştir.

Üreme Sağlığı Halk Eğitimi; üreme sağlığı hizmetlerinde farkındalığı arttırmak için kadınlara verilen eğitimlerin yanı sıra erkek katılımını da arttırmak üzere;

- Askerlik görevini yapan er ve erbaşlara,
- Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda tüm öğrencilere,
- Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı birimlerde,
- Halk Eğitim Merkezleri'nde vatandaşlarımıza,
- Göçmen Sağlığı Merkezleri'nde de göçmenlere güvenli annelik, üreme sağlığı yöntem danışmanlığı, cinsel sağlık, ergen üreme sağlığı ve cinsel yolla bulaşan enfeksiyon konularında eğitim verilmektedir. 2019 yılında 50.435 seansta 631.210 kişiye eğitim verilmiştir.

1.1.16.12. Ulusal Doğum Eylem Planı 2019-2023

Ülkemizde endikasyonsuz sezaryen oranlarını azaltmak için Ulusal Doğum Eylem Planı 2019-2023 hazırlanmıştır. Eylem planında ülkemizde artmakta olan tıbben gerekli olmayan sezaryen oranlarını düşürebilmek için;

- Gebelere ve ailelere yönelik çalışmalar,
- Endikasyon kararında standardı sağlamaya yönelik çalışmalar,
- Sağlık personeline yönelik çalışmalar,
- Sağlık sistemine yönelik çalışmalar ve
- Sürecin finansal yönetimine yönelik çalışmaları kapsayacak şekilde 5 ana başlık üzerinde çalışılmıştır.

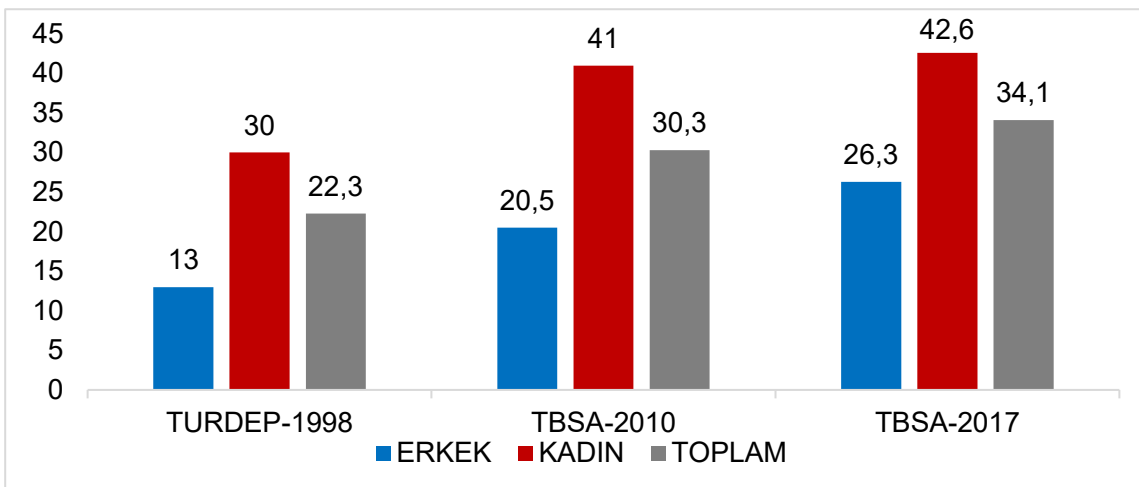
1.1.17. Sağlıklı Beslenme ve Hareketli Hayat

1.1.17.1. Türkiye Beslenme ve Sağlık Araştırması (TBSA 2017)

Ülkemizde beslenme, sağlık durumunun ve sorunlarının ortaya konulması için dünyada olduğu gibi ülkemizde de Türkiye Beslenme ve Sağlık Araştırmaları yapılmaktadır.

Araştırma sonucu 15 yaş ve üzeri obezite sıklığı %31.5 bulunmuştur. 19 yaş ve üzerinde yapılan değerlendirmede ise 2010 TBSA ile karşılaştırıldığında toplam nüfusta TBSA 2010' da %30.3 iken TBSA 2017'de % 34.1 olarak tespit edilmiştir.

Grafik 13. Türkiye'de Obezite Sıklığı, 1998-2010-2017

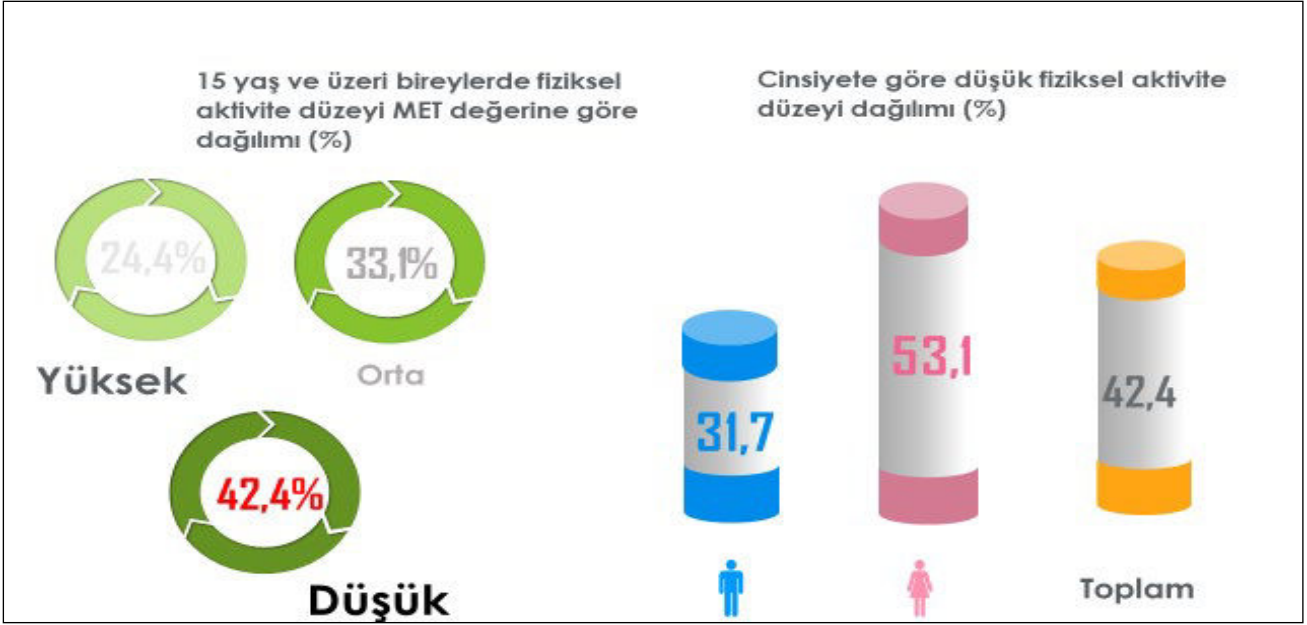

Diyabet sıklığı 20 yaş ve üzeri TURDEP 2010 araştırmasında; %13,7 iken TBSA 2017 araştırmasında %13,5 olarak tespit edilmiştir. Diyabet sıklığında artış hızının durduğu izlenmektedir.

Fiziksel aktivite için DSÖ 2025 yılına kadar ülkelere %10 inaktif nüfusta azalma hedefi ortaya koymuştur. Araştırmamızda fiziksel aktivite düzeyi düşük olma durumu %42,4 olarak bulunmuştur.

15 Yaş ve Üzeri Bireylerde Fiziksel Aktivite Düzeyi MET (Metabolik Eşdeğer Dakika) Değerine Göre Dağılımı (%)

1.1.17.2. Sağlıklı Beslenme ve Hareketli Hayat İşbirliği Platformu

27 Şubat 2019 tarihinde "Aşırı Tuz Tüketiminin Azaltılması Protokolü ve Tuz Azaltma Rehberi Tanıtım Toplantısı" yapılarak "Türkiye Gıda ve İçecek Dernekleri Federasyonu (TGDF)" ve üye şirketlere İşbirliği Platformu duyurusu, tanıtımı ve başvuru çağrısı yapılmış, Bakanlığımız ve TGDF işbirliğinde hazırlanan "Tuz Azaltma Rehberi" tanıtılmış, Bakanlığımızca hazırlanan "Taslak Şeker Azaltma Rehberi" tanıtılmış ve sektör görüşleri talep edilmiştir.

Aralık 2019'da TGDF ile Bakanlığımız arasında "Şeker Tüketiminin Azaltılması İşbirliği Platformu" imzalanmış ve gıda ve içecek kategorilerine göre şeker azaltma hedefleri çalışmalarına başlanmıştır.

Tuz ve şeker tüketiminin önemli yer tuttuğu lokanta, kebabçı ve pastane vb. toplu beslenme yapılan yerlerde de aşırı tuz ve şeker kullanımının azaltılması amacıyla; Bakanlığımız ile Türkiye Lokantacılar ve Pastacılar Federasyonu (TLKPDF) ve Tüm Aşçılar ve Pastacılar Konfederasyonu (TAŞPAKON) arasında Sağlıklı Beslenme ve Hareketli Hayat Platformu, Aşırı Tuz ve Şeker Kullanımını Azaltan Lokantacılar ve Pastacılar İşbirliği Protokolü imzalanmıştır.

Protokol kapsamında il sağlık müdürlüğü düzeyinde lokantacılar odasına bağlı 867 esnafla iletişim kurulmuş ve eğitimler verilmiştir. Toplam 20.546 kişiye (okul, halk, kamu kurum ve kuruluşları vb.) tuz ve şeker azaltma konulu hizmet içi eğitim verilmiştir. Toplam 79 işletme belge almaya hak kazanmıştır.

1.1.17.3. Çölyak Hastalığı Farkındalık Çalışmaları

Ülkemizde çölyak hastalığı görülme sıklığı yüzde 1 ile binde 3 arasında değişmekte olup Türkiye'de tanı konan çölyak hastalığı sayılarının 2019 yıl sonu itibari ile 93.948 olarak belirtilmiştir.

Erişkin Bazı Metabolizma Hastalıkları (Tiroid, Osteoporoz, Gut) ve Çölyak Hastalığı Kontrol Programı 2019-2023 hazırlanmış ve uygulanmaktadır. Bu program kapsamında; hastaların uygun ürünlere ulaşımının artırılması için ilgili kamu kurum ve kuruluşlar STK' lar ile çalışmalar yapılmaktadır

Bakanlığımız tarafından çölyak farkındalık çalışmalarında kullanılmak üzere "Glutensiz Logo" patenti alınmıştır.

Aile hekimleri tarafından hastalığın akla gelmesi, tanınması, tanı-tedavi ve izlem sürecin de yol gösterici olarak kaynak olması amacıyla Çölyak Hastalığında Aile Hekimleri İçin Tanı-Tedavi-İzlem Rehberi hazırlanmıştır.

Çölyak hastalığı hakkında www.beslenmehareket@saglik.gov.tr adresinden vatandaşlarımıza bilgilendirme yapılmaktadır.

1.1.17.4. Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) Olan Bireylere Yönelik Sağlıklı Beslenme Önerileri Rehberi

Bakanlığımız koordinasyonunda ilgili akademisyenler, kurumlar ve STK'lar bir araya gelerek bilimsel literatür ve uygulamalar değerlendirilmiş, OSB tanısının alımını takiben yaşanan sağlık problemlerinden biri olan beslenme bozuklukları konusunda hekim ve diyetisyenlere yönelik olarak **Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) Olan Bireylere Yönelik Sağlıklı Beslenme Önerileri Rehberi** hazırlanmış ve dağıtımı yapılmıştır. Bu rehberle beraber hasta izleme konusunda yardımcı olması amacıyla algoritma kartı hazırlanmıştır.

Rehbere <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/yayinlarimiz/rehberler> adresinden ulaşılabilir.

Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) olan bireylerde beslenmenin önemi konusunda farkındalık oluşturmak amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı iş birliğinde "Beslenmenin Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) Üzerine Etkileri Farkındalık Geliştirme Projesi" tanıtım ve bilgilendirme programı 2019 yılında gerçekleştirilmiştir. Ayrıca proje kapsamında Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı olan 81 ildeki bakım ve rehabilitasyon merkezlerinde çalışan personele otizm ve sağlıklı beslenme konusunda eğitimler yapılmaya başlanmıştır.

1.1.17.5. Toplu Beslenme Sistemlerinde Ulusal Menü Planlama ve Uygulama Rehberi

Türkiye Sağlıklı Beslenme ve Hareketli Hayat Programı (2018-2023) kapsamında, kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum kuruluşlarının katılımı ile toplu beslenme yapan kurumlarda menü planlama ve menülere yönelik standart gramajların yer aldığı "Toplu Beslenme Sistemlerinde (Toplu Tüketim Yerleri) Ulusal Menü Planlama ve Uygulama Rehberi" geliştirilmiştir.

1.1.17.6. Erişkin ve Çocukluk Çağı Obezitesinin Önlenmesi ve Fiziksel Aktivite Eylem Planı (2019 – 2023)

Ulusal Stratejik Planlar doğrultusunda yetişkin, çocuk ve gençlerin büyümesinin izlenmesi ve şişmanlığın önlenmesine yönelik belirlenen hedeflere ulaşmak ve faaliyetlere hız vermek, ihtiyaçlar doğrultusunda yeni hedef ve stratejiler belirlemek ve faaliyetlerin belirli bir çerçevede yürütülmesini sağlamak amacıyla çok paydaşlı müdahaleleri içeren ve 2010 yılından beri uygulanmakta olan Erişkin ve Çocukluk Çağı Obezitesinin Önlenmesi ve Fiziksel Aktivite Eylem Planı (2019 – 2023) hazırlanmıştır.

1.1.17.7. Ulusal Beslenme Konseyi (UBK)

Sağlıklı beslenme, beslenme ile ilişkili hastalıkların önlenmesi ve kontrolü ile ilgili mevcut şartlarının iyileştirilmesi, sağlıklı beslenme kültürünün ülke genelinde yaygınlaştırılması, ülke genelinde doğrudan veya dolaylı olarak beslenme ve yiyecek içeceklerden kaynaklı sağlık durumu ve hastalıklarla ilgili politika ve stratejilerin belirlenmesi için tavsiyelerde bulunmak üzere ilgili kamu kurum ve kuruluşları ve STK'ların yer aldığı Ulusal Beslenme Konseyi Yönetmeliği Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

1.1.17.8. Diyabet

Bakanlığımız ve ilgili sivil toplum kuruluşları ile iş birliği halinde uzaktan sağlık eğitim sistemi'nde Aile Hekimleri İçin Diyabet Yönetimi Eğitimi hazırlanmıştır.

Türkiye Diyabet Vakfı ile başlatılan "Diyabet Aile Sağlığı Çalışanı ve Hasta Eğitimi Protokolü" çerçevesinde 20 ilde yaklaşık 230 aile sağlığı çalışanı ve göçmen sağlığı merkezi sağlık personeline diyabet eğitimi verilmiştir.

Tip 1 diyabetli çocukların okul ortamının desteklenmesi amacıyla birinci basamak sağlık kurumlarında okul sağlığı hizmetlerinde görevli sağlık personeline yönelik yüz yüze eğitimlere başlanmış, yaklaşık 200 sağlık personeline eğitim verilmiştir.

Beslenme Dostu olan okulların kayıtları HTS-BDO modülüne yapılmaya devam edilmektedir. 2019 yılında 9.258 okul Beslenme Dostu Okul olmaya hak kazanmıştır. Türkiye geneli sayı 17.404 olup tüm okulların %29'u, Beyaz Bayraklı okulların %49'u Beslenme Dostu Okuldur.

1.1.17.9. Okul Beslenme ve Fiziksel Aktivite Eğitim Modülleri

2018-2019 eğitim öğretim yılında sağlıklı beslenme ve fiziksel aktivite eğitimi verilen okul sayısı 27.480, öğrenci sayısı 2.919.118, veli sayısı 126.860, öğretmen sayısı 128.378 ve diğer eğitim verilen okul çalışanı sayısı 23.858 olmak üzere toplamda 3.198.214 kişiye eğitim verilmiştir.

1.1.17.10. Okul Öncesi Öğretmenleri İçin Beslenme ve Fiziksel Aktivite Eğitimi Rehberi

Okul öncesi dönem çocuklarına sağlıklı beslenme ve düzenli fiziksel aktivite alışkanlıklarının kazandırılması amacıyla Ankara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Trakya Üniversitesi'nden akademisyenler ve Millî Eğitim Bakanlığı ile Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı işbirliğinde rehber hazırlanmıştır.

1.1.17.11. Kantin Uygulamaları

“Okul Kantinlerinde Satışa Sunulacak Gıdalar ve Bu Gıdalarda Kullanılacak Logo Uygulamasına İlişkin İşbirliği Protokolü” Tarım ve Orman Bakanı, Millî Eğitim Bakanı ve Sağlık Bakanımız tarafından 02 Ocak 2019 tarihinde imzalanmıştır.

1.1.18. Kronik Hastalıklar ve Yaşlı Sağlığı

1.1.18.1. Türkiye Kronik Hava Yolu Hastalıkları Önleme ve Kontrol Programı

Türk Toraks Derneği ile Kurum Başkanlığımız arasında imzalanan protokol kapsamında toplumda Astım ve KOAH konusunda farkındalığın oluşturulması, sağlık çalışanlarında farkındalığın artırılması ve konu ile ilgili hazırlanacak materyallerin içeriğinin ve şeklinin belirlenmesi, ortak yürütülen araştırma ve projelerin raporlarının hazırlanması ve yayın yapılması çalışmaları sürdürülmektedir.

1.1.18.2. Türkiye Sağlıklı Yaşlanma Eylem Planı ve Uygulama Programı 2015-2020

Yaşlı izlem rehberi hazırlık çalışmaları tamamlanmış ve birinci basamak sağlık hizmetlerinde görevli 156 aile hekimine yaşlı izlemi eğitici eğitimi verilmiştir.

Sağlıklı Hayat Merkezlerinde (SHM) görev yapmakta olan fizyoterapistlere yönelik toplum sağlığını koruyucu ve önleyici yaklaşımlar çerçevesinde gerek sağlıklı gerekse kronik hastalığı bulunan bireylere ve bilhassa yaşlılara kaliteli ve etkin sağlık hizmeti verilebilmesi amacıyla 74 fizyoterapistte bilgilendirme ve uyum eğitimi verilmiş olup bu eğitimlerin standardizasyonunun sağlanması amacıyla “Fizyoterapist Eğitim ve Uygulama Rehberi” hazırlanmıştır.

1.1.18.3. Kalp ve Damar Hastalıklarının Önlenmesi ve Kontrolü için Kronik Hastalıklar ve Risk Faktörleri Sıklığının Tespiti ve Toplumsal Farkındalığın Arttırılması Projesi

Bu proje ile ülkemizde kronik hastalıklar ve risk faktörleri sıklığına dair güncel ve güvenilir epidemiyolojik verileri temin etmek, ülke genelinde kalp-damar hastalıkları ve risk faktörleri konusunda farkındalığı arttırmak, kalp ve damar hastalıklarının erken tanısını sağlayarak ve tedavi standartlarını oluşturarak hastalık yükünü azaltmak amaçlanmaktadır.

Bakanlığımız ve Dünya Sağlık Örgütü Türkiye Ülke Ofisi işbirliğinde hazırlanan “Türkiye’de Kan Basıncı Kontrolünün İyileştirilmesi” projesi çalışmaları yürütülmektedir.

Kronik Hastalıklara İlişkin Farkındalık Faaliyetleri kapsamında; Dünya Artrit Günü, Dünya Astım Günü, Dünya KOAH Günü, Pulmoner Rehabilitasyon Haftası, Yaşlılar Günü ve Yaşlılara Saygı Haftası, Dünya Kalp Günü, Dünya İnme Günü, Dünya Böbrek Günü, Dünya Hipertansiyon Günü için

afiş ve broşürler hazırlanmış ve hazırlanan afiş ve broşürler <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/kronikhastaliklar-anasayfa> yayımlanmıştır.

ICD 10 kodlama eğitimi ve Ölüm Bildirim Sistemi (ÖBS) ölüm nedenlerinin belgelendirilmesi uzaktan 1.231 hekim eğitim almıştır.

1.1.18.4. Aile Hekimlerine Yönelik Kronik Hastalıklar İzlemi

Kronik hastalıklar ve risk faktörlerinin önlenmesi çalışmaları kapsamında, Aile Hekimlerine Yönelik Kronik Hastalıklar İzlemi 2. Modül (koroner arter hastalığı, inme ve kronik böbrek yetmezliği) eğitici eğitimleri 6 tur halinde 2019 yılında yapılmış olup 81 İde birinci basamakta çalışan 300 Aile Hekimi eğitim almıştır.

1.1.18.5. Türkiye'de Kan Basıncı Kontrolünün İyileştirilmesi Projesi

Türkiye'de kan basıncı kontrolü istenilen düzeyde değildir. Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri 2017 araştırmasında 15 yaş ve üzerinde %27,7, 18 yaş üzerinde %28,8 oranında hipertansif birey olduğu belirlenmiştir. Hipertansif bireylerde kan basıncı kontrol altında olma oranı 15 yaş ve üzerinde %23,8, 18 yaş ve üzerinde ise %24,1 olduğu ortaya konmuştur. Bu kapsamda kan basıncı kontrolünde iyileşme sağlamak, sürdürülebilir ve ülke çapında yaygınlaştırmasını sağlamak amacıyla Dünya Sağlık Örgütü ile birlikte "Türkiye'de Kan Basıncı Kontrolünün İyileştirilmesi" projesi çalışmaları yürütülmektedir

1.1.19. Çevre Sağlığı

1.1.19.1. İçme ve Kullanma Suları

İçme ve kullanma suyu kalite kontrolü kapsamında 2019 yılında; içme kullanma sularında toplam 136.934 adet kontrol izlemesi numunesi, 39.241 adet denetim izlemesi numunesi, alınarak analizleri yaptırılmış ve aynı yıl içinde 1.657.077 adet serbest klor ölçümü yapılmıştır. Sonuçlar Çevre Sağlığı Bilgi Yönetim Sistemleri (ÇSBYS) üzerinden online olarak takip edilmekte ve uygunsuz çıkan sonuçlara en kısa süre içinde müdahale edilmektedir.

1.1.19.2. Ambalajlı Sular

Ambalajlı suların kontrol ve denetim izlemleri sonucunda 2019 yılında ülke genelinde 294 ambalajlı su tesisi denetlenmiş, imlahane ve piyasadan 14.595 numune alınmış, yapılan analizlerde tespit edilen uygunsuzluklara ilgili yönetmelikler kapsamında müdahale edilmiştir. Ayrıca 22 adet doğal mineralli su için Bakanlığımızca oluşturulan "Bilimsel Değerlendirme Kurulu" tarafından endikasyon belgesi düzenlenmiştir.

1.1.19.3. Yüzme Suyunun İzlenmesi ve Yüzme Suyu Kalite Kontrol Sistemi

35 ildeki yüzme alanlarımızda yapılan analiz sonuçları ve yüzme alanlarının özelliklerinin takibi coğrafi bilgi sistemi üzerinden yapılmaktadır.

Yüzme suyu izlemi kapsamında 2019 yılında 35 ilde 15 günde bir 1.332 izleme noktasından numune alınmış ve toplam 45.735 adet bakteriyolojik analiz yapılmıştır. 2019 yılında yapılan izlemenin sonuçlarına göre 990 yüzme

alanı A sınıfı (% 74), 313 yüzme alanı B sınıfı (% 24), 29 yüzme alanı C sınıfı (% 2) olarak değerlendirilmiştir. D sınıfı olarak nitelendirilebilecek yüzme alanı ise bulunmamaktadır.

Halk sağlığının korunması amacıyla yüzme alanları ait izleme sonuçları aynı zamanda <http://yuzme.saglik.gov.tr> web adresinden vatandaşlarımızca da takip edilebilmektedir.

1.1.19.4. Çevre Sağlığı Bilgi Yönetim Sistemleri (ÇSBYS)

Çevre Sağlığı Bilgi Yönetim Sistemleri (ÇSBYS) kapsamında içme-kullanma suları, ambalajlı sular, yüzme suları, yüzme havuzu suları ve kaplıca suları ile ilgili modüller yer almaktadır.

1.1.19.5. Kaplıca Suları Portalı

ÇSBYS kapsamında bulunan kaplıca suları verilerinden oluşan bir web portal hazırlanarak Haziran ayında faaliyete geçirilmiştir. <http://kaplica.saglik.gov.tr/> web adresinden ulaşılan web sitesi, halkın kullanımına açık şekilde yayın yapmakta ve ülke genelindeki kaplıca tesislerine yönelik genel ve teknik bilgiler içermektedir.

1.1.19.6. Çevresel Etkileri İzleme ve Değerlendirme

1.1.19.6.1. Beyaz Bayrak

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı örgün ve yaygın eğitim kurumlarının temizlik ve hijyen konusunda teşvik edilmesi, okul sağlığının daha iyi düzeye çıkarılması amacıyla, 03.08.2006 tarihinde, Bakanlığımız ile Mili Eğitim Bakanlığı arasında "Beyaz Bayrak İşbirliği Protokolü" imzalanmış olan protokol yeniden düzenlenerek 05.06.2015 tarihinde yeniden onaylanarak yürürlüğe girmesi sağlanmıştır. 2018 yılında 59.704 okuldan 10.355 okul beyaz bayrak almış iken 2019 yılında ise 61.044 okuldan 15.020 olmak üzere toplamda ülke genelinde 35.916 (%58.8) okul beyaz bayrak almıştır.

1.1.19.6.2. Dezenfektanlar ve Genel Biyosidal Ürünler

2019 yılında Biyosidal ürünler kapsamında yer alan 284 adet dezenfektana ruhsat belgesi verilerek etiketleri onaylanmıştır.

Ruhsat dosyalarının incelenme ve değerlendirilmesine katkı sağlamak amacıyla tüm birim çalışanlarına Kimyasal Değerlendirme Uzmanlığı Eğitimi verilmiştir.

1.1.19.6.3. Biyosidal Ürünler

Belediyeler İçin Biyosidal ürün Uygulama Rehberi hazırlanmıştır. Biyosidal Ürünlerin Kullanım Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik kapsamında Yönetmelik yayımından 2019 yılı sonuna kadar 6.088 kişiye mesul müdür sertifikası düzenlenmiştir. 2012 yılından itibaren biyosidal ürün uygulayıcı eğitimi düzenlenerek 15.626 kişiye biyosidal ürün uygulayıcı sertifikası düzenlenmiştir. 2005 yılından itibaren izinli olarak faaliyet gösteren iş yeri sayısı 1.127'dir. 2012 yılından itibaren 65 adet kurum ve kuruluşta biyosidal ürün uygulayıcı eğitimi düzenleme yetkisi verilmiştir.

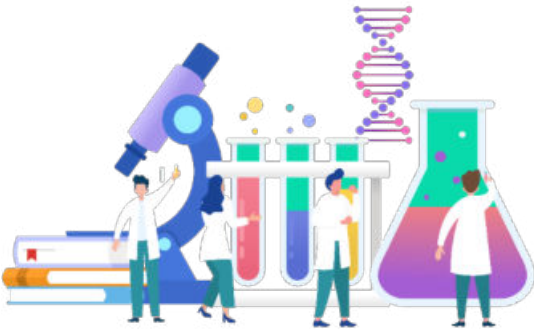
2019 itibarı ile Biyosidal Ürün Envanterine kayıtlı 935 ve ruhsatlı 25 adet biyosidal ürün bulunmaktadır.

Aktif Madde İçermeyen Biyosidal Ürünlerin bildirim kayıt işlemleri gerçekleştirilmiştir. 2019 yılında 11 firmanın 117 ürünü bildirim kabul edilerek kayıt altına alınmıştır.

1.1.19.6.4. Çevre Sağlığı Bilgi Sistemi (ÇevSis) Biyosidal Modülü

Biyosidal Ürün Takip Sistemi ihtiyaçlara karşılık vermemesi nedeniyle geliştirilerek ÇevSis Biyosidal Modülü 2019 yılı başında kullanıma açılmıştır.

1.1.20. Tüketici Güvenliği ve Halk Sağlığı Laboratuvarları

Halk Sağlığı Laboratuvarlarının hizmet kalitesinin artırılmasına yönelik L1 ve L2 Laboratuvarlarının denetiminin gerçekleşme oranı 2015 yılında %47 iken, bu oran 2019 yılında %99'a yükselmiştir. 2015 yılından 2019 yılına kadar denetimlerin gerçekleşme oranında %52 oranında bir artış olmuştur.

Ulusal Halk Sağlığı Referans Laboratuvarının ihtiyaç duyduğu 1 adet GC-MS, 3 adet LC-MS/MS, 1 adet

ICP/MS ve 1 adet GC-Head Space cihazı satın alınarak laboratuvar cihaz altyapısı güçlendirilmiştir.

2019 yılında 81 ilimizde bulunan laboratuvarların uygulaması gereken numune analiz ücretleri için, fiyat tarifeleri ve analiz bilgileri rehberi çalışmaları yapılarak yayımlanması sağlanmıştır.

Mevcut durumda talasami analizleri 59 ilde 61 Halk Sağlığı Laboratuvarında çalışılmaktadır. Akredite Halk Sağlığı Laboratuvar sayısını 18'e çıkarılmıştır. 2019 yılında laboratuvarlarımızın çalışma alanları ile ilgili 32 adet eğitim gerçekleştirilmiş olup bu eğitimlere toplam 1.039 kişi katılmıştır.

Tablo 21: Tüketici Güvenliği Laboratuvar Analizi, 2019

Laboratuvar	2019
Ulusal Halk Sağlığı Referans Laboratuvarı Kimyasal Analiz Laboratuvarları	4.250 adet numune analizi yapılmıştır.
Mikrobiyolojik Analiz Laboratuvarları Su ve Gıda Mikrobiyolojisi Laboratuvarı	2.790 adet su, gıda, peloid ve Legionella analizi amacıyla alınan su ve eküvyon numunesinin mikrobiyolojik analizleri yapılmıştır.
Moleküler Mikrobiyoloji Laboratuvarı	16 adet içme-kullanma suyu numunesinin Norovirüs GI, GII ve/veya Rotavirüs parametreleri açısından analizleri yapılmıştır.
Mikrobiyolojik Etkinlik Test Laboratuvarı	3 adet biyosidal ürünün analizi yapılmıştır.
Biyosidal Ürünler Laboratuvarları, Biyosidal Ürünler Kimyasal Analiz ve Stabilité Test Laboratuvarı	75 adet numune analizi yapılmıştır.
Kimyasal Savaş Ajanları Tanı ve Doğrulama Laboratuvarı	31 adet numune analizi yapılmıştır.
Sterilité Kontrol Laboratuvarları	125 Biyogüvenlik kabini, 46 adet çeker ocak ve 17 adet laminar akış kabininin performans ölçümleri gerçekleştirilmiş ayrıca 17 tüberküloz laboratuvarına fumigasyon uygulaması yapılmıştır.
Toksikolojik Analiz Laboratuvarı	1.207 klinik numune (ağır metal, ilaç etken madde ve alkol analizleri) ve 45 klinik dışı numune (pestisit ve ağır metal analizleri) olmak üzere toplam 1.252 adet numunede 6.087 adet toksik parametrenin analizleri tamamlanarak raporlandırılmıştır.

Laboratuvar güvenliği kapsamında 2019 yılında alınan tehlikeli atık bertaraf hizmeti kapsamında 1.373 kg atık ilgili firmaya teslim edilmiştir.

1.1.21. Hukuk ve Mevzuat

1.1.21.1. Çok Paydaşlı Sağlık Sorumluluğunu Geliştirme Programı

Çok Paydaşlı Sağlık Sorumluluğunu Geliştirme Programı (ÇPSSGP) Sağlığın Korunması ve Geliştirilmesine Çok Paydaşlı Yaklaşım ile Tedavi ve Rehabilité Edici Sağlık Hizmetlerinde Çok Paydaşlı Yaklaşım olmak üzere iki ana bölüm, 20 bileşen, 2.764 eylem ve 24 kitaptan oluşmaktadır.

Çok Paydaşlı Sağlık Sorumluluğunu Geliştirme Programının (ÇPSSGP) Sağlığın Korunması ve Geliştirilmesine Çok Paydaşlı Yaklaşım başlıklı I. bölümünde yer alan 1. Bileşen Biyolojik Çevrenin Geliştirilmesi olup bileşen "Bulaşıcı Hastalıkların Önlenmesi" ve "Hayvan Sağlığının Geliştirilmesi" başlıklı 2 hedef ve bu hedeflere ulaşmak amacıyla yerine getirilmesi gereken 88 eylemden oluşmaktadır. 2019 yılı itibarıyla eylemlerin 45 tanesi tamamlanmış, 32 eylemin çalışmalarına devam edilmektedir.

1.2. Sağlık Geliştirilmesi Hizmetleri

Sağlığın geliştirilmesi, önemli ölçüde insanların kendi sağlıkları üzerindeki kontrollerini artırmalarını sağlama sürecidir. Bu süreç iki temel üzerinden yürümektedir; sağlığın korunması ve geliştirilmesi. Bu kapsamda sağlığı geliştirme uygulamaları ile vatandaşlarımızın bilinç düzeyinin artırılarak gerekli davranış değişikliklerinin oluşturulması hedeflenmektedir. Böylece hastalıklar oluşmadan gerekli önlemlerin alınması ve hastalıklara bağlı kalıcı sakatlıkların bertaraf edilmesi sağlanmış olacaktır. Ülkemizde hizmet verilen vatandaşlarımızın kendi sağlıkları üzerindeki kontrol yetenekleri Bakanlığımız bünyesinde yapılan çalışmalarla her geçen gün daha da artmaktadır.

1.2.1. Sağlıklı Yaşam

10 Mayıs Sağlık İçin Hareket Et Gününde Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından düzenli fiziksel aktivite yapılması konusunda bilgilendirici grafik tasarım paylaşılmıştır.

Yapılan paylaşımlarda **#SağlıklıYaşamGünü** ve **#HerGün10BinAdım** etiketleri kullanılmıştır.

3-4 Ekim Dünya Yürüyüş Gününde çocukluk çağı obezitesine dikkati çekmek amacıyla "Harekete Çocuklukta Başla, Sağlıklı Yaşa" sloganıyla fiziksel aktivitenin önemi ve günlük yaşam içerisinde yapılacak basit egzersizlerle sağlıklı olunacağı konusunda bilgilendirme materyelleri hazırlanmıştır.

Ayrıca Ankara Sincan Harikalar Diyarı Rekreasyon alanında tüm güne yayılan, içeriğinde farklı egzersiz parkurları ve uygulama istasyonları bulunan, eğitim materyali ve promosyonların dağıtıldığı farkındalık etkinliği gerçekleştirilmiştir.

Ankara Millî Eğitim Müdürlüğü, belirlediği 4 ortaokuldan toplam **500** öğrenci ile katılım sağlamıştır.

Bakanlığımızca hazırlanan afişler Ankara metrosu ile toplu taşıma araçlarına ve Etimesgut, Sincan ilçelerindeki aile sağlığı merkezlerine asılmıştır.

Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından etkinliğe davet grafik tasarımı, etkinlikten anlık içerik, bilgilendirici grafik tasarım, video, motion grafik video, etkinlik haber videosu, sokak röportajı videosu, futbol takımlarının kendilerine iletilen pankartı maç öncesi açma anının fotoğrafı paylaşılmıştır.

Yapılan paylaşımlarda **#KoşYürüOynaSağlıklıYaşa** etiketi kullanılmıştır.

Özellikle çocukluk çağı obezitesine dikkat çekmek ve bilinçli beslenme konusunda farkındalık oluşturmak amacıyla çeşitli tv programları için bilgilendirme içerikleri ve afişler hazırlanmıştır.

Ulusal sağlık politikalarımız, sağlıklı bireylerden oluşan sağlıklı bir topluma ulaşmayı hedeflemektedir. Sağlıklı topluma ulaşma çalışmalarında medyanın yeri ve katkısı ise yadsınamaz. Özellikle son yıllarda obezite hakkında haberler medyada sıklıkla yer almaktadır. Haberlerde obezite ve ilgili konuların ele alınış biçimi, toplumun bu konulara ve bundan etkilenen bireylere yönelik tutum ve davranışlarının şekillenmesinde rol oynamaktadır.

Bakanlığımızca hazırlanan **Obezite Medya Kılavuzu**, medya mensuplarının obezite konusunda yüksek nitelikli, doğru ve bilimsel bilgiye dayalı haber yapmalarına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

4-10 Mart Tuza Dikkat Haftası'nda tuz tüketimini azaltmak amacıyla Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından daha az tuz kullanımı konusunda bilgilendirici grafik tasarım paylaşılmıştır.

Yapılan paylaşımlarda #DünyaTuzaDikkatHaftası etiketi kullanılmıştır.

Ramazan ayında sağlıklı beslenmeyle ilgili bilgilendirici grafik tasarım ve video Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından paylaşılmıştır.

Yapılan paylaşımlarda #SağlıklıRamazan etiketi kullanılmıştır.

Hareketli yaşamın önemi konusunda farkındalık oluşturmak amacıyla **caretta caretta kaplumbağalarının** yumurtadan çıkıp denize ulaşma sürecini gülümseten bir anlatımla gösteren bir video hazırlanmıştır. Hazırlanan video, "**Bu sevimli adımlar yaşama doğru atılıyor, siz de sağlığa #HerGün10BinAdım atın**" mesajıyla Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından paylaşılmıştır.

Yapılan paylaşımda #HerGün10BinAdım etiketi kullanılmıştır.

1.2.2. Bağımlılıkla Mücadele

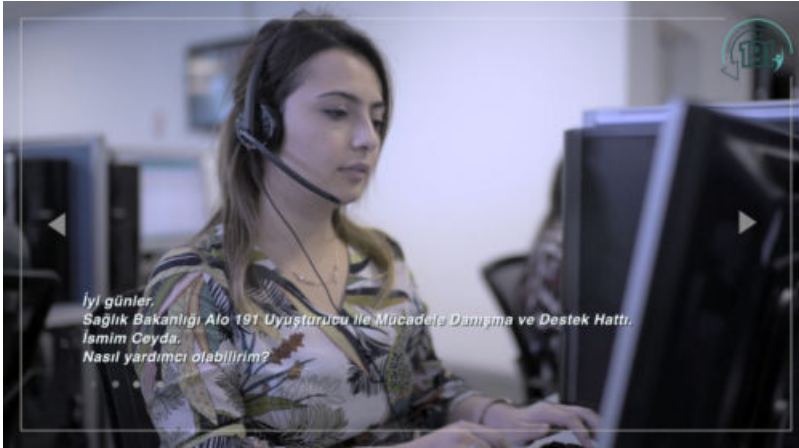
Ülkemizdeki uyuşturucu ile mücadele çalışmalarında iletişim ayağının bilimsel temellere dayandırılarak yürütülmesi için “İletişim Bilim Kurulu” oluşturulmuştur.

Kurul 2019 yılında 6 kez toplanmıştır. Bakanlığımızca yapılan iletişim çalışmaları, Kurulun danışmanlığında bilimsel temelli yürütülmektedir.

Bağımlılıkla mücadelede; iletişim, yöntem, içerik, kavram, dil, üslup, anlatım yapısı ve stratejilerini içeren “Bağımlılıkla Mücadele Stratejik

İletişim Belgesi” hazırlanmıştır. Bağımlılıkla mücadele sürecinde yer alan kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, medya mensupları ve kamuoyu için bir başvuru kaynağı niteliği taşıyacak bağımlılıkla mücadele sürecinin iletişim başlığını tüm yönleri ile ele alan bu belgede;

- Bağımlı bireyler ile ilgili tasvirlerde nelere dikkat edilmesi gerektiği,
- Medya içerikleri oluşturulurken hassasiyet gösterilmesi gereken hususların neler olduğu,
- Yapılacak iletişim çalışmalarında dikkat edilmesi gereken görsel tasarım ve metin unsurlarının neler olması gerektiği bilgilerine yer verilmiştir.

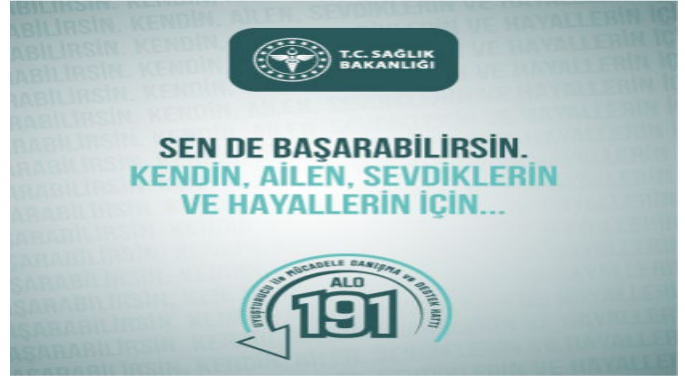
AMATEM ve ÇEMATEM’lerin bilinirliğinin artırılması amacıyla **ALO 191 Uyuşturucu ile Mücadele Danışma ve Destek Hattı** tanıtım videoları hazırlanmıştır. Ayrıca ALO 191 Hattı’na gelen çağrılardan başarı hikâyesi örnekleri alınarak bu örneklerin basında yer alması sağlanmıştır.

3-6 yaş, 7-12 yaş ve 13-15 yaş gruplarında “Hayır” diyebilme

becerisini güçlendirmek için mevcut animasyon ve çizgi filmlerde akranlarına gerektiğinde “Hayır” diyebilme davranışının geliştirilmesine yönelik 10 adet örtülü senaryo oluşturulmuştur.

Ayrıca uyuşturucu madde kullanımının etki ve zararları konusundaki videonun gösterimine devam edilmiş ve uyuşturucu kullanımının etki ve zararlarını anlatan broşür, afiş ve banner hazırlanmıştır.

Uyuşturucu ile mücadele konusunda farkındalık oluşturmak amacıyla televizyon kamu spotu hazırlanmış ve Bakanlığımız sosyal medya hesabından **#SenDeBaşarabilirsin** ve **#DünyaUyuşturucuKullanımıVeKaçakçılığınMücadeleGünü** etiketleri kullanılarak paylaşımlar yapılmıştır.

9 Şubat Dünya Sigarayı Bırakma Gününde

vatandaşlarımızın tütün ve tütün ürünlerini kullanım örneğini değiştirmek amacıyla bir alışveriş merkezinde etkinlik gerçekleştirilmiştir. Etkinliğe katılan **375** vatandaşın karbonmonoksit gaz ölçümleri, halk sağlığı uzmanları tarafından yapılmıştır.

Ayrıca tütün bağımlısı vatandaşların sigara paketlerini hazırladığımız sigara paketi atık kutusuna atmaları istenerek sigarayı bırakmak için sembolik bir adım atmaları sağlanmıştır.

Bakanlığımız resmî sosyal medya hesapları üzerinden toplamda **132 bin 510** kişiye erişim sağlanmıştır.

Ayrıca Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından sigarayı bırakma konusunda bilgilendirici motion grafik video, etkinliğe davet videosu, etkinlikten üç adet anlık içerik, bir adet etkinlik haber videosu paylaşılmıştır. Yapılan paylaşımlarda **#HavaniKoru** etiketi kullanılmıştır.

31 Mayıs Dünya Tütünsüz Gününde

vatandaşlarımızda farkındalık bilincinin oluşturulması amacıyla 81 ilimizle eş zamanlı olarak kanser türleri, kalp ve akciğer hastalıkları, diyabet, amfizem, kronik bronşit olmak üzere pek çok sağlık problemine yol açan tütün bağımlılığıyla ilgili bilgilendirme yapılmıştır. Gerçekleştirilen etkinliklerin teması "**Havani Koru**" olarak belirlenmiştir.

#DünyaTütünsüzGünü etiketi ile yapılan paylaşımlarda toplam **812 bin 314** kişi ile etkileşim, toplamda **1 milyon 13 bin 16 kişi** ile gösterim sağlanmıştır.

31 Mayıs Dünya Tütünsüz Gün'ünün Ramazan ayına denk gelmesiyle Ramazan davulcularının okuması için sigarayı bırakmayla ilgili maniler yazılmış ve sahurda ramazan davulcuları tarafından okunması sağlanmıştır. Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından sigarayı bırakmaya yönelik grafik tasarım ve ramazan davulcuların mani okuduğu dört adet video paylaşılmıştır.

Yapılan paylaşımlarda **#DünyaTütünsüzGünü** etiketi kullanılmıştır.

Onlar Kazanırken Biz Kaybediyoruz adlı kamu spotu zorunlu yayın olarak 26 Nisan 2019 tarihinde yayına gönderilmiştir.

1.2.3. Kanserle Mücadele

4 Şubat Dünya Kanser Gününde “Kanserin Farkında Olun, Hayatınızdaki Renkler Solmasın” adlı bir video hazırlanmıştır. Kanserde erken teşhisin önemini vurgulamak ve farkındalık sağlamak

amacıyla hazırlanan video; televizyon kanallarında, sosyal medya mecralarında ve internet haber sitelerinde yer almıştır.

Ayrıca kanser hakkında bilgi veren, kanserde erken teşhisin önemini vurgulayan, Bakanlığımızın sağlık hizmetlerini tanıtan, kanser konusunda farkındalık sağlayan içerikler de resmî sosyal medya hesaplarından **#ErkenTeşhisHayatKurtarır** etiketiyle paylaşılmıştır.

Organlarınızı Bağışlayın Yaşasın adlı bir adet televizyon, iki adet radyo kamu spotu yayına gönderilmiştir.

1-31 Ekim Meme Kanseri Farkındalık Ayında televizyon programlarında içeriği Bakanlığımızca hazırlanan mesajlar verilmiştir.

1-7 Nisan Kanser Haftasında

Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından kanser taraması hakkında bilgilendirici grafik tasarım, kanserde erken teşhisin önemini vurgulayan kısa film, mamografi konusunda dört adet uzman videosu paylaşılmıştır.

Yapılan paylaşımlarda **#ErkenTeşhisHayatKurtarır** ve **#KanserHaftası** etiketleri kullanılmıştır.

1-30 Kasım Akciğer Kanseri Farkındalık Ayı'nda Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından akciğer kanseri belirtileri hakkında bilgilendirici bir adet grafik tasarım paylaşılmıştır.

Yapılan paylaşımda **#AkciğerKanseriFarkındalıkAyı** etiketi kullanılmıştır.

25-31 Mayıs Uluslararası Lösemili Çocuklar Haftasında

Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından lösemi konusunda bilgilendirici grafik tasarım paylaşılmıştır.

Yapılan paylaşımlarda

#UluslararasıLösemiliÇocuklarHaftası etiketi kullanılmıştır.

21 Eylül Dünya Kemik İliği Bağışçılığı Günü

Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından kemik iliği ve kök hücre bağıışı hakkında bilgilendirici birer adet grafik tasarım paylaşılmıştır.

Yapılan paylaşımlarda **#DünyaKemikİliğiBağışçılığıGünü** etiketi kullanılmıştır.

3-9 Kasım Organ Bağışı Haftasında Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından organ bağıışı konusunda farkındalık oluşturmak amacıyla birer adet grafik tasarım paylaşılmıştır.

Yapılan paylaşımlarda **#OrganBağışıHaftası** etiketi kullanılmıştır.

14 Haziran Dünya Kan Bağışçıları Günü'nde Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından kan bağışının önemi konusunda farkındalık oluşturmak amacıyla televizyon kamu spotu ve bir adet sokak röportajı; Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından bir adet bilgilendirici grafik tasarım, dört adet sokak röportajı paylaşılmıştır.

Yapılan paylaşımlarda **#DünyaGönüllüKanBağışçılarıGünü** etiketi kullanılmıştır.

1.2.4. Sağlık Okuryazarlığı

Vatandaşlarımızın sağlık okuryazarlığı düzeyi ve ilişkili olduğu faktörleri saptamak amacı ile **Türkiye Sağlık Okuryazarlığı Düzeyi ve İlişkili Faktörleri Araştırması** yapılmıştır.

Çalışma 6.228 hane üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmada sağlık okuryazarlığının **%30,9** yetersiz, **%38** sorunlu-sınırlı, **%23,4** yeterli, **%7,7** mükemmel düzeyde olduğu saptanmıştır. Çalışmada elde edilen bulguların bundan sonra yürütülecek çalışmalarda kanıta dayalı veri gereksinimini karşılaması öngörülmektedir.

1.2.5. Sağlıklı Nesiller

1-7 Ekim Emzirme Haftası'nda Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından anne sütü konusunda bilgilendirici grafik tasarım paylaşılmıştır.

Yapılan paylaşımlarda **#EmzirmeHaftası** etiketi kullanılmıştır.

15 Nisan Büyümenin İzlenmesi Günü'nde

Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından büyümenin izlenmesi konusunda bilgilendirici birer adet grafik tasarım paylaşılmıştır.

Yapılan paylaşımlarda **#BüyümeninİzlenmesiGünü** etiketi kullanılmıştır.

Bakanlığımız koordinasyonunda 81 İilde yürütülen **Sağlıklı Nesiller Etkinliğinde** Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından bilgilendirici motion grafik video, grafik tasarım paylaşılmıştır.

Yapılan paylaşımlarda **#SağlıklıNesiller** etiketi kullanılmıştır.

2019 yılı yaz döneminde Kur'an kurslarında **450 binden fazla çocuğa** ulaşılarak "sağlıklı beslenme, sağlıklı su tüketimi, ağız ve diş sağlığı, sağlıklı yaşam için hijyen kuralları" konularında farkındalığın artırılması için **Sağlıklı Nesiller Etkinliği** düzenlenmiştir. Hedef kitle olarak 7-12 yaş arasındaki çocuklar seçilmiştir.

15 Ekim Dünya El Yıkama Günü Etkinliğinin ana teması "**Doğru El Yıkamaya Dikkati Çekmek**", sloganı ise "**Ellerimi Yıkayalım Sağlığımızı Koruyalım**" olarak belirlenmiştir.

Enfeksiyonların önlenmesinde doğru el yıkama yöntemiyle elleri yıkamanın önemi konusunda farkındalık oluşturmak amaçlanmıştır.

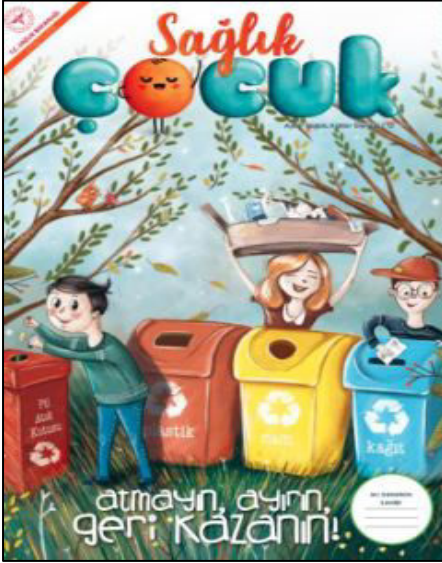
Ankara Gölbaşı ilçesi Şahin Sevin İlkokulu'nda tüm güne yayılan ve içeriğinde öğrencilere doğru el yıkama yönteminin uygulamalı olarak anlatıldığı, eğitim materyali ve promosyonların dağıtıldığı farkındalık etkinliği gerçekleştirilmiştir.

Okulda etkinlik öncesi üçüncü ve dördüncü sınıflara el yıkama alışkanlığını ölçen bir anket uygulanmıştır. Akabinde sınıflara sırayla el yıkama yöntemi simülasyon yöntemi kullanılarak gösterilmiştir.

Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından anasınıfı çağındaki çocuklarla çekilmiş röportaj videosu, uzman videosu, anlık içerik, haber videosu paylaşılmıştır.

Sağlık Çocuk Dergisi ile çocuklarda sağlık okuryazarlığının ve sağlıklı yaşam bilincinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu projeye millî değerlerimiz ve küresel hedeflerimiz doğrultusunda gerçekleştirdiğimiz sağlık alanındaki gelişmelerden yeni nesillerin haberdar olması ve bu bilgilerin onlar aracılığıyla ailelere, okullara ve topluma aktarılması amaçlanmıştır.

2019 yılında derginin 11'inci ve 12'nci sayısı abonelik sistemiyle ve 81 il sağlık müdürlüğü aracılığıyla ücretsiz dağıtılmıştır.

Hedef kitlesi 7-10 yaş aralığındaki çocuklar olan derginin içeriğinde; sağlıklı yaşam (beslenme, spor, obezite, hijyen, ağız ve diş sağlığı vb.), millî ve evrensel kültür mirasları, millî değerler (yardımlaşma, sorumluluk, hoşgörü, adalet vb.), okul uyumu-akran ilişkisi, bilim ve teknoloji, çevre ve doğa olayları, gezi ve meslekler gibi konular yer almaktadır. Dergide ayrıca sağlık mesajlarının alt metinler aracılığıyla verildiği çizgi öyküler, çocukların eğlenerek öğrenmelerini sağlayacak bilmece ve bulmacalar, çocukların bilişsel ve fiziksel gelişmelerine katkı sağlayacak bölümler de yer almaktadır.

Derginin web sitesi ve sosyal medya hesapları hazırlanmıştır. İlgili link: ["http://www.saglikcocuk.saglik.gov.tr/"](http://www.saglikcocuk.saglik.gov.tr/)

Özellikle çocukluk çağı obezitesinin azaltılması amacıyla okullarda (ilkokul, ortaokul ve lise) ilk ders öncesi egzersiz yapılmasını teşvik etmek amacıyla yaptırılacak egzersizlerle ilgili filmler hazırlanmıştır.

- İlkokul öğrencilerine yönelik üç boyutlu animasyon film,
- Ortaokul öğrencilerine yönelik egzersiz eğitim filmi (Türkçe-İngilizce),
- Lise öğrencilerine yönelik egzersiz eğitim filmi (Türkçe-İngilizce) hazırlanmıştır.

İlkokul, ortaokul ve lise öğrencilerine yönelik üç farklı; sağlıklı beslenme ve hareketli yaşam mesajları içeren iki adet zil sesi hazırlanmıştır.

1.2.6. Sağlıklı Yaşlanma

18-24 Mart Ulusal Yaşlılar Haftası'nda Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından aktif ve sağlıklı yaşlanma konusunda bilgilendirici grafik tasarım paylaşılmıştır.

Yapılan paylaşımlarda **#UlusalYaşlılarHaftası** etiketi kullanılmıştır.

21 Eylül Dünya Alzheimer Günü'nde Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından alzheimer hakkında bilgilendirici grafik tasarım paylaşılmıştır.

Yapılan paylaşımlarda **#DünyaAlzheimerGünü** etiketi kullanılmıştır.

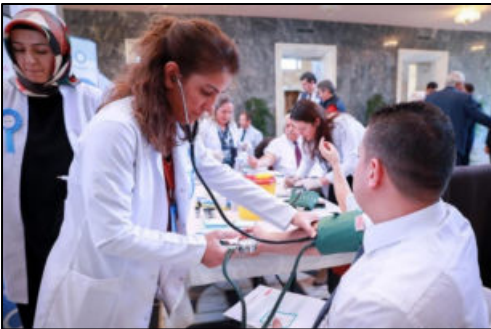

1 Ekim Dünya Yaşlılar Günü'nde Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından sağlıklı yaşlanma ve ev kazaları hakkında bilgilendirici grafik tasarım paylaşılmıştır.

Yapılan paylaşımlarda **#DünyaYaşlılarGünü** etiketi kullanılmıştır.

1.2.7. Bulaşıcı Olmayan Hastalıklar

Uluslararası Diyabet Federasyonu tarafından 2018 ve 2019 yılları için **Dünya Diyabet Günü'nün** teması "**Diyabet ve Aile**", sloganı ise "**Diyabet Her Aileyi İlgilendirir**" olarak belirlenmiştir. Bu çerçevede diyabetin önlenmesi, yönetimi, bakımı ve eğitiminde ailenin rolüne dikkati çekmek için kurulan stantta anlık kan şekeri, beden kitle indeksi (BKİ) ve tansiyon ölçümü yapılmış uzmanlar tarafından diyabet risk testi uygulanmıştır.

Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından diyabet konusunda bilgilendirici motion grafik video, etkinlikten anlık içerik, tip 1 ve tip 2 diyabet konusunda bilgilendirici uzman videosu, dokuz voleybol takımının kendilerine iletilen pankartı maç öncesi açma anının fotoğrafı paylaşılmıştır.

Yapılan paylaşımlarda

#DiyabetHerAileyiİlgilendirir,

#DünyaDiyabetGünü ve #WorldDiabetesDay

etiketleri kullanılmıştır.

1.2.8. Engelli Bireyler

3 Aralık Dünya Engelliler Günü'nde Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından farkındalık oluşturmak amacıyla birer adet grafik tasarım paylaşılmıştır.

Yapılan paylaşımlarda

#3AralıkDünyaEngellilerGünü etiketi kullanılmıştır.

7-13 Ocak Beyaz Baston Görme Engelliler Haftası'nda

Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından farkındalık oluşturmak amacıyla bir adet grafik tasarım paylaşılmıştır.

Yapılan paylaşımda #BeyazBastonGörmeEngellilerHaftası etiketi kullanılmıştır.

10 Ekim Dünya Görme Günü'nde Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından göz sağlığının korunması konusunda bilgilendirici birer adet grafik tasarım paylaşılmıştır.

Yapılan paylaşımlarda

#DünyaGörmeGünü

etiketi kullanılmıştır.

10-16 Mayıs Engelliler Haftası'nda Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından farkındalık oluşturmak amacıyla grafik tasarım paylaşılmıştır.

Yapılan paylaşımda **#EngellilerHaftası** etiketi kullanılmıştır.

23-29 Eylül Uluslararası İşitme Engelliler Haftası'nda

Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından işitme engeli konusunda bilgilendirici grafik tasarım hazırlanmış ve farkındalık oluşturmak amacıyla paylaşılmıştır.

Yapılan paylaşımlarda

#UluslararasıİşitmeEngellilerHaftası etiketi kullanılmıştır.

1.2.9.Acil Sağlık Hizmetleri

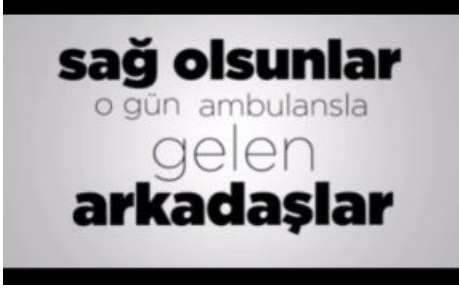
1-7 Aralık Acil Sağlık Hizmetleri Haftası ve 112 ambulans sisteminin 25. kuruluş yılı olması münasebetiyle yapılan etkinliğin ana teması "**112 Acil Sağlık Hizmetinde 25. Yıl**" olarak belirlenmiştir.

Acil sağlık hizmetlerinin toplum nezdinde

farkındalığının artırılması, acil sağlık hizmetlerinin hizmet kapasitesinin kamuoyuna anlatılması ve hizmet kalitesinin artırılmasında toplumun destek vermesi amaçlanmıştır. Etkinlikte acil sağlık hizmetlerinin tanıtıldığı stantlar kurulmuş, acil sağlık hizmetleri fotoğraf sergisi açılmış, eğitim materyali ve promosyonlar dağıtılmıştır. Ayrıca başarılı 10 personele plaket verilmiştir.

Bakanlığımız sosyal medya hesapları üzerinden canlı yayın yapılmış, grafik tasarım, motion grafik video, organizasyondan anlık içerik paylaşılmıştır.

Yapılan paylaşımlarda #112Acil25Yaşında etiketi kullanılmıştır.

14 Eylül Dünya İlk Yardım Günü'nde Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından ilk yardım konusunda bilgilendirici birer adet grafik tasarım paylaşmıştır.

Yapılan paylaşımlarda #DünyaİlkYardımGünü etiketi kullanılmıştır.

1.2.10. Aile Hekimi

Birinci basamak sağlık hizmetlerinin toplumda bilinirliğinin artırılması, daha yaygın kullanılması ve 2. ve 3. basamak sağlık kuruluşları ile acil servislere yapılan başvuru sayısının azaltılması amacıyla **Aile Hekiminizi Erken Tanıyın** kampanyası düzenlenmiştir.

Düzenlenen etkinliklerde yaklaşık **2 bin 615** adet stant açılmıştır. Spot video yaklaşık **12 bin 214** ekranda yayınlanmıştır. Sosyal medya üzerinden yapılan çalışmalar sonucu yaklaşık **1 milyon 194 bin 176** kişiye ulaşılmıştır. Kampanya sonrasında (2018 ve 2019 yıllarının ilk 6 ayı karşılaştırıldığında) **aile hekimliği muayene sayıları %5 oranında artış gözlemlenmiştir.**

“Aile Hekimliğinin Tanıtımı ve Teşviki İletişim Kampanyası”nda ise Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından bilgilendirici paylaşımlar yapılmıştır.

Yapılan paylaşımlarda **#AileHekiminiziErkenTaniyin** etiketi kullanılmıştır.

Ayrıca televizyon programlarına uzman konuk gönderme koordinasyonu sağlanmıştır.

1.2.11. Sağlık Çalışanları

Sağlık çalışanlarının moral ve motivasyonlarının artırılması amacıyla 2003 yılından itibaren her yıl düzenlenen **14 Mart Tıp Bayramı** Organizasyonu, bu yıl “**Tıp Bayramı’nın 100. Yıl Dönümü**” teması ve “**Hastaya Şifa, Vatana Fedâ, Ecdada Vefa**” sloganıyla kutlanmıştır.

Türkiye’nin dört bir tarafından gelen hekimlerin katıldığı 14 Mart Tıp Bayramı Resepsiyonunda başarılı hekimlerimize Sayın Bakanımız tarafından teşekkür belgesi ve hediye verilmiştir.

“**Biz Sağlık Ordusuyuz**” ve “**Sen Benim Kahramanımsın**” adlı video gösterimi gerçekleştirilmiştir.

Bakanlığımız sosyal medya hesapları üzerinden video, organizasyondan anlık içerik paylaşmıştır.

Yapılan paylaşımlarda **#14MartTıpBayramı** ve **#SenBenimKahramanımsın** etiketleri kullanılmıştır.

29-31 Ekim Türk Tıp Dünyası Kurultayında Bakanlığımız sosyal medya hesapları üzerinden canlı yayın yapılmış, açılıştan ve ödül töreninden anlık içerik, bir adet haber videosu paylaşılmıştır.

Bakanlığımız tarafından her yıl düzenlenen **Ebeler ve Hemşireler Günü Programı**, bu yıl “**Her Şey Fedakârlıkla Başladı**” temasıyla gerçekleştirilmiştir. Sayın Bakanımız davetlilere video ile mesaj göndermiş, ebe ve hemşirelerin bu özel gününü kutlamıştır. Ebe ve hemşirelere teşekkür belgesi ve günün anısına hediye takdim edilmiştir.

Bakanlığımız sosyal medya hesapları üzerinden canlı yayın yapılmış, grafik tasarım, video, organizasyondan anlık içerik paylaşılmıştır.

Yapılan paylaşımlarda **#HerŞeyFedakarlıklaBaşladı** etiketi kullanılmıştır.

1.2.12. Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp

24-27 Nisan 2019 tarihinde düzenlenen 2. Uluslararası Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp (GETAT) Kongresi için video ve mapping (sahne gösterisi) hazırlanmıştır. Videolar; Prof. Dr. Fuat Sezgin'in anısına video, açılış kapanış ve geleneksel tıp farkındalığı videoları, bildiri ödülü için hazırlanan videolardan oluşmuştur.

Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından geleneksel ve tamamlayıcı tıp uygulamaları hakkında bilgilendirici grafik tasarım, video, Kongre'nin açılış-ödü-kapanış törenlerinden anlık içerik ve haber videosu paylaşılmıştır.

Yapılan paylaşımlarda **#getat2019** ve **#DozundaYerinde** etiketleri kullanılmıştır.

1.2.13. Ağız ve Diş Sağlığı

18-24 Kasım Toplum Ağız Diş Sağlığı Haftası'nda Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından ağız ve diş sağlığının korunması konusunda bir adet motion grafik video paylaşılmıştır.

Yapılan paylaşımda **#ToplumAğızDişSağlığıHaftası** etiketi kullanılmıştır.

20 Mart Dünya Oral Sağlık Günü'nde Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından ağız ve diş sağlığı konusunda bilgilendirici grafik tasarım paylaşmıştır.

Yapılan paylaşımlarda **#DünyaOralSağlıkGünü** etiketi kullanılmıştır.

1.2.14. Ruh Sağlığı

10 Ekim Dünya Ruh Sağlığı Günü'nde Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından ruh sağlığının korunması konusunda bilgilendirici birer adet grafik tasarım paylaşmıştır.

Yapılan paylaşımlarda **#DünyaRuhSağlığıGünü** etiketi kullanılmıştır.

1.2.15. Aşı

Aşı ile önlenabilir hastalıkların ortaya çıkışını engellemek, bu hastalıklardan kaynaklanan ölümlerin ve sakatlıkların önüne geçebilmek için **Dünya Aşı Haftası'nda** Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından aşı hakkında bilgilendirici grafik tasarım, röportaj videosu paylaşmıştır.

Yapılan paylaşımlarda **#DünyaAşıHaftası** ve **#SağlıkİçinAşı** etiketleri kullanılmıştır

1.2.16. Ev Kazaları

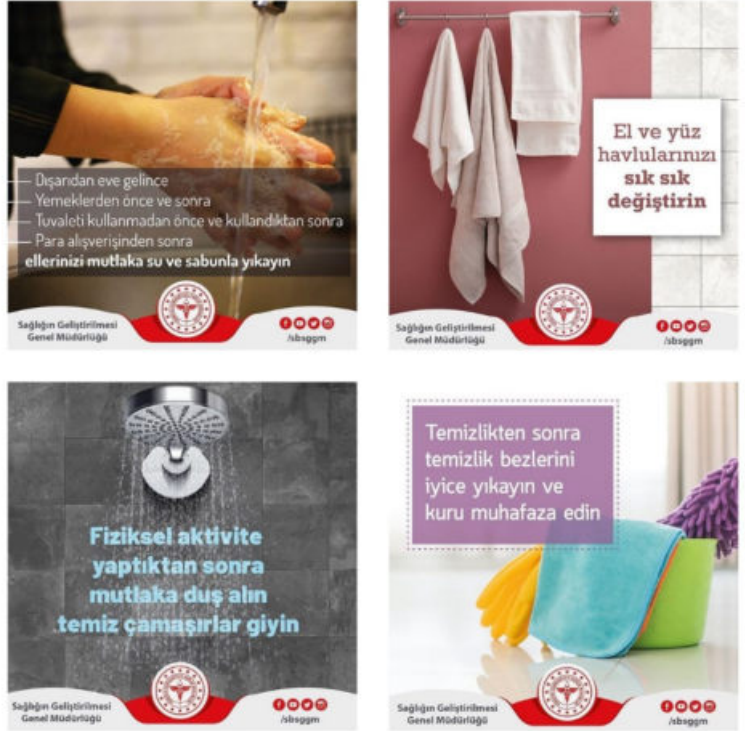

Ev kazalarının görülme sıklığı ülkeler ve yaş gruplarına göre değişmekle beraber sık görülmeleri, ölüm ve sakatlıklara yol açmaları, önlenebilir/kontrol edilebilir olmaları nedeniyle önemli bir sorundur.

Ev kazaları konusunda farkındalık oluşturmak amacıyla Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından grafik tasarım paylaşmıştır.

1.2.17. Hijyen

Vatandaşlarımızın sağlıklarına zarar verecek ortamlardan korunmaları için yapabilecekleri uygulamaları ve temizlik önlemleri konusunda farkındalık oluşturabilmek amacıyla Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından hijyen konusunda bilgilendirici grafik tasarım paylaşmıştır. Paylaşımlarda #SağlıkElimizde etiketi kullanılmıştır.

1.2.18. Kadına Karşı Şiddeti Önleme

Yapılan paylaşımlarda **#DünyaKadınaKarşıŞiddetiÖnlemeGünü** ve **#YARIMKALMA** etiketleri kullanılmıştır.

Dünya Kadına Karşı Şiddeti Önleme Günü'nde Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından grafik tasarım paylaşılmıştır.

1.2.19. Halkla İlişkiler

SABİM 'de 2019 yılında aylık ortalama **159.644** başvuru oluşturulmuş olup bu başvuruların **% 80'i** ilk 24 saat içinde birimimiz tarafından çözüme kavuşturulmuştur. SABİM 'de; 915.842 "Bilgi Alma", 490.186 "Şikâyet" 369.711 "MHRS", 92.899 "Talep", 21.843 "Acil Yardım" talebi olarak 1.915.730 başvuru oluşturulmuştur.

CİMER Koordinatörlüğüne 243.171 başvuru gelmiştir. 2019 yılında CİMER Koordinatörlüğümüze gelen başvurular incelendiğinde öne çıkan konuların **%29,21'inin** "Devlet Hastanelerinde Yaşanan Sorunlar", **%13,25'inin** "Tedavi İsteği", **%9,51'inin** "Hekim/Doktor Şikâyeti", **%7,27'sinin** "Rapor Uygulamaları", **%6,15'inin** "İlaç Talebi" ile ilgili olduğu görülmektedir.

1.3. Kamu Hastane Hizmetleri

İnsan odaklı, nitelikli ve güvenilir sağlık hizmeti sunmak için hasta ve çalışanların sağlığına ve güvenliğine dair her türlü alt yapıyı kurmaya ve sunulan sağlık hizmetlerini iyileştirmeye yönelik faaliyetler yürütülmektedir. Ayrıca sunulan hizmetlere yönelik izleme ve değerlendirme faaliyetleri yapılmakta ve bu sayede iyi uygulama örneklerini yaygınlaştırmak, sunulan hizmetlerde verimliliği artırmak hedeflenmektedir.

1.3.1. Hastane ve Ağız Diş Sağlığı Hizmetleri

Bakanlığımız bünyesinde bulunan 2. ve 3. basamak sağlık tesislerine bağlı ek sağlık tesislerinin açılması ile ağız ve diş sağlığı merkezleri, ağız ve diş sağlığı hastaneleri ve ağız ve diş sağlığı eğitim araştırma hastanelerine bağlı ağız ve diş sağlığı poliklinikleri/diş tedavi ve protez merkezlerinin açılması, kapatılması, bağlanması ve taşınması talepleri değerlendirilmektedir. 2019 yılı içerisinde "Ek Sağlık Tesisleri ve Ağız ve Diş Sağlığı Bağlı Birim Değerlendirme Komisyonu"nda 7 toplantı yapılmış olup 51 talep değerlendirmeye alınmıştır.

Tablo 22: Sağlık Tesisi Bilgileri, 2019

Sağlık Tesisi	Hastane	ADSM	Toplam
Yeni Açılan Sağlık Tesisi	18	12	30
Yeni Semt Polikliniği	14		14
Ağız Diş Sağlığı Polikliniği (Hastane içi dâhil)		30	30
Yeni Hizmet Binasına Taşınan Sağlık Tesisi	38	14	52

1.3.2. Acil Sağlık Hizmetleri

Acil servislere yapılan gereksiz başvuruları önlemek ve acil servis personelinin mesleki bilgisi artırmak amacıyla çalışmalar yürütülmektedir.

"Kamu Yataklı Sağlık Tesislerinde Acil Servis Hizmetlerinin Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ Taslağı" hazırlanmıştır.

Kimyasal, biyolojik, radyoaktif, nükleer ve endüstriyel (KBRN-E) olaylardan etkilenen kişilerin tedavileri için gereken işlemlerin takibi yapılmıştır. Bakanlığımıza bağlı A ve B rol grubuna sahip sağlık tesislerinde 234 adet aktif arındırma ünitemiz mevcut olup, çalışır durumda olmayan ünitelerin kurulum çalışmaları devam etmektedir.

10-12 Aralık 2019 tarihinde acil servislerinde görevli 400 personelin katılımı ile Bakanlığımız KBRN eğitimcileri, Milli Savunma Bakanlığı, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Gülhane Sağlık Bilimleri Enstitüsü KBRN Anabilim Dalı Başkanlığından eğitimciler tarafından "KBRN Farkındalık Eğitimi" gerçekleştirilmiştir.

26-27 Aralık 2019 tarihlerinde Bakanlığımıza bağlı sağlık tesisleri acil servislerinde görevli 180 acil tıp uzmanı ve pratisyene "Acil Servislerde Madde Bağımlılığına Genel Yaklaşım Eğitici Eğitimi"

verilmiştir. 20-22 Şubat 2019 tarihlerinde Bakanlık merkez ve taşra teşkilatı ile dernekler ve üniversitelerin katılımı ile 72 kişiye yataklı sağlık tesislerinde acil servis hizmetleri ile ilgili sorun ve çözüm önerilerinin görüşüldüğü “Acil Servis Hizmetleri Çalıştayı” düzenlenmiştir. Ayrıca “Acil Servislerde Kontrole Tabi İlaçların Takibi” konulu toplantı yapılmıştır.

1.3.3. Özellikli Sağlık Hizmetleri

Vatandaşlarımızın sağlık alanındaki öncelikli ihtiyaç ve beklentilerini dikkate alarak sağlık insan gücü ve sağlık tesisi ihtiyacının doğru tespit edilmesi, bu kapasitenin kamu ve özel ayrımı yapmaksızın akılcı ve verimli kullanılarak hizmetlerin kaliteli, etkili, hızlı, erişilebilir ve hakkaniyetli sunulması en önemli amacımızdır.

Bu amaçla özellikli hizmet gerektiren (*kalp merkezi, onkoloji hizmetleri, organ ve doku nakli, kan ve kan ürünleri, diyaliz, üremeye yardımcı tedavi, evde sağlık, yanık, yoğun bakım vb.*) sağlık hizmetlerinin planlanmasına ve bu hizmetleri sunan kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonun sağlanmasına özel bir önem verilmektedir.

Tablo 23: Hizmete Açılan Özellikli Hizmet Merkezleri, 2019

Kemik İliği Nakli Merkezi	İstanbul Ümraniye Eğitim Araştırma Hastanesi (Pediatrik Kemik iliği)
	Ankara Şehir Hastanesi (Erişkin ve Pediatrik Kemik İliği)
Göz Bankası	Ankara Şehir Hastanesi
	Ankara Ulucanlar Göz Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Karaciğer Nakli Merkezi	Ankara Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi
	İstanbul Şişli Hamidiye Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Kalp Merkezi	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi (Erişkin)
	Ankara Şehir Hastanesi (Erişkin/Pediatrik)
	Prof.Dr. İlhan Varank Eğitim Araştırma Hastanesi (Erişkin)
	İstanbul Medeniyet Üniversitesi Göztepe Eğitim Araştırma Hastanesi (Erişkin)
Kalp Nakli Merkezi	Ankara Şehir Hastanesi
Böbrek Nakli Merkezi	Sakarya Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Akciğer Nakli Merkezi	Ankara Şehir Hastanesi
İnme Merkezi	Adana Şehir Hastanesi
	Ankara Şehir Hastanesi
	Bolu İzzet Baysal Eğitim Araştırma Hastanesi
	İstanbul Marmara Üniversitesi Pendik Eğitim Araştırma Hastanesi
	Mersin Şehir Hastanesi
İnme Ünitesi	Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim Araştırma Hastanesi
Yanık Ünitesi	İstanbul Tuzla Devlet Hastanesi
	Karabük Üniversitesi Eğitim Araştırma Hastanesi
	Bursa İnegöl Devlet Hastanesi
Perinatal Merkez	Ankara Şehir Hastanesi
Robotik Yürüme Merkezi	Bursa Şehir Hastanesi
Hiperbarik Oksijen Tedavi Merkezi	İskenderun Devlet Hastanesi
	Balıkesir Atatürk Şehir Hastanesi
Robotik Cerrahi Merkezi	Ankara Şehir Hastanesi
Prematüre Retinopatisi Tanı ve Tedavi Merkezi	Ankara Şehir Hastanesi
Kapsamlı Onkoloji Merkezi	Ankara Şehir Hastanesi
Genetik Hastalıklar Tanı Merkezi	Ankara Şehir Hastanesi
Üremeye Yardımcı Tedavi Merkezi (ÜYTE)	Aydın Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi
	Eskişehir Yunus Emre Devlet Hastanesi
	Ankara Şehir Hastanesi
El Cerrahisi Merkezi	İzmir Bozyaka Eğitim Araştırma Hastanesi

Ayrıca; 840 Erişkin yoğun bakım yatağı tescilli, 86 Çocuk yoğun bakım yatağı tescilli, 92 Yenidoğan yoğun bakım yatağı tescilli kayıtlarımıza işlenmiştir.

2018 yıl sonu itibarıyla 4.700 olan tescilli palyatif bakım yatak sayımız 2019 yılında

775 yatak artarak **5.475** 'a ulaşmıştır.

1.3.4. Kadın Sağlığı ve Doğum Hizmetleri

Doğum hizmetlerini güçlendirme çalışmaları kapsamında il sağlık müdürlükleri tarafından önerilen kriterler doğrultusunda 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 122. maddesinde yer alan hükümlere uygun olarak normal yolla doğum yaptırma oranı yüksek kadın hastalıkları ve doğum uzmanı hekimlere “**Başarı Belgesi**” verilmektedir. 21-28 Nisan Ebeler Haftasında sahada aktif doğum yaptıran ebelere de “**Başarı Belgesi**” verilmesine yönelik kriterler oluşturularak, şartları sağlayan ebelere başarı belgesi verilmiştir.

Mahremiyete dayalı tek kişilik doğum ünitelerinin olduğu “**Anne Dostu Hastaneler**” ile normal doğumu özendirmek, müdahale oranlarını azaltmak amaçlanmaktadır. 2019 yılında Anne Dostu Hastane ünvanı alan hastaneler aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 24 : Anne Dostu Hastane Ünvanı Alan Hastaneler, 2019

Sayı	İl	Hastane Adı
1	Sinop	Sinop Ayancık Devlet Hastanesi
2	Sivas	Sivas Numune Hastanesi
3	Aydın	Aydın Nazilli Devlet Hastanesi
4	Gümüşhane	Gümüşhane Şiran Devlet Hastanesi
5	Gümüşhane	Gümüşhane Kelkit Devlet Hastanesi
6	Tunceli	Tunceli Devlet Hastanesi
7	Afyonkarahisar	Afyonkarahisar Dinar Devlet Hastanesi
8	Samsun	Samsun Bafra Devlet Hastanesi
9	Tokat	Tokat Zile Devlet Hastanesi
10	Edirne	Edirne Keşan Devlet Hastanesi
11	Hatay	Hatay Kırıkhan Devlet Hastanesi
12	Kırklareli	Kırklareli Devlet Hastanesi
13	Edirne	Edirne Sultan 1. Murat Devlet Hastanesi
14	Antalya	Antalya Kepez Devlet Hastanesi
15	Konya	Konya Eğitim Ve Araştırma Hastanesi
16	Trabzon	Trabzon Kanuni Eğitim Ve Araştırma Hastanesi
17	Eskişehir	Eskişehir Şehir Hastanesi
18	Adana	Adana Şehir Hastanesi
19	Çorum	Çorum İskilip Atıf Hoca Devlet Hastanesi
20	Manisa	Manisa Şehir Hastanesi
21	Balıkesir	Balıkesir Atatürk Şehir Hastanesi

Anne Dostu Hastane ünvanı alan sağlık tesisi sayısının artırılması, ünvan sürekliliğinin sağlanmasında iyi uygulama örneği olarak teşvik ve katkı sağlaması amacıyla bu ünvanı alan sağlık tesislerine SGK global bütçe üzerinden tahakkuk ettikleri miktar üzerinden belirlenen oranlarda **yılda iki kez ilave ek ödeme** yapılmaktadır.

2018 yılı Ocak ayında Suda Doğum-Hidroterapi Eşliğinde Travay (HET) pilot çalışması başlatılmıştır. Halen **13** sağlık tesisinde HET üniteleri hizmet vermektedir. HET ünitelerinde hizmet alan gebe sayısı Aralık 2019 itibarıyla **1.683**'tür.

Tablo 25: HET (Hidroterapi Eşliğinde Travay) Ünitesi Olan Sağlık Tesisleri, 2019

Sıra	Hastane Adı
1	Ankara Etlik Zübeyde Hanım Kadın Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi
2	Ankara Polatlı Duatepe Devlet Hastanesi
3	Aydın Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi
4	Bursa İnegöl Devlet Hastanesi
5	Çankırı Devlet Hastanesi
6	Isparta Şehir Hastanesi
7	İstanbul Esenler Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi
8	İzmir Buca Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi
9	İzmir Ödemiş Devlet Hastanesi
10	Manisa Akhisar Devlet Hastanesi
11	Samsun Eğitim ve Araştırma Hastanesi
12	Trabzon Kanuni Eğitim ve Araştırma Hastanesi
13	Bolu İzzet Baysal Devlet Hastanesi

Talasemi hastalığı tedavisi izlemi için T2 star manyetik rezonans görüntüleme merkezleri listesi belirlenerek sahaya duyurusu yapılmıştır.

39 ilimizdeki 81 sağlık tesisinde toplam **85** emzirme danışmanlığı polikliniği/laktasyon polikliniği bulunmaktadır. Söz konusu poliklinikler ile annelere, anne sütü ve emzirme konularında danışmanlık hizmeti verilerek destek olunmaktadır.

2019 yılında **22** sağlık tesisimiz Bebek dostu yenidoğan yoğun bakım ünitesi unvanı almış olup toplam sayımız **77**'ye ulaşmıştır.

Tablo 26 : Bebek Dostu Yenidoğan Yoğun Bakım Ünvanı Alan Sağlık Tesisleri, 2019

Sıra	İl	Hastane Adı
1	Adıyaman	T.C. Sağlık Bakanlığı Adıyaman Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi
2	Aydın	T.C. Sağlık Bakanlığı Aydın Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi
3	Çorum	T.C. Sağlık Bakanlığı Hitit Üniversitesi Çorum Erol Olçok Eğitim ve Araştırma Hastanesi
4	Diyarbakır	T.C. Sağlık Bakanlığı Diyarbakır Çocuk Hastalıkları Hastanesi
5	Diyarbakır	T.C. Sağlık Bakanlığı SBÜ Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesi
6	Diyarbakır	T.C. Sağlık Bakanlığı Ergani Devlet Hastanesi
7	Hakkâri	T.C. Sağlık Bakanlığı Yüksekova Devlet Hastanesi
8	Hatay	T.C. Sağlık Bakanlığı Hatay Devlet Hastanesi
9	Hatay	T.C. Sağlık Bakanlığı İskenderun Devlet Hastanesi
10	Isparta	T.C. Sağlık Bakanlığı Isparta Şehir Hastanesi
11	Karabük	T.C. Sağlık Bakanlığı Karabük Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi
12	Kastamonu	T.C. Sağlık Bakanlığı Kastamonu Devlet Hastanesi

13	Konya	T.C. Sağlık Bakanlığı Akşehir Devlet Hastanesi
14	Malatya	T.C. Sağlık Bakanlığı Malatya Eğitim Ve Araştırma Hastanesi (Beydağı Kampüsü)
15	Manisa	T.C. Sağlık Bakanlığı Manisa Şehir Hastanesi
16	Mersin	T.C. Sağlık Bakanlığı Mersin Şehir Hastanesi
17	Muğla	T.C. Sağlık Bakanlığı Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi
18	Muğla	T.C. Sağlık Bakanlığı Fethiye Devlet Hastanesi
19	Osmaniye	T.C. Sağlık Bakanlığı Kadirli Devlet Hastanesi
20	Yalova	T.C. Sağlık Bakanlığı Yalova Devlet Hastanesi
21	Yozgat	T.C. Sağlık Bakanlığı Yozgat Şehir Hastanesi
22	Eskişehir	T.C. Sağlık Bakanlığı Eskişehir Şehir Hastanesi

1.3.5. Ruh Sağlığı Hizmetleri

Ülkemizde ilk kez şehir hastaneleri bünyesinde **yüksek güvenli adli psikiyatri hastaneleri** açılmıştır. Hastanelerimiz; Adana, Kayseri, Elazığ ve Eskişehir illerinde hizmet vermektedir.

2019 yılında Adana Seyhan Devlet Hastanesi, İstanbul Kâğıthane Devlet Hastanesi, İzmir Bornova Türkan Özilhan Devlet Hastanesi, İstanbul Bayrampaşa Devlet Hastanesi olmak üzere **4 adet Toplum Ruh Sağlığı Merkezi (TRSM)** hizmet sunumuna başlamıştır.

Ayrıca Amasya Üniversitesi Sabuncuoğlu Şerefeddin Eğitim Araştırma Hastanesi, Hakkari Devlet Hastanesi, Çankırı Devlet Hastanesi, Siirt Devlet Hastanesi, Ordu Devlet Hastanesi, Bayburt Devlet Hastanesi, Adıyaman Kahta Devlet Hastanesi, Zonguldak Atatürk Devlet Hastanesi, Zonguldak Karadeniz Ereğli Devlet Hastanesi olmak üzere **9 adet ayakta arındırma merkezi** hizmet vermeye başlamıştır.

Adana Dr. Ekrem Tok Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi (KADIN AMATEM), Cizre Devlet Hastanesi (AMATEM) ve Samsun Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi (ÇEMATEM) yataklı arındırma merkezleri hizmet sunumuna başlamıştır. Ayrıca Adana Dr. Ekrem Tok Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi bünyesinde yataklı kapalı arındırma merkezi açılmıştır.

Tablo 27: 2019 Yılında Açılan Çocuk İzlem Merkezleri (ÇİM)

1	Adıyaman Üniversitesi Eğitim Araştırma Hastanesi 82.Yıl Ek Hizmet Binası
2	Bingöl Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi
3	Bitlis Tatvan Devlet Hastanesi
4	Burdur Devlet Hastanesi
5	Giresun Üniversitesi Prof.Dr. A.İlhan Özdemir Eğitim ve Araştırma Hastanesi
6	Hatay Devlet Hastanesi
7	Kahramanmaraş Necip Fazıl Devlet Hastanesi
8	Mardin Devlet Hastanesi
9	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi
10	Bolu İzzet Baysal Devlet Hastanesi

1.3.6. Evde Sağlık Hizmetleri

Vatandaşlarımızın gerek teşhis ve tedavi sonrası bakım sürecinde, gerek kronik bir hastalığın takibinde, gerekse herhangi bir sağlık problemi olmaksızın koruyucu sağlık ve tetkik hizmetlerinin verilmesi amacıyla evde sağlık bakımı hizmetleri verilmektedir.

Ocak 2019 tarihinde evde sağlık hizmetlerinde ulaşılan hasta sayısı 1.253.511 iken Aralık 2019 tarihinde **1.437.523**'e ulaşmıştır. Ocak 2019 tarihinde kayıtlı hasta sayısı 409.644 iken Aralık 2019 tarihinde **445.029** olmuştur. Ocak 2019 tarihinde ziyaret sıklığı değeri 2,3 iken Aralık 2019 tarihinde **2,44**'tür.

Evde Sağlık Hizmetleri İletişim Merkezi, **444 38 33** numaralı hat üzerinden faaliyet göstermektedir.

Vatandaşlarımızın taburcu olmadan önce evde sağlık hastalarının hizmet kapsamına alınabilmesi için algoritma oluşturulmuştur.

Evde sağlık hizmetleri ekiplerimiz, Yaşlılar Haftasında yaşlı hastaları yerinde ziyaret etmişlerdir. Ayrıca il sağlık müdürlüklerince başarılı görülen ekiplere başarı ve teşekkür belgesi verilmiştir.

Evde Sağlık Hizmetleri Personel, Araç ve Ekip Standartları Cetveli tamamlanmıştır. Ayrıca Evde Sağlık Hizmetleri Yönetmeliği Taslağı hazırlanmıştır.

1.3.7. Yurtdışı Sağlık Hizmetleri

Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı Harekât Bölgesinde toplam 6 hastane 47 sağlık ocağı, Barış Pınarı Harekat Bölgesinde 2 hastane 3 sağlık ocağı hizmete açılmıştır. Harekat bölgelerindeki tesislerin yönetimi ve Suriyeli personelin eğitim faaliyetlerini yürütmek üzere; başhekim, hastane müdürü, başhemşire, uzman tabip, tabip, sağlık personeli ve diğer personel olmak üzere **390** Türk personel bölgeye görevlendirilmiştir.

Ayrıca Kızılay ile imzalanan hizmet sunum protokolü ile insani yardım amaçlı sağlık birimlerinde Suriyeli personel istihdam edilmektedir. Bu kapsamda Suriye vatandaşı 244 uzman tabip, 41 tabip, 12 diş tabibi, 18 eczacı, 452 hemşire başta olmak üzere toplam **989** sağlık personeli ile **776** teknik ve destek hizmet personeli çalıştırılmaktadır.

Bölgedeki hastanelerde toplam **1.765** Suriyeli personel görev yapmakta olup sağlık ocaklarında görev yapan **78** personel ile beraber toplam **2.543** Suriye personelin istihdamı sağlanmaktadır.

Cerablus Hastanesi ve Ağız Diş Sağlığı Merkezi, Fırat Kalkanı Harekatıyla beraber bölgede açılan ilk tesis olup 26 Eylül 2016 tarihinde hizmete açılmıştır. Hastanede 32 Türk personel ile birlikte 43'ü uzman hekim, 58'si hemşire olmak üzere toplam **240** Suriyeli personel çalışmaktadır. Cerablus Hastanesi ile entegre olarak çalışmakta olan ağız diş sağlığı merkezinde 10 ünit ile hizmet verilmektedir. Merkez bünyesinde 2 uzman diş hekimi, 1 çene cerrahi uzmanı ile 5 diş hekimi görev yapmaktadır.

Cerablus Hastanesinde; 3 ameliyathane, 1 doğum salonu, 8 yataklı yoğun bakım, 8 kuvöz, 1 bilgisayarlı tomografi bulunmakta olup 21 branşta poliklinik hizmeti sunulmaktadır. Ayrıca 10 cihaz kapasiteli diyaliz servisi hizmete girmiştir.

Bakanlığımızca inşa edilen **Çobanbey Hastanesi**; 20 bin metrekare kapalı alanda 75 kişilik misafirhane ve 200 yataklı iki katlı prefabrik yapıda hizmet vermektedir. Suriye hattından Türkiye'ye sevk merkezi olarak çalışan hastanenin bölgenin sağlık üssü şeklinde yapılandırılmasına devam edilmektedir.

Çobanbey Hastanesinde; 8 adet ameliyathane, 18 yataklı erişkin yoğun bakım, 18 yataklı yeni doğan yoğun bakım, 5 yataklı pediatrik yoğun bakım, 16 cihazlı diyaliz ünitesi, 51 poliklinik odası, 4 diş ünitesi, 1 mamografi ve bilgisayarlı tomografi ünitesi ile hizmet vermektedir.

Mare Hastanesi; 75 hasta yatağı, 45 kişilik misafirhane ile 10 bin metrekare kapalı alanda hizmet vermektedir.

Hastane; 1 adet tomografi, 5 adet ameliyathane salonu, 4 yataklı erişkin yoğun bakım, 10 kuvüzlü yeni doğan yoğun bakım, 11 cihazlı diyaliz ünitesi, 14 poliklinik odası, 2 diş ünitesi ile hizmet vermektedir.

Elbab Hastanesi, 20 bin metrekare kapalı alanda 75 kişilik misafirhane ve 200 yataklı iki katlı prefabrik yapıda inşa edilmiştir.

Hastane; 8 adet ameliyathane, 9 yataklı yetişkin yoğun bakım, 18 yataklı pediatrik yoğun bakım, 20 yataklı yenidoğan yoğun bakım, 16 cihazlı diyaliz ünitesi, 51 poliklinik odası, 4 diş ünitesi, 1 mamografi ve 1 bilgisayarlı tomografi ünitesi ile hizmet vermektedir.

Afrin Hastanesi, Zeytin Dalı Harekâtından hemen sonra 83 yatak kapasiteli olarak 2018 yılı Nisan ayında hizmete açılmıştır.

Hastane; 3 ameliyathane salonu, 1 doğumhane, 6 yataklı erişkin yoğun bakım, 7 kuvüzü yenidoğan yoğun bakım, 7 yataklı diyaliz ünitesi, 2 diş ünitesi, 13 poliklinik odası, 1 adet tomografi ve radyoloji ünitesi, 10 cihazlı diyaliz ünitesi ile hizmet vermektedir.

Azez El Ehli Hastanesi 1 Mayıs 2017 tarihinde hizmete açılmış olup Kilis Devlet

Hastanesi'ne bağlı olarak çalışmaktadır. Hastane 3 adet ameliyathane, 25 yataklı servis, 2 tam teçhizatlı ambulans ile 12 branşta poliklinik sağlık hizmeti vermektedir.

Azez Vatan Hastanesi, Azez bölgesinde iç karışıklıklar ve terör olayları öncesinde hizmet sunmakta iken yaşanan olaylara bağlı olarak kullanılamaz hale gelen hastane, Fırat Kalkanı Harekâtı sonrasında Bakanlığımız tarafından tadilata alınmış olup 2019 yılı Aralık ayı sonunda hizmete açılmıştır.

200 yatak kapasiteli hastanede bölgenin ihtiyacını karşılamaya yönelik klinikler, ameliyathane, yoğun bakım, diyaliz ve diğer sağlık hizmet birimleri bulunmaktadır.

Telabyad Hastanesinde, 26 Ekim 2019 tarihinden itibaren mobil sağlık aracı ile hizmet sunulmuştur. Türkiye'den görevlendirilen 4 uzman, 2 pratisyen doktor olmak üzere toplam 34 personel ile hastane binasında faaliyete başlanmıştır.

Mevcut hastane binasının tadilatı yapılarak 28 Ekim 2019 tarihinde kadın doğum, dahiliye, çocuk, acil servis ve ambulans hizmeti verilmeye başlanmıştır. 13 Kasım 2019 tarihinden itibaren 24 saat sağlık hizmetine geçilmiştir. 30 yataklı klinikle **16.204** hastaya hizmet verilmiş, **57** tane doğum eylemi gerçekleştirilmiştir.

Rasulayn Hastanesi, 1 Kasım 2019 tarihinde bölge halkına hizmet sunumuna başlamıştır. 200 yatak kapasitesine sahip hastane Barış Pınarı Harekatı operasyonu sonrası teslim alınmış ve yataklı tedavi hizmetlerine başlanmıştır. Halen hastanede 40 yataklı servis, çocuk hastalıkları, dahiliye, kadın doğum branşlarında poliklinik hizmeti sunulmakta, acil servis, radyoloji, ve laboratuvar üniteleri ile 24 saat sağlık hizmeti verilmektedir.

Myanmar'dan zorla sürülerek Bangladeş'e sığınan Arakanlı Müslümanlara hizmet vermek amacıyla kurulan **Bangladeş Türk Sahra Hastanesi**, kurulduğu 10 Şubat 2018 tarihinden itibaren hem Arakanlılara hem de çevre köy, kasaba ve şehirlerde yaşayan Bangladeşlilere aralıksız hizmet vermektedir.

Hastanemiz Bangladeş Afet Bakanlığı Göç İdaresi (RRRC) tarafından Chattogram Eyaleti, Cox's Bazar Şehri, Balukhali Köyünde Kamp 9 Bölgesinde tahsis edilen 2500 m2 alana kurulmuş olup, bambudan oluşan 350 m2, çadırdan oluşan 300 m2 ve konteynır 20 m2 olmak üzere toplam 670 m2 kapalı alanda faaliyet göstermektedir. 50 yatak kapasitesi olan hastanemizde poliklinik, acil servis, ameliyat ve doğum hizmetleri verilmektedir. Ayrıca AFAD tarafından inşa edilen bir adet kuyu ve sebil,

tuvalet ve foseptik kuyuları mevcuttur.

Hastanemizde genel muayene ve acil servis hizmetlerinin yanında çocuk sağlığı, çocuk cerrahisi, genel cerrahi, kadın hastalıkları ve doğum, iç hastalıkları ve ortopedi ve travmatoloji poliklinik hizmetleri ile adı geçen branşların ameliyatları, normal doğum, infertilite tedavisi, sünnet ve küçük cerrahi girişimler ile temel hemogram, biyokimya, hormon paneli, ELISA ve röntgen çekimi yapılmaktadır.

Nyala–Sudan Türkiye Eğitim Araştırma Hastanesi yaklaşık 11.000 m2 kapalı alana sahip 150 yatak kapasitelidir. Şu an için 125 hasta yatağı ile hizmet vermektedir. Hastanemizde 31 adet poliklinik odası bulunmaktadır. Dönem içerisinde Çocuk Hastalıkları, Çocuk Cerrahisi, Genel Cerrahi, Üroloji, Beyin Cerrahisi, Ortopedi, Kadın Doğum, Enfeksiyon, Göz, KBB, İç Hastalıkları, Göğüs Hastalıkları, Göğüs Cerrahisi, Kardiyoloji, Fizik Tedavi, Diş ve Acil Servis olmak üzere 18 poliklinikte hizmet verilmektedir.

29 Eylül 2014 tarihinde hasta kabulüne başlayan **Mogadişu Somali-Türkiye Recep Tayyip Erdoğan Eğitim ve Araştırma Hastanesi** 8.000 m2 oturma alanı üzerine 7 bloktan oluşan 13.500 m2 kapalı alana sahip olup, kısmen 2 katlı olarak inşa edilmiştir. Kampüs alanı 63 dönüm olup içerisinde sağlık bilimleri üniversitesi tarafından kullanılan sağlık meslek yüksekokulu binası, lojman, cami ve 400 araç kapasiteli otoparkı bulunmaktadır. 201 yataklı olan hastanemiz, eğitim ve araştırma hastanesi statüsündedir. Hastanede toplam 654 hekim görev yapmaktadır.

Acil tıp, anestezi ve reanimasyon, beyin cerrahi, çocuk cerrahi, çocuk hastalıkları, dâhiliye, enfeksiyon hastalıkları, genel cerrahi, göğüs cerrahi, göğüs hastalıkları, göz hastalıkları, plastik cerrahi, kadın doğum ve hastalıkları, kardiyoloji, kalp damar cerrahi, kulak burun boğaz hastalıkları, mikrobiyoloji, nöroloji, ortopedi ve travmatoloji, patoloji radyoloji, üroloji, dermatoloji branşlarda 132 hekim görev yapmaktadır.

19 Ağustos 2019 tarihinde hasta kabulüne başlayan **Nijer Türkiye Dostluk Hastanesi** 5.840 m2 arsa kapasiteli, 5.070 m2 kapalı alana sahip ve 44 yatak kapasitelidir.

Çocuk hastalıkları uzmanı, genel cerrahi, kadın hastalıkları ve doğum, anesteziyoloji ve reanimasyon, dâhiliye, üroloji, pratisyen branşlarda 11 hekim görev yapmaktadır.

1.3.8. Tedarik Planlama, Stok ve Lojistik Yönetimi Hizmetleri

Daha hızlı tedarik, daha uygun fiyat, daha kaliteli ürün ile etkin stok yönetimi sağlama hedefi ile Sağlık Market Projesi hazırlanmıştır. Proje ile sık tüketilen, satın alma ve iş gücünün büyük kısmını oluşturan malzemelerin temininin kolaylaştırılması ve %20 olan mevcut yerlilik oranının artırılması hedeflenmektedir.

Bu amaçla Bakanlığımız ve Devlet Malzeme Ofisi (DMO) tarafından Tedarik İşbirliği Protokolü hazırlanmıştır. İlaç ve tıbbi sarf malzemelerin daha hızlı, daha düşük maliyetlerde ve daha kaliteli alınması hedefi doğrultusunda 19 Ocak 2018 tarihinde Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Bakanlığımız arasında Tedarik İşbirliği Protokolü imzalanmıştır.

Faz 1 çalışmalarında 113 kalem basit sarf malzeme ve ön muayene ve teknik uygunluk değerlendirme kriterleri belirlenmiştir. Ayrıca basit sarf malzeme tedarikçi ve tavan fiyat analizleri yapılarak tekil şartnameler ile DMO'ya bildirilmiştir.

12 Ekim 2018 tarihi itibarıyla DMO tarafından ilan yayınlanması ile resmi başvuru süreci başlamıştır. Web sitesi ve tanıtım videoları yayına girmiş ve firma başvuruları alınmaya başlamıştır.

Basit sarf malzemeler için tüm Türkiye'de elektronik ihaleler devam etmektedir. Ayrıca firmalar tarafından Sağlık Market kapsamına alınması için talep de bulunan malzemelerin değerlendirilebilmesi için bir komisyon kurulmuş ve çalışmalarına başlamıştır. 2019 yılında Bakanlığımıza bağlı sağlık tesislerinde temin edilen koklear implant çeşitlerine ait gerçekleşen ihale fiyatları ve tedarikçi analizleri yapılmıştır.

Sağlık tesislerimizin yaptığı alımlarda yaklaşık olarak 65 bin TL teklif alan ürün Sağlık Market üzerinden yapılan alımla 31 Bin 500 TL birim fiyat ile temin edilmiştir. Böylelikle malzeme temin sıkıntısı nedeniyle ameliyatı bekleyen birçok hastanın ameliyatı gerçekleştirilebilmiştir.

İlk ihalede temini gerçekleşen 320 adet koklear implantın tümünün kullanılmasının ardından devam eden hasta talepleri üzerine DMO tarafından gerçekleştirilen ihale sonucu bir firma ile katalog anlaşması yapılmış olup tüm Türkiye de siparişler devam etmektedir. 2019 yılı sonu itibarıyla 508'i Bakanlığımız, 215'i üniversiteler olmak üzere toplam 727 adet ameliyat yapılmıştır.

Bakanlığımıza bağlı sağlık tesislerinde temin edilen Nükleer Tıp Ürünleri, Kalp Pili ve Transcatheter Aortic Valve İmplantation (Ameliyatsız Aort Kaçağı Değişimi) ürünlerine ait gerçekleşen ihale fiyatları ve tedarikçi analizleri yapılmıştır. Yıllık ihtiyaç talepleri toplanmış ve ihale talep listesi bildirimini DMO'ya yapılmıştır.

Nükleer Tıp Ürünlerinde yaşanan fiyat artışları sebebiyle temininde güçlük yaşandığı bildirimiminin ardından ilgili uzman hekimlerden oluşan teknik şartname komisyonu ile çalışmalar başlatılmıştır. Yıllık ihtiyaç talepleri toplanmış ve ihale talep listesi bildirimini DMO'ya yapılmıştır. 14 kalem ürünün alınmasına karar verilmiştir.

Mevcut ve gerçekleşmiş avantajlı ihale fiyatlarından diğer illerin faydalanmasının sağlanması amacıyla Tedarik Paylaşım Platformu (TPP) ve tedarik zinciri iyileştirme çalışmaları yürütülmektedir. 2017 yılı itibarıyla zorunlu hale getirilen Platform ile mevcut ihalelerde iş eksilişi yapılmadan önce

medikal depo kapsamında yer alan ilaç ve tıbbi sarf ile ilgili kalemler ilan edilmekte ve ihtiyacı olan illere devri sağlanmaktadır

Ayrıca bu sistem sayesinde ihalelerinde uygun fiyatlı ürün temin eden iller iş artış miktarlarını özellikle mücbir sebeplerle alım yapamayan, bölgesel lojistik sorunlar nedeniyle tedarikte sıkıntı yaşayan sağlık tesislerinin ilaç ve tıbbi sarf ihtiyaçlarının karşılanması için paylaşıma sunmaktadır.

2019 yıl sonu itibarıyla gerçekleşen TPP devir tutarı **96.453.024 TL'** dir.

1.3.9. Çalışan Hakları ve Güvenliği

Sağlık çalışanlarımızın güvenli ortamlarda ve yüksek motivasyonla çalışmasının sağlanması temel hedeflerimizden biridir. Bu amaçla çalışan memnuniyeti düzenli olarak takip edilmekte ve kurum performansı ile ilişkilendirilmektedir.

Tablo 28: Çalışan Memnuniyeti Oranı

Sağlık Tesisi Sayısı	2017 Ortalaması	Sağlık Tesisi Sayısı	2018 Ortalaması	Sağlık Tesisi Sayısı	2019 Ortalaması
654	%83	678	%84	481	%83

Ayrıca sağlık tesislerinde şiddete neden olan sebepler kapsamında kök neden analizi çalışmaları yapılmaktadır. Tüm çalışanlara yönelik; mobbing, hukuksal haklar, kurumsal iletişim, etik, stres yönetimi ve tükenmişlik sendromu konu başlıklarında eğitimler verilmektedir.

Sağlıkta şiddetin önlenmesi kapsamında mevcut uygulamaların incelenmesi ve düzeltici-önleyici faaliyetlerin uygulanması çalışması kapsamında 5 pilot hastane belirlenmiş ve birimlere, birim personeline ve işleyişe dönük parametreler oluşturulmuştur.

1.3.10. Hasta Hakları

Hasta hakları birimlerinde çözüm mekanizmasının etkin hale getirilmesi, sorunların birimlere ulaşmadan değerlendirilip çözülmesinin sağlanması, sağlık çalışanına şiddetin önlenmesi ve hasta hakları birimlerinin etkinliğini artırmak amacıyla Hasta Hakları Yerinde Değerlendirme Ekipleri kurulmuştur. **3.385** personelden oluşan ekipler 2019 yılında **72.025** vakaya yerinde müdahale etmişlerdir.

Tablo 29: Hasta Hakları Verileri, 2019

Yapılan İşlem	2019 Yılı	
Yerinde Çözülünen	77.595	%98
Kurulda Görüşülen	1.461	%2
Toplam	79.056	%100

Mahremiyetin ve hasta memnuniyetinin sağlanması amacıyla sağlık tesislerimizin tıbbi görüntüleme alanlarındaki personel sayısı mahremiyet ihlaline mahal verilmeyecek şekilde planlanmaktadır.

Hastanelerimizdeki manevi destek personeline; Hasta Hakları Yönetmeliği ve Uygulamaları, Hasta Haklarının Kapsamı, Hasta Mahremiyetine İlişkin Yasal Dayanaklar, Hasta Mahremiyetine Saygı, Hasta Katılımı ve Tedavide Etkinlik Modeli, Hasta Sorumlulukları, Tıbbi Gizliliğin Korunması, Manevi Bakım ve Destek başlıklarında eğitimler verilmektedir.

Bakanlığımıza bağlı sağlık tesislerinin hasta memnuniyet oranları takip edilmekte ve gerekli tedbirler alınmaktadır.

Tablo 30: Hasta Memnuniyeti Oranı, 2017-2019

2017 Ortalaması	Sağlık Tesisi Sayısı	2018 Ortalaması	Sağlık Tesisi Sayısı	2019 Ortalaması
%93,03	679	%93	689	%92

1.3.11. İş Sağlığı ve Güvenliği

Bakanlığımıza bağlı tüm sağlık tesislerinde 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamında yürütülen yükümlülüklerle ilgili değerlendirme yapmak üzere iyi uygulama örnekleri toplanmaktadır. Bu kapsamda 37 il sağlık müdürlüğünden iyi uygulama örnekleri toplanmıştır.

Tablo 31 : İş Sağlığı ve Güvenliği Kapsamında Takip Edilen Veriler, 2019

İş Güvenliği Uzmanı Sayısı	A Sınıfı	305
	B Sınıfı	149
	C Sınıfı	650
	İş yeri Hekimi	1.927
6331 Sayılı Kapsamında Yapılan Yükümlülükler	Risk Değerlendirme	160
	Acil Eylem Planı	322
	İSG Birimi	309
İSG Eğitimleri	Hekim	10.507
	Hekim Dışı Sağlık Personeli	71.264
	Sürekli İşçi	22.985
İş Kazası	Toplam	8.719

1.3.12. Tıbbi Sosyal Hizmet

Bakanlığımıza bağlı sağlık kurum ve kuruluşlarından hizmet alan engelli, kimsesiz, yoksul, sağlık güvencesi olmayan, yaşlı, mülteci, sığınmacı, aile içi şiddet mağduru, il dışından gelen vb. hastalar öncelikli olmak üzere tıbbi sosyal hizmet verilmektedir. Tıbbi sosyal hizmet birimlerince takibi sağlanan işlemlerle ilgili 2019 yılı verileri aşağıdaki tablolarda belirtilmiştir.

Tablo 32: Danışan Türleri, 2019

Kimsesiz-Bakıma Muhtaç Hasta	13.236
Engelli Hasta	50.128
Yaşlı Hasta	19.065
Yoksul Hasta	16.556
Sağlık Güvencesi Olmayan Hasta	4.439
Sığınmacı, Mülteci, Yabancı Uyruklu Hasta	11.814
İl Dışından Gelen Hasta	11.972
Kronik Bakım Hastası	30.64
Alkol ve Madde Bağımlısı Hasta	8.683
Diğer Hastalar	47.488

Tıbbi sosyal hizmet birimlerince; hasta ve ailesiyle psikososyal çalışma, sosyal inceleme ve değerlendirme, ev-kuruluş-işyeri-okul-kurum ziyareti, kurum bakım merkezine-geçici barınma merkezlerine yerleştirme, ayni ve nakdi yardım sağlama, tedavi giderleri için kaynak bulma ve yönlendirme, hastalarla ve hasta ailesiyle grup çalışması, hasta eğitimi ve uğraşı çalışmaları, hasta nakil hizmeti, hasta ailesinin psikososyal eğitimi ve sosyal etkinlikler yapılmaktadır.

Afet ve acil durumlarda psiko-sosyal destek verilmesi için gönüllü olan 449 kamu sağlık çalışanı belirlenmiştir.

11-14 Kasım 2019 tarihleri arasında Afet ve Acil Durumlarda Psikososyal Destek Hizmetleri Temel Düzey Müdahale Eğitimi kapsamında sosyal hizmet uzmanı ve psikologlardan oluşan 20 kişilik gruba eğitim düzenlenmiştir.

25-27 Kasım 2019 tarihleri arasında üniversite akademisyenleri ve sağlık tesisinde görevli sosyal hizmet uzmanlarının katılımıyla Tıbbi Sosyal Hizmet Uygulama Rehberi Çalıştayı gerçekleştirilmiştir.

Afet ve acil durum hallerinde Yerel Düzey Psikososyal Destek Hizmet Grubu ekiplerinde görevlendirilecek sosyal hizmet uzmanı, psikolog ve çocuk gelişimcisine 2-7 Aralık 2019 tarihleri arasında "Afet ve Acil Durumlarda Psikososyal Destek Hizmetleri Temel Düzey Müdahale Eğitimi" verilmiştir. Sosyal hizmet uzmanı, psikolog ve çocuk gelişimci **99** personele temel düzey eğitim verilmiştir.

Mültecilerin entegrasyonu ve gönüllülük kapsamında 3- 8 Şubat 2019 tarihleri arasında yurt dışı görevi kapsamında Almanya örnekleri görülmüş olup Bakanlığımız ile Gençlik ve Spor Bakanlığı arasında "Gönüllülük Alanında İş Birliği Protokolü Taslağı" hazırlanmıştır.

Kadına Yönelik Şiddet Ulusal Eylem Planı çalışmaları kapsamında; 6284 Sayılı Kanun kapsamında mahkemeler tarafından faile yönelik alınan sağlık tedbiri kararlarının takip ve sevk işlemlerine dair iş akış şeması taslağı hazırlanarak sağlık tesisine başvurudan sonra kararın uygulanmasına yönelik yapılacak iş ve işlemlerin bilimsel kurul ile belirlenmesinin uygun olacağı kararlaştırılmıştır.

1.3.13. Eğitim Hizmetleri

2012-2016 yılları arasında 12.376 kursiyer Sertifikalı Eğitim Programlarından (SEP) eğitim alırken, 2017 yılında 2.356, 2018 yılında 3.442, 2019 yılında **9.329** kursiyerin eğitim alması sağlanarak 2018 yılına oranla **%40** daha fazla kursiyere eğitim verilmiştir.

Tablo 33: Sertifikalı Eğitim Programları (SEP), 2016-2019

Sertifikalı Eğitim Programları	2016		2017		2018		2019	
	Yetki Merkezi	Kursiyer	Yetki Merkezi	Kursiyer	Yetki Merkezi	Kursiyer	Yetki Merkezi	Kursiyer
Ameliyathane	47	1.166	56	854	78	1.216	66	2.320
Çocuk Yoğun Bakım	2	0	10	48	19	64	12	237
Diyabet	1	256	3	54	6	64	6	119
Nütrisyon	6	48	7	0	7	44	4	110
Onkoloji	1	10	2	20	2	30	1	77
Yoğun Bakım	79	9.141	85	1.103	110	1.737	87	3.663
Evde Bakım	9	78	14	52	16	129	18	185
Psikiyatri	0	0	0	0	11	154	12	234
Palyatif	4	93	18	225	24	233	27	575
GİS	0	0	0	0	1	0	1	0
Acil Bakım	10	1.512	11	0	23	656	28	1.322
Yenidoğan Yoğun Bakım	0	0	0	0	6	204	5	461
Çocuk Acil	0	0	0	0	0	0	0	0
Klinik Kodlama	0	0	0	0	0	0	0	0
Yerinde Değerlendirme	0	0	0	0	0	0	0	0
Stoma ve Yara Bakımı	1	72	0	0	1	26	1	26
Toplam	160	12.376	206	2.356	304	4.557	268	9.329

Ebelikte güncel yaklaşımlar eğitimi ile meslekte yenilenme ve günün koşullarına ayak uydurabilme amaçlanmış olup yıl sonu itibarıyla doğum salonunda çalışan ebelerin **%47,71**'ine eğitim verilmiştir.

1.3.14. Verimlilik ve Kalite Uygulamaları

2019 yılı içerisinde Verimlilik Yerinde Değerlendirme kapsamında; Ağrı, Amasya, Ardahan, Artvin, Batman, Bayburt, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Erzincan, Erzurum, Giresun, Gümüşhane, Hakkari, Iğdır, Kars, Muş, Ordu, Rize, Samsun, Siirt, Sinop, Şırnak, Tokat, Tunceli, Van İllerinin yerinde değerlendirmesi gerçekleştirilmiştir.

13-16 Kasım 2019 tarihleri arasında Antalya'da Verimlilik Yerinde Değerlendirme Gözlemci Eğitimi gerçekleştirilmiştir. Eğitimle ilgili geri dönüşler değerlendirilmiştir. Eğitimine katılan gözlemcilerin taahhütnameleri, anket ve sınav sonuçları değerlendirilmiştir.

2019 yılında kullanılacak olan mevcut rehberlerin revizyonu ve ihtiyaç duyulan yeni rehberler oluşturulmuştur. Bu kapsamda;

- Şehir Hastaneleri, A ve B Rolü Hastaneleri Verimlilik Yerinde Değerlendirme Rehberi, ADŞM/ADŞH Verimlilik Yerinde Değerlendirme Rehberi,
- C, D ve E1 grubu hastane rehberi ile ADŞM/ADŞH Rehberi, İl Değerlendirme Sunum Rehberi,
- Verimlilik Yerinde Değerlendirme Rehberimizdeki Yönetici Takip Ekranlarında bulunan verilerin Dinamik Veri Giriş Platformuna doğru ve eksiksiz olarak veri girilmesi amacıyla Hastane ve ADŞM/ADŞH bazında Dinamik Veri Giriş Platformu Rehberleri hazırlanmıştır.

Verimlilik yerinde değerlendirmeleri sonucunda oluşturulan iyi uygulama kategorileri ve iyi uygulama örnekleri aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 34 : Yayınlanan İyi Uygulama Kategorileri ve Örnek Sayısı, 2019

İyi Uygulama Örneği Kategorileri	İyi Uygulama Örnekleri Kategori Sayısı
Acil Servis	1
Ameliyathane	1
Eğitim	6
Gebe Okulu	3
Görüntüleme	2
Laboratuvar	1
Medikal Depo	1
Otelcilik	1
Sağlık Bakımı	1
Veri Yönetimi	1
Yoğun Bakım	1

İl Adı	İyi Uygulama Örneği Sayısı
Afyon	1
Ankara	9
Antalya	2
Bursa	4
Çanakkale	1
Eskişehir	1
Samsun	3
Trabzon	2

1.4. Sağlık Hizmetleri

Koruyucu, teşhis, tedavi ve rehabilite edici sağlık hizmetlerinin halkımızın beklentileriyle uyumlu olarak planlanması ve vatandaşlarımızın sağlık hizmetlerinden memnuniyetinin yükseltilmesi için çalışmalar yürütülmektedir.

1.4.1. Kamu Sağlık Tesisleri

2019 yılı içerisinde Bakanlığımıza bağlı yeni hizmete açılan 11 sağlık tesisi ve YÖK tarafından açılan 4 dış hekimliği fakültesi olmak üzere **15** kamu sağlık tesisine yeni ruhsat düzenlenmiştir. Bakanlığımıza bağlı **769** adet I. basamak, **227** adet II. ve III. basamak sağlık tesisinin (yatak/ünit artış-azalış, adres değişikliği, bağlı birim ilavesi vb. nedenlerle) ruhsatı yenilenmiştir.

Kamu Sağlık Tesisleri Ruhsatlandırma Yönetmeliği 20 Eylül 2019 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yönetmelikte yer alan “sağlık tesislerinin ruhsat başvuruları ve değişiklik talepleri, müdürlükçe oluşturulacak komisyon tarafından dosya üzerinde ve yerinde inceleme yapılmak suretiyle değerlendirilir.” hüküm gereğince il sağlık müdürlüklerince komisyonların kurulması ve Yönetmelik hükümlerine ait iş ve işlemlerin ivedilikle başlatılması sağlanmıştır.

1.4.2. Ayaktan Sağlık Hizmetleri

Ayaktan sağlık hizmetlerinin planlanması kapsamında obezite merkezleri özellikli hizmetler kapsamına alınmış ve yayınlanan Genelge hükümlerine göre personel ve fiziki alan yeterliliğine sahip kamu, özel ve üniversitelere ait hastanelerde obezite merkezleri kurulmasına ilişkin bilgilendirme toplantıları düzenlenmiştir.

Obezitenin dünyada ve Türkiye’de mevcut durumu ve yapılan çalışmalar, ulusal obezite sorunu, obeziteye yaklaşımda modeller ve merkezlerin fiziki şartları ile ilgili bilgilendirme yapılmıştır. Gerekli şartları sağlayan **100** merkezin kuruluş çalışmaları tamamlanmıştır.

Kalıtsal kan hastalıklarından Hemoglobinopati ile Tanı ve Tedavi Merkezleri Yönetmeliği Taslağı hazırlanması çalışmaları devam etmektedir.

Yataklı sağlık tesislerinde sunulmakta olan acil servis hizmetlerinin; çağın gereklerine günümüz ihtiyaç ve beklentilerine uygun olarak geliştirilmesi, acil servislerdeki personel ve hizmet kıstasları ile fiziki şartların ve tıbbi teknoloji-donanımın asgari standartlarının belirlenmesi, hastane öncesi acil sağlık hizmetlerinde etkin bir koordinasyon sağlanması, yataklı sağlık

tesisinin statüsüne hizmetin yoğunluğu ile hizmet verdiği bölgenin ihtiyaç ve şartlarına göre seviyelendirilmesi, hasta triyaj ve tedavi süreçleri ile konsültasyon yatış sevk ve nöbet hizmetlerine ilişkin uygulama usul ve esaslarının belirlenmesi kapsamında **Yataklı Sağlık Tesislerinde Acil Servis Hizmetlerinin Uygulama Usul Ve Esasları Hakkında Tebliğ** taslağı hazırlanmıştır.

1.4.3. Yataklı Sağlık Hizmetleri

Ülkemiz genelindeki yoğun bakım planlamaları doğrultusunda sağlık tesislerinde mevcut yoğun bakım yatak sayıları ve yatak doluluk oranları güncellenmiştir.

“Yoğun Bakım Servislerinde Hasta Ziyareti Uygulamaları” hakkında 2019/09 sayılı Genelgemiz 22 Mayıs 2019 tarihinde yayınlanmıştır. **460** yoğun bakım talebi değerlendirilerek yanıtlanmıştır.

11 yoğun bakım hemşireliği eğitimi ve 2 ameliyathane hemşireliği eğitimi yapılmıştır.

1.4.4. Özel Sağlık Tesisleri

2019 yılında özel hastanelere; 13 yatak artırımı, 24 tadilat izni, 8 ön izin, 3 ek bina izni, 20 kadro, 31 dış kadrosu, 5 ruhsat iptali, 5 açılış izni verilmiştir.

Muayenehane, poliklinik ve müesseselere 3153 sayılı Radyoloji, Radyom ve Elektrikle Tedavi ve Diğer Fizyoterapi Müesseseleri Hakkında Kanun kapsamında 17 radyoloji, 20 FTR, 4 radyoterapi, 8 nükleer tıp ruhsatı vermiştir.

Konaklamalı FTR Merkezleri Yönetmeliği kapsamında 11 Konaklamalı FTR Merkezine yetki belgesi verilmiştir.

Vakıf üniversitesi hastanelerine; 8 adet ön izin ve 12 adet geçici ruhsat verilmiştir.

1.4.5. Özellikli Planlama Gerektiren Sağlık Hizmetleri

Mükemmeliyet merkezleri hakkındaki 2019/06 sayılı Genelgemiz Nisan 2019 tarihinde yayımlanmış olup mükemmeliyet merkezlerinin kurulumu ile ilgili komisyon çalışmaları başlamıştır. Mükemmeliyet merkezi komisyonunun ilk toplantısı 21 Ağustos 2019 tarihinde yapılmıştır.

Yataklı Sağlık Tesislerinde Yanık Tedavi Birimlerinin Kurulması ve İşleyişi Hakkında Yönetmelik yayımlanmıştır. Koroner anjiyografi işlemleri ile açık kalp ameliyatlarının yapıldığı “kalp merkezi” yapısı hakkında ve kalp krizi geçiren hastalara sunulacak sağlık hizmetlerini düzenleyen 2019/14 sayılı Kalp Merkezi Hizmetleri Genelgesi 18 Temmuz 2019 tarihinde yayımlanmıştır.

Asgari İşleyiş Standartları Rehberi hazırlıkları devam etmektedir. Kronik yara ve diyabetik ayak hastalarına sunulmakta olan hizmetlere ilişkin usul ve esasları düzenleyen mevzuat taslağı tamamlanmış olup görüş aşamasındadır. Klinik Telemetri Hizmetlerinin Sunumu Hakkında Yönetmelik çalışmaları tamamlanmış olup yayım aşamasındadır. Kronik yara ve diyabetik ayak hastalarına sunulmakta olan hizmetlere ilişkin usul ve esasları düzenleyen mevzuat taslağı tamamlanmış olup görüş aşamasındadır.

Bağımlılık Danışma, Arındırma ve Rehabilitasyon Merkezlerinin işleyişini düzenlemek ve personeli bilgilendirmek amacıyla hazırlanan total parenteral nütrisyon hizmetlerinin ülkemizde geliştirilmesi kapsamında yeni rehber ve genelge hazırlama çalışması yürütülmüş olup çalışmalar tamamlanma aşamasındadır. Robotik rehabilitasyon sistemlerinin ülkemizde akılcı kullanımı ile ilgili yeni bir rehber çalışması başlatılmış olup taslak metinler hazırlanmıştır. Replantasyon ve el cerrahisi merkezleri ile ilgili yeni mevzuat çalışmalarına devam edilmektedir. Palyatif bakım merkezi mevzuat çalışmalarına devam edilmiştir.

Ülkemizde yenidoğan retinopatisi koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerinin kalitesinin artırılması için eylem planı hazırlık çalışması başlatılmıştır.

Hiperbarik Oksijen Tedavi Merkezleri (HBOT) ile ilgili olarak ruhsat düzenleme işlemlerine devam edilmiştir. Kalp merkezi, onkoloji merkezi, palyatif bakım merkezi, inme merkezi açma talepleri değerlendirilerek sonuçlandırılmıştır.

AMATEM ve ÇEMATEM'lerin açılmasına ilişkin ön izinler verilmiş, faaliyet izin belgesi düzenlenen merkezler kayıt altına alınmıştır. Denetimli serbestlik tedavi birimlerinin tescilleri kayıt altına alınmıştır. AMATEM ve ÇEMATEM'lerin düzenli olarak verileri toplanmıştır.

Mart 2019 tarihinde Bağımlılık Danışma, Arındırma ve Rehabilitasyon Merkezleri Hakkında Yönetmelik yayımlanmıştır. Sonrasında 1 adet yataklı ve 1 adet ayakta Bağımlı Hastalar Rehabilitasyon Merkezi (BAHAR) ve 1 adet A Tipi Danışma Merkezi açılmıştır. Merkezlerin sayısı ve hizmet sunum kapasitesinin artırılmasına yönelik çalışmalarımız devam etmektedir.

Bağımlılık tedavisi sunan 1 adet ayakta ve 1 adet yataklı rehabilitasyon merkezi (BAHAR Kliniği), 1 adet yataklı arındırma merkezi (kadın) açılmıştır.

2 adet yataklı, 8 adet ayakta arındırma merkezi açılarak **70** ilde **121** arındırma merkezi ile hizmet verilmektedir. Merkezler Adıyaman, Bayburt, Ordu, Siirt, Şırnak, Çankırı, Hakkari, Amasya, İstanbul (2) illerinde açılmıştır.

1.4.6. Kan, Organ ve Doku Nakli Hizmetleri

2019 yılında **3** yeni hastaneye organ nakli merkezi ruhsatnamesi düzenlenmiştir. Bu kapsamda faaliyet izni alan merkezler; böbrek, karaciğer, kalp ve akciğer alanlarında da faaliyet izni alarak hizmet vermeye başlamışlardır.

Mevcut organ nakli merkezlerinin faaliyetleri sırasında sorumlu hekim, sorumlu hekim yardımcısı, mesul müdür ve adres değişikliği dolayısıyla 40 adet faaliyet izin belgesi değişikliği gerçekleştirilmiştir. Ruhsatlandırılan merkezlere 9 adet yeni faaliyet alanı izni verilmiştir. Bunun yanı sıra 6 faaliyet izin iptali ve 5 ruhsat iptali işlemleri gerçekleştirilmiştir.

Tablo 35: Organ Nakli Merkezleri, 2019

Kurum Türü	Ruhsat Sayısı	Faaliyet İzni Sayısı					
		Böbrek	Karaciğer	Kalp	Pankreas	Akciğer	Toplam
Sağlık Bakanlığı	18	19	9	4		3	35
Devlet Üniversitesi	27	26	20	4	3	2	55
Vakıf Üniversitesi	13	11	7	3	3		24
Özel Hastane	15	19	11	2	4		36
Toplam	71	75	47	13	10	5	150

2019 yılında organ bağış kartı alıp ölümünden sonra organ bağışına onay veren kişi sayısı **115.884** olmuş olup toplam sayı **537.276**'ya ulaşmıştır.

İstanbul'da 3, Antalya'da 1 olmak üzere toplam 4 organ ve doku nakli koordinatörlüğü sertifikalı eğitim programı düzenlenmiştir. Bu eğitimlerde toplam **105** kişiye eğitim verilmiştir. Bu dönemde organ ve doku nakli koordinatörlüğü sertifikası düzenlenen kişi sayısı **6**'dır.

2019 yılı içerisinde **2.297** beyin ölümü tespiti yapılmıştır. Bu beyin ölümü tespitlerinden **620**'sinin aile onayı alınmıştır. Aile onayı alınan **497** donörün de organları kullanılabilmiştir.

Bu dönemde **3.851** böbrek, **1.776** karaciğer, **84** kalp, **33** akciğer ve **3** pankreas nakli gerçekleştirilmiştir.

2019 yılında yurt içi nakil merkezlerinden ve doku bilgi bankalarından gelen **1.933** hastanın tarama başvurusu kabul edilmiştir. TÜRKÖK donörlerinden 2019 yılı içerisinde **695** hastaya nakil yapılmış olup toplam nakil sayısı **1.724**'e ulaşmıştır. Bu nakil sayısının artması ile birlikte akraba dışı nakillerdeki TÜRKÖK katkısı 2019 yılında **% 65,2**'ye yükselmiştir. Kök hücrelerini bağışlayarak, hastaların hayata tutunmasına umut olmuş **695** TÜRKÖK bağışçısına Teşekkür Belgeleri takdim edilmiştir.

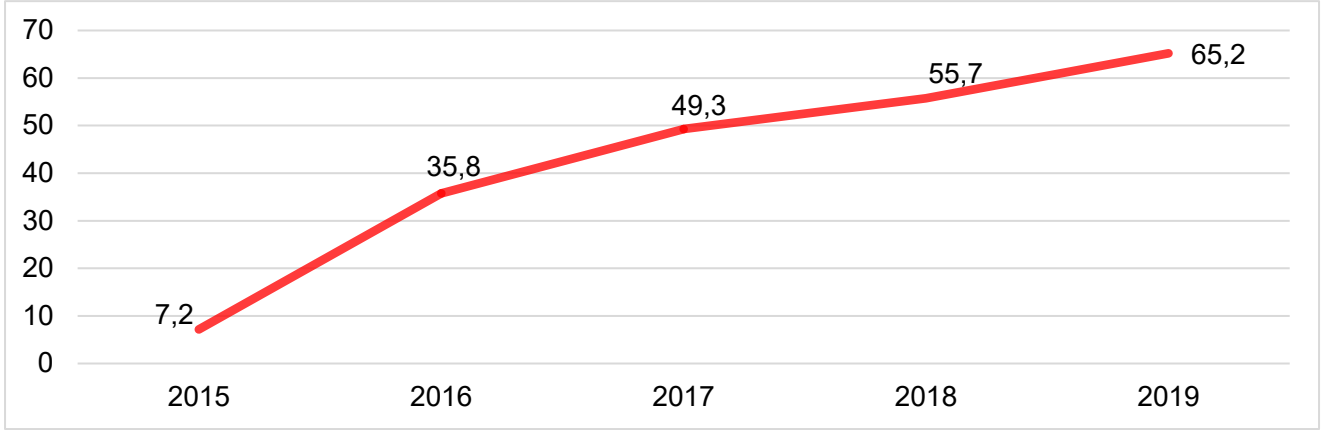
Uluslararası Kemik İliği Bankası (BMDW) üyeliği çerçevesinde, 2019 yılında yurtdışından **36** farklı ülkeden gelen **948** hastanın tarama başvurusu kabul edilmiştir. Yine 2019 yılında **25** farklı ülkeden **86** hastaya TÜRKÖK donörlerinden alınan kemik iliği ile nakil yapılmış olup toplam sayı **103**'e ulaşmıştır.

2019'da hastaların sağlık durumları nedeniyle daha sonra nakil planlaması yapılmak üzere konfirmasyondan work up işlemine kadar geçen süre içerisinde toplam **277** hasta (%13.98) için

rezerve işlemi yapılmıştır. Yine aynı nedenlerden dolayı work up sonrasında toplam **40** hasta için (%2,65) rezerve işlemi yapılmıştır.

Uluslararası Kemik İliği Bankası (BMDW) sistemine 2019 yılında **200.000** TÜRKÖK bağışçı verisi eklenmiş olup, tüm dünyada kemik iliği nakli bekleyen hastalar için taramaya dahil olan TÜRKÖK bağışçı sayısı **445.734** sayısına ulaşmıştır.

Grafik 14: Akraba Dışı Nakillere TÜRKÖK'ün Katkısı, %, 2015-2019

İllerin demografik yapısı, son dönem böbrek yetmezliği bulunan hastaların bölgesel dağılımı, kurulu tüm cihazlar ve diğer epidemiyolojik özellikleri gibi kriterler dikkate alınarak, ihtiyaç kapasitesi tespit edilerek planlama dâhilinde diyaliz ünitelerinin kurulmasına ve cihaz artırımı yapılmasına izin verilmiştir. 2019 yılında Çanakkale–Lapseki, Ankara –Elmadağ, Adıyaman-Tut, Gaziantep-Araban, Bursa–Kestel, İstanbul–Çekmeköy, Ankara- Akyurt, Şırnak-İdil ve Kocaeli Gebze Fatih Devlet Hastanelerinde toplam 9 hemodiyaliz ünitesi açılarak ruhsatlandırılmıştır.

Tablo 36: Hemodiyaliz Merkezi Sayıları, 2019

Kurum Türü	Merkez Sayısı	Toplam Hasta Sayısı	Hemodiyaliz Cihaz Sayısı
Sağlık Bakanlığı	511	20.525	6.229
Üniversite	55	4.508	1.162
Özel	320	39.033	10.368
Toplam	886	64.066	17.759

Ev Hemodiyalizi uygulaması yapma yetkisine sahip 29 ilde 71 merkez bulunmakta olup **705** ev hemodiyalizi hastası takip edilmektedir. Tüm hemodiyaliz merkezlerinin hasta cihaz oranları hesaplanarak doluluk oranları belirlenmiştir. Hemodiyaliz merkezlerinin planlanması konusunda 81 ilde 172 diyaliz hizmet bölgesinin hasta cihaz oranları hesaplanarak Aralık ayında 2020 yılı için yeni açılacak diyaliz merkezi planlaması yapılmıştır. Diyaliz Bilgi Sistemi ile diyaliz yeterliliğini gösteren klinik kalite göstergelerinden üre azalma oranı (URR) %70, Kt/V üre oranları **1,5'e** ulaşmıştır.

8 Kemik İliği Nakil Merkezi'nin ruhsat başvurusu için yerinde incelemeler yapılmıştır. 2018 yılında başarı ile gerçekleştirilen kemik iliği operasyon sayısı **4.858** iken bu rakam 2019 yılında **5.198** olarak gerçekleştirilmiştir.

4 Adet Üremeye Yardımcı Tedavi Merkezine (ÜYTE) ön izin verilmiştir.

Yapılan çalışmalar doğrultusunda kornea naklinde, 2018 yılı hastaların listeye kaydolduktan sonra nakil olma ortalama süresi 56 gün iken, 2019 yılı ortalama 29 günde nakil hizmetine erişmiştir. Kornea nakli hizmetleri aktif olarak **241** kornea nakli yapan hastane ve **323** kornea nakil hekimi tarafından yürütülmektedir.

Tablo 37: Kurum Türüne Göre Göz Bankaları Dağılımı, 2019

Kurum Türü	Göz Bankası Sayısı
Devlet Üniversitesi	26
Kamu Hastanesi	17
Genel Toplam	43

2019 yılı sonu itibari ile Türk Kızılayı Bölge Kan Merkezi sayısı **18**, kan bağış merkezlerinin sayısı ise **65**'tir. 2018 yılı sonu itibari ile **1.134** olan transfüzyon merkezinin sayısı **4** adet yeni ruhsatlandırma ile **1.138** olmuştur.

1.4.7. Tetkik ve Teşhis Hizmetleri

Akılcı Laboratuvar Kullanımı proje basamakları Çekirdek Kaynak Yönetim Sistemine (ÇKYS/SKYS) entegre edilmiştir.

Radyoloji ve nükleer tıp hizmetleri hakkında sahada incelemelerde bulunulmuş ve uzman görüşlerine başvurulmuştur.

“Akılcı Tıbbi Görüntüleme (Radyoloji ve Nükleer Tıp) Kullanımı Projesi” için çalışma grupları oluşturulmuş olup, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu, radyoloji ve nükleer tıp hizmetleri dernekleri ile de işbirliği sürdürülmektedir. Testlerin karmaşıklık düzeyinin tayini hakkında Tıbbi Laboratuvar Bilimsel Komisyonu ile toplantılar yapılmıştır.

1.4.8. Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp (GETAT) Uygulamaları

2019 yılında **17** uygulama merkezi ilk kez yetkilendirilmiş olup bu uygulama merkezlerinin 42 tanesi eğitim ve araştırma hastaneleri bünyesinde, 19 tanesi kamu üniversite sağlık tesisleri bünyesinde ve 6 tanesi vakıf üniversiteleri bünyesinde kurulmuştur.

En fazla uygulama merkezi İstanbul, Ankara, Konya ve İzmir'de bulunmaktadır. Uygulama merkezlerimizde en çok akupunktur (56) uygulaması yapılmaktadır. Bu uygulamayı kupa (47), ozon (36) uygulamaları takip etmektedir.

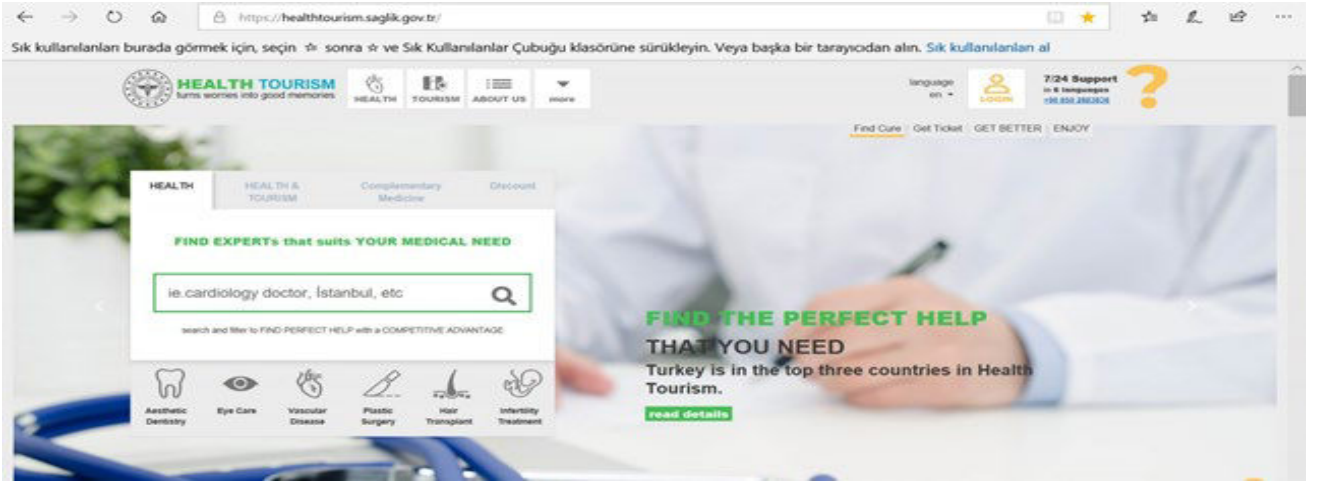
2019 yılında **382** yeni ünite ruhsatlandırması yapılmış ve toplamda ünite sayımız **1.081**'e ulaşmıştır. Bunların 88 tanesi kamu sağlık tesisleri bünyesinde kurulmuştur. Ünitelerin büyük bir çoğunluğu özel sağlık tesisleri bünyesinde hizmet vermektedir.

2019 yılında GETAT uygulama merkezlerinden 8 tanesi, ilk defa eğitim verme yetkisi almıştır. Böylelikle GETAT eğitim merkezi sayımız **24**'e ulaşmıştır.

15.737 adet sertifika tescili yapılmış olup sertifikaları tescil edilen tabip sayısı **4.500**'e ulaşmıştır. En fazla tescili yapılan sertifika alanı kupa uygulaması (4.299), mezoterapi (2.696), ozon uygulaması (2.413), akupunktur (2.334) dur.

2019 yılı içerisinde **305** kişiye GETAT Klinik Araştırmalarına Etik Yaklaşım Başarı Belgesi düzenlenmiştir. Ayrıca İstanbul Medipol Üniversitesi, Düzce Üniversitesi ve Kayseri Eğitim ve Araştırma Hastanesinde 3 adet GETAT etik kurulu faaliyete geçmiştir.

1.4.9. Sağlık Turizmi

Ülkemizdeki sağlık tesislerinin dünyaya açılması ve sağlık turizminde markalaşma hedefine ulaşmada sanal bir kapı rolü üstlenmesini hedeflediğimiz "Sağlık Turizmi Web Portalı" projesi ile ilgili çalışmalarımız devam etmektedir.

29 Mayıs 2019 tarihinde Portalın 1. sürümü yayınlanmıştır. Sağlık tesisleri tarafından sisteme giriş çalışmalarına devam edilmektedir. 13 Aralık 2019 tarihi itibarıyla Portal üzerinde üye olmuş hizmet veren tesis sayısı **267**'dir.

Uluslararası Hasta Destek Birimi Tercümanlık ve Çağrı Merkezi (UHDB) 0 850 288 38 38 çağrı numarasıyla “Arapça, İngilizce, Rusça, Almanca, Farsça, Fransızca” olmak üzere 6 dilde 28 tercüman ile 7 gün 24 saat hizmet verilmektedir.

81 ilde oluşturulan sağlık turizmi birimleri vasıtasıyla 777 sağlık tesisi ve 85 aracı kuruluşun incelemeleri tamamlanmış ve yetki belgeleri hak sahiplerine teslim edilmiştir.

1.4.10. Sağlık Teknolojisi Değerlendirme (STD)

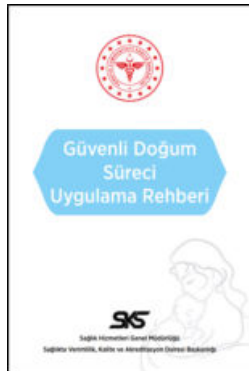
Kistik fibrosis tedavisinde kullanılan cihazlar, kanser ve iyi huylu tümör tedavilerinde HIFU kullanımı, tek kullanımlık sünnet aletleri, sepsiste etkenin tanımlanmasında kan örneğinde kullanılan moleküler hızlı tanı testleri, romatoid artrit tedavisinde kullanılan Hastalık Modifiye Edici Sentetik ve Biyolojik Antiromatizmal İlaçlar Konulu Sağlık Teknolojisi Değerlendirme Raporları yayımlanmıştır.

Kemoterapi İlaç Hazırlama Sistemlerinin Maliyet Etkililik Analizi çalışması tamamlanmıştır. Ulusal STD Strateji Belgesi ve Kolorektal Kanser Klinik Protokolü yayımlanmıştır. Gebelikte Trizomi Tarama Testleri konulu STD Raporu tamamlanmış yayımlanma aşamasındadır.

Koroner Kalp Hastalığı, Diyabet, Koroner Kalp Hastalığı, Migren Klinik Protokolü tamamlanmış yayım aşamasındadır. İnme Klinik Rehberi tamamlanmış olup yayım aşamasındadır.

Meme Kanseri Klinik Rehberi, Alzheimer Klinik Protokolü, Anksiyete Klinik Protokolü, Astım Klinik Protokolü, Demir Eksikliği ve Demir Eksikliği Anemisi Klinik Protokolü, Diş, Çene İmplantı Uygulamaları Klinik Protokolü, Epilepsi Klinik Protokolü, Hipertansiyon Klinik Protokolü, Kronik Böbrek Hastalığı Klinik Protokolü, Mide Kanseri Klinik Protokolü çalışmalarına devam edilmiştir.

1.4.11. Sağlıkta Verimlilik, Kalite ve Akreditasyon

Sağlık Kalite Standartları (SKS) 112 standart tablosu tamamlanmış ve yayımlanmıştır.

Güvenli Doğum Süreci Kontrol Listesi revizyon çalışmaları tamamlanmış ve listenin kullanımına ilişkin Güvenli Doğum Süreci Uygulama Rehberi yayımlanmıştır.

SKS Anket Uygulama Rehberi yayımlanmıştır. Türkiye Sağlıkta Kalite Göstergeleri Sistemi'ne (TÜR-GÖS) ilişkin iş ve işlemler gerçekleştirilmiştir.

Güvenlik Raporlama Sistemi'ne (GRS) ilişkin iş ve işlemler gerçekleştirilmiştir. Güvenlik Raporlama Sistemi (GRS), sağlık kuruluşlarının ve profesyonellerinin tıbbi süreçlerde karşılaştıkları hataları bildirdikleri bu sistemin yıllık raporlama çalışması tamamlanmıştır.

SKS Hastane (Sürüm 6) setine ilişkin yeniden düzenleme çalışmaları tamamlanmış ve taslak set görüş ve öneri platformunda kamuoyu ile paylaşılmıştır. OECD HCQO (Health Care Quality

Outcomes) çalışması kapsamında 2019 yılı veri gönderim sürecinde 76 adet OECD HCQO göstergesi tanımlanmıştır. Ülkemizden bu yıl toplam 24 adet gösterge verisi gönderilmiştir.

Kurumsal kalite sisteminin yönetimi ve koordinasyonuna ilişkin çalışmalarımız devam etmektedir. 2019 sağlıkta kalite değerlendirmeleri hazırlık çalışmaları Ocak ayı içerisinde tamamlanarak kalite değerlendirmeleri süreci ve değerlendirici kuralları, değerlendirme sürecine ilişkin rehberler hazırlanarak değerlendiriciler ve sağlık kuruluşları ile paylaşılmıştır. 4-28 Şubat 2019 tarihleri arasında 2019 Yılı

Sağlıkta Kalite Değerlendirmelerinin 1. etabı başlatılarak 2-27 Aralık 2019 tarihine kadar 11 etap gerçekleştirilmiştir.

Tablo 38: Sağlıkta Kalite Değerlendirmeleri Süreci, 2019

Sağlıkta Kalite Değerlendirmeleri Süreci	Etap Sayısı	Değerlendirilen Sağlık Kuruluşu Sayısı
4-28 Şubat 2019	1. Etap	110
11-29 Mart 2019	2. Etap	100
8-26 Nisan 2019	3. Etap	56
20-31 Mayıs 2019	4. Etap	312
10-28 Haziran 2019	5. Etap	50
1 Temmuz-2 Ağustos 2019	6. Etap	79
5-29 Ağustos 2019	7. Etap	48
4 Eylül-4 Ekim 2019	8. Etap	66
7 Ekim-1 Kasım 2019	9. Etap	137
4-24 Kasım 2019	10. Etap	233
2-27 Aralık 2019	11. Etap	200
TOPLAM		1.391

Sağlık Akreditasyon Standartları (SAS) ADSH setine yönelik 1. ilerleme raporu hazırlanmış ve ISQua'ya gönderilmiştir. SAS Hemodiyaliz Seti re-akredite edilmiştir. SAS laboratuvar setinin yeniden akreditasyonuna yönelik çalışmalar kapsamında final rapor, revize edilen set ve ekleri ISQua'ya sunulmuştur. SAS laboratuvar seti re-akredite edilmiştir. SAS ayaktan sağlık hizmetleri setinin akreditasyon süreci başlatılmıştır.

Klinik kalite uygulamaları çalışmaları kapsamında; 10 sağlık olgusunun (katarakt cerrahisi, diz protezi, kalça protezi, KOAH, KKH, DM, prostat kanseri, kolorektal kanser, inme, diş implantı) klinik kalite dönemsel raporları yayınlanmıştır. Ayrıca 5 yeni sağlık olgusu (HT, meme kanseri, KBY, obezite cerrahisi ve çocukluk çağı astımları) için göstergeler belirlenerek taslak gösterge kartları oluşturulmuştur. Gebelik ve doğum süreci klinik kalite göstergelerinde güncelleme yapılmış olup

toplamda 30 gösterge hazırlanarak hedefleri belirlenmiştir. 11 sağlık olgusuna ait tüm göstergeler gözden geçirilmiş, gösterge kartları ve klinik kalite ölçme değerlendirme rehberlerinde gerekli güncellemeler yapılmıştır.

Türkiye klinik kalite uygulamalarında kurumsal yapılanmayı, görev ve sorumlulukları tanımlayan "Klinik Kalite Uygulama ve Veri Kalitesi İyileştirme Rehberi"ni içeren Genelge güncellenmiştir. Ulusal düzeyde klinik kalite sonuçlarını değerlendirmek, her sağlık olgusu için belirlenen hedeflerin uygunluğunu kontrol etmek ve ülke genelinde klinik kalitenin uygulanması, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için gereksinimleri belirleyecek "Ulusal Klinik Kalite Konseyi" kurulmuştur. Ayrıca Sağlıkta Performans ve Kalite Dergisinin 15. sayısı yayımlanmıştır.

1.4.12. Sağlıkta İnsan Gücü

Kamu, üniversite ve özel sağlık kurum ve kuruluşlarından, Sağlık Personeli Takip Sistemi (SPTS) aracılığıyla sağlık personeline ilişkin veriyi toplamak, toplanan verilerin istatistiksel metodları kullanarak projeksiyonunu yapmak, sınıflandırmak, özetlemek ve denetlemek iş ve işlemleri yapılmıştır.

Nitelikli ve yetkin personelle yüksek kalitede klinik bakım hizmeti sunmak ve yetkinlik alanlarını geliştirmek için "Hemşirelikte Yetkinlik Kılavuzu Taslağı" bilimsel komisyon katkılarıyla hazırlanmıştır. "Hemşirelikte Yetkinlik Ölçeği Taslağı" geliştirilmiştir.

Hemşirelik mesleğinde uzmanlaşmaya yönelik kadro, görev, alt görev tanımları ile rollerin standardize çalışmaları doğrultusunda mevcut durum analizi yapılmıştır. Diyabet hemşireliği ve acil servis hemşirelerinin görev yetki ve sorumluluklarının güncellenmesine yönelik taslak çalışma yapılmış olup hemşirelerin çalışma alanlarına yönelik 14 ana olmak üzere toplam 36 alanda revizyon çalışması yapılması hedeflenmektedir.

- Hemşirelik Personelinin İstihdamı, Çalışma Şartları ve Yaşamına İlişkin 149 sayılı Hemşirelik Personeli Sözleşmesi,
- Hemşirelik Personelinin İstihdamı, Çalışma Şartları ve Yaşamına İlişkin 157 sayılı Hemşirelik Personeli Tavsiye Kararı bağlamında değerlendirilen "Article 19 Report Form Concerning Decent Work For Care Economy Workers In A Changing Economy" raporuna cevap niteliği taşıyan dokümanlar hazırlanmıştır.

"Sağlık Hizmetlerinde Gebe Bilgilendirme Sınıfı, Gebe Okulu ve Doğuma Hazırlık ve Danışmanlık Merkezlerinin Çalışma Usul ve Esasları" sahadan ve paydaşlardan gelen geribildirimler doğrultusunda revize edilerek "Yönerge Taslağı" olarak hazırlanmıştır. Normal doğumun teşvik edilmesi kapsamında doğum sürecinde yer alan sağlık meslek mensupları için "Gebelere Destek Amaçlı Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamaları Rehberi" hazırlanmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir. Suda Doğum Eylemi Eğitim Programının sertifikalı eğitim alanı olması hususunda sahadan gelen talepler doğrultusunda "Suda Doğum Eylemi (Ebeler İçin) Sertifikalı Eğitim Standartları Taslak Çalışması" hazırlanmıştır.

Türkiye'deki tıp, diş hekimliği ve eczacılık alanında uzmanlık eğitimi veren eğitim kurumu, program, bu programda yer alan eğitici ve uzmanlık öğrencilerinin eğitime ilişkin tüm sürecinin dijital olarak takip edildiği yaklaşık 35.000 kişinin sisteme kayıtlı olacağı bir sistem olan UETS (Uzmanlık Eğitimi Takip Sistemi) hayata geçirilecektir. UETS'nin 2020 yılı içerisinde aktif olarak uygulanması planlanmakta olup bu husustaki çalışmalar devam etmektedir.

2019 yılı içerisinde toplam 11 sertifikalı eğitim merkezi yetkilendirilmiştir. (Yoğun Bakım Hemşireliği Sertifikalı Eğitim Programı Eğitim Merkezi Yetki Belgesi Sayısı: 3, Ameliyathane Hemşireliği Sertifikalı Eğitim Programı Eğitim Merkezi Yetki Belgesi Sayısı: 2, Yenidoğan Yoğun Bakım Hemşireliği Sertifikalı Eğitim Programı Eğitim Merkezi Yetki Belgesi Sayısı: 2, Gastrointestinal Endoskopi Sertifikalı Eğitim Programı Eğitim Merkezi Yetki Belgesi Sayısı: 2, Psikiyatri Hemşireliği Sertifikalı Eğitim Programı Eğitim Merkezi Yetki Belgesi Sayısı: 2)

2019 yılında Akupunktur, Stoma ve Yara Bakım Hemşireliği, Dezenfeksiyon, Antisepsi ve Sterilizasyon, Palyatif Bakım Hemşireliği ve Gastrointestinal Endoskopi Sertifikalı Eğitim Programları standart güncelleme çalışmaları yapılmıştır.

Sertifikalı eğitim programları için kurulan bilimsel komisyon sayısı 7'dir. (Akupunktur; Stoma ve Yara Bakım Hemşireliği; Dezenfeksiyon, Antisepsi ve Sterilizasyon; Palyatif Bakım Hemşireliği ve Gastrointestinal Endoskopi Sertifikalı Eğitim Programları standartlarının güncellemesi ve Hekimler İçin Uyku Laboratuvarları)

2019 yılı tescil edilen sertifika sayısı 227'dir. (Yoğun Bakım Hemşireliği Sertifikalı Eğitim Programı Tescil Edilen Belge Sayısı: 123, Çocuk Yoğun Bakım Hemşireliği Sertifikalı Eğitim Programı Tescil Edilen Belge Sayısı: 18, Ameliyathane Hemşireliği Sertifikalı Eğitim Programı Tescil Edilen Belge Sayısı: 41, Yenidoğan Yoğun Bakım Hemşireliği Sertifikalı Eğitim Programı Tescil Edilen Belge Sayısı: 12, Stoma ve Yara Bakım Hemşireliği Sertifikalı Eğitim Programı Tescil Edilen Belge Sayısı: 19, Diyabet Hemşireliği Sertifikalı Eğitim Programı Tescil Edilen Belge Sayısı: 14)

Uzaktan Sağlık Eğitim Sistemi üzerinden 2019 yılı ilk çeyrekte **7.316** katılımcı, ikinci çeyrekte **7.885** katılımcı, üçüncü çeyrekte **4.200** katılımcı ve dördüncü çeyrekte **4.778** katılımcı olmak üzere toplamda **24.179** katılımcı faydalanmıştır. Sistemde şu ana kadar kayıtlı katılımcı sayısı **101.556** kişidir.

10 ilde (Adana, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Gaziantep, Kocaeli, Konya, Erzurum, Muğla ve Samsun) görev yapan **1.016** sağlık yöneticisine; etkin zaman yönetimi, takım çalışması, problem çözme teknikleri, sağlık kurumlarında iletişim, liderlik kuramları ve yaklaşımları konularında kurumsal davranış ve sağlık iletişimi eğitimi verilmiştir.

1.4.13. Sağlık İstatistikleri

2019 yılında her ay rutin olarak yaklaşık **5.100** sağlık kurum ve kuruluşundan Temel Sağlık İstatistikleri Modülü (TSİM) altında bulunan Hastane Bilgi Formu, Ağız Diş Sağlığı Bilgi Formu, Tıp Merkezleri Bilgi Formu ve Özel Poliklinik Bilgi Formu kullanılarak yaklaşık **7.600** parametrede (veri girişi alanı) veri girişi yapılmaktadır.

TSİM; Hastane, Özel Tıp Dalı Merkezi, Özel Poliklinik, Ağız Diş Sağlığı Bilgi Formları veri girişi alanları için revizyon çalışması yapılmıştır.

Koruyucu, teşhis, tedavi ve rehabilite edici sağlık hizmetlerinin planlamasında; yatak sayısı, klinik, cihaz, insan gücü kapasitesine ilişkin mevcut durum tespiti ve değerlendirme yapılmasına yönelik çalışmalarda kullanılmak üzere “2018 yılı Sağlık İstatistikleri Genel Bilgi Kitapçığı” çıkarılmıştır.

1.4.14. Hasta ve Çalışan Hakları

Vatandaşlarımızın doğrudan başvuru yaptığı Hasta Başvuru Bildirim Sisteminde (HBBS) “<https://hastahaklari.saglik.gov.tr/Account>” düzenlemeler yapılarak yapılan şikâyetler en kısa sürede çözüme kavuşturulmuştur.

Tablo 39: HBBS’ye Yapılan Başvuru ve Başvuruyla İlişkin İstatistiki Veriler, 2019

Başvuru Türü	Toplam Başvuru Sayısı	Hasta Hakları Birimleri Tarafından Yerinde Çözülen Başvuru Sayısı				Hasta Hakları Kurullarında Karara Bağlanan Başvuru Sayısı	
		Çözülen	İptal Edilen	Bekleyen	Geri Çekilen	Hak İhlali Var	Hak İhlali Yok
Sorunum Çözölsün	196.236	195.054	436	304	442	53	315
Görüş/Öneri	11.285	11.114	0	33	138	0	0
Teşekkür	50.394	50.394	0	0	0	0	0
Şikâyet	155.822	151.222	1.76	1.032	1.808	1.812	10.707
Toplam	413.737	407.784	2.196	1.369	2.388	1.865	11.022

5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu uyarınca verilen koruyucu ve destekleyici tedbirlerden sağlık tedbirleri Bakanlığımız görev alanındadır. Bu kapsamda verilen sağlık tedbirleri Bakanlığımıza bağlı sağlık tesisleri aracılığıyla verildiğinden konu kapsamında teşkilat yapısındaki değişiklikler esas alınarak yeni düzenlemeler yapılmıştır. Buna göre sağlık tedbirlerinin yerine getirilmesinde karşılaşılan güçlükleri belirlemek amacıyla 81 il düzeyinde çalışmalar gerçekleştirilmiş ve alanda çalışan uzmanların görüşüne başvurularak uygulama ve işleyiş süreçlerine ilişkin işleyiş şemaları oluşturulmuştur.

Enjeksiyon uygulamalarında doktor tarafından reçete edilen ilaçlar uygulanırken sağlık meslek mensupları tarafından onam alınıp alınmayacağına ilişkin 2019/11 sayılı “Enjeksiyon Uygulamaları Hakkında Genelge” yayımlanmıştır. Tıbbi Sosyal Hizmet Uygulaması Yönergesinin, Yönetmelik’e dönüştürülmesi amacıyla taslak metin hazırlanmıştır.

Türkiye’de alanında yayımlanan ilk ve tek hakemli dergi olan Hakemli Tıbbi Sosyal Hizmet Dergisinin Haziran ve Aralık 2019 sayısı yayımlanmıştır.

1.4.15. Sosyal Güvenlik Uygulamaları

Başkanlığımızca yayınlanan Sağlık Hizmetleri Fiyat Tarifesi; görüşler, talepler ve gereksinimler doğrultusunda 10 ve 18 Ocak ile 19 Aralık 2019 tarihlerinde revize edilmiştir.

İşitsel implant uygulanacak 317 hasta dosyası karara bağlanmıştır. Ortopedi Bilimsel Danışma Kurulunca 203 hasta dosyası karara bağlanmıştır. Diyafragma Pili Bilimsel Danışma Komisyonunca 8 hasta dosyası incelenerek karara bağlanmıştır. "Klinik Kodlamada Püf Noktalar" kitapçığı hazırlanmış ve Ocak 2019'da yayınlanmıştır.

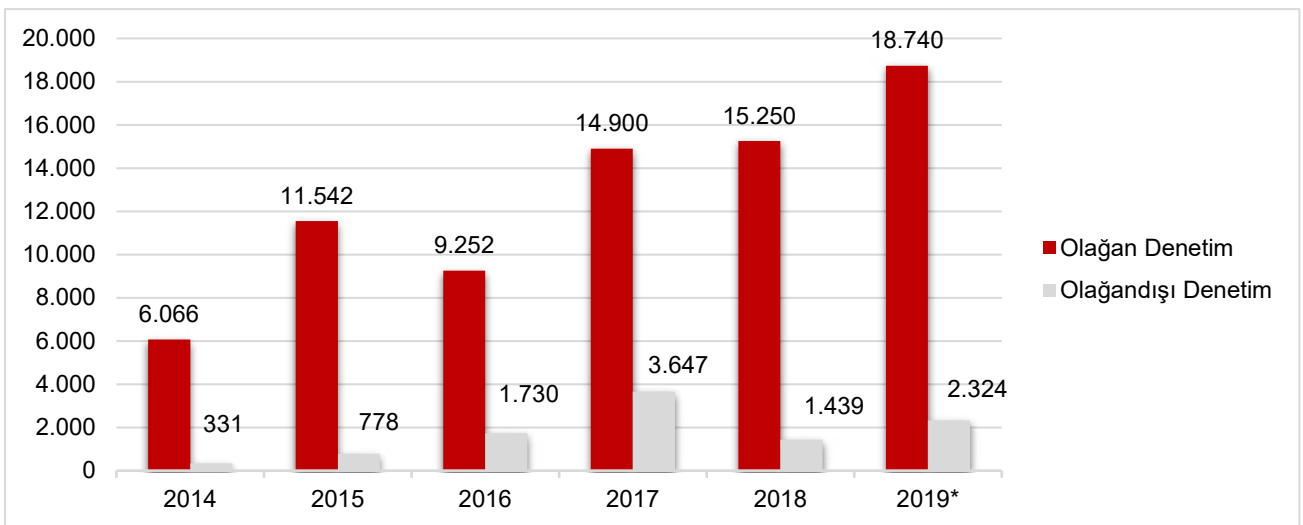
1.4.16. Denetim ve Değerlendirme

Sağlık kurum ve kuruluşlarının mevzuata, Bakanlık politika ve düzenlemelerine uygunluk denetimlerindeki uygulama usul ve esasları, denetleme, izleme ve değerlendirme ve yaptırım uygulama süreçlerinin elektronik ortamda gerçekleştirilmesi amacıyla kanıta dayalı politika oluşturmada giridi olarak kullanılabilir "E-Denetim ve İzleme Sistemi (Den-İz)" alt yapısı kurulmuştur.

Bu sayede, il sağlık müdürlükleri tarafından yapılmakta olan denetimlerin izlenebilir, değerlendirilebilir, istatistiksel veri elde edilebilir hale getirilmesi amaçlanmıştır.

Daha kaliteli ve etkin bir sağlık hizmeti sunumunu sağlamak amacıyla sağlık kurum ve kuruluşları düzenli olarak denetlenmektedir. Bu çerçevede 2019 yılı içerisinde sağlık kurum ve kuruluşlarına yönelik 18.740 planlı denetim gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Bakanlığımıza ulaşan şikâyetler ve ihbarlar (CİMER, SABİM Başvuruları) üzerine yaptığımız rutin dışı denetim sayısı 2.324'tür.

Grafik 15: Olağan, Olağandışı Denetim Sayıları, 2014-2019

Halkı yanıltan, yanlış yönlendiren, insan sağlığını tehlikeye düşüren, talep ve haksız rekabet yaratan reklam, tanıtım ve bilgilendirme yapılan web sitelerinin tespiti ve gerekli bildirimler yapılmıştır. Bu kapsamda 2019 yılında, yaklaşık 950 web sitesi taranmıştır. Bu bildirimler neticesinde, 2019 yılında

Ticaret Bakanlığı tarafından sağlık sektörüne yönelik olarak 4.014.280 TL idari para cezası uygulanmıştır.

Bakanlığımızca yetki verilmemiş, hekim/sağlık personeli olmayan kişi ve ruhsatsız kuruluşlar tarafından yapılan yetkisiz sağlık hizmet sunumu/tıbbi uygulamalar ile sağlık tesislerinin mevzuat ile belirlenen politika ve düzenlemelere uyum denetlenmiştir. Denetimler sonucunda 2019 yılında; 19 özel hastane, 9 muayenehane, 4 tıp merkezi, 3 ağız ve diş sağlığı sunulan sağlık tesisi, 1 poliklinik, 1 müstakil tıbbi laboratuvar, 1 müessese olmak üzere toplam 38 sağlık tesisinin ve 1 uluslararası sağlık turizmi aracı kuruluşunun faaliyeti geçici olarak durdurulmuştur.

1.4.17. Ar-Ge ve Sağlık Sistemleri Geliştirme

Sağlık Sisteminin Güçlendirilmesi ve Desteklenmesi Projesi kapsamında Halk Sağlığı, Sağlık Yönetimi ve Sağlık Ekonomisi alanlarında Türkiye Sağlık Sistemi Performans Değerlendirmesi 2018 Raporu Türkçe ve İngilizce olarak hazırlanmıştır.

Bakanlığımızın desteği ile Hacettepe Üniversitesi tarafından bedensel ve ruhsal sorunların yaygınlığının saptanmasının amaçlandığı çalışma yürütülmüştür. "Türkiye'de Ruhsal Hastalıkların Yaygınlığı ve Ruhsal Tedavi İhtiyacının Belirlenmesi Amacıyla En Son Tanı Kriterlerini Kullanan Objektif ve Güvenilir Psikiyatrik Tanı Konmasını Sağlayacak Ölçüm Araçlarının Geliştirilmesi Araştırması (Türkiye Ruh Sağlığı Profili-2)" isimli çalışmaya ait taslak nihai rapor hazırlanmıştır.

1.5. Sağlık Bilgi Sistemi Hizmetleri

Sağlık alanındaki gelişmelere paralel olarak ortaya çıkan bilgi ve verilerin oluşturulması, düzenlenmesi, paylaşılması, hastaların tanı ve tedavilerinin belirlenmesi ve geliştirilmesi gibi işlemler yürütülmektedir. Bu faaliyetleri ile sağlık hizmetlerinin etkin ve düzeyli olarak planlanması ve rutin işlemlerin aksamadan yürütülmesi, daha iyi hasta bakımının sağlanması, randevu sistemleri ile hasta bekleme sürelerinin kısaltılması, bürokrasinin en aza indirilmesi amaçlanmaktadır.

1.5.1. Merkezi Hekim Randevu Sistemi (MHRS)

MHRS, vatandaşlarımızın sağlık hizmetlerine erişimini kolaylaştırmak ve hizmet sunumunda verimi artırmak amacıyla oluşturulmuştur. MHRS 9 ilde 11 lokasyonda toplamda 4.000'e yakın çalışanıyla Bakanlığımıza bağlı kamu hastanelerine, ağız ve diş sağlığı merkezleri ile hastanelerine ve aile sağlığı birimlerine randevu hizmeti veren merkezi bir uygulamadır.

7/24 esasına göre Alo 182 hattından, mobil cihaz uygulamalarından, hastanelerden, aile hekimlerinden ve web (www.hastanerandevu.gov.tr, www.ailehekimligirandevu.gov.tr, mhrs.gov.tr, e-nabiz.gov.tr, <https://www.turkiye.gov.tr>) üzerinden vatandaşlarımız istedikleri hastane ve hekime muayene randevusu alabilmektedir.

Tablo: 40 MHRS Üzerinden Alınan Toplam Randevu Sayısı ve Artış Oranları, 2018-2019

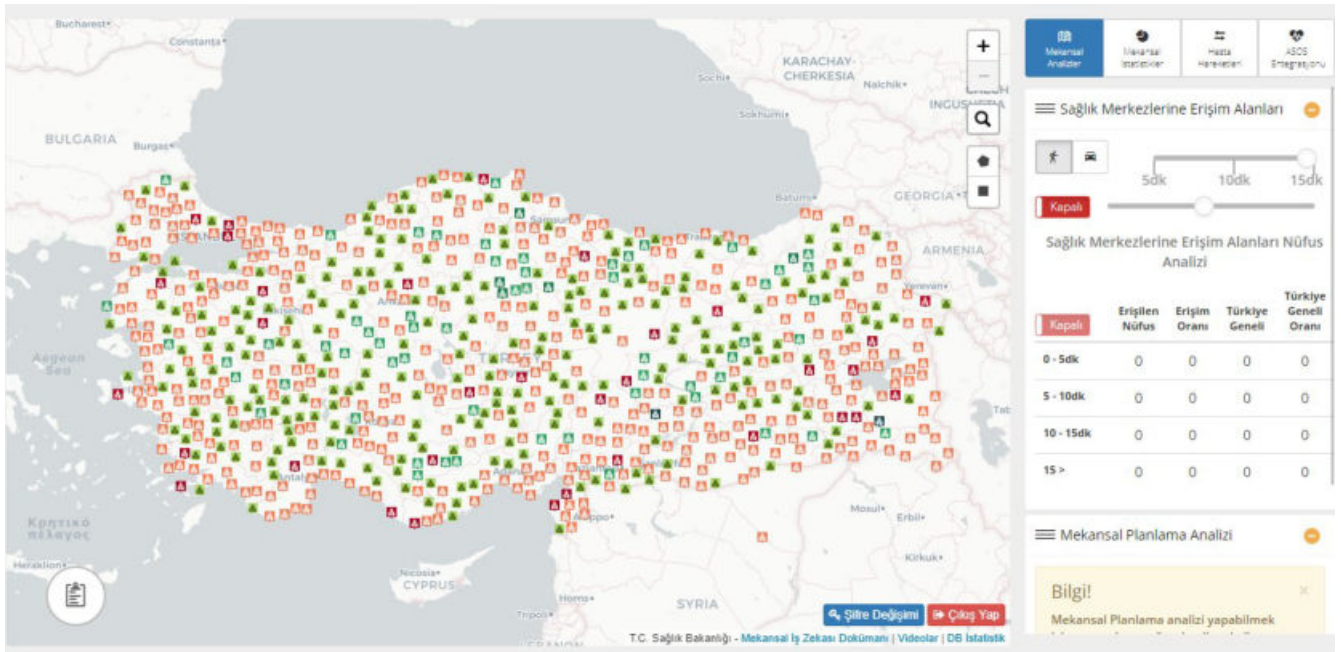
Aylar	2018	2019	Artış Oranı
Ocak	12.419.275	14.220.867	14,51%
Şubat	11.547.602	13.374.706	15,82%
Mart	12.483.810	13.621.949	9,12%
Nisan	11.195.806	13.420.037	19,87%
Mayıs	11.588.187	13.145.432	13,44%
Haziran	9.563.710	9.506.229	-0,60%
Temmuz	11.337.162	13.141.268	15,91%
Ağustos	8.626.060	9.897.347	14,74%
Eylül	11.284.755	13.185.376	16,84%
Ekim	12.727.831	13.965.479	9,72%
Kasım	13.152.560	13.858.656	5,37%
Aralık	12.686.156	14.879.551	17,29%
Toplam	138.612.914	156.216.897	12,70%

31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla **70.532.116** vatandaşımıza toplamda **815.524.124** randevu verilmiştir. Bu randevuların **504.787.278**'i ALO 182 çağrı merkezi, **136.245.151**'si internet, **142.633.786** 'sı mobil, **34.384.439** 'i ise diğer randevu kanallarından oluşturulmuştur. Bugüne kadar MHRS Portal (web ve mobil) üyeliği olan kişi sayısı **38.740.542**'dir.

1.5.2. Mekânsal İş Zekâsı (Coğrafi Bilgi Sistemi) Platformu

Vatandaşlarımıza daha kaliteli ve etkin sağlık hizmeti sunabilmek amacı ile tüm sağlık kuruluşlarında üretilen sağlık verileri ile sağlığı dolaylı yoldan ilgilendiren verilerden faydalanılarak, Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) alt yapısı aracılığıyla MİZ platformu geliştirilmiştir.

Bu platform ile üst düzey yönetime, vatandaşların ihtiyacına yönelik sağlık tesisi planlamasını yapabilmesinde ve etkin sağlık politikaları geliştirebilmesine destek olmak hedeflenmektedir. 2015 yılı başında Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayınlanan Temel Sağlık İstatistikleri verilerinden faydalanılarak geliştirilen ısı haritaları ile e-Nabız veri tabanında toplanan sağlık verileri üzerinden il, ilçe ve bölge bazında, tanı ve branş gruplarına göre hasta hareketlerinin renklendirilmiş görsel animasyonları ve bu verilere ait raporlama sistemi tamamlanmıştır.

Ülkemizde yer alan tüm 112 istasyonlarının birden çok parametrede (demografik, topografik, iklim, trafik, barınma v.b.) değerlendirilerek yeniden konumlandırılması için gerekli analiz çalışmalarına başlanmıştır.

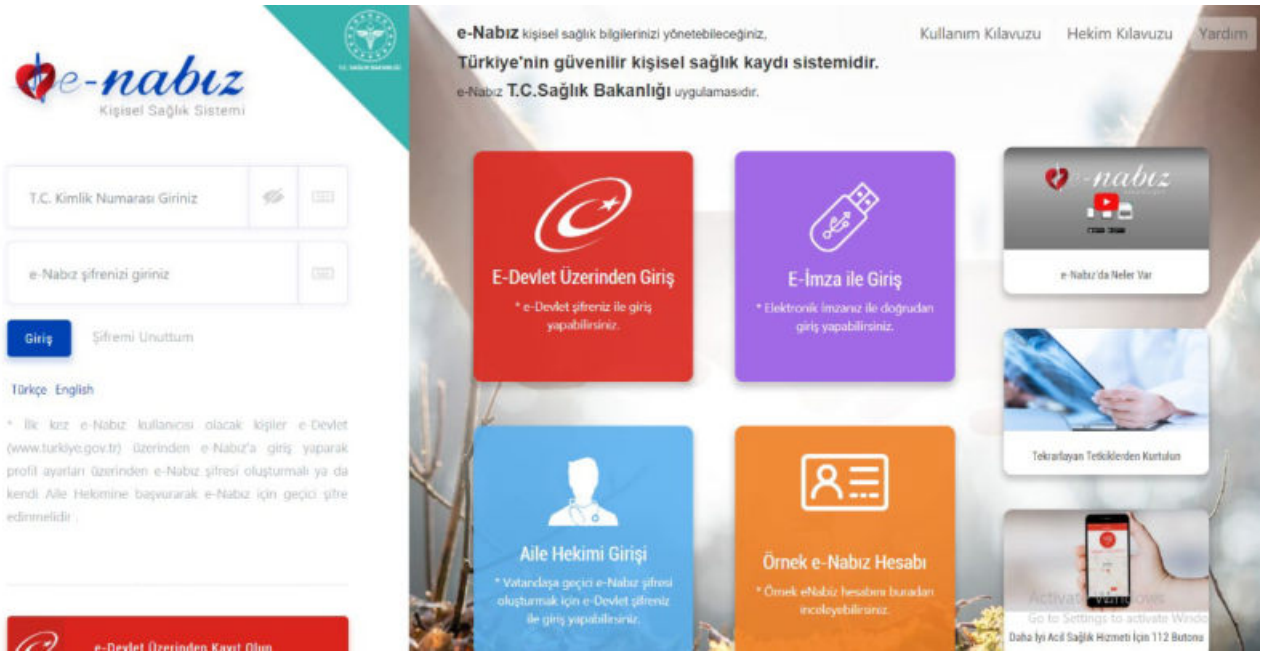
Bakanlığımıza bağlı hastaneler, özel hastaneler, 112 acil istasyonları ve tıp fakültesi hastanelerinin koordinatları sisteme kayıtlıdır. Ulusal Adres Veri Tabanında (UAVT) yer alan nüfus bilgileri ile vatandaşlarımızın sağlık tesislerine hem yürüyerek hem de vasıta ile erişim mesafeleri ve erişen nüfusun sayısı poligon araçları ile raporlanmaktadır.

Bu modül, aile sağlığı merkezleri ve 112 acil istasyonları için veri madenciliği çalışması yapılarak seçilen coğrafi bölgede sunulan sağlık hizmetinin etkin planlanmasına imkan sağlamaktadır.

MİZ Raporlama Ekranları

- Hava Kirliliği ve Solunum Yolu Hastalıkları Güncellemeleri
- 10.000 Kişiye Düşen Yatak Sayıları
- Sağlık Merkezleri Başına Düşen Kişi Sayısı
- Obezite
- Halk Sağlığı CBS Modülü
- Gezici Raporları Ekranı
- Bina Detay Bilgileri Ekranı

1.5.3. e-Nabız Kişisel Sağlık Kaydı Sistemi

2015 yılında hizmete alınan e-Nabız, vatandaşların tüm sağlık kayıtlarını tek bir platformda toplayan, zaman ve mekândan bağımsız olarak kolay, hızlı ve güvenilir şekilde erişimine ve kontrolüne sunan kişisel sağlık kaydı sistemidir.

e-Nabız ile tüm vatandaşlar, laboratuvar tahlilleri, radyolojik görüntüleri, kullandığı reçete ve ilaç bilgileri, acil durum bilgileri, konulmuş teşhis, verilmiş her türlü rapor gibi muayene ve tedavilerine ait her tür detaylı bilgiyi içeren sağlık geçmişlerine cep telefonlarından, tabletlerinden ya da bilgisayarlarından 7/24 erişebilmekte, dilerse belirlediği kurallar çerçevesinde tümünü ya da bir kısmını istediği süre kadar hekimleri ya da yakınlarıyla paylaşabilmektedir. Ayrıca vatandaşlar, e-Nabız üzerinden randevu alabilmekte kemik iliği, kan bağıışı ve organ bağıışı bildirimini yapabilmektedir.

Giyilebilir teknolojilerin entegre edilebildiği e-Nabız sistemine vatandaşlar, akıllı bileklikleri ya da kablosuz özellikli şeker, tansiyon gibi cihazlardan elde ettikleri sağlık bilgilerini kaydedebilmektedir. Sistemin mobil uygulamasında yer alan 112 acil butonu ile acil durumlarda konum ve acil sağlık bilgilerini acil ekipleriyle paylaşabilmektedir.

Vatandaşlar e- Nabız sistemine e-Devlet kapısı üzerinden e-Devlet şifresi, mobil imza ya da elektronik imzalarını kullanarak girebilmekte, dilerlerse aile hekimlerine başvurarak geçici e-Nabız şifrelerini SMS olarak temin edebilmektedir.

e-Nabız'da bireylerin tüm tanı, tetkik ve reçete bilgilerini kayıt altında tutabilmesi ve hekimleriyle paylaşabilmesi ile mükerrer işlemler önemli ölçüde azalmaktadır. Teşhis ve tedavi sürelerinin de bu sayede hız kazanmasıyla hasta memnuniyetinde artış gözlemlenmiştir. e-Nabız üzerinden yapılan vatandaş değerlendirmelerine bakıldığında memnuniyet oranının **%80,21** olduğu görülmektedir.

e-Nabız sistemi ile vatandaşların tedavi sürecine aktif olarak dahil edilmesi sayesinde sağlık okuryazarlığının gelişmesi ve toplumda koruyucu ve önleyici sağlık uygulamaları konusunda farkındalığın artırılması sağlanmaktadır.

Vatandaşlarımızın sağlık hizmetine erişimini kolaylaştırmak amacıyla "Nöbetçi Eczane" özelliği e- Nabız'a eklenmiştir. Ayrıca kalp krizi riski hesaplama, en yakın sağlık kuruluşu gibi çalışması için e-Nabız üyeliği gerektirmeyen bazı özelliklerin üye olmadan da kullanılabilmesi sağlanmıştır. Vatandaşların e-Nabız üzerinden çocuklarının aşı takvimini barkodlu belge olarak indirip, talep edilen yerlerde çıktısını alıp kullanabilmektedir. e- Nabız profil sayısı 2019 Aralık sonu itibarıyla **15.737.167** dir.

1.5.4. Engersiz Sağlık İletişim Merkezi (ESİM) Uygulaması

İşitme engelli bireylerin sağlık hizmetine ulaşımını kolaylaştırmak adına 2016 yılında hizmete girmiştir. Mobil uygulama üzerinden, işaret diliyle ve 7/24 esasıyla çalışmaktadır. ESİM ile işitme engelli vatandaşlar, acil bir sağlık sorununda ambulans talebinde bulunabilmekte, MHRS üzerinden muayene randevusu alabilmekte, muayene sırasında canlı tercüman desteği alabilmektedir.

ESİM, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden “**Kamudan Vatandaşa En İyi Uygulama**” ödülüne ve Avrupa'da “**Sıradışı İnovasyon**” ödülüne sahiptir. 3 Aralık 2019 Dünya Engelliler gününde Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından düzenlenen programda **Sağlık Hizmetlerine Erişilebilirlik** ödülü almıştır. Sistemden 2019 yıl sonu itibarıyla **9.338** işitme engelli vatandaşımız yararlanmıştır.

1.5.5. Sağlıkta İstatistik ve Nedensel Analizler (SİNA) Platformu

Tamamen yerli olarak geliştirilmiş bir iş zekası platformudur. SİNA platformunda, öncelikle yönetimin ihtiyaç duyduğu temel raporların hazırlanması hedeflenmiş ve bu yöndeki çalışmalar yürütülmüştür. Acil servislerdeki vaka sayıları, bekleme süreleri; ameliyat sayıları; görüntüleme ve tetkik sayıları; 112 acil sağlık hizmetlerine ilişkin veriler, MHRS'de açılan kapasiteler, alınan randevular, bu randevuların gerçekleşme durumları; hasta memnuniyeti; teletıp verileri ve doğum gibi temel konularda raporlar hazırlanıp kullanıma açılmıştır.

1.5.6. Teletıp/Teleradyoloji Sistemi

Teletıp; bilişim teknolojileri kullanarak sağlıkla ilgili hizmetlerin hastane dışı uzak mesafelere iletilmesidir. Sağlık tesislerindeki tetkiklerin, tıbbi görüntü verilerin, radyolojik raporların ve klinik dokümanların uluslararası standartlarda Bakanlığımıza ait sunucularda saklanması ve farklı sağlık tesislerinden bu görüntülere

ulaşılması amacıyla Teleradyoloji sistemi kurularak hizmete sunulmuştur. Teleradyoloji sistemi kullanımıyla hekimler sağlık tesisi içinden ve/veya dışından kendi sağlık tesisi dışında üretilen raporlara, radyolojik görüntülere ve dokümanlara erişebildiği gibi radyoloji uzmanları da sağlık tesislerine görüntü değerlendirme raporu yazabilmekte ve çevrim içi konsültasyon yapabilmektedir.

e-Nabız sistemine entegre olan Teleradyoloji Sistemi ile hekimler kendilerine başvuran hastaların tıbbi görüntülerini, bu görüntülere yazılmış raporları görebilmekte, meslektaşlarıyla anlık olarak online (çevrim içi) fikir alışverişinde bulunabilmekte, görüntülü ve sesli olarak aynı radyolojik görüntü üzerinde birlikte raporlama yapabilmektedir.

Radyologların rapor yazabildiği ve klinisyenlerin yazılan raporları görüntüleyebildiği platforma <https://teletip.saglik.gov.tr> adresi üzerinden ulaşılabilmektedir. 2019 yılında sistem yazılan rapor sayısı **18.421** adettir.

1.5.7. e-Devlet Uygulamaları

e-Devlet'e entegre edilen veya edilecek hizmetler için Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi (CBDDO) tarafından talep edilen bilgiler Bakanlık birimleri ile çalışılarak hazırlanmıştır.

1.5.7.1. e-Rapor Sistemi

Bakanlığımıza bağlı sağlık kuruluşlarınca verilen tüm raporların elektronik ortamda, e-imzalı olarak verilmesini sağlamak amacıyla geliştirilen sistemdir. Sağlık kuruluşlarımızda oluşturulan raporlar ilgili kurum ve kuruluşlarla online ortamda ilgili mevzuat çerçevesinde paylaşılmaktadır. Vatandaşlarımız, kendisine ait raporlara e-Devlet Kapısı ve e-Nabız Sistemi üzerinden erişebilmektedir.

1.5.7.2. e-Doğum Raporu

Ülkemizdeki sağlık kuruluşlarında gerçekleşen tüm doğumlar e-Doğum Raporu sistemi üzerinden kayıt altına alınmaktadır. e-Rapor Sistemi üzerinden alınan bebek bilgileri, T.C. kimlik kartının otomatik oluşturulması amacıyla Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğüne, yapılan entegrasyon üzerinden elektronik ortamda iletilmektedir. Yeni doğan bebeğin T.C. Kimlik Kartı, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü (NVİGM) tarafından aile tarafından talep edilen adrese gönderilebilmektedir. 2019 yılı sonu itibarıyla **2.151.267** e-imzalı doğum raporu oluşturulmuştur. 2019 sonu itibarıyla hastanede yapılan nüfus tescili sayısı **10.374'** tür.

1.5.7.3. e-Yatağa Bağımlı Kişiler İçin Durum Bildirir Tek Hekim Raporu

Fiziki durumu ya da hastalığı nedeniyle yatağa bağımlı olan ve bu nedenle oy kullanmaya gidemeyecek vatandaşlarımız için oluşturulan raporlar ile bu seçmenlerin evlerinde oy kullanmaları sağlanmıştır.

Aile hekimlerince oluşturulan e-imzalı raporlar Yüksek Seçim Kurulu ile elektronik ortamda paylaşılarak, belirlenen yatağa bağımlı seçmenlerin seçmen sandıkları evlerine götürülerek oy kullanmaları sağlanmaktadır.

1.5.7.4. e-Sporcu Raporu

Ülkemiz genelinde sağlık kuruluşlarında aile hekimleri ve uzman hekimler tarafından verilen sporcu olabilir kararının belirtildiği elektronik imzalı olarak oluşturulan raporlardır. Gençlik ve Spor Bakanlığı ile yapılan protokol kapsamında ilgili raporlar entegrasyon aracılığıyla doğrulanmaktadır.

Sistemin hizmete sunulduğu 31 Ağustos 2018 tarihinden itibaren 2019 yılı sonu itibarıyla **301.215** e-imzalı rapor oluşturulmuştur.

1.5.7.5. e-Sürücü Raporu

Vatandaşlarımızın sağlık tesisinde geçirecekleri süreyi azaltmak amacı ile e-Devlet üzerinden muayene başvurularını yapabilmeleri sağlanmış ve 20 Haziran 2019 tarihi ile hizmete sunulmuştur.

Hizmete sunulduğu tarihten itibaren 2019 yıl sonu itibarıyla **419.775** rapor oluşturulmuştur.

1.5.7.6. e-Yoklama ASAL

Askerlik yükümlüsü vatandaşların hızlı ve kolay şekilde yoklama ve muayene işlemlerini yaptırabilmeleri amacıyla Bakanlığımız, Milli Savunma Bakanlığı ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı koordinasyonu ile geliştirilen uygulamaların bütünüdür.

e-Yoklama ASAL Bileşeni, sağlık muayenesi yapılacak yükümlülerin askerlik şubelerine gitmeden kayıtlı oldukları aile hekimlerine müracaat ederek sağlık muayenelerinin gerçekleştirilmesini kapsamaktadır. Milli Savunma Bakanlığına kayıt işlemi gerçekleştirilen toplam rapor sayısı 2019 yıl sonu itibarıyla **878.190'dir**.

1.5.7.7. e-Psikoteknik Raporu

Ticari araç sürücülerinin SRC belgesi almadan öncesi geçmesi gereken psikoteknik değerlendirmenin tüm süreçlerini kapsayan bileşendir.

Psikoteknik merkezlerinde görevli psikologlar tarafından cihazlar ile yapılan test sonucu değerlendirilen sürücülere sistem üzerinden olumlu veya olumsuz görüşlerini ilettikleri e-imzalı rapor oluşturulmaktadır. 2019 yıl sonu itibarıyla toplam **498.309** rapor oluşturulmuştur.

1.5.7.8. e-ÇÖZGER Raporu

Çocuklar İçin Özel Gereksinim Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre verilen raporlardır. 2019 yıl sonu itibarıyla toplam **157.912** rapor oluşturulmuştur.

1.5.8. Ölüm Bildirim Sistemi (ÖBS)

Ülkemizde meydana gelen ölümlere dair verileri hızlı, doğru ve kaliteli şekilde derleyerek elektronik ortama kaydetmek, paydaş kuruluşlara ve Bakanlığımızın tüm bilgi sistemlerine anlık veri aktarmak amacıyla oluşturulmuştur. İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü (NVİGM) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ile ortaklaşa geliştirilen bir sistemdir.

Sistem kullanılmaya başlandığından itibaren **2.982.078** vaka kaydı yapılmıştır. 2019 yılında ise **453.425** ölüm vakası elektronik sisteme kaydedilmiştir.

1.5.9. Dijital Hastane Faaliyetleri

Dijital hastane; idari, mali ve tıbbi süreçlerde asgari düzeyde bilişim teknolojilerinin kullanıldığı bir hastaneden her türlü iletişim aracı ve tıbbi cihazın birbiriyle ve diğer bilgi sistemleriyle entegre olduğu, sağlık çalışanları ve hastaların tele tıp ve mobil tıp

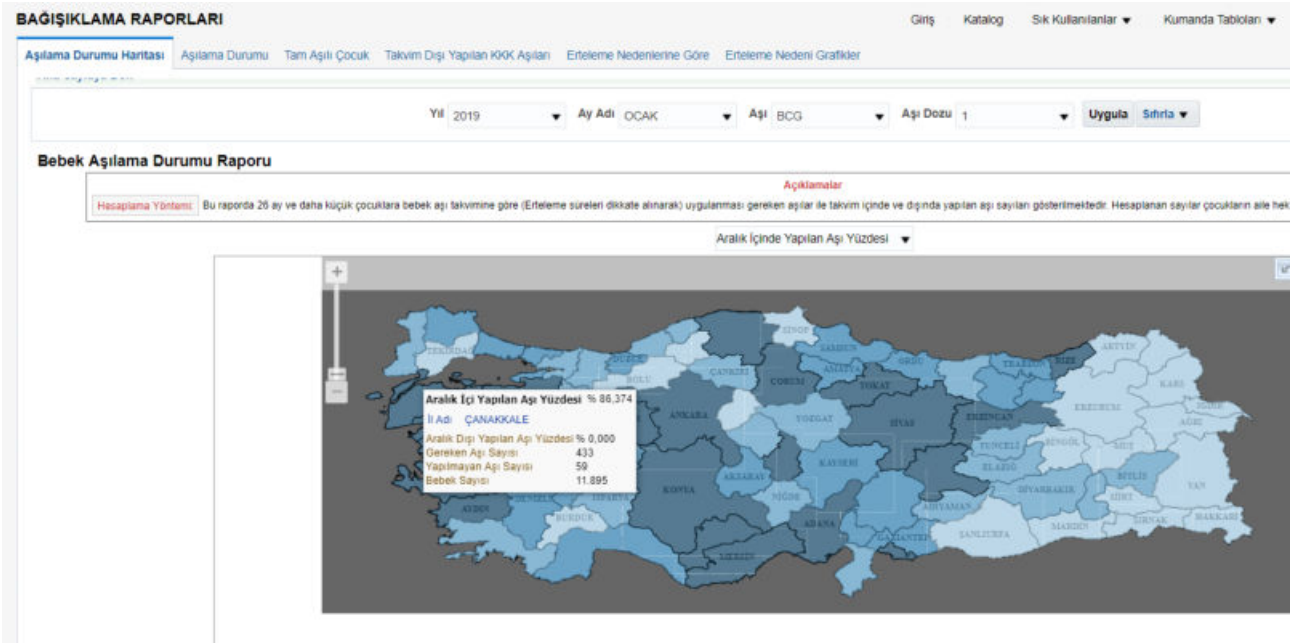
uygulamalarıyla hastane içinden veya dışından veri alışverişinde bulunabildiği hastaneye kadar geniş bir yelpazede tanımlanabilir.

Bakanlığımız, bilgi teknolojilerinin sağlık hizmetlerinin sunumunda ve geliştirilmesinde optimal ölçüde kullanımını sağlamayı hedeflemektedir. HIMSS (Healthcare Information and Management Systems Society) dünya üzerindeki hastanelerde süreçleri iyileştirmek ve hastaların daha iyi hizmet almasını sağlamak için geliştirdiği yöntem ve akış modellerini, HIMSS Analitik adı altında uluslararası bir standardizasyon mekanizması haline getirerek EMRAM'ı (Electronic Medical Record Adoption Model) geliştirmiştir.

2019 yılı içerisinde **10** adet sağlık kuruluşumuz O-EMRAM seviye 6, **18** hastanemiz EMRAM seviye 6 belgesi almaya hak kazanmıştır. İzmir Ödemiş Devlet Hastanesi ise 2019 yılı içerisinde önce EMRAM seviye 6 olarak belgelendirilmiş aynı yıl içerisinde EMRAM seviye 7 kriterlerini karşıladığını pratikte başarılı bir şekilde göstermiştir. Türkiye'nin ilk EMRAM seviye 7 hastanesi olan İzmir Tire Devlet Hastanesi ise tekrar EMRAM seviye 7 olarak valide edilmiştir.

1.5.10. Karar Destek Sistemi (KDS)

Ülke genelindeki sağlık tesisleri tarafından toplanan sağlık bilgileri ve demografik bilgilerden yararlanılarak karar vericilerin ve uygulayıcıların yararlanması amacıyla verilerin modellenmesi ve görselleştirilerek kullanıma sunulmasıdır.

SBA kapsamında 2019 yıl sonu itibarıyla **2.951** devre aktif bir şekilde hizmet vermektedir.

Kılavuz Revizyon Tarihi (2.1)
16 Temmuz 2019

Bilgi Güvenliği Broşürü

- Parola Güvenliği
- Genel Kurallar
- Toplantı Salonlarında BG

1.5.12. Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi (BGYS) Faaliyetleri

Bakanlığımızın tüm birimlerinde uygulanmak üzere hazırlanan ve ilk olarak 2015 yılında yayımlanan Bilgi Güvenliği Politikaları Yönergesi ve Bilgi Güvenliği Politikaları Kılavuzu 2019 yılı içinde güncel ihtiyaçlar doğrultusunda revize edilerek (Sürüm 2.1) 16 Temmuz 2019 tarihinde yayımlanmıştır.

Personel farkındalığını artırmak amacı ile bilgi güvenliği broşürü ve bilgi güvenliği afişleri hazırlanmıştır.

1.5.13. Ulusal Sağlık İstatistikleri Faaliyetleri

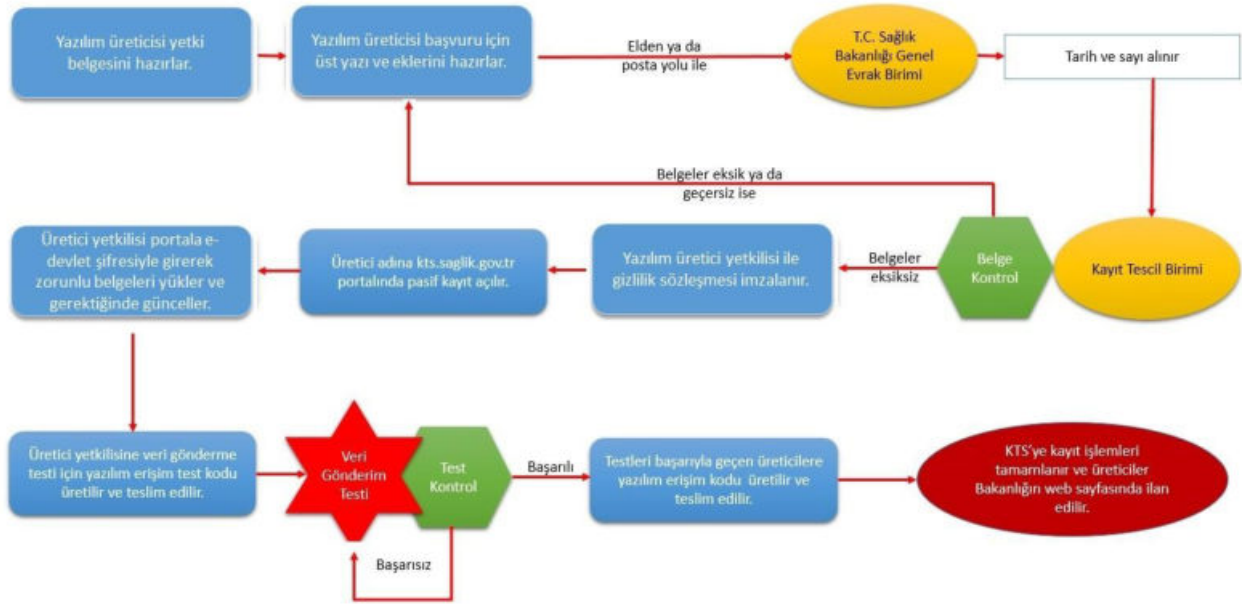
Sağlık istatistikleri yıllığının yayınlanmasına yönelik çalışmalar tamamlanarak Health Statistics Yearbook 2017, 11 Ocak 2019 tarihinde Sağlık Bakanlığı web sayfasında yayımlanmıştır. Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2018'in hazırlanması için gösterge sahibi birimlerden veri talep edilmiş, gelen verilerin, veri temizliği ve kalite kontrol çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Kalite kontrol çalışmaları tamamlanan veriler kullanılarak sağlık istatistikleri bölümleri oluşturulmuştur. Sağlık İstatistikleri Haber Bülteni 2018, 30 Eylül 2019 tarihinde Sağlık Bakanlığı ve Türkiye İstatistik Kurumu web sayfasında yayımlanmıştır.

1.5.14. Kayıt ve Tescil Faaliyetleri

Bakanlığımız tarafından, sağlık bilişimi alanında faaliyet gösteren yazılım üreticilerinin yazılımları denetlenmektedir. Kayıt ve Tescil Sisteminde (KTS) kayıtlı tüm üreticilerin bilgi ve belgeleri güncellenmiştir. Yeni kayıt için başvuracak üreticiler için kayıt aşamaları belirlenmiştir.

Kayıt ve tescil işlemlerinin yapılabilmesi ve SBYS üreticilerinin yetki belgelerini alabilmeleri için e-Devlet sistemine entegre olarak kullanıma açılan <http://kts.saglik.gov.tr> portalı kullanılmaktadır.

KAYIT TESCİL SİSTEMİ KAYIT AŞAMALARI

KTS süreçlerinde yer alan zorunlu belgelerin takibi ile firmaların manuel takip edildiği aktif/pasif/arşive alma aşamalarının ve bunlarla ilgili tüm süreçlere ait bildirimlerin KTS Portal üzerinden otomatik bir şekilde yapılmasını sağlayan sisteme geçiş yapılmıştır.

31 Aralık 2019 tarihi itibarı ile Kayıt Tescil Sistemi'nde kayıtlı **124** SBYS üreticisi bulunmaktadır.

1.5.15. Kullanılan Uluslararası Standartlar

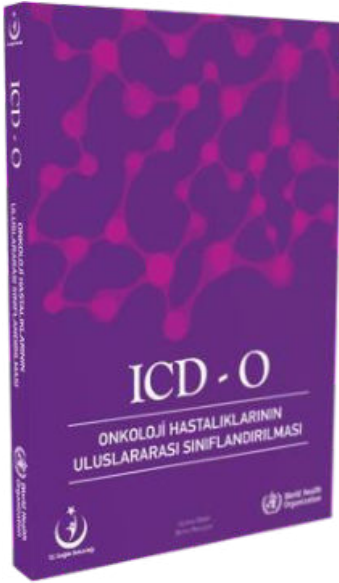
LOINC (Logical Observation Identifiers Names and Codes / Mantıksal Gözlem Tanımlayıcılarının İsimleri ve Kodları) laboratuvar ve klinik test sonuçlarının her birini tekil bir kod ile tanımlamak ve verilerde standardizasyonu sağlamak için geliştirilmiş bir veri tabanıdır.

Çalışma ile laboratuvar ve tıbbi görüntü verilerinin standart bir yapıda merkezi sağlık sistemlerinde toplanması ve raporlanabilir olması hedeflenmektedir. Böylece tüm laboratuvar ve tıbbi görüntü tetkik sonuçlarının

karşılaştırılmasında yanlışların önlenmesi, tetkik sonuçlarının tıbbi veri olarak değerlendirilmesi ve yorumlanabilmesi sağlanabilecektir.

LOINC kodlarının SUT ile ilişkilendirme çalışmaları yapılmış olup her LOINC koduna yeni bir SUT kodu tanımlanmasına ilişkin çalışmalar devam etmektedir. Cihaz firmalarının, cihazlarında çalışılan tetkikleri LOINC kodları ile ilişkilendirerek hizmet verdikleri sağlık kuruluşlarına ve Bakanlığa iletmektedirler.

ICD-O (Onkoloji Hastalıklarının Uluslararası Sınıflandırılması) kanser verilerinin standart bir biçimde toplanması için Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından geliştirilen bir sınıflandırmadır.

Veri gönderiminde ICD-O kullanımı için Patoloji Kayıt Paketi iş akış algoritması geliştirilmiştir. Ülke genelinde tüm patoloji verilerinin uluslararası standartta toplanabilir ve yorumlanabilir olması ile birlikte en sık görülen tümörün topografisine ve davranışına göre tıbbi çalışmaların yapılabilmesi hedeflenmektedir.

Bakanlığımız, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı arasında yapılan Veri Paylaşımı Hakkında Protokol kapsamında; SGK MEDULA sistemi ile Bakanlığımız e-Nabız Sistemi arasında karşılıklı veri doğrulması yapılmaktadır.

1.5.16. Sağlık Personeli Takip Sistemi (SPTS)

Sağlık Personeli Takip Sistemi (SPTS) ile sağlıkta işgücü planlanmakta ve personel takibi yapılabilmektedir. SPTS ile bölgeler arası hakkaniyet gözeterek sağlık personeli istihdam modelini sürdürülmesi, sağlık hizmeti ile uyumlu dinamik personel dağılım programlarının iyileştirilmesi, ihtiyaca uygun sayıda iş gücü yetiştirilebilmesi için okullara alınacak öğrenci sayılarının planlanması ve bu sayede işsizliğe engel olunması ve DSÖ, Eurostat gibi uluslararası veri tabanlarına doğru bilginin sunulması amaçlanmaktadır.

Yetkilendirilmiş kişiler tarafından istenildiği anda Bakanlığımıza bağlı tüm sağlık çalışanlarının sayı, unvan, branş, kurum vb. bilgilerine anlık olarak ulaşma imkanı sağlanmaktadır. 2019 yıl sonu itibarıyla uygulamanın **320.861** kullanıcısı vardır.

1.5.17. Hastalık Yönetim Platformu (HYP)

Hastalık Yönetimi Platformu projesinin amacı yaşlanan nüfus ve kronik hastalıkların artmasına bağlı olarak sağlık sistemleri ve ekonomisi üzerindeki yüklerin artmasının ve sağlık hizmetlerinin kaliteli bir şekilde sürdürülebilirliğinin azalmasının önüne geçebilmek amaçlanmıştır.

“Hastalık Yönetimi Platformu” ile kronik hastalıkların erken teşhisi, periyodik izlemlerle kanıta dayalı tıp kılavuzlarının önerileri doğrultusunda uygun tedavi sağlanarak hastalıkların semptom ve bulgularının kontrol altına alınması ve komplikasyon izlemi ile bireylerin fonksiyon kayıpları yaşamalarının ve engelli hale gelmelerinin önüne geçilmesi hedeflenmektedir.

Bu amaçlarla yapılacak olan sistemin yazılım geliştirmesi tamamlanmış olup, Samsun, Malatya, Adıyaman ve Sakarya illerinde pilot çalışmaları devam etmektedir. 2019 yıl sonu itibarıyla HYP'ye 4 adet hastalık (diyabet, hipertansiyon, kardiyovasküler, obezite) entegre edilmiştir.

1.5.18. Merkezi Entegre Laboratuvar İşletim Sistemi (MELİS)

MELİS, Bakanlığımıza bağlı birinci basamak sağlık kurum ve kuruluşları için laboratuvar tetkik istemlerinin yapılması ve laboratuvarlardan alınan sonuçların birinci basamak sağlık kurum ve kuruluşlarında çalışan hekimlere iletilmesi sürecinin daha hızlı, güvenilir ve ekonomik olarak yürütülebilmesi amacıyla geliştirilmiştir.

Hekimler tarafından yapılan tetkik istemlerinin numunelerle ilişkilendirilmesi, numune bilgilerinin laboratuvarlara iletilmesi, numuneler çalışıldıktan sonra laboratuvarlar tarafından üretilen sonuç verilerinin hekimlere iletilmesi hizmeti bu yazılım aracılığı ile gerçekleştirilmektedir.

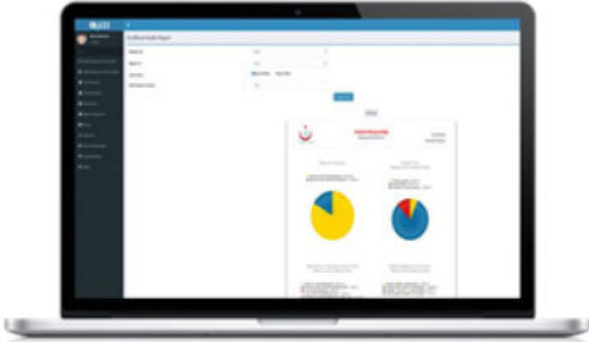
12 ilde (Diyarbakır, Bursa, Şanlıurfa, Mersin, Amasya, Sakarya, Iğdır, Yozgat, Malatya, Batman, Adıyaman, Çorum) sistem gerçek ortamda çalışmaktadır. Ülke geneline yaygınlaştırma çalışmaları kapsamında birinci basamak sağlık kurum ve kuruluşları yazılımları ve LBYS yazılımları ile ortak entegrasyon çalışmaları devam etmektedir.

1.5.19. Uzmanlık Eğitimi Takip Sistemi (UETS)

Türkiye genelinde eğitim ve araştırma hastaneleri, fakülteler ve Adli Tıp Kurumu dâhil olmak üzere tıp, diş hekimliği ve eczacılık alanında uzmanlık eğitimi faaliyeti yürüten tüm kurum ve programlar için hayata geçirilecek olan Uzmanlık Eğitimi Takip Sisteminin amacı uzmanlık eğitiminin kalitesini ve verimini yükseltmek için uzmanlık öğrencilerinin, eğiticilerin, eğitim program ve kurumlarının takibini sağlamaktır.

Sistem, belirlenen amaca uygun olarak oluşturulan web ve mobil yazılımları ve gereksinimleri karşılayacak raporları kapsamaktadır. Projenin analiz, tasarım, yazılım geliştirme, test ve eğitim aşamaları tamamlanmıştır.

1.5.20. Beyaz Kod Uygulaması

Bakanlığımız ve bağlı kuruluşlar ile özel sağlık tesislerinde çalışan sağlık personelinin, hizmet sunumu sırasında kendisine yönelik işlenen suçların şikâyet bildirimini sağlayabildiği, Bakanlığımız tarafından bu vakaların izlendiği, değerlendirildiği ve raporlandığı bir uygulamadır.

Bildirilen vaka verileri Beyaz Kod uygulamasında kayıt altına alınarak sağlık personeline yapılan şiddet olaylarının neden-sonuç ilişkilerinin kurulabilmesi, şiddet uygulayan kişilerin özelliklerinin takibi ve

vatandaşa sunulan sağlık hizmeti sırasında meydana gelen aksaklıkların tespitinin sağlanması amaçlanmaktadır.

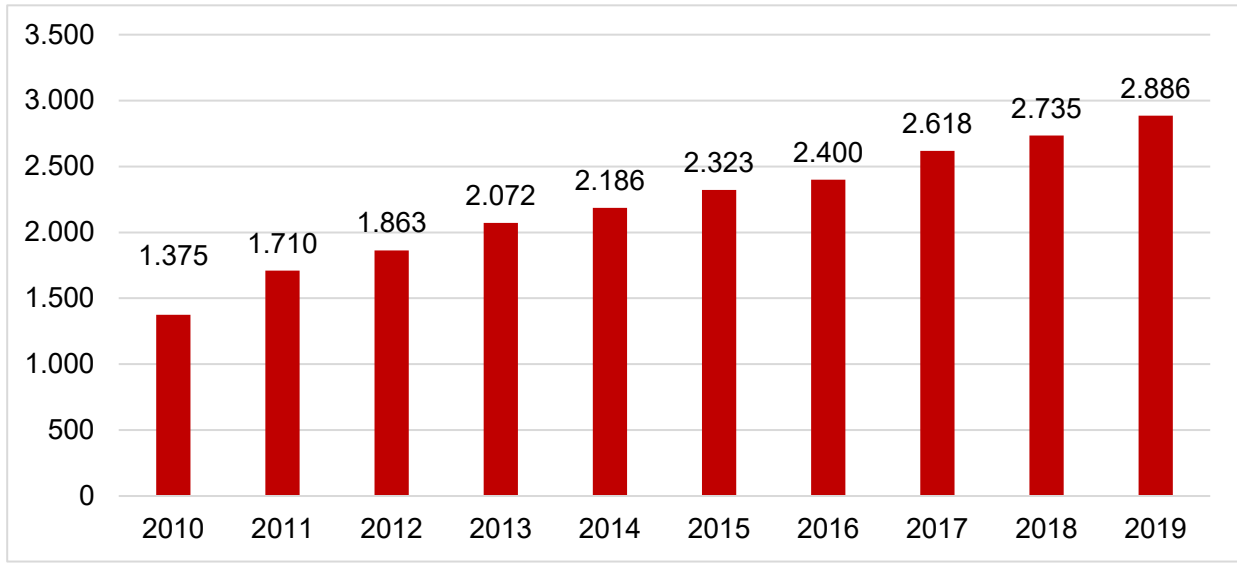
2019 yıl sonu itibarıyla **46.274** personel tarafından Beyaz Kod Uygulaması kullanılmıştır.

1.6. Acil Sağlık Hizmetleri

1.6.1. 112 Acil Sağlık Hizmetleri

Acil sağlık sisteminin güçlendirilmesi amacıyla 112 acil sağlık hizmetleri ülke geneline tüm kırsal bölgeleri kapsayacak şekilde yaygınlaştırılarak **2.886** istasyona ulaşılmıştır. Yaygın istasyon ağıımızdaki profesyonel ekiplerce, gelen acil çağrılarının kentlerde ilk 10 dakikada ve kırsal alanda ilk 30 dakikada ulaşma oranları **%96**'nın üzerine çıkarılarak gelişmiş ülkelerdeki vakaya ulaşma süreleri yakalanmıştır. Ayrıca dispatch uygulamamızla belirlenen pilot iller öncelikli olmak üzere tüm acil vakalara ulaşım oranımızın, kentsel kırsal fark etmeksizin 2023 yılına kadar 8 dakikaya düşürülmesi planlanmaktadır.

Grafik 16: 112 Acil Sağlık İstasyonu Sayıları, 2010-2019

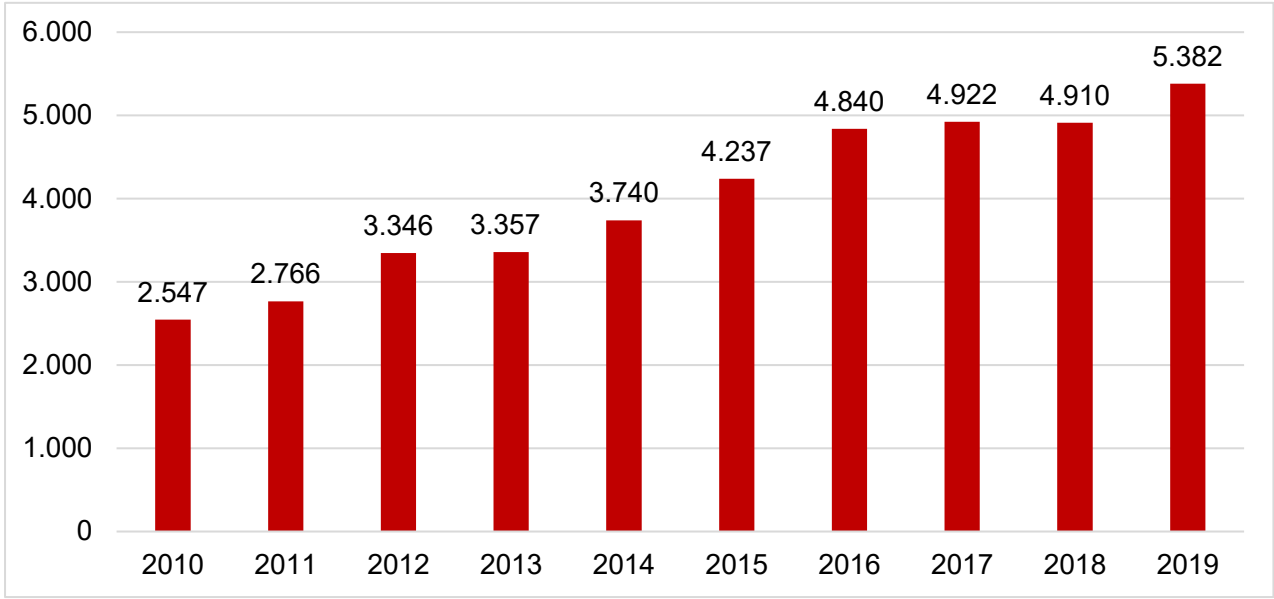
Her türlü coğrafi ve iklim şartlarında hastalarımıza ulaşabilmek ve müdahale edebilmek amacıyla kar üstünde gidebilen ambulanslar temin edilmiştir. 2019 yılsonu itibarıyla **22** adet önünde kar bıçağı bulunan kombi paletli ambulans ile **245** palet takılabilen ambulans mevcuttur.

Kar paletli ambulanslarımız ile 2019 yılında 759 hasta taşınmıştır. Motosiklet ambulanslarımızla ise **8.449** hastaya müdahale edilmiştir.

Büyük kazalar ve kitlesel olaylarda, tıbbi donanımı ve iç mekânının genişliği sayesinde obez ve yoğun bakım hastalarının daha kolay taşınması, ayrıca sokak darlığı ve trafik yoğunluğu sebebiyle standart ambulansların ulaşamadığı durumlarda hizmet vermek amacıyla; **62** adet 4 yaralı taşıyan ambulans, **91** adet Yoğun Bakım&Obez ambulansı, **62** adet motosiklet ambulans, **16** adet zırhlı, **3** adet zırhlandırılmış ambulansımız bulunmaktadır.

Grafik 17: 112 Acil Sağlık Ambulansı Sayıları, 2010-2019

112 acil sağlık hizmetleri kapsamında kara ambulanslarımız ile 2019 yılında **5.713.408** hastaya hizmet sunulmuştur.

Acil sağlık hizmetlerine uygun ve zamanında erişimi sürdürmek ve acil müdahale sistemini iyileştirmek ve geliştirmek amacıyla ambulans modellerimizi yenilemeye devam etmekteyiz.

Ülkemizde eksikliği hissedilen ve acil sağlık hizmetlerinin dünyada örnek gösterilen bir düzeye ulaştıran hava ambulans hizmetleri 2008 yılında faaliyete geçmiştir.

3 adet ambulans uçak ile 1.034 hasta yurt içinde, 82 hasta yurtdışından ülkemize, 1 hasta ülkemizden yurtdışına, 40'ı organ nakli olmak üzere toplam 1.157 vaka taşınmıştır. **17** adet ambulans helikopterlerle ise 1.945'i hasta ve 10'u organ nakli olmak üzere toplam 1.955 vaka taşınmıştır.

Hava ambulanslarımız ile uzak mesafeleri kısaltma, organ nakli ve hızlı müdahale ile can kayıpları ve sakatlıkların önlenmesi için çalışmalarımız sürdürülmektedir.

Adana, Afyon, Ankara, Antalya, Bursa, Çanakkale, Diyarbakır, Erzurum, İstanbul, İzmir, Kayseri, Konya Malatya, Samsun, Sivas, Trabzon ve Van'da hava ambulans helikopterimiz konuşlandırılmıştır.

Adalardan ve sahil bölgelerimizden hasta naklini sağlamak amacıyla deniz ambulansları temin edilerek İstanbul (Büyükada-Kınalıada), Balıkesir Marmara Adası, Çanakkale Kumkale'de vatandaşlarımızın hizmetine sunulmuştur.

Deniz ambulans hizmetleri 2'si yedek toplam 6 ambulans bot ile yürütülmektedir. 2019 yılında toplam 3.695 vaka deniz ambulanslarla nakledilmiştir.

Bugün 112 Acil sağlık hizmetleri sadece belirli bölgelerde değil yurdun her köşesinde kara, hava ve deniz ambulanslarıyla daha çok kişiye daha kaliteli ve daha çabuk hizmet vermek amacıyla hedeflediği standartlara ulaşmıştır.

Bariş Pınarı Harekâtı kapsamında (Gaziantep, Mardin ve Urfa illerine) **847** adet 112 ekibi ve **981** adet 112 acil yardım ambulansı görevlendirmesi yapılmıştır.

Zeytin Dalı Harekâtı kapsamında ise (Gaziantep, Kilis ve Hatay illerine) **787** adet 112 ekibi ve **777** adet 112 acil yardım ambulansı görevlendirmesi yapılmıştır.

1.6.2. Sağlık Afet Koordinasyon

Kriz merkezinin ve kriz masalarının yapılan planlara uygun olarak düzenli bir şekilde çalışması, sağlık hizmetlerinin kesintiye uğramaması ve zamanında yapılabilmesi, diğer krize müdahale eden kurum ve kuruluşlarla entegrasyon, koordinasyon ve haberleşmenin

kurulabilmesi amacıyla Bakanlığımızda Sağlık Afet Koordinasyon Merkezi (SAKOM) kurulmuş olup 15 Ekim 2009 tarihinde hizmet vermeye başlamıştır. 2019 yılında;

- 6 Ocak 2019'da İstanbul Kartal'da bir binadaki çökme olayında,
- 11 Şubat 2019'da İstanbul Sancaktepe'de askeri helikopterin düşmesinde,
- 20 Şubat 2019'da Ankara Polatlı Sakarya Kışlası'ndaki mühimmat patlamasında,
- 18 Haziran 2019'da Trabzon Araklı İlçesi Çamlıktepe Mahallesi'ndeki selde,
- 5 Temmuz 2019'da Hatay Reyhanlı Fatih Cami yakınında meydana gelen patlamada,
- 18 Temmuz 2019'da Düzce'deki (Cumayeri, Akçakoca, Gölyaka Mevkii'nde) yoğun yağış ve heyelanda,
- 8 Ağustos 2019'da Denizli Bozkurt'taki 6,0 büyüklüğündeki depremde,
- 25 Eylül 2019'da Adana Merkez'deki polis servis aracı geçişi sırasında meydana gelen patlamada,
- 26 Eylül 2019'da İstanbul Marmara Denizindeki 5,9 büyüklüğündeki depremde,
- 13 Kasım 2019'da Şanlıurfa 20. Zırhlı Tugay Komutanlığındaki patlamada, SAKOM 'da acil sağlık hizmeti süreç yönetimi yapılmıştır.

Ayrıca Olay Yönetim Sistemi (OYS) değerlendirme sonuçları hesaplanarak aylık olarak, 81 il müdürlüğüne gönderilmektedir.

21 Kasım 2015 tarihinden itibaren Suriye'de meydana gelen olaylar sonucu ülkemiz sınırından giriş yapan yaralıların takibi yapılmaktadır.

21 Ocak 2018 tarihinde Afrin Operasyonu kapsamında Hatay ve Kilis illerinden yaralı/hasta girişleri sadece SAKOM tarafından günlük takip edilmektedir. Hatay İlinde sınır bölgelerinde konuşlu Seyyar Sahra Hastanelerinde 29 Ocak-2 Şubat 2019 tarihleri arasında görev yapmak üzere UMKE ekipleri görevlendirilmiştir.

9 Ekim 2019 tarihinden beri Barış Pınarı Harekâtı kapsamında Şanlıurfa ve Mardin illerinden yaralı/hasta girişleri SAKOM tarafından günlük takip edilmektedir. Hastaneler; sundukları hizmetin gereği olarak, afet ve acil durumlarda görevlerini devam ettirebilmeli ve aynı zamanda hastane içinde gelişebilecek acil durumlara da baş edebilmelidir. Hastanelerimizin karşılaşılabileceği tüm afet ve acil durumlara karşı Hastane Afet ve Acil Durum Planları (HAP) hazırlanmıştır.

1.6.3. Ulusal Medikal Kurtarma Ekibi (UMKE)

Afetlere hazırlıklı olmanın önemi 1999 Marmara Depreminde daha fazla anlaşılmış olup bu kapsamda 2003 yılından itibaren ciddi çalışmalar başlatılmıştır. Özellikle acil sağlık hizmetlerinin güçlendirilmesi hedeflenmiş, ülke genelinde afetlere müdahale edecek gönüllü sağlık personellerinden oluşan medikal kurtarma hizmetleri başlatılmıştır. UMKE'ler kısa sürede dünyada en fazla personele sahip olan medikal kurtarma ekibi olma unvanına kavuşmuştur.

UMKE ekiplerimiz; başta deprem olmak üzere doğal afetlerden sonra oluşan enkazın içerisinde sıkışmış veya çıkarılması zaman alacak afetzedelerin medikal tedavilerini olay yerinde yapacak kapasitede bilgi ve malzeme ile donatılmıştır. Böylece; afetzedelere olay yerinde müdahale ederek, bilinçsiz kurtarmaya bağlı oluşabilecek ölüm ve sakatlıkları en aza indirmek hedeflenmiştir.

21 Temmuz – 8 Eylül 2019 tarihleri arasında Balıkesir Avşa adasına yaz döneminde yaşanan yoğunluktan dolayı 24 saat kesintisiz sağlık hizmeti vermek üzere UMKE personeli görevlendirilmiştir.

12-15 Eylül 2019 tarihleri arasında Muğla'da gerçekleştirilen Dünya Rally Şampiyonası Türkiye Yarışlarında sağlık tedbiri amacıyla UMKE personel görevlendirmesi yapılmıştır.

Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından başlatılan “Zeytin Dalı Harekâtı” ve “Barış Pınarı Harekâtı” kapsamında sınır bölgelerinde ve sınır hudut karakollarında oluşturulan acil müdahale ünitelerine UMKE personeli görevlendirilmiştir.

12-18 Kasım 2019 tarihleri arasında gerçekleştirilen Doğu Akdeniz 2019 tatbikatına UMKE personel görevlendirmesi yapılmıştır.

23 Mart 2019 tarihinde Mozambik'te meydana gelen sel felaketi sonrası Bölgede yürütülecek arama-kurtarma faaliyetlerinde görev alan personele yönelik alınacak sağlık tedbirleri ve bölgede sunulan insani yardım faaliyetlerinde görev almak üzere UMKE personel görevlendirmesi yapılmıştır.

26 Kasım 2019 tarihinde Arnavutluk'ta meydana gelen deprem sonrası medikal kurtarma faaliyetlerinde görev almak üzere UMKE personel görevlendirmesi yapılmıştır.

28 Aralık 2019 tarihinde Somali'nin başkenti Mogadişu'da meydana gelen patlama sonrası olaydan etkilenen yaralıların havadan ülkemize tahliyesinde görev almak üzere UMKE personel görevlendirmesi yapılmıştır.

1.6.4. Eğitimler

Acil sağlık hizmet birimlerinde görev yapan personelimizin acil vakalara yaklaşım konusunda bilgi ve becerilerinin güncellenmesini sağlamak amacıyla, hizmetiçi eğitimler verilmektedir. Bu sayede ambulanslarda çalışan personelimizin daha hızlı ve donanımlı müdahale etmeleri hedeflenmiştir.

2019 yılı içerisinde 112 çalışanlarından **7.060 kişiye** temel eğitim, **1.812** kişiye travma ileri yaşam desteği eğitimi, **4.279** kişiye erişkin ileri yaşam desteği eğitimi, **2.492** kişiye çocuklarda ileri yaşam desteği eğitimi, **3.553** kişiye ambulans sürüş teknikleri uygulayıcı eğitimleri verilmiştir.

Ayrıca Emniyet Genel Müdürlüğü ile Bakanlığımız arasında imzalanan protokol kapsamında 2019 yılında **1.228** kişiye “Adli Vakalarda Maddi Delillere Yaklaşım Eğitimi” verilmiştir.

2019 yılında Bosna Hersek, Azerbaycan, Kazakistan, Özbekistan, Kırgızistan, Çuvaşistan, Tataristan, Karakalpakistan, Kırım, Başkurtistan, Nahçıvan, Gagavuzya, Kosova, Kuzey Makedonya, Sırbistan, Montenegro’dan gelen 5 grup (16 ülke) **103** sağlık personeline “Acil Müdahale Eğitimi” verilmiştir. Bugüne kadar toplam 45 grup, 33 ülke, **795** kişiye eğitim verilmiştir. Ayrıca 2019 yılında TİKA ve SESRİC işbirliği ile Bakanlığımız tarafından Sudan’a gidilerek sağlık personeline eğitim verilmiştir.

KBRN tehditlerine ilişkin farkındalık oluşturmak amacıyla yıllık planlar dâhilinde 2019 yılında **3.546** personele “Tıbbi KBRN Farkındalık Eğitimi” verilmiştir.

112 personeline yönelik düzenlenen “Madde Kullanım Bozukluğu ve Acil Müdahale Eğitimi” 2019 yılında **8.434** personele verilmiştir.

Hastane öncesi acil sağlık hizmetlerinin etkililiğini, verimliliğini ve kalitesini artırmak amacıyla inme şüphesi ile alınan vakaların daha erken tanınması ve inme vakasına müdahale edebilecek uygun inme merkezine daha hızlı naklinin sağlanması için İnme 112 projesi yürütülmeye başlanmıştır. Proje 13 Aralık 2019’da Bolu ilinde uygulanmaya başlanmıştır. 2020 yılı içerisinde 81 ile yayınlştırılması planlanmaktadır.

Minik 112 projesi kapsamında 2015-2019 yılı içerisinde **4.527.440** çocuğumuza 112 hizmetleri hakkında eğitim verilmiştir. 2020 yılında eğitimler devam edecektir.

Yenidoğan morbidite ve mortalite oranlarının azaltılmasında uygun yenidoğan transportu anahtar rol oynamaktadır. 2019 yılında başlatılan yenidoğan transport projesi kapsamında yenidoğan transportunun yoğun olduğu illerin haritası çıkartılmış olup yenidoğan transport ekiplerinin planlamasına devam edilmektedir.

İlk yardımcı sayısının artırılması amacıyla Milli Eğitim Bakanlığınca 81 ilde 83 ilkyardım eğitim merkezi açılması sağlanmıştır. Ayrıca AFAD Başkanlığı ile yapılan ortak protokol kapsamında **5.647** AFAD çalışanına ilkyardım eğitimi verilmiştir.

2019 yılsonu itibarıyla;

- İlk yardımcı Sayısı: **1.802.565**
- İlk yardım Eğitim Merkezi Sayısı: **764**
- İlk yardım Eğitici Eğitim Merkezi Sayısı: **85**'dir.

1.6.5. Projeler

Acil sağlık verilerinin ortak bir veri tabanında toplanması amacıyla Acil Sağlık Otomasyon Sistemi (ASOS) Versiyon 2, Bakanlığımız ve 81 İl Müdürlüğünde aktif olarak kullanılmaktadır. 2019 yılı içerisinde eğitim, hava vaka, teknik takip ve yeni depo modülleri tamamlanarak belirli illerde pilot uygulaması başlatılmıştır. Sağlıkta Kalite Standartları (SKS) 112 seti kitap haline getirilmiş ve basımı yapılarak il sağlık müdürlüklerine gönderilmiştir. ASOS ile entegre çalışan Sağlıkta İstatistik ve Nedensel Analizler (SİNA) uygulaması ile her ilin anlık olarak ambulans, istasyon, il içi-il dışı sevk ve vaka sayıları; hava araçları uçuş bilgileri görüntülenmiş ve il yöneticilerinin de görüntüleyebilmeleri sağlanmıştır. Acil Çağrı Merkezleri Yönetmeliğine göre hali hazırda 43 ilimizde ortak çağrı merkezine geçilmiş bulunmaktadır. 112 Acil çağrı merkezlerinde kullanılmak üzere İçişleri Bakanlığınca hazırlanarak geliştirilen Yeni Nesil Acil Çağrı Karşılama Yazılımının ASOS ile entegrasyonu çalışmalarında iyileştirme çalışmalarına devam edilmiştir. 19 ilde (Bolu, Edirne, Amasya, Bilecik, Nevşehir, Mardin, Adana, Sakarya, Şanlıurfa, Kayseri, Hakkari, Çanakkale, Zonguldak, Erzurum, Bartın, İzmir, Uşak, Samsun, Bursa) bu yazılım hizmet verilmektedir. Haberleşme altyapımızın analog sistemden sayısal sisteme dönüştürülmesi için geliştirilen Jandarma Entegre Muhabere Sistemine (JEMUS) entegre sayısal telsiz sisteminin kapsama alanı oranı % 97'nin üzerindedir.

Ekiplerin olay yerine varış süresini kısaltmak, vaka hakkında daha hızlı ve doğru bilgi akışını sağlamak ve ekiplerin anlık durumlarının takibini sağlamak için Elektronik Vaka Sistemi (EVS) oluşturulmuştur. EVS'nin mobil cihaz uygulaması 18 Şubat 2019'da Bolu'da, 24 Aralık 2019'da da İzmir'de pilot olarak uygulanmaya başlanmıştır.

Hastane öncesi acil sağlık hizmetlerinde kullanılan ambulanslarımızda, sürücü kaynaklı kazaları azaltmak ve kaza anını değerlendirmek üzere takılan kameraların pilot uygulamaları tamamlanmıştır.

Çoklu yaralanmalar, afet ve acil durumlarda kimliği belirsiz olan hastaların barkod veya karekodlu bileklik, kolye ile takibinin sağlanması ve hastaya uygulanan bütün iş ve işlemlerin raporlanmasının sağlanması amacıyla Hasta Kimliklendirme Projesi başlatılmıştır. Karekodlu bilekliklerin ihale alım ve dağıtım süreci tamamlanmıştır.

Kritik yenidoğan hastalarında morbidite ve mortalite oranlarının azaltılması amacıyla yenidoğan transport hizmeti veren ekiplerimizin standardizasyonu için yenidoğan transportu organize edilmektedir. Yenidoğan transportunun yoğun olduğu illerin haritası çıkartılmış, öncelikli illerde yenidoğan transport ekipleri planlaması yapılmıştır. Yenidoğan transportunda görevli personelin eğitimleri için “Yenidoğan Transport Eğitimi” materyali hazırlanmış olup ekiplerin eğitimleri sürdürülmektedir. Yenidoğan transportunda kullanılacak nakil araçlarının standardizasyonu çalışmaları devam etmektedir.

Zaman ve mekandan bağımsız, coğrafi ve bölgesel engelleri büyük ölçüde ortadan kaldırmak, eğitime ulaşmada fırsat eşitliği ve standardizasyon sağlamak, eğitim maliyetlerini asgariye indirmek amacıyla acil sağlık hizmetleri profesyonellerine uzaktan eğitim verilmesi hedeflenmektedir. Uzaktan eğitim konuları ile ilgili ihtiyaç analizi yapılmış, belirlenen konular hakkında uzmanlar ile içerik ve etkileşimli eğitim materyallerinin hazırlığına başlanmıştır.

1.7. Sağlık Yatırımı Hizmetleri

Hastanelerimizin fiziki yapı, teknoloji, altyapı alanlarında yeni bir yüze kavuşması, kapasitelerinin artırılması, daha da güçlendirilmesi için çalışmalar yürütülmektedir. Vatandaşlarımızın teşhis ve tedavi süreçlerini hızlandırmak amacıyla hastanelerimiz son teknoloji ile donatılmaktadır. Sağlık tesislerimizi uluslararası standartlara kavuşturarak, vatandaşlarımızı layık olduğu konfor ile buluşturarak hasta memnuniyet oranını artırma yönünde çalışmalar sürdürülmektedir.

1.7.1. Şehir Hastaneleri Faaliyetleri

Adana, Elazığ, Eskişehir, Isparta, Kayseri, Manisa, Mersin, Yozgat, Bursa, Ankara Şehir Hastanesi olmak üzere toplam **13.417** yatak kapasiteli **10** adet şehir hastanesi işletmeye açılmıştır.

Tablo 41: Şehir Hastanelerinin Son Durumu, 2019

	Adet	Yatak Sayısı
Sözleşmesi İmzalanın	20	30.809
Cumhurbaşkanlığında Onay Bekleyen	1	1.200
TOPLAM	21	32.009

Denizli, Samsun, Ordu, Trabzon, Aydın, Diyarbakır Kayapınar, Antalya, İstanbul Sancaktepe, Rize ve Sakarya Şehir Hastanelerinin ihaleleri, söz konusu projelerin genel bütçeden yapılmasına karar verilmesi nedeniyle Bakan Oluru ile iptal edilmiştir.

İzmir (Yenişehir) Tınaztepe Şehir Hastanesi Cumhurbaşkanlığında onay beklemekte olup 1.200 yatak sayısına sahiptir.

İnşaatı devam eden şehir hastanelerinden Ankara Etlik, Gaziantep, Konya Karatay, İstanbul İkitelli, Tekirdağ Şehir Hastanesinin görselleri aşağıda yer almaktadır.

1.7.2. Yatırım Modelleri

Sanayi İşbirliği Projesi (SİP) kapsamında tıbbi cihaz ve biyoteknoloji alanında alımı düşünülen yeni ürünler ile ilgili çalışmalar yapılmıştır. Bu kapsamda çeşitli hastanelerden uzmanların katılımı ile toplantılar düzenlenerek hastanelerde en çok tüketilen ve en çok maliyet oluşturan kalemler başta olmak üzere taslak ürün listeleri oluşturulmuştur.

1.7.3. Etüt, Proje ve Emlak Faaliyetleri

2019 yılında devam eden projelere ilişkin hazırlanan ihale dokümanı işleri aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 42: Devam Eden Proje ve İhale Dokümanı Hazırlanması İşleri, 2019

	Adet	Yatak Sayısı	Kapalı Alan (m ²)
Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi	4	210	55.000
Devlet Hastanesi	31	5.130	1.282.500
Ek Bina	6	590	118.000
Entegre İlçe Hastanesi	4	40	125.720
İdari ve Diğer Binalar	9	-	77.600
TOPLAM	54	5.970	1.658.820

2019 yılında tamamlanan projelere ilişkin hazırlanan ihale dokümanı işleri aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 43: Tamamlanan Proje ve İhale Dokümanı Hazırlanması İşleri, 2019

	Adet	Yatak Sayısı	Kapalı Alan (m ²)
Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi	15	370	105.000
Devlet Hastanesi	32	5.345	1.229.350
Ek Bina	2	350	60.000
Entegre İlçe Hastanesi	13	130	408.590
TOPLAM	62	6.195	1.802.940

2019 yılında tamamlanan ancak çeşitli sebeplerle yapım ihalesine çıkılmayan **56** adet yatırım 01.01.2019 tarihinde yürürlüğe giren Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği'ne göre revize edilecektir. Proje çalışmaları yürütülmektedir. Ayrıca yapım süreci devam etmekte iken tasfiye ya da fesih olan **19** adet işin ikmal projeleri çalışılmaktadır.

1.7.4. İhale Faaliyetleri

16 adet sağlık tesisinin yapım ihalesi, **17** adet sağlık tesisinin ihale ilanı ve duyurusu, **14** adet sağlık tesisinin sözleşmesi yapılmıştır. **40** adet sağlık tesisinin proje ihalesi gerçekleştirilmiş olup **35** adet sağlık tesisinin sözleşmesi yapılmıştır.

Ayrıca genel bütçe ile yapımı gerçekleştirilecek olan **2** adet şehir hastanesinin proje danışmanlık hizmet alım işi gerçekleştirilmiş olup **1** adet şehir hastanesinin proje danışmanlık hizmet alım işi ihale ilanı yayımlanmıştır.

Tablo 44: Genel Bütçe Modeli İle Danışmanlık Hizmet Alımı İhalesi Yapılan Yapılan Şehir Hastaneleri, 2019

	Yatak Sayısı	Kapalı Alan (m ²)	İhale İlan Tarihi	İhale Tarihi
İstanbul Sancaktepe Şehir Hastanesi	4.200	1.113.000	01.11.2019	10.01.2020
Ordu Şehir Hastanesi	900	216.000	02.10.2019	06.12.2019
Sakarya Şehir Hastanesi	1.000	240.000	02.10.2019	06.12.2019
TOPLAM	6.100	1.569.000		

7 adet şehir hastanesi yatırımının proje danışmanlık hizmet alım işi hazırlık çalışmaları devam etmektedir.

Tablo 45: Genel Bütçe Modeli ile Danışmanlık Hizmet Alımı İhalesi Çalışmaları Devam Eden Şehir Hastaneleri, 2019

	Yatak Sayısı
Antalya Şehir Hastanesi	1.000
Aydın Şehir Hastanesi	950
Denizli Şehir Hastanesi	1.000
Diyarbakır Kayapınar Şehir Hastanesi	750
Rize Şehir Hastanesi	800
Samsun Şehir Hastanesi	900
Trabzon Şehir Hastanesi	900
TOPLAM	6.300

1.7.5. İnşaat Uygulama Faaliyetleri

Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatı tarafından toplam **202** adet sağlık yatırımının geçici kabulü gerçekleştirilmiştir.

Tablo 46: Geçici Kabulü Yapılan İşler, 2019

	Adet	Yatak Sayısı	Ünit Sayısı
Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi	4	-	115
Aile Sağlığı Merkezi, Toplum Sağlığı Merkezi, Sağlıklı Yaşam Merkezi vb.	165	-	-
Devlet Hastanesi	9	880	-
Ek Bina	7	600	-
Entegre İlçe Hastanesi	15	195	-
Lojman	6	-	-
TOPLAM	206	1.675	115

Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatı tarafından toplam **131** adet sağlık yatırımının yapı denetim hizmetleri yürütülmektedir.

Tablo 47: Yapı Denetim Hizmetleri Yürütülen İşler, 2019

	Adet	Yatak Sayısı	Ünit Sayısı
Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi	12	-	357
Aile Sağlığı Merkezi, Toplum Sağlığı Merkezi, Sağlıklı Yaşam Merkezi vb.	164	-	-
Alkol ve Madde Bağımlılığı Merkezi ve Çocuk ve Ergen Madde Bağımlılığı Merkezi	9	369	-
Devlet Hastanesi	69	15.234	170
Ek Bina	24	1.673	73
Entegre İlçe Hastanesi	29	340	-
Lojman	4	-	-
TOPLAM	311	17.616	600

1.8. Yönetim Hizmetleri

Sağlık sistemimizde ihtiyaca yönelik nitelikli sağlık personelini doğru yer ve zamanda istihdam etmek, verimli ve sürdürülebilir bir sağlık hizmeti sunmak ve sağlık sektörünü geliştirmek için sağlıkta insan kaynakları yönetimi büyük önem arz etmektedir. Bu amaçla Bakanlık personelinin atama, terfi, eğitim, arşiv, sivil savunma, seferberlik faaliyetleri ile birlikte insan kaynakları sisteminin geliştirilmesi ve performans ölçütlerinin oluşturulması konusunda faaliyetler sürdürülmektedir.

1.8.1. Personel Atama Hizmetleri

Sağlık personeline duyulan ihtiyacın iller arasında aynı oranda olmasını sağlayarak dengeli dağılımı gerçekleştirmek, personelden optimum fayda sağlamak ve istihdam fazlası personel oluşturmamak amacıyla 2019 yılında Personel Dağılım Cetveli (PDC) revizyon çalışması yapılarak kapasitesi artan ve yeni açılan birimler için yeni PDC tanımlaması yapılarak yayınlanmıştır.

Atama ve Nakil Yönetmeliğinin 7. maddesine göre bölge hizmet grupları hesaplaması yapılarak Ocak, Mart, Mayıs, Temmuz, Eylül, Kasım 2019 hizmet bölgeleri grubu hesaplanarak yayınlanmıştır.

Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi himayelerinde; işsizlik sorunu ile mücadele edilmesi, nitelikli öğrenci ve mezunların kamu kurumlarına kazandırılması ve kamu kurumlarının nitelikli işgücü arasındaki bilinirliğinin ve işveren marka değerinin artırılması amacıyla 5 Mart – 26 Nisan 2019 tarihleri arasında 8 ilde 80 üniversitenin katılımı ile düzenlenen fuarın organizasyonu yapılmıştır.

85. 86. 87. 88. 89. ve 90. Dönem Devlet Hizmet Yükümlülüğü (DHY) kurası ile yerleştirilen tabip ve uzman tabiplerin atamaları gerçekleştirilmiştir. Ayrıca yandal asistanlık ve asistanlık eğitimlerinden feragat etmek isteyen uzman ve pratisyen tabiplerin atamaları yapılmıştır.

2019/ TUS 1. Dönem, 2018/YDUS ve 2019/ TUS 2. Dönem yerleştirme sonuçlarına göre Bakanlığımız eğitim ve araştırma hastaneleri ile Bakanlığımız adına üniversite tıp fakültelerine yerleşen adayların başvuruları alınmıştır. **1.381**'i açıktan atama, **2.814**'ü naklen atama, **1.881**'u geçici görevlendirme olmak üzere toplam **6.076** hekimin ataması yapılmıştır. Ayrıca **1.946** hekimin eğitim görevlisi olarak atama işlemi gerçekleştirilmiştir.

Aile hekimliği uygulaması kapsamında 2019/1, 2 ve 3. İller Arası Aile Hekimliği Yerleştirme İşlemi 4 Nisan 2019 tarihinde gerçekleştirilmiş olup **220** tabip ve **54** uzman tabibin yerleştirme işlemi yapılmıştır.

Bakanlığımız taşra teşkilatı hizmet birimlerinde 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4'üncü maddesinin (B) fıkrası ile 663 sayılı KHK'nın 45/A maddesi kapsamında istihdam edilmek üzere 2019 yılı ilk aşamada KPSS Sınav sonucuna göre ilk defa ve yeniden personel ataması için **12.000** sağlık personeli planlaması ve yerleştirmesi yapılmıştır. 2019 yılı 2. Dönem alınması planlanan **17.689** sağlık personelinin planlaması yapılmış olup **8.845** personelin ÖSYM tarafından yerleştirilmesi yapılmıştır.

Sözleşmeli yöneticilerimizce yapılan yetkinlik bazlı değerlendirmenin tüm sağlık tesisleri ve il müdürlerince yapılması sağlanmıştır.

Sözleşmeli Yönetici Performans Değerlendirme Yönergesine göre Sözleşmeli Yönetici Performans Değerlendirme (SYPD) sisteminde aktif bulunan tüm yöneticilerin performans puanları 24 Nisan

2019'da yayımlanmıştır. Ağırlıklandırılmış verilerle sağlık tesisleri 57 gruba ayrılmıştır. Ekim ve Aralık ayları arasında 5 adet SYPD bölge eğitim toplantısı gerçekleştirilmiştir.

KPSS sonucuna göre 8.539 ebe ve hemşirenin atamaları yapılmıştır.

KPSS-2019/4 sonucuna göre Bakanlığımız taşra teşkilatı sözleşmeli pozisyonlarına yerleşen adaylardan sağlık teknikeri, sağlık memuru, perfüzyonist, çocuk gelişimcisi, fizyoterapist, sosyal çalışmacı, odyolog, sağlık fizikçisi, psikolog ve iş ve uğraşı terapisti unvanlarından **4.113** kişinin ataması gerçekleştirilmiştir.

2019 Yılında Sağlık Bakanlığı Personeli Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliği hükümlerine göre unvan değişikliği sınavı sonucu başarılı olan **143** personelin unvan ve branş değişikliği ile ilgili işlemleri yapılmıştır.

Bakanlığımız taşra teşkilatında Kamu Kurum ve Kuruluşlarına İşçi Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde ihtiyaç duyulan **10** meslek alanında **6.409** kadroya başvuruları İŞKUR üzerinden alınmak üzere sürekli işçi sözlü sınavı 22-30 Ocak 2019 tarihleri arasında il sağlık müdürlükleri tarafından yapılmıştır.

1.8.2. Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Hizmetleri

Bakanlığımız merkez ve taşra birimleri ile bağlı kuruluşlarımızın kadın-erkek fırsat eşitliği konusunda 2018 yılında gerçekleştirdiği faaliyetler ve istatistikî bilgiler Kadın İstihdamı Ulusal İzleme ve Koordinasyon Kuruluna gönderilmiştir. Ayrıca;

- Kadın istihdamına ilişkin fırsat eşitliği ile bu konuda çıkarılan kanun, yönetmelik ve diğer düzenlemelerin uygulanmasının sağlanması ve izlenmesi,
- Kadın istihdamının artırılması ve fırsat eşitliğinin sağlanmasına yönelik ilgili kurum ve kuruluşlar arasındaki koordinasyon ve işbirliğinin yürütülmesi,
- Çalışma hayatı ve cinsiyete dayalı ayrımcılık ile kadın-erkek fırsat eşitliği ile ilgili istatistiksel verilerin toplanması, değerlendirilmesi ve Kurula sunulması,
- Ortaya çıkan veya çıkacak olan aksaklıkların giderilmesi amacıyla düzeltici ve önleyici tedbirlerin alınması konusunda çalışmalarımız devam etmiştir.

1.8.3. Eğitim Hizmetleri

Çalışan insan gücünün yetkinliğini artırmak ve motivasyon kazandırmak amacıyla 2019 yılı boyunca

- Sivil Savunma ve Acil Durum Servis Ekiplerinin Eğitimi,
- Sosyal Tesis Muhasebe Takip Sistemi Programı Eğitimi,
- Kayıtlı Elektronik Posta (KEP) Eğitimi,
- Sözleşmeli Yönetici Performans Kriter Belirleme Eğitimi,

- Silahlı Atış Eğitimi, başlıkları altında toplam **1.182** personelin hizmet içi eğitimi gerçekleştirilmiştir.

1.8.4. İş Sağlığı Ve Güvenliği Hizmetleri

Acil Durum Planı çalışmaları kapsamında “Söndürme Ekibi, Arama-Kurtarma-Tahliye Ekibi ve İlk Yardım Ekibi” oluşturulmuştur. Söz konusu ekiplerin oluşturulmasında engelli personelin engellilik dereceleri göz önüne alınarak 1 asil ve 1 yedek refakatçi görevlendirilmiştir.

Nisan ayında Ankara İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü işbirliği ile eğitim ve tatbikat yapılmıştır. Bakanlığımız hizmet binasında karşılaşılabilecek olası acil durumlardan olan yangın konusu senaryolaştırılarak AFAD, UMKE, 112 ve Bakanlığımız personeli ile birlikte tatbikat ve tahliye çalışması gerçekleştirilerek olası bir acil durumda yaşanabilecek aksaklıklar tespit edilip raporlanmıştır.

Bakanlığımız çalışanlarından 20’şer kişiden oluşan 5 gruba Temel İlk Yardım Eğitimi verilmiştir.

1.9. Stratejik Yönetim ve Mali Hizmetler

1.9.1. Stratejik Yönetim ve Planlama Hizmetleri

1.9.1.1. Stratejik Planlama ve Performans

Stratejik plan izleme ve değerlendirme sürecinin daha etkin yürütülebilmesi için Birim temsilcilerinden oluşan Stratejik Plan İzleme ve Değerlendirme Sistemi (SİZDES) Ekibi oluşturulmuştur. SİZDES uygulaması ile ilgili iş ve işlemler ve kullanıcı eğitimleri gerçekleştirilmiştir.

13.02.2019 tarihinde tüm birimlerimizden sorumlu kişilerin katılımı ile Stratejik Plan İzleme ve Değerlendirme Sistemi toplantısı yapılmıştır.

18-22 Mart 2019 tarihleri arasında stratejik plan eylem - alt eylem çalışmalarının yapılması için Bolu ilinde Odak Grup Çalıştayı gerçekleştirilmiştir.

1-4 Ekim 2019 Sağlık Bakanlığı Stratejik Planı kapsamında sağlıkta gelişim, kalite ve sürdürülebilirlik doğrultusunda planlanan eylemlerin etkin iletişimini sağlayarak, paydaşların süreç boyunca yönetimini sağlamak, paydaşlara ait eylemleri ve göstergeleri izlemek, geri bildirimleri başkanlığımız bünyesinde sentezleyerek stratejik plan eylemlerinin ve göstergelerinin gidişatına yön vermek amacıyla Stratejik Plan Sonuç Odaklı İzleme ve Değerlendirme Çalıştayı gerçekleştirilmiştir.

Strateji Bütçe Başkanlığının talebi üzerine Stratejik Plan 23.07.2019 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan On Birinci Kalkınma Planı kapsamında hazırlanan ve Sayın Cumhurbaşkanımızca onaylanan On Birinci Kalkınma Planı Uygulama Eylem Planı'na uygun olarak revize edilmiş olup 10.10.2019 tarihinde Birim Amirlerine sunulmuştur. Bu kapsamda, On Birinci Kalkınma Planı Uygulama Eylem Planı'na uygun hale getirilerek güncellenen Sağlık Bakanlığı 2019-2023 Stratejik Planı 18.10.2019 tarihinde Strateji ve Bütçe Başkanlığına gönderilmiştir.

Yayımlanan 2019-2023 Stratejik Planı'nda 1 nihai amaç, nihai amaca ulaşılmasını sağlayacak 6 amaç bulunmaktadır. Bu amaçlara yönelik 41 hedef ve 194 strateji belirlenmiştir. Hedeflerin ölçümü ve takibi için 223 performans göstergesi bulunmaktadır.

23 Temmuz 2019 tarihinde Resmi Gazete yayımlanan 11. Kalkınma planı kapsamında Bakanlığımız sorumluluğunda sağlık başlığı altında 13 politika 47 tedbir bulunmaktadır. Kalkınma Planında yer alan politika ve tedbirlere Bakanlığımız 2019-2023 Stratejik Planında yer verilmiştir.

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Kalkınma Zirvesinde 25 Eylül 2015 tarihinde kabul edilmiştir. Zirvenin sonuç belgesi olan "Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 Gündemi", 17 amaç ve 169 hedef ile tüm ülkelerin 2030 yılına kadar bu hedeflere ulaşılması için gereken uygulama araçları ile takip ve gözden geçirme sistemini içerecek şekilde uygulamaya konulmuştur. Bu doğrultuda, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarında yer alan hedefleri Bakanlığımız 2019-2023 Stratejik Planı ile ilişkilendirilerek yer verilmiştir.

Bu doğrultuda hazırlanan 6 amaç, 41 hedef, 194 strateji ve 223 performans göstergesinden oluşan Sağlık Bakanlığı (2019-2023) Stratejik Planı yayınlanmıştır.

1.9.1.2. İzleme ve Değerlendirme

2019 yılında izlenecek iktisadi, sosyal ve kültürel politikaların belirlendiği, 11. Kalkınma Planının yıllık uygulama dilimini oluşturan 2019 Yılı Programı 27.10.2018 tarih ve 256 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Bakanlığımız sorumluluğunda 18 tedbir bulunmaktadır.

Bakanlık birimleri ve bağlı kuruluşlarımızın 2019 Yılı Programında yer alan sorumlu oldukları tedbirlerin üçer aylık uygulama durumlarının takibi, incelemesi ve değerlendirmesi yapılarak Cumhurbaşkanlığı Yıllık Program İzleme Sistemine girişi yapılmıştır.

2020 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı tedbir teklifleri hazırlık süreci çalışmaları yürütülmüştür. 2020 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı 3.11.2019 tarihli ve 1733 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Programda Bakanlığımız sorumluluğunda 37 Tedbir bulunmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı tarafından yürütülen;

- 09.11.2018-17.02.2019 dönemini kapsayan II.100 Günlük İcraat Programı,
- 17.02.2019- 30.06.2019 dönemini kapsayan 2019 yılı III.100 Günlük İcraat Programı ve
- 01.07.2019- 31.12.2019 dönemini kapsayan 180 Günlük İcraat Programında

yer alan Bakanlığımızın sorumlu olduğu eylemlerin uygulama durumlarının takibi, incelemesi ve değerlendirmesi yapılarak Cumhurbaşkanlığı 100 Gün Eylem Planları İzleme Sistemine girişi yapılmıştır.

1.9.1.3. Yönetim Bilgi Sistemleri

Stratejik Yönetim alanlarında görevli personelin ortak doküman oluşturabildiği, anlık mesajlaştığı, duyuru ve haber akışı sağlayan, takvim ve görev paylaşımı takibi için geliştirdiğimiz Bilgiye Erişim ve Birlikte Çalışabilirlik Platformunun (sgbportal) içerik ve kapsamı genişletilmiştir. 2019 Yılı içerisinde kullanılan teknoloji versiyonu yükseltilerek yeni özellikler devreye alınmıştır.

The screenshot displays the SGB Portal interface. At the top, there is a navigation bar with a 'MENÜ' button and a user profile for 'Ali DEMİRKOL'. Below the navigation bar, the page title is 'Strateji Geliştirme Başkanlığı'. The main content area is divided into several sections: 'Duyurular' (Announcements) with a list of recent updates, 'Ankara için Hava Durumu' (Weather Forecast for Ankara) showing a 5-day forecast, and 'SGB Formları' (SGB Forms) listing various forms available for use.

Yönerge	Değişim
Vefat ve Başsağlığı	--- 31 Aralık 2019
Tecrübe Paylaşım Toplantısı	--- 23 Aralık 2019
MEYRA Bebek Hoşgeldin :)	--- 25 Ekim 2019
BAŞKANLIĞIMIZDA ETİK SLOGAN (MESAJ) BELİRLEME DUYURUSU	--- 15 Ekim 2019
2019-2020 İç Kontrol Eylem Planı Revizyonu ile Liderlik ve Yönetim Toplantı saati değişikliği hakkında	--- 26 Eylül 2019
Bilgi Notu A5 Formatı	--- 29 Nisan 2019
SGB Yeni Logolu Belge Örneği	--- 29 Mart 2019
Bilgi Notu Şablonu - SGB Yeni Logolu	--- 29 Mart 2019
Strateji Geliştirme Başkanlığı Yeni Logo	--- 29 Mart 2019
Bilkent Kampüsü İnternet Erişim Sertifika İşlemleri Kılavuzu	--- 30 Temmuz 2018
EEYS Versiyon Güncelleme Problemi	--- 05 Mart 2018
Krisk Güvenlik Çözümleri - Bilgisayarların Sağlık Lokal Domainine Dahil Edilmesi	--- 21 Şubat 2018

2019 Yılı içerisinde yeni bir web sayfası hazırlanmış olup yayına alınmıştır.

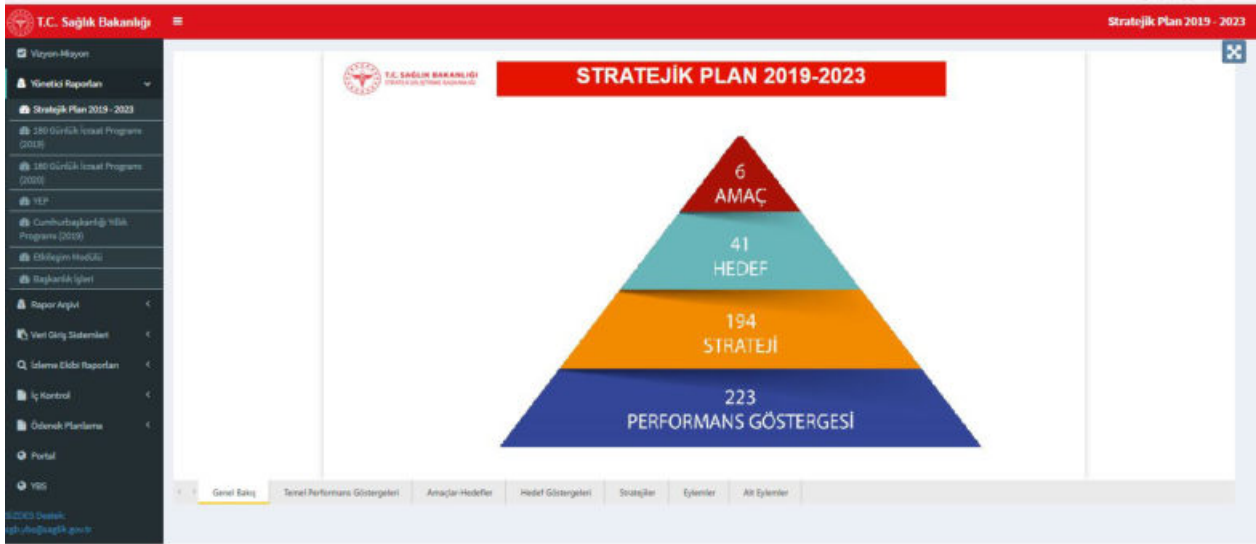

Sağlık verilerinin tek bir havuz içerisinde toplanması ve izlenmesine olanak sağlayan Sağlıkta İzleme ve Değerlendirme Sistemi (SİZDES) için veri girişi ve raporlama ekranları oluşturulmuştur.

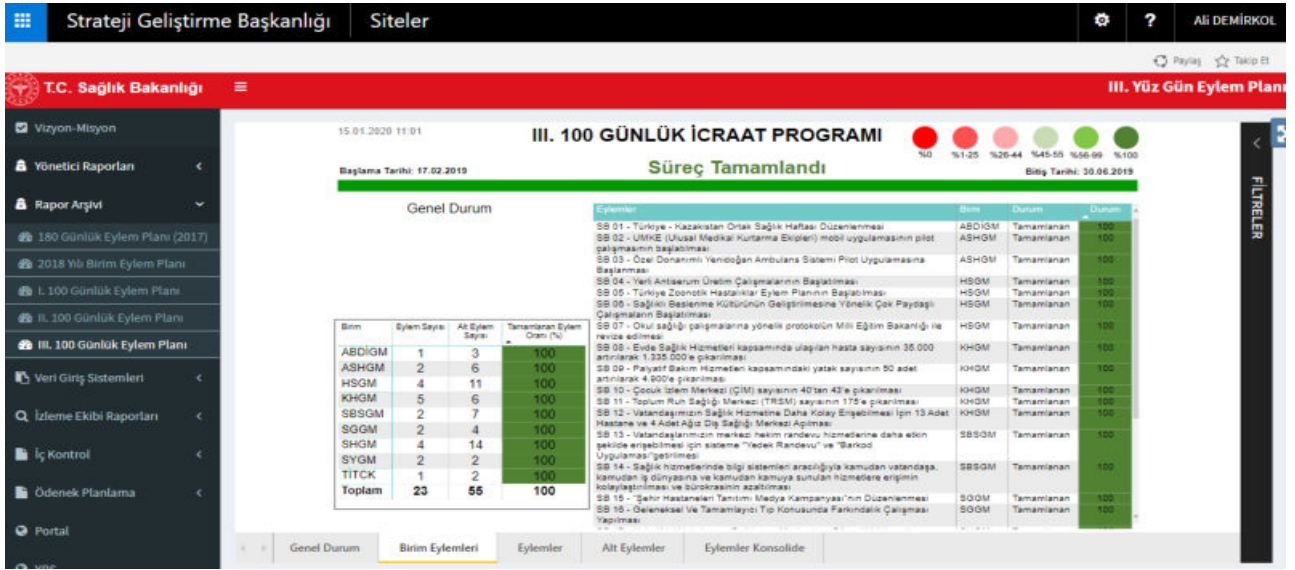
- Stratejik Plan 2019-2023,
- 180 Günlük İcraat Programları(2019),
- YEP,
- Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı,
- 100 Günlük Eylem Planları,
- 2019 Performans Programı,
- 81 İl Karnesi, İç Kontrol Sistemi,
- Ekonomi Programı 2020-2022,
- 11. Kalkınma Planı, 2018 Yılı Birim Eylem Planı.

SharePoint alt yapısı kullanılarak veri giriş form ekranları oluşturulmuştur. Veriler üzerinde İş Zekâsı araçlarıyla Stratejik Plan Raporları oluşturulmuştur. Raporlarda Bakanlığımız Birimlerinin Amaç, Hedef, Strateji düzeyinde tamamlanma durumları ve göstergelerin takibi izlenmektedir.

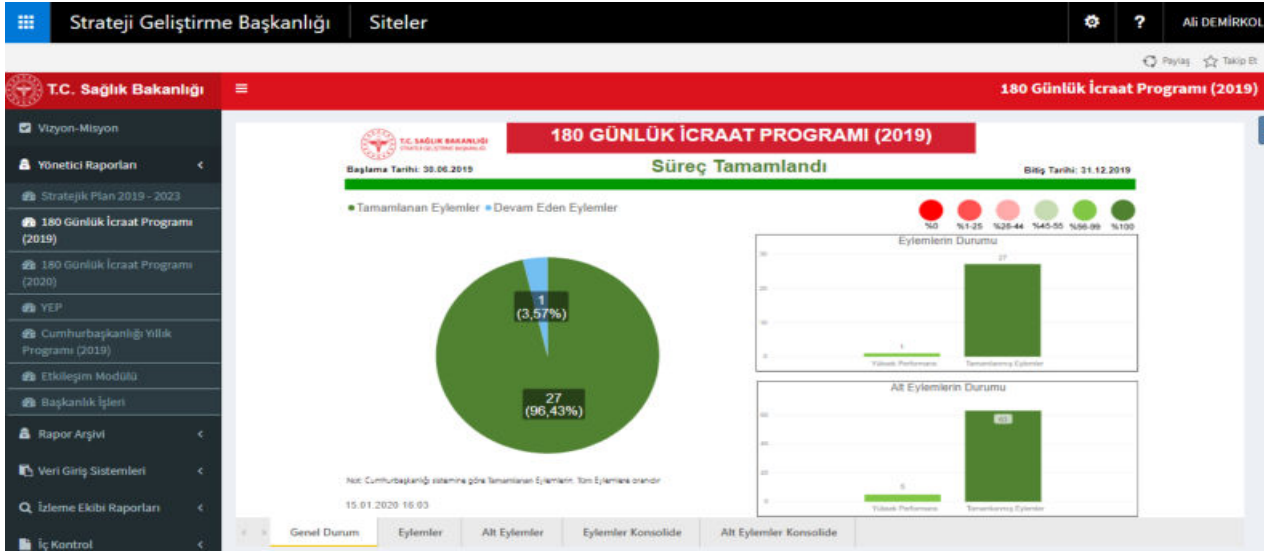
Stratejik Plan Web Kataloğu; Sağlık Bakanlığı 2019-2023 yılı Stratejik Planının Kamuoyuna duyurulması, paylaşılması ve anlatılması amacı ile Yönetim Bilgi Sistemleri tarafından tasarım ve geliştirilmesi yapılmış ve <https://stratejikplan.saglik.gov.tr/> internet adresi üzerinden yayınlanmıştır.

Cumhurbaşkanlığı 100 Gün İcraat Programı'nda yer alan, 17.02.2019 – 30.06.2019 tarihleri arasında Sağlık Bakanlığı III. 100 Gün Eylemlerinin izlenmesi için uygulama geliştirilmiş ve uygulamaya girilen verilerle yönetici raporları oluşturulmuştur. III. 100 Gün kapsamında yer alan eylemlerin Bakanlığımız Birim bazında takibi yapılabilmektedir.

01.07.2019-31.12.2019 tarihleri arasında Cumhurbaşkanlığı 180 Gün İcraat Programı kapsamında Bakanlığımıza ait eylem ve alt eylemlerin izlem dönemleri şeklinde takibi ve raporlanması için alt yapı oluşturulmuştur. İzlem dönemlerinin Bakanlığımız Birimlerince veri girişine olanak sağlayacak şekilde tasarlanmıştır.

Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı kapsamında Sağlık Bakanlığının sorumlu olduğu tedbirleri 4 izlem döneminde yapılan çalışmaların girildiği alt yapı oluşturulmuştur. Girilen izlem dönem verilerine göre Tedbirlerin izlem dönemine göre ve Bakanlığımız Birimlerine göre raporlama alt yapısı sağlanmıştır.

Sağlık Bakanlığı İç Kontrol Eylem Planı'nın takibi için geliştirdiğimiz İç Kontrol Eylem Planı Uygulaması için yazılımsal geliştirme ve güncellemeler yapılmıştır. Harita ve form teknolojilerinde yenilikler yapıp uygulamaya yansıtılmıştır. Yeni yapıya uygun rapor ekranları oluşturulup yayına alınmıştır.

1.9.2. Genel Bütçe Hizmetleri

2019 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile Bakanlığımıza tahsis edilen bütçenin Ayrıntılı Harcama Programı hazırlanmıştır.

Harcama birimlerinin, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'nca yayımlanan "Bütçe Çağrısı ve Eki Bütçe Hazırlama Rehberi" doğrultusunda Merkezi Yönetim Bütçe Tekliflerini hazırlamaları istenmiştir. Bakanlığımız 2020-2022 dönemi Bütçesinin Hazırlanması kapsamında

Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'nca bütçe teklifi üzerine yapılacak görüşmelerin koordinasyonu yapılmış ve katılım sağlanmıştır. Bakanlığımız 2020-2022 dönemi Merkezi Yönetim Bütçe Teklifi hazırlanarak Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığına gönderilmiştir.

Harcama Birimlerinden Cumhurbaşkanlığı'nca yayımlanan "Yatırım Genelgesi ve Eki Yatırım Programı Hazırlama Rehberi" doğrultusunda yatırım teklifleri hazırlamaları talep edilmiştir. Harcama Birimlerinden gelen teklifler ile Bakanlığımız 2020 yılı Yatırım Teklifi oluşturulmuş ve Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı Kamu Yatırımları Bilgi Sistemine girişleri yapılmıştır.

Merkez ve taşra harcama birimlerinin yılı taşınır hesaplarının kontrolleri Malzeme Kaynakları Yönetim Sistemi (MKYS) ve Kamu Harcama ve Muhasebe Bilişim Sistemi (KBS) üzerinden yapılmıştır. Merkez ve taşra harcama birimlerinin kullanımında bulunan binaların (hazine, kiralık ve kendi mülkiyetindeki) ÇKYS/Taşınmaz Bilgi Sistemi Modülüne girişleri yapılmıştır. Bakanlığımız birimlerinin kullanımında bulunan taşıtların bilgilerinin ÇKYS/Taşıt Takip Sistemi Modülüne girişlerinin yapılması sağlanmıştır.

Harcama birimleri ve gider kalemleri bazında, genel bütçe ödeneklerinin kullanımına ilişkin değerlendirmeleri içeren "Genel Bütçe Ödenek Kullanım Raporu" aylar itibarıyla hazırlanmış ve raporlanmıştır.

Sağlık Bakanlığı 2019 Yılı Kurumsal Mali Durum Beklentiler Raporu yayımlanmıştır.

2018 Yılı Bakanlığımız Kesin Hesabı hazırlanarak Hazine ve Maliye Bakanlığı'na gönderilmiştir.

2018 Yılı Taşınır Kesin Hesap Cetveli ve Taşınır Kesin Hesap İcmal Cetvelleri hazırlanarak Sayıştay'a gönderilmiştir.

GAP, DOKAP, KOP, DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıkları tarafından yazı ile talep edilen bilgiler harcama birimlerinden yazı ile talep edilmiş ve hazırlanan rapor ilgili Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarına gönderilmiştir.

Kamu İdare Hesaplarının Sayıştay'a Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar gereği Bakanlığımız 2018 Yılı Hesap Dönemi Sonu ile 2019 Yılı Aylar (Ocak-Kasım) itibarıyla mali tablo ve belgeler Sayıştay Başkanlığına gönderilmiştir.

İl Özel İdarelerine aktarılan genel bütçe yatırım ödeneklerinden yapılan harcamaların il sağlık müdürlüklerince Ödenek Takip Sistemine veri girişleri sağlanarak elde edilen veriler doğrultusunda İl Özel İdarelerinde bekleyen ödenek durum raporu üçer aylık dönemler halinde hazırlanmıştır.

Bakanlığımız 2018 Yılı Yatırım Programı İzleme Değerlendirme Raporu hazırlanarak Cumhurbaşkanlığına, Sayıştay Başkanlığına ve Hazine ve Maliye Bakanlığına gönderilmiştir.

Merkez ve taşra birimlerimizin nakit talepleri aylık olarak Hazine ve Maliye Bakanlığının Nakit Talebi Aktarım Sistemine girilmiştir.

1.9.3. Döner Sermaye Hizmetleri

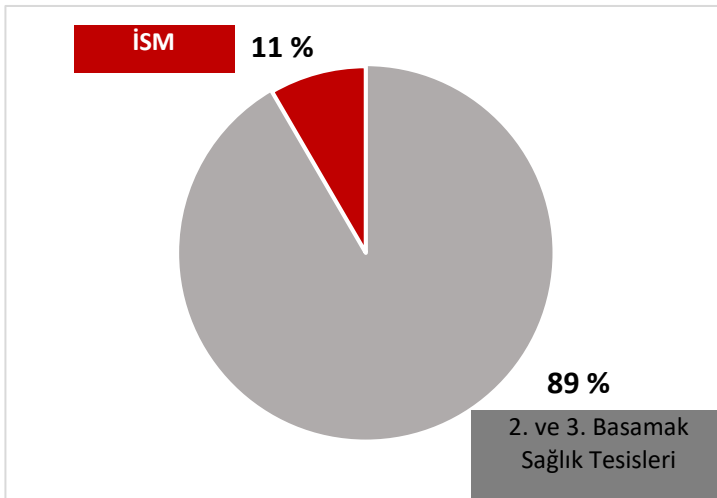
Bakanlık ve bağlı kuruluşlarımızdaki döner sermayeli işletmelerin 2020 yılı global bütçe büyüklüğünün tespitine ilişkin çalışmalar devam etmektedir. Bu kapsamda Bakanlık içi ve Bakanlık dışı toplantılar ve görüşmeler yapılmıştır.

Tablo 48: Ödenek Tahsisi, 2019

Ödenek Türü	2. ve 3. Basamak Sağlık Tesisleri	İl Sağlık Müdürlükleri	Merkez Birimler	Toplam
Global Bütçe	41.473.034.476	5.215.397.539	0	46.688.432.014
Merkez Pay	623.948	61.165.366	1.157.535.506	1.219.324.820
AFAD	858.644.504	84.329.573	0	942.974.076
DHMİ	0	7.923.132	0	7.923.132
TOPLAM	42.332.302.927	5.368.815.609	1.157.535.506	48.858.654.042

209 sayılı Kanunun 5. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğüne bağlı işletmeler tarafından Bakanlık Merkez Döner Sermaye hesabına aktarılması gereken merkez payın takibi yapılarak hesaba aktarımı sağlanmıştır. Kaynak talepleri Bakanlığımızın amaç ve hedeflerine uygunluğu açısından değerlendirilerek merkez paydan 1.090.349.688,58 TL ödenek tahsisi yapılmıştır.

Grafik 18: Ödenek Tahsis, 2019

2019 yılı global bütçesinden en büyük pay ikinci ve üçüncü basamak sağlık tesislerine ayrılmakta olup ayrıca il sağlık müdürlüklerine de döner sermaye kaynaklarından pay ayrılmaktadır.

Tablo 49: Döner Sermaye Borç Stoku, 2019

	Banka Mevcudu	Yıl Sonu Net Borç	Yıl Sonu Stok
Sağlık Bakanlığı 2019 Yıl Sonu Mali Durumu	168.726.891	10.557.918.806	1.890.244.517

1.9.4. Ödenek Planlama ve Gider Takip Çalışmaları

İl sağlık müdürlüğü ve Birinci Basamak Sağlık Tesislerinin genel bütçe ödenek taahhütleri Başkanlığımız 2018/15 nolu Genelge kapsamında Analitik Bütçe Sistemi üzerinden değerlendirilmiş, taahhüt işlemleri gerçekleştirilmiş, ödeneklerin takibi ve tahsisi yapılmıştır.

İl sağlık müdürlüğü ve Birinci Basamak Sağlık Tesislerinin il düzeyinde (Bütçe Kanunu ile verilen ödenek dahilinde) akaryakıt giderleri, taşıt kiralama giderleri, taşıt bakım ve onarım giderleri ile geçici ve sürekli görev yolluk giderleri, ihtiyaca binaen donanım, makine teçhizat alımları ve bina bakım onarım giderleri için ödenekler karşılanmıştır.

Aile Hekimliğine ait maaş giderleri, cari giderler ve tetkik sarf giderleri için ödenek işlemleri yürütülmüştür.

İl sağlık müdürlüğü ve Birinci Basamak Sağlık Tesislerine tahsis edilen ödeneklere ait ödenek gönderme ve tenkis işlemleri gerçekleştirilmiştir.

Sosyal Güvenlik Kurumu, Devlet Hava Meydanları İşletmesi (DHMİ), İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi (Ahıska Türkleri, Geçici Koruma Altına Alınan Yabancılar) ile imzalan Götürü Bedel Hizmet Alımı protokolleri kapsamında belirlenen tutarların takip, tahsis işlemleri ile Saymanlığa talimat, Merkez ve Taşra Teşkilatı Harcama Birimlerimize bildirim yazışmaları ile nakit aktarım işlemleri gerçekleştirilmiştir.

Merkez Döner Sermaye Saymanlığı vadeli banka hesaplarında bulunan kaynakların takibi ile ilgili iş ve işlemler yapılmıştır.

Bakanlığımız merkez hizmet birimlerinin genel bütçeden karşılayamadıkları özellikli projelerinin merkezde toplanan tutardan finansman planlaması yapılarak Bakanlığımız Merkez pay taahhüt dosyalarının takibi ve revize işlemleri ile saymanlık talimat ve bildirim yazışmaları ve nakit aktarım işlemleri yapılmıştır.

Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatının muhasebe işlemlerinin yürütüldüğü MYS sistemi ile ilgili danışmanlık hizmeti verilmiş, genel bütçe ödeneklerinin kullanımı için tanımlanan vergi kimlik numaralarının (VKN) MYS ve e-bütçe sistemine tanımlanması sağlanmış ve bu konular ile ilgili Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Bakanlığımız birimleri arasında koordinasyon sağlanmıştır.

1.9.5. İç Kontrol Çalışmaları

1.9.5.1. İç Kontrol Süreçleri

2019-2020 Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı 25.01.2019 tarihinde Bakanlık Makamı Oluru ile yürürlüğe girmiştir. Ayrıca Hazine ve Maliye Bakanlığının e-SGB (Strateji Geliştirme Birimleri Yönetim Bilgi Sistemi) sistemine de girişi yapılmıştır. Eylem Planında 49 eylem yer almış olup 26 eylemden il sağlık müdürlükleri sorumlu tutulmuştur. Merkez Birimlerin sorumlu olduğu eylem sayıları ise hizmet alanlarına göre farklılık göstermiştir.

Merkez ve taşra teşkilatımızda uygulama birliğinin sağlanması, çalışmalara değer katmayan faaliyetlerin tespit edilmesi ve tekrar eden faaliyetlerin önlenmesine yönelik form ve dokümanların tamamında standartlar hazırlanarak harcama birimlerinin kullanımına sunulmuştur. Bu kapsamda Başkanlığımızca "İş Süreçleri Tanımlama Formu", "İş Akış Şeması Çizim Standartları Rehberi", "Süreç Riskleri Belirleme, Skorlama ve Kontrol Faaliyetleri Formu" vb. formlar oluşturulmuştur.

İç kontrol çalışmalarının online olarak takip edilip raporlanabilmesi amacıyla "İç Kontrol Eylem Planı İzleme ve Değerlendirme Programı" hazırlanarak Merkez ve Taşra Teşkilatının kullanımına sunulmuştur.

2019-2020 Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı (2020 Revize) oluşturularak İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu ile Bakanlık Makamının Oluru ile yayımlanmıştır.

Merkez Harcama Birimlerine iç kontrol sistemi, eylem planı ile süreç ve risk metodolojisi konularında toplam 879 personeline eğitimler düzenlenmiştir.

1.9.6. Ön Mali Kontrol

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 58 inci maddesine istinaden Hazine ve Maliye Bakanlığınca çıkarılarak yayımlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole ilişkin Usul ve Esasların 17 nci maddesi ve Sağlık Bakanlığı Ön Mali Kontrol Yönergesi gereğince ön mali kontrol yapılmaktadır.

Taahhüt Evrakı ve Sözleşme Tasarıları: 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 58'inci maddesine istinaden; Hazine ve Maliye Bakanlığınca çıkarılarak yayımlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esasların 17. maddesi, Bakanlığımız Ön Mali Kontrol İşlemleri Yönergesinin Taahhüt Evrakı ve Sözleşme Tasarıları Başlıklı bölümünün 10 uncu maddesi gereğince;

Başkanlığımızca 2019 yılında mal, hizmet alımları ve yapım işlerine ilişkin 125 adet ihale işlem dosyası Ön Mali Kontrole tabi tutulmuştur.

Seyahat Kartı: 6245 sayılı Kanunun 48'inci maddesi ile 5018 Sayılı Kanunun 55, 56, 57 ve 58'inci maddelerine istinaden çıkarılan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar Yönetmeliğinin 21'inci maddesi ve Hazine ve Maliye Bakanlığının 03/01/2019 tarihli ve 20 sayılı seyahat kartı yazısı gereğince; 2019 yılında geçerli olması, birim bütçelerinin 03.5.3.02 ekonomik kodunda yer alan ödenekten karşılanması ve ilave ödenek istenilmemesi kaydıyla, 2019 yılında; 47 personel için seyahat kartı talep edilmiş olup 33 personel için Seyahat kartı verilmesi uygun görülmüş ve seyahat kartı vize formu onaylanmıştır.

Seyyar Görev Tazminatı: 6245 sayılı Harcırah Kanununun 2562 sayılı kanunla değişik 49 uncu maddesinde; “Asli görevleri gereği, memuriyet mahalli dışında ve belirli bir görev bölgesi içinde fiilen gezici olarak görev yapan memur ve hizmetlilere gündelik ve yol giderleri yerine Maliye Bakanlığınca vize edilen cetvellere göre seyyar görev tazminatı verileceği” hükmüne bağlanmıştır (adam/gün sayısı 196.801); 2019 yılı).

2019 yılı için uygun görülen unvan ve pozisyonlarda görev yapan personele seyyar görev tazminatı ödenmesi için Hazine ve Maliye Bakanlığının 21.05.2019 tarih ve 77078042-125.05[530.605]-E.116412 vize yazısı 81 İl Valiliğine gönderilmiştir.

Yan Ödeme Cetvelleri: Bakanlığımız Ön Mali Kontrol Yönergesinin 17’inci maddesi gereğince;

“657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile bu kanunun ek geçici 9’uncu maddesi kapsamına giren idarelerde istihdam edilen Devlet memurlarından, hangi işi yapanlara ve hangi görevde bulunanlara zam ve tazminat ödeneceği, ödenecek zam ve tazminatın miktarları ile ödeme usul ve esaslarına ilişkin olarak anılan Kanunun 152’nci maddesine dayanılarak yürürlüğe konulan Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca, zam ve tazminat ödemesi yapılacak personelin kadro veya görev unvanları, sınıfları, dereceleri, sayıları ve hizmet yerleri ile bunlara uygun olarak ödenecek zam ve tazminatın miktarlarını gösteren ve serbest kadro üzerinden hazırlanan cetvel ile bunların birimler itibariyle dağılımını gösteren listeler Başkanlık tarafından kontrol edilir.” hükmü gereğince, 2019 yılında ödenecek zam ve tazminatın miktarını gösteren I, II ve III sayılı yan ödeme cetvelleri, Başkanlığımızca kontrol edilmiştir.

İhale işlem dosyalarının ön mali kontrole ilişkin incelemelerinde en çok karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri konusunda Merkez Teşkilat Harcama Birimleri ile yıl içerisinde toplantılar yapılmıştır.

1.9.7. Mali Analiz Faaliyetleri

Bakanlığımız mali uygulamalarına ilişkin olarak uygulama birliğinin sağlanması amacıyla genelge ve genel yazılar oluşturulmuş olup Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatına duyurulmuş ve böylece taşra teşkilatımızın ilgili hususlara ilişkin tereddütleri giderilmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda; 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 6245 sayılı Harcırah Kanunu, 4924 sayılı Eleman Temininde Güçlük Çekilen Yerlerde Sözleşmeli Sağlık Personeli Çalıştırılması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, 663 sayılı KHK, 696 sayılı KHK ve ilgili diğer mevzuata ilişkin mali görüşler oluşturulmuştur.

Bakanlığımız döner sermaye işletmelerinin muhasebe iş ve işlemlerini yürütecek muhasebe birimlerinin oluşturulması ve muhasebe hizmetlerinin etkin ve mevzuata uygun bir şekilde yürütülebilmesi amacıyla hazırlanan “*Sağlık Bakanlığında Döner Sermaye Muhasebe Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Yönerge*” Bakanlık Makamının 14/03/2019 tarih ve 427 sayılı onayı 01/04/2019 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlüğe konulmuştur.

18 Ocak 2019 tarih ve 30659 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 7161 Sayılı Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 32 nci maddesi ile 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa eklenen Geçici 4 üncü maddede bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonraki 60 gün içinde yüklenicinin idareye yazılı olarak başvurması kaydıyla, Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak idarenin onayına bağlı olarak sözleşmelerin süresinin uzatılabilir, feshedilip tasfiye edilebilir veya devredilebilir olduğu

belirtmiştir. Söz konusu düzenleme sonucunda il sağlık müdürlükleri tarafından 768 Mal Alımı İhalesi, 146 Hizmet Alımı İhalesi ve 116 Yapım İşi İhalesi olmak üzere toplam 1.030 başvuruda bulunulmuştur. Görüşü alınmak üzere başvurular Hazine ve Maliye Bakanlığına gönderilmiş ve yine bu görüş doğrultusunda il sağlık müdürlüklerine değerlendirme sonuçları iletilmiştir.

Sağlık Bakanlığı Merkez Saymanlık Müdürlüğü ile koordineli olarak 90 adet Alacak Takip Dosyası kapatılmış ve yine Sağlık Bakanlığı Merkez Saymanlık Müdürlüğü ile koordineli olarak 112 adet Alacak Takip Dosyası açılmıştır.

Mali analiz çalışmaları kapsamında Bakanlığımızca kullanılan muhasebe ve diğer ilgili programların Karar Destek Sistemlerine entegrasyon faaliyetleri yürütülmüştür. Entegrasyonu sağlanan programların seçilen parametrelerine ilişkin il bazında analizler çalışmaları ve sonuç raporlamaları yapılmıştır. Bakanlığın analiz kabiliyetini arttırmak adına, illerin uyguladıkları alım yöntemlerin tespitine ve iyi uygulamalarının teşvikine yönelik değişiklikler gerçekleştirilmiştir.

1.9. Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Hizmetleri

Başta yakın coğrafyamız olmak üzere dünyada yaşanan gelişmeler ve bu gelişmelere bağlı olarak küresel sağlığı derinden etkileyen göç akınlarıyla birlikte savaşlar ve yansımaları, insanların sağlık hizmetine erişimini kısıtlamaktadır. Bu ve benzeri konular, sağlığın uluslararası ilişkilerdeki ihtiyaç ve etkinliğini bir kez daha ön plana çıkarmıştır.

Ülkemiz, insan ve vicdan odaklı dış politika izleyerek yakın coğrafyamızda yaşanan siyasi gelişmelere duyarsız kalmamış, bu kapsamda başta Suriye olmak üzere tarihi ve kültürel bağlarımız olan ülke vatandaşlarının, barınma ve sağlık gibi ihtiyaçlarının karşılanmasında dünyada en ön sırada yer almıştır. Sağlık diplomasisinin giderek önem kazandığı günümüz şartlarında, T.C. Sağlık Bakanlığı olarak işbirliği içerisinde olduğumuz diğer ülkeler ve uluslararası kuruluşlar nezdindeki saygın konumumuzun artarak devam ettirilmesi amacıyla çalışmalarımız aralıksız sürdürülmektedir.

Giderek yükselen ve ilgi gören sağlık sistemimize yönelik inceleme ve ihraç taleplerinde büyük bir artış görülmektedir. Stratejik hedeflerimiz arasında yer alan küresel sağlığa katkı sağlamak ve sağlıkta lider ülkeler arasında yer alma misyonu doğrultusunda devam eden çalışmalarımız kapsamında 2019 yılında 20 ayrı ülkeye sağlık sistem desteği verilmiştir.

Kendi içerisinde Sağlık Reformu gerçekleştiren Türkiye, aynı zamanda küresel sağlığa da pozitif katkılar sunmuştur. İnsani ve acil sağlık temelinde dış politikası şekillenen ve küresel sağlığa da bu anlamda hizmet sunan ülkemiz bu perspektifi doğrultusunda başta DSÖ olmak üzere ilgili uluslararası kuruluşlarla işbirliğine devam etmektedir.

1.10.1. Sayın Bakanımızın Yurtdışı Ziyaretleri

1.10.1.1. Sayın Bakanımızın İsviçre Ziyareti

DSÖ'nün en üst düzey karar alma organı olan Dünya Sağlık Asamblesi'nin 72. Oturumu 20-28 Mayıs 2019 tarihleri arasında Cenevre'de gerçekleştirilmiş olup Sayın Bakanımız Dr. Fahrettin Koca Başkanlığındaki bir heyet ile katılım sağlanmıştır.

Bu vesile ile Sayın Bakanımız;

- Azerbaycan Sağlık Bakanı Prof. Dr. Oktay Şireliyev ile Ülkemize en çok hasta gönderen ülkelerin başında gelen Azerbaycan ile sağlık turizminin geliştirilmesi, tıp öğrencilerinin eğitimi, ilaç ve tıbbi cihaz konusunda iş birliği gibi birçok konuda fikir alışverişinde bulunmuştur.
- Çekya Sağlık Bakanı Sayın Adam Vojtech ile ilaç, tıbbi sarf ve tıbbi cihaz alanındaki iki ülke arasında ticari

faaliyetlerinin artırılması, ortak Ar-Ge çalışmaları, teknolojik ürünlerin geliştirilmesinde iş birliği ve sağlık turizmi hakkında fikir alışverişinde bulunmuştur.

- Irak Sağlık Bakanı Sayın Ala Alwan ile iki ülke arasında sağlık alanında iş birliği imkânları, sağlık turizmi, yatırımlar, sağlık çalışanlarının eğitimi hakkında ikili görüşme gerçekleştirmiştir.

- İran Sağlık Bakanı Sayın Saeid Namaki başkanlığındaki heyet ile halk sağlığı konusunda iş birliği, tecrübe paylaşımı, sağlık turizminin artırılması, sağlık yatırımları, tıp ve sağlık meslekleri eğitimi gibi birçok konu hakkında görüş alışverişinde bulunmuştur.
- Küba Sağlık Bakanı Sayın Jose Angel Portal Miranda ile Küba ile sağlık alanında iş birliği imkanları, ilaç ve aşı AR-GE çalışmaları, ortak üretim, ortak ürün geliştirme, teknoloji transferi hususları görüşmüştür.
- Portekiz Sağlık Bakanı Sayın Marta Temido ile sağlık turizmi, kamu-özel iş birliği projeleri, ilaç ve tıbbi cihaz yerleştirmede iş birliği hakkında fikir alışverişinde bulunmuştur.

1.10.1.2. Sayın Bakanımızın Namibya Ziyareti ve Türkiye-Namibya Karma Ekonomik Komisyon 1. Toplantısı

Türkiye-Namibya Karma Ticari ve Ekonomik Komitesi 1. Dönem Toplantısı Sayın Bakanımız ve Namibya tarafı Eşbaşkanı ve Sanayileşme, Ticaret ve KOBİ'lerin Geliştirilmesi Bakanı Tjekero Tweya başkanlığında 22-23 Temmuz 2019 tarihlerinde Windhoek'ta gerçekleştirilmiştir.

1.10.1.3. Sayın Bakanımızın Azerbaycan Ziyareti

Sayın Bakanımız Dr. Fahrettin Koca, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın heyetinde yer almak ve Azerbaycan - Türkiye İş Konseyi toplantısına katılmak üzere, 14-15 Ekim 2019 tarihinde Azerbaycan'a gitmiştir. Ziyaret kapsamında, 14 Ekim 2019 tarihinde Azerbaycan Sağlık Bakanı Prof. Dr. Oktay Şiraliyev ile ikili bir görüşme gerçekleştirmiştir.

1.10.1.4. Sayın Bakanımızın Kazakistan Ziyareti

Sayın Bakanımız Dr. Fahrettin Koca, Sayın Hanımefendi Emine Erdoğan'ın 15-17 Ekim 2019 tarihlerinde Nur-Sultan'da düzenlenen Dünya Kanser Liderleri Zirvesi'ne katılmak amacıyla Kazakistan'a 15 Ekim 2019 tarihinde gerçekleştirdiği ziyaretlerine iştirak etmiştir.

Ziyaret vesilesi ile Sayın Bakanımız ile Kazakistan Sağlık Bakanı Yelzhan Birtanov ile ikili bir görüşme gerçekleştirmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı ile Kazakistan Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Arasında Sağlık Yatırımları Alanında İşbirliğine Dair Mutabakat Zaptı, 15 Ekim 2019 tarihinde Sayın Bakanımız Dr. Fahrettin Koca ile Kazakistan Sağlık Bakanı Yelzhan Birtanov arasında imzalanmıştır.

1.10.1.5. Sayın Bakanımızın Özbekistan Ziyareti ve Özbek-Türk Sağlık İş Forumu

Sayın Bakanımız Dr. Fahrettin Koca, beraberinde bir heyetle birlikte 3-5 Aralık 2019 tarihlerinde Özbekistan'a gitmiştir. Ziyaret vesilesi ile Taşkent'te Özbek-Türk Sağlık Forumu gerçekleştirilmiş ayrıca Özbekistan Sağlık Bakanı Prof. Dr. Alishar K. Shadmanov ile ikili görüşmelerde bulunulmuştur.

1.10.2. Sayın Bakanımızın Diğer Üst Düzey Yetkililerle Görüşmeleri

Son 16 yılda oluşturulan ülke sağlık sistemini yerinde görmek ve gerekli incelemeleri yapmak amacıyla ülkemize Bakan ve Bakan Yardımcısı düzeyinde çeşitli ziyaretler yapılmıştır.

1.10.2.1. Sayın Bakanımız Dr. Fahrettin Koca'nın Pakistan İslam Cumhuriyeti Başbakanı Imran Khan ile Görüşmesi

Pakistan İslam Cumhuriyeti Başbakanı Imran Khan, Sayın Bakanımız Dr. Fahrettin Koca ile 4 Ocak 2019 tarihinde Ankara'da ikili bir görüşme gerçekleştirmiştir. Söz konusu görüşmede evrensel sağlık kapsayıcılığı, sağlık sistemlerinin güçlendirilmesi konularında istişareler gerçekleştirilmiş, önümüzdeki dönemde işbirliğinin geliştirilmesini teminen ortak çalışma grubunun oluşturulması konusunda mutabık kalınmıştır.

1.10.2.2. Özbekistan ile Yol Haritasının İmzalanması ve Sayın Bakanımız Dr. Fahrettin Koca'nın Özbekistan Sağlık Bakanı ile İkili Görüşmesi

Özbekistan ve Türkiye arasında sağlık alanında işbirliğinin geliştirilmesine yönelik olarak hazırlanan yol haritası, DSÖ Avrupa Halk Sağlığı Acil Durumlarına Hazırlıklılık ve Yanıt Bölgesel Eylem Planı Üst Düzey Konferansı sırasında, Sayın Bakanımız Dr. Fahrettin KOCA ve Özbekistan Sağlık Bakanı Alisher K. Shadmanov

tarafından 14 Şubat 2019 tarihinde İstanbul'da imzalanmıştır. İmzalanan yol haritası ile iki ülkenin 2019-2020 yıllarını kapsayan dönemde sağlık sistemlerinin güçlendirilmesi, sağlık turizmi, sağlık endüstrileri, eğitim, PPP (Public-Private Partnerships), ortak sağlık haftaları, sosyal güvenlik, Tele-Tıp, tıbbi ve sosyal yardım alanlarında işbirliğinde bulunmaları öngörülmüştür. Sayın Bakanımız ayrıca Özbekistan Sağlık Bakanı Alisher K. Shadmanov ile ikili bir görüşme de gerçekleştirmiş olup görüşmede Uluslararası Sağlık Hizmetleri Anonim Şirketi (USHAŞ) aracılığıyla sağlık alanında işbirliği faaliyetleri ve bu yıl içinde gerçekleştirilecek DSÖ Direktörlüğü seçimlerinde Türk adayına destek verilmesi konuları ele alınmıştır.

1.10.2.3. Sayın Bakanımız Dr. Fahrettin Koca'nın Kazakistan Sağlık Bakanı Dr. Yelzhan Birtanov ile Görüşmesi

Sayın Bakanımız Dr. Fahrettin Koca, Kazakistan Sağlık Bakanı Dr. Yelzhan Birtanov ile 12 Nisan 2019 tarihinde ikili bir görüşme gerçekleştirmiştir.

1.10.2.4. Sayın Bakanımız Dr. Fahrettin Koca'nın Bahreyn Sağlık Bakanı ve Beraberindeki Heyeti Kabulü

Bahreyn Sağlık Bakanı Dr. Faeqa Bint Saeed Al Saleh beraberinde bir heyetle 30 Temmuz 2019 - 03 Ağustos 2019 tarihlerinde, iki ülke arasındaki sağlık alanında işbirliğinin güçlendirilmesi ve PPP (Public-Private Partnerships) projeleri kapsamında yeni inşa edilen hastaneyi ziyaret etmek ve Bakanlığımız birimlerinde incelemelerde bulunmak üzere ülkemizi ziyaret etmiştir. Sayın Bakanımız ile Bahreyn Sağlık Bakanı Dr Faeqa Bint Saeed Al

Saleh görüşmesinde Bahreyn ile sağlık alanında yapılabilecek işbirliği konuları ele alınmıştır.

1.10.2.5. Sayın Bakanımız Dr. Fahrettin Koca'nın Cibuti Sağlık Bakanı Mohamed Warsama Dirieh ile Görüşmesi

Cibuti Sağlık Bakanı Mohamed Warsama Dirieh başkanlığında bir heyet, ülkemizin sağlık reformu tecrübesini yerinde görmek, Ankara Şehir Hastanesi'nde incelemelerde bulunmak ve USHAŞ ile hayata geçirilebilecek muhtemel işbirliği konularında görüş alışverişinde bulunmak üzere 20-23 Ağustos 2019 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir. Ziyaret sırasında Cibuti Sağlık Bakanlığı ile Bakanlığımıza bağlı USHAŞ arasında sağlık alanında işbirliği protokolü 22 Ağustos 2019 tarihinde imzalanmıştır.

1.10.2.6. Sayın Bakanımızın ABD Ticaret Bakanı Kabulü

Sayın Bakanımız Dr. Fahrettin Koca, ABD Ticaret Bakanı Willbur Ross'u 10 Eylül 2019 tarihinde makamında kabul etmiştir.

1.10.2.7. Sayın Bakanımızın Kazakistan Sağlık Bakanı Yelzhan Birtanov ile Görüşmesi Türkiye-Kazakistan Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) XI. Dönem Toplantısı

Türkiye-Kazakistan Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) XI. Dönem Toplantısı Cumhurbaşkanlığı Yardımcımız Sayın Fuat Oktay ve Kazakistan Başbakanı Askar Mamin'in eşbaşkanlıklarında, 10 Kasım 2019 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir.

1.10.3. Yurtdışına Sağlanan Tıbbi Malzeme Bağışları ve İnsani Yardım Faaliyetleri

1.10.3.1. Bakanlığımız İnsani Yardım Ekibinin Mozambik'e Gönderilmesi

Mozambik'i etkileyen kasırga dolayısıyla Mozambik hükümeti tarafından BM OCHA aracılığıyla arama kurtarma ekibi talebi üzerine Bakanlığımızdan 6 kişilik bir yardım ekibi 22 Mart- 5 Nisan 2019 tarihleri arasında Mozambik'te yardım amacıyla görevlendirilmiştir.

1.10.3.2. Arnavutluk'ta Meydana Gelen Deprem

Arnavutluk'un başkenti Tiran'ın 30 km yakınlarında 26 Kasım 2019 tarihinde meydana gelen 6,2 büyüklüğündeki deprem sonrasında, Arnavutluk Makamlarının uluslararası insani yardım çağrısı üzerine Bakanlığımızdan 6 sağlık personeli 26 Kasım – 10 Aralık 2019 tarihlerinde yardım amaçlı olarak Arnavutluk'ta görevlendirilmiştir.

1.10.3.3. Somalili Yaralıların Ülkemizdeki Tedavileri

2019 Aralık ayında Somali'nin başkenti Mogadişu'da meydana gelen patlamada yaralanan 16 Somali vatandaşı ve 15 refakatçisi, ülkemizin diğer ilgili birimleri ile işbirliği içerisinde Türkiye'ye getirilerek Ankara'daki hastanelerimizde tedavilerine başlanmıştır.

1.10.3.4. Gürcistana 100.000 doz Jerly-Lynn KKK aşısı verilmesine dair Anlaşma

100.000 doz Jerly-Lynn KKK aşısının (*SCHWARZ Kızamık Suşu, Jerly-Lynn Kabakulak Suşu, Wistar RA 27/3 Kızamıkçık Virüs Suşusu*) Gürcistan'a verilmesine ilişkin anlaşma 13 Şubat 2019 tarihinde İstanbul'da imzalanmıştır.

Anlaşmanın imzalanmasının ardından Bakanlığımızdan 4 kişilik bir ekip, aşıları 27 Şubat 2019 tarihinde Gürcü makamlarına teslim etmiştir.

1.10.3.5. 5 Nisan 2019 tarihli Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti İle Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sağlık Alanında Hibe Yapılmasına Dair Anlaşma

K.K.T.C'ye 2019 yılında 25.000 doz beşli karma aşısı, 6.000 doz dördümlü karma aşı, 15.000 doz kızamık-kızamıkçık-kabakulak (KKK) aşısı, 50.000 doz Adult Difteri Tetanoz (Td) aşısı, 12.000 doz Oral polio aşısı, 20.000 doz Hepatit B aşısı, 15.000 doz Hepatit A aşısı, 25.000 doz konjuge pnömokok aşısı, 55.000 doz PPD solüsyonu, 8.000 doz suçiçeği aşısı, 50 doz BCG aşısı, 100 doz kuduz aşısı, 100 doz meningokok aşısı, 60 doz HIB aşısı, 100 adet yılan antiserumu, 300 doz mevsimsel grip aşısı, 50 adet tetanoz antiserumu, 50 adet akrep antiserumu hibe edilmiştir.

1.10.4. Sağlık Haftaları

Ülkemiz, “Önce İnsan” sloganı ile çıktığı bu yolda, talepte bulunan dost ve kardeş ülkelerde “Sağlık Haftası” adı ile organizasyonlar gerçekleştirmektedir.

Bu kapsamda, bahse konu ülkelerde çeşitli sebeplerle (ekonomik imkânsızlıklar, malzeme yetersizliği, hekimlerin mesleki kapasitelerinin yetersiz oluşu vb.) yapılamayan cerrahi operasyonlar, ülkemizden giden alanında uzman hekimlerimizce gerçekleştirilmekte, hastaların konsültasyonları yapılarak tedavileri düzenlenmekte, yerel sağlık

personeline mesleki kapasitelerini geliştirmeye yönelik olarak teorik ve uygulamalı eğitimler verilmektedir. Sağlık Haftaları kapsamında, ilgili ülke Sağlık Bakanlıkları ile sağlık alanında ikili işbirliği çalışmaları da yürütülmektedir.

Ayrıca gerek ülkeler arasındaki (varsa) ikili anlaşmalar gerekse de 3359 sayılı Kanun kapsamında ülkemizde ücretsiz tedavi görmesi düşünülen hastaların da yerinde kontrolleri yapılmakta ve değerlendirilmektedir.

Gidilen ülkelerdeki hekimler aldıkları bu kısa süreli eğitimlerde yeni teknikler öğrenmekte, cihazların farklı özelliklerini kullanabilmekte ve doktorlarımızla birlikte operasyonlar icra ederek öğrendiklerini pratikte de uygulama fırsatı bulmaktadırlar.

Sağlık Haftaları, daha önce düzenlenen ülkelerde bölge halkı tarafından artık merakla beklenen ve temsilciliklerimize sık sık ne zaman yapılacağı sorulan bir faaliyet haline gelmiştir. Düzenlenen Sağlık Haftaları ile bölge halkından ve yöneticilerinden son derece olumlu geri dönüşler alınmaktadır. Sağlık Haftaları, ülkemizin görünürlüğünü arttırması ve sağlığın “yumuşak güç” olma unsurundan azami ölçüde yararlanılması bakımından da ayrıca önem arz etmektedir. Yine sağlık turizmi açısından da son derece önemli bir tanıtım enstrümanı olan Sağlık Haftalarında ekonomik gücü yerinde olan halk ve yerel sağlık çalışanları Türk hekimlerinin başarılarını yerinde görmekte ve tedavileri için ülkemizi tercih etmelerinde önemli rol oynamaktadır.

2019 yılı içerisinde 3 farklı ülkede düzenlenen 3 Sağlık Haftası’nda toplamda, **2.418** konsültasyon, **1.736** personele mesleki kapasitelerini geliştirmeye yönelik eğitim verilmiş ve tamamı başarılı **360** ameliyat icra edilmiştir.

Tablo 50: Düzenlenen Sağlık Haftaları, 2019

Sağlık Haftası Adı	Tarih	Yer
Türkiye – Kosova Ortak Sağlık Haftası	15 – 23 Haziran 2019	Priştine – Mamuşa - Kosova
Türkiye – Kazakistan Ortak Sağlık Haftası	7 – 15 Nisan 2019	Türkistan – Kazakistan
Türkiye – Özbekistan Ortak Sağlık Haftası	29 Kasım – 8 Aralık 2019	Taşkent – Özbekistan

Türkiye – Kosova Ortak Sağlık Haftası (15-23 Haziran 2019)

Türkiye – Kosova Ortak Sağlık Haftasında 1.319 konsültasyon, 446 eğitim ve 103 ameliyat gerçekleştirilmiştir.

Türkiye – Kazakistan Ortak Sağlık Haftası (07-15 Nisan 2019)

Türkiye – Kazakistan Ortak Sağlık Haftasında 653 konsültasyon, 496 eğitim ve 114 ameliyat gerçekleştirilmiştir.

Türkiye – Özbekistan Ortak Sağlık Haftası (29 Kasım-08 Aralık 2019)

Türkiye – Özbekistan Ortak Sağlık Haftasında 446 konsültasyon, 794 eğitim ve 143 ameliyat gerçekleştirilmiştir.

1.10.5. Ülkemizde Eğitim Verilen Yabancı Sağlık Personeli

Tablo 51: Ülkemizde Eğitim Verilen Yabancı Sağlık Personeli

No	Ülke Adı	Eğitime Katılan Kişi Sayısı	No	Ülke Adı	Eğitime Katılan Kişi Sayısı
1	Azerbaycan	16	16	Afganistan	1
2	Filistin	25	17	Gine Bissau	8
3	Kosova	1	18	Senegal	3
4	Özbekistan	35	19	Burkina Faso	2
5	Tunus	6	20	Çad	6
6	Pakistan	43	21	Komorlar	2
7	Libya	5	22	Fildişi	2
8	Sudan	65	23	Cibuti	5
9	Bangladeş	5	24	Gine	2
10	Kazakistan	10	25	Mali	4
11	Kırgızistan	9	26	Mozambik	2
12	Tacikistan	4	27	Moritanya	6
13	KKTC	1	28	Nijer	2
14	Gürcistan	15	29	Togo	2
15	Bosna Hersek	40	TOPLAM		327

2019 yılında sağlık alanında ikili işbirliği anlaşma ve protokollerine istinaden, **29 ülkeden** toplam **327 yabancı ülke sağlık personeline** Bakanlığımıza bağlı eğitim ve araştırma hastaneleri ile İzmir Urla Ulusal ve Uluslararası Acil-Afet Eğitim ve Simülasyon Merkezi'nde eğitim verilmiştir.

1.10.6. Ülkemizde Ücretsiz Tedavi Edilen Yabancı Hastalar

Afganistan, Arnavutluk, Azerbaycan, Bosna Hersek, Bulgaristan, Cibuti, Çad, ÇHC, Eritre, Filistin, Gambiya, Etiyopya, Gürcistan, Gine, Irak, Kazakistan, Kırgızistan, Kosova, KKTC, Liberya, Libya, Lübnan, Makedonya, Mali, Moğolistan, Moldova, Moritanya, Nijer, Özbekistan, Romanya, Rusya, Somali, Sudan, Ukrayna, Yemen ve Yunanistan'dan gelen **1.305** hastaya tedavi hizmeti verilmiştir.

Anlaşma/Protokol çerçevesinde **10** ülkeden toplam **751** yabancı hasta ücretsiz olarak tedavi edilmiştir.

3359 Sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanununun Ek 14. maddesi çerçevesinde 30 ülkeden toplam 338 yabancı hasta ülkemize getirilerek çeşitli hastanelerde tedavi altına alınmışlardır. Ayrıca Dışişleri Bakanlığı aracılığıyla ülkelerinde

tedavisi mümkün olmayan 8 ülkeden toplam 216 hasta ülkemizde tedavi görmüştür.

Bakanlığımız Türkiye'nin sağlık alanındaki misyonunu yerine getirmek ve vizyonunu gerçekleştirmek amacıyla, ilgili stratejik hedefler doğrultusunda çalışmalarını sürdürmektedir. Bir model haline gelen ve başta DSÖ olmak üzere pek çok uluslararası kuruluş tarafından örnek gösterilen Türkiye'nin sağlık sistemi, kendi gelişimini sürdürürken diğer ülkelerle de işbirliği ilişkileri kurarak sağlık sistemini ihraç etmeye ve bu alanda küresel ve bölgesel liderler arasında olmaya devam edecektir.

1.10.7. AB Kaynaklı Projelere İlişkin Faaliyetler

1.10.7.1. İlerleme Raporları

İlerleme Raporları, AB Komisyonu tarafından, aday ülkelerin AB müktesebatına uyum yönünde kaydettikleri gelişmeleri düzenli olarak izlemek amacıyla her yıl hazırlanan raporlardır. Bu raporlar, aday ülkelerin geldiği durumu tespit ederek bir önceki yıla göre kaydettikleri gelişmeleri içermektedir.

2019 yılı İlerleme Raporu hazırlıkları kapsamında; Bakanlığımızı ilgilendiren;

- 1 No'lu Malların Serbest Dolaşımı Fıslı,
- 3 No'lu İş Kurma Hakkı ve Hizmet Sunumu Serbestisi Fıslı,
- 23 No'lu Yargı ve Temel Haklar Fıslı,
- 24 No'lu Adalet, Özgürlük ve Güvenlik Fıslı,
- 27 No'lu Çevre ve İklim Değişikliği Fıslı ve
- 28 No'lu Tüketicinin ve Sağlığın Korunması Fıslına ilişkin hazırlanan dokümanlar AB Komisyonu'na gönderilmek üzere Avrupa Birliği Bakanlığı'na iletilmiştir.

1.10.7.2. Gümrük Birliği Ortak Komitesi (GBOK) ile ilgili Faaliyetler

GBOK, 1/95 sayılı AB-Türkiye Ortaklık Konseyi Kararı (OKK) çerçevesinde oluşturulmuştur. Komitenin başkanlığı altı aylık dönemler itibarıyla AB Komisyonu ve Türkiye tarafından sırayla yürütülmektedir. GBOK'un temel fonksiyonu, taraflar arasında Gümrük Birliği'nin işleyişiyle doğrudan ilgili alanlarda ortaya çıkan sorunların çözümüne yöneliktir.

8-9 Temmuz 2019 tarihlerinde Brüksel'de gerçekleştirilen 36. Dönem GBOK toplantısında AB'nin yeni tıbbi cihaz mevzuatı karşında Türkiye'nin durumu, Türkiye'nin AB'nin GMP mevzuatına uyumu, AB'nin eczacılık ürünlerinde seri serbest bırakma uygulamaları, kozmetik ürünlerde bildirim sistemi, eczacılık ürünlerinde döviz kuru fiyatlandırması ve eczacılık ürünlerinde İyi İmalat Uygulamaları ele alınmıştır.

1.10. Hukuk Hizmetleri

Sağlık hizmetlerde daha verimli ve kaliteli hizmet sunumuna katkı sağlanmak amacıyla; yargı mercilerinde Bakanlığımızın etkin şekilde temsil edilmesi faaliyetlerinin yanı sıra Bakanlığın görev ve yetki sahası ile ilgili mevzuatın hazırlanması çalışmaları ile Bakanlık birimlerince gerçekleştirilen iş ve işlemlerin hukuka ve ihtiyaçlara uygun şekilde yerine getirilmesi için çalışmalar yürütülmektedir.

Hukuk hizmetleri kapsamında 2019 yılında gerçekleştirilen faaliyetler aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 52: Sunulan Hizmetler, 2019

İş Türü	Sayı
Açılan İdari Dava Sayısı	5.594
Bakanlık Lehine Verilen Karar (Red Kararı)	2.305
Bakanlık Aleyhine Verilen Karar (İptal-Kabul Kararı)	766
Yürütmenin Durdurulması Kararı	411
Yürütmenin Durdurulmasının Reddi Kararı	1.86
Davacıların Temyiz Talebinin Kabulüne Dair Karar	228
Davacıların Temyiz Talebinin Reddine Dair Karar	884
Bakanlığımız Temyiz Talebinin Kabulüne Dair Karar	223
Bakanlığımız Temyiz Talebinin Reddine Dair Karar	815
İstinaf Yoluna Müracaat	2.937
Açılan Adli Dava Sayısı	465
Arabuluculuk İşlemleri	278
Bakanlık Aleyhine Başlatılan İcra Takipleri	1.517
Bakanlıkça Başlatılan İcra Takipleri	175
Görüş Bildirilen Mevzuat	47
- Kanun Teklifi Taslağı	7
- Yönetmelik	32
- Diğer	8
Verilen Mütalaa	217
Beyaz Kod Çağrı Merkezi İşlem Sayısı	4.125
Gelen Evrak Toplamı	69.726
Giden Evrak Toplamı	5.585

1.11. Teftiş Hizmetleri

Hesap verebilir olmanın ve kurumsal yönetimin güvencesi olan denetim ile sağlık kuruluşlarımızın çerçevesi mevzuatla çizilmiş belli bir düzen içerisinde, vatandaşa güven veren bir şekilde, hakkaniyet ve hukuk içinde faaliyetlerini gerçekleştirip gerçekleştirmediği gözetilmektedir.

Sağlık hizmetlerinin etkili, verimli ve hakkaniyete uygun bir şekilde sunulması temel amacıyla Bakanlığımız denetimi altında bulunan sağlık kuruluşları ile vatandaşlarımızın sağlık hizmetine erişimi, acil sağlık hizmetleri, hizmetin kalitesi ve hasta güvenliği gibi konuları ön planda tutarak insan merkezli bir yaklaşım sergilenmektedir.

Bakanlığımız, önleyici/geliştirici çağdaş denetim yaklaşımlarıyla çalışanların ve sağlık kuruluşlarının gelişmesine, yönetim ve kontrol sistemlerinin geçerli, güvenilir ve tutarlı hale gelmesine rehberlik ederek sağlık kuruluşlarının daha verimli, ekonomik ve hukuka uygun bir biçimde faaliyette bulunmasını sağlamak için çalışmaktadır.

Teftiş hizmetleri kapsamında gerçekleştirilen faaliyetler aşağıdaki tablolarda belirtilmiştir.

Tablo 53: Raporların Türüne Göre Dağılımı, 2019

Rapor Türüne Göre	2019
İnceleme Raporu	206
Disiplin Soruşturma Raporu	132
Tazmin Raporu	43
Suç Duyurusu Raporu (Genel Hükümlere ve 3628 Sayılı Kanuna Göre)	153
Tevdi Raporu	32
Ön İnceleme Raporu	208
Denetim Raporu (ESKR)	8
Denetim Değerlendirme Raporu	1
Toplam Rapor Sayısı	783

Tablo 54: Tazmin Raporunun Dağılımı, 2019

Tazmin Raporu	2019
Tazmin Çıkarılan Toplam Personel Sayısı	973
Tazmin Çıkarılan Toplam Firma Sayısı	43
Düzenlenen Rapor Sayısı	42
Toplam Tazmin Miktarı (TL)	12.185.550,51

Tablo 55: Ön İnceleme Raporlarının Dağılımı, 2019

Ön İnceleme Raporları	2019
Haklarında Ön İnceleme Yapılan Personel Sayısı	1.105
Soruşturma İzni Verilmesi Önerilen Personel Sayısı	174
Soruşturma İzni Verilmemesi Önerilen Personel Sayısı	931

Tablo 56: Dilekçelerin Önerilen İşleme Göre Dağılımı, 2019

Dilekçenin Dağılımına Göre İşlem Sayısı	2019
Teftiş Kurulu Başkanlığına İntikal Eden Başvuru İhbar ve Şikâyet Dilekçesi Sayısı	6.040
İnceleme ve Soruşturma Yapılmak Üzere Müfettişlere Verilen İş Sayısı	592
İnceleme ve Soruşturma Yapılmak Üzere Valiliklere Gönderilen İş Sayısı	1.580

Tablo 57: Denetim Sonucu Hazırlanan Raporların Konulara Göre Dağılımı, 2019

Konular	2019
Tıbbi Kötü Uygulama (Malpraktis)	186
İhale ve Satınalma İşlemleri	71
Usulsüz Rapor ve Belge Düzenleme	54
İdari – Mali – Teknik Hizmet Aksaklıkları	37
Çalışan Sağlığı ve Güvenliğine Aykırı Uygulamalar	23
Sağlık Hizmetlerinde Etik Dışı Davranışlar	21
Kamu Zararlarının Sorumlularına Rücu İşlemleri	19
Hasta Hakları ve Güvenliğine Aykırı Uygulamalar	18
Diğer Konular	16
Personel Özlük İşlemleri Usulsüzlükleri	14
Devlet Memurluğundan Çıkarmayı Gerektiren Fiiller	13
Döner Sermaye İşlemleri	10
Ruhsat ve İzin Belgesi Usulsüzlükleri	7
Geri Ödeme Kuruluşlarının Zarara Uğratılması	7
Konular	2019
3628 Sayılı Kanun Kapsamına Giren Fiiller	7
İnceleme ve Soruşturmalarda İlgili Şikâyetler	7
Taşınır Mal İşlemleri	4
Kamu Güvenine Karşı İşlenen Suçlar	3
Tıpta Uzmanlık Eğitimi	2
Sendikal Faaliyetler	1
Düzenlilik Denetimi	1
Genel Toplam	521

2. Performans Sonuçları Tablosu

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 9'uncu maddesinin ilk fıkrası ile kamu idarelerine; Cumhurbaşkanı tarafından belirlenen politikalar, kalkınma planları, programlar, ilgili mevzuat ve benimsedikleri temel ilkeler çerçevesinde geleceğe ilişkin misyon ve vizyonlarını oluşturma, stratejik amaçlar ve ölçülebilir hedefler saptama, performanslarını önceden belirlenmiş olan göstergeler doğrultusunda ölçme ve bu sürecin izleme ve değerlendirmesini yapmak amacıyla katılımcı yöntemlerle stratejik plan hazırlama yükümlülüğü getirilmiştir.

Bu yükümlülük gereği, Bakanlığımız 2018-2022 Stratejik Planı hazırlık çalışmaları başlatılmıştır. 2018-2022 Stratejik Plan Taslağı'nın nihai hale getirilip mülga Kalkınma Bakanlığı'na değerlendirilmek üzere gönderilmesi sonrasında, stratejik planın yayımlanan yeni rehber ve Yönetmeliğe uygunluğunun sağlanması ve On Birinci Kalkınma Planı'na uygun olarak hazırlanması amacıyla, plan döneminin 2019-2023 olarak değiştirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu nedenle, Stratejik Planın, yeni Yönetmelik ve rehber uygunluğunun sağlanması ve On Birinci Kalkınma Planı'na uygun olarak hazırlanması için plan dönemi 2019-2023 olarak değiştirilmiş ve bu doğrultuda çalışmalara devam edilmiştir.

Diğer taraftan, 24 Haziran 2018 Genel Seçimlerinin ardından, Sayın Cumhurbaşkanımızca Bakanlıklara gönderilen yazıyla da 100 Günlük İcraat Programı kapsamında kamu idarelerinin 2019-2023 dönemi stratejik plan taslaklarının Kalkınma Planı ve Orta Vadeli Programda belirlenen hedef ve politikaları içerecek şekilde ve Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ile Kamu İdareleri İçin Stratejik Planlama Kılavuzuna uygun bir biçimde hazırlanması gerektiği talimatı verilmiştir.

Ancak, On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023), Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nun 18.07.2019 tarihli 105'inci Birleşiminde onaylanarak 23.07.2019 tarihli ve 30840 Mükerrer sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır. Bu gelişme sonrasında 2019-2023 Stratejik Planı'nın Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından hazırlanan On Birinci Kalkınma Planı Kurumsal Sorumluluk Tablosu ile Sayın Cumhurbaşkanımızca onaylanan On Birinci Kalkınma Planı Uygulama Eylem Planı'na uygun olarak güncellenmesi ve Stratejik Plan'a son şeklinin verilmesi istenilmiştir.

Bu kapsamda, On Birinci Kalkınma Planı Kurumsal Sorumluluk Tablosu ile Sayın Cumhurbaşkanımızca onaylanan On Birinci Kalkınma Planı Uygulama Eylem Planı'na uygun olarak güncellenen Bakanlığımız 2019-2023 Stratejik Planı'na son şekli verilmiş ve 20 Aralık 2019 tarihinde yayımlanarak kamuoyuna duyurulmuştur.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, Bakanlığımız 2019-2023 Stratejik Planı ancak 2019 yılı sonunda yayımlanabilmiştir. Bilindiği üzere, Kamu İdarelerince Hazırlanacak Performans Programları Hakkında Yönetmelik'in 4'üncü maddesinin 5'inci fıkrasında, kamu idarelerinin performans programını hazırlama sürecinin, üst yönetici ve harcama yetkilileri tarafından program dönemine ilişkin öncelikli stratejik amaç ve hedeflerin, performans hedef ve göstergelerinin, faaliyetlerin ve bunlardan sorumlu harcama birimlerinin belirlenerek, en geç Mayıs ayı sonuna kadar üst yönetici tarafından harcama birimlerine yazılı olarak duyurulması ile başlayacağı; 7'nci maddesinin 5'inci fıkrasında ise hazırlanan performans programlarının Ocak ayı içinde kamuoyuna açıklanacağı düzenlenmiştir.

Bakanlığımız 2019-2023 Stratejik Planı'nın yukarıda belirtilen gerekçelerden dolayı zamanında yayımlanamaması nedeniyle 2019 yılı Performans Programı hazırlanamamıştır. Ancak, Stratejik Planı'nın yayımlanmasını müteakiben 2020 yılı Performans Programı hazırlanmış ve 2020 yılı Ocak ayı içerisinde yayımlanarak kamuoyuna duyurulmuştur.

2.1. Cumhurbaşkanlığı 2019 Yılı Yıllık Programı

Kalkınma Planı p.174: Sağlıklı hayat tarzı teşvik edilecek ve daha erişilebilir, uygun, etkili ve etkin bir sağlık hizmeti sunulacaktır.	Gerçekleşme Yüzdesi
Tedbir 23: Bulaşıcı olmayan hastalıklar ve bunların risk faktörlerine ilişkin koruyucu ve tedavi edici hizmet kapasitesi artırılacak, obezitenin önlenmesi için sağlıklı beslenme alışkanlıklarının geliştirilmesine yönelik ilgili paydaşlarla koordine bir şekilde mevcut programlar yaygınlaştırılacak ve ilave düzenlemeler yapılacaktır.	%80
Tedbir 24: Bebek ve çocuk sağlığının geliştirilmesine yönelik olarak tamamlayıcı beslenme desteklenecektir.	%100
Tedbir 25: Acil sağlık hizmet sunumu kapsam ve kapasite olarak güçlendirilecek, acil servis tedavi hizmetleri geliştirilecek, doğal afetlerde ve olağanüstü durumlarda hızlı ve etkin sağlık hizmetine erişim sağlanacaktır.	%100
Tedbir 26: Evde sağlık hizmeti uygulamasının erişilebilir ve etkin olması sağlanacaktır.	%100
Tedbir 27: Özellikli sağlık hizmetlerinin ulaşılabilir ve sürdürülebilir olması sağlanacaktır.	%100
Tedbir 28: Birinci basamak sağlık hizmetlerinin etkinliği artırılacak, sağlık harcamalarının azaltılması amacıyla koruyucu ve önleyici sağlık hizmetleri geliştirilecektir.	%80
Tedbir 29: Maliyet avantajı sağlamak amacıyla Tedarik Paylaşım Platformu (TTP) ve tedarik zinciri iyileştirme çalışmaları yürütülecektir.	%100
Tedbir 30: İlaç sektörüne yönelik Ar-Ge çalışmaları kapsamında klinik araştırma merkezleri ve birimlerinin sayıları artırılacak, altyapıları geliştirilecektir.	%100

Kalkınma Planı p.175: Sağlık hizmet sunumunda klinik müdahalelerin etkililiğini, hasta ve sağlık çalışanlarının güvenliği ve memnuniyetini dikkate alan yaklaşımlar geliştirilecektir.	Gerçekleşme Yüzdesi
Tedbir 31: Sağlık hizmetlerinde klinik kalite geliştirilecek, kamu hastanelerinde sağlık hizmetinden duyulan memnuniyet oranı ve operasyonel verimlilik artırılacaktır.	%100
Tedbir 32: Sağlık hizmeti sunumuna yönelik kalite standartları geliştirilecek ve bu standartlar doğrultusunda kurum ve kuruluşlar düzenli olarak yerinde değerlendirilecek ve sağlık tesislerinin verimlilik düzeyi artırılacaktır.	%100
Kalkınma Planı p.177: Akılcı ilaç kullanımı için sağlık personelinin ve halkın bilinçlendirilmesi sağlanacak, ilaç ve tıbbi cihazların kalitesi, kullanımı ve bunlara yönelik harcamaların etkinliği kontrol edilecektir.	Gerçekleşme Yüzdesi
Tedbir 33: Farkındalık ve izleme değerlendirme faaliyetleri yürütülerek ilaç kullanımının optimize edilmesi, ilaç maliyetlerinin azaltılması ve akılcı ilaç kullanımının geliştirilmesi sağlanacaktır.	%100
Kalkınma Planı p.182: Veri ve kanıta dayalı sağlık politikalarını geliştirmek amacıyla uluslararası karşılaştırmalara imkân verecek standart ve kalitede verilerin üretilmesi sağlanacaktır.	Gerçekleşme Yüzdesi
Tedbir 34: Sağlık veri setleri yeniden yapılandırılacak ve uluslararası mukayeseye imkân veren bir veri yapısı oluşturulacaktır.	%100
Sağlık Turizminin Geliştirilmesi Programı	Gerçekleşme Yüzdesi
Tedbir 35: Ülkemizin sağlık turizmi alanında tanınırlığının artırılması sağlanacak, sağlık turizmine yönelik hizmet sunum kapasitesi geliştirilecektir.	%100
Sağlıklı Yaşam ve Hareketlilik Programı	Gerçekleşme Yüzdesi
Tedbir 36: Uyuşturucu madde bağımlılarına yönelik tedavi ve rehabilitasyon hizmetleri güçlendirilecektir.	%100
Tedbir 37: Ruh sağlığı hizmetleri nitelik ve nicelik açısından geliştirilecektir.	%100
Tedbir 38: Meme, serviks, kolorektal kanser taramaları yaygınlaştırılacak ve kanser hastalığının izlenmesi ve yönetimi için kanser kayıt sistemi geliştirilecektir.	%100
Kalkınma Planı p.343: Sporcu sağlığı merkezleri, hizmet kalitesi ve çeşitliliği artırılarak yaygınlaştırılacak, spor hekimi ihtiyacının giderilmesine yönelik tedbirler alınacaktır.	Gerçekleşme Yüzdesi
Tedbir 144: Spor hekimi ihtiyacı tespit edilerek yeterli sayıda uzman hekimin yetiştirilmesi sağlanacaktır.	%100
Kalkınma Planı p.675: İlaç sanayiinde Ar-Ge ekosistemi geliştirilecek, ilaç sanayii stratejik bir yaklaşımla ele alınacaktır. (Kalkınma Planı p.669), Tıbbi cihaz ve tıbbi malzeme sektöründe yurtiçi üretim ve ihracat kabiliyeti artırılacaktır.	Gerçekleşme Yüzdesi
Tedbir 279: Sağlık Endüstrileri Yönlendirme Komitesinin çalışmalarına, ilgili mevzuatı yenilenecek devam edilecektir.	%80

2.2. Cumhurbaşkanlığı II. 100 Günlük İcraat Programı

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 1- Bağımlılık İle Etkin Mücadele Amacıyla Sigara Bırakma Polikliniği Sayısınının 473'ten 485'e Çıkarılması Ve Davranışsal Bağımlılıklara Yönelik Farkındalık Faaliyetleri Kapsamında 500 Bin Öğrenci Ve 100.000 Aileye Ulaşılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Tütün Denetçileri Eğitim Programı (TUDEP) uzaktan eğitim yazılımı hazırlanacak.	% 100	% 100
3.500 denetim personeline TUDEP' te eğitim verilecek.	4.083	% 100
12 adet sigara bırakma polikliniği açılacak.	521	% 100
Bağımlılığa yönelik farkındalık faaliyetleriyle 500 bin öğrenciye ulaşılacak.	8.279.781	% 100
Bağımlılığa yönelik farkındalık faaliyetleriyle 100 bin aileye ulaşılacak.	557.535	% 100
Davranışsal Bağımlılıklar Eylem Planı hazırlanacak.	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 2- "İZCİ" Bulaşıcı Hastalıklar Sürveyans ve Erken Uyarı Sistemi'nin uygulamaya konulması ve bulaşıcı hastalıklarla mücadele konusunda toplumsal farkındalığın artırılması.	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
İZCİ yazılım programı uygulamaya alınacak.	% 100	% 100
AIDS hastalığıyla ilgili toplumsal farkındalık paneli düzenlenecek.	% 100	% 100
Pandemik İnfuenza Ulusal Faaliyet Planı hazırlanacaktır.	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 3- Koruyucu ağız-diş sağlığı hizmetlerinin geliştirilmesi kapsamında 1 milyon öğrenciye diş macunu-fırçası seti dağıtılması ve flor vernik uygulanması.	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
1 milyon öğrenciye diş macunu ve fırçası dağıtılacak.	2.141.405	% 100
1 milyon öğrencinin dişine flor vernik uygulanacak.	1.399.616	% 100
Koruyucu Ağız Diş Sağlığı Çalıştayı düzenlenecek.	% 100	% 100
Türkiye Ağız Diş Sağlığı Profili Araştırması saha çalışması yapılacak.	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 4- Sağlıklı beslenme kültürünün yaygınlaştırılması için okullarda kantin logosu uygulamasının başlatılması ve bu kapsamda ilgili paydaşlarla işbirliğine gidilmesi.	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Okul kantinlerinde satılabilecek ürünlerde kantin logosu uygulaması başlayacak.	% 100	% 100
Lokantacılar ve Perakendeciler ile İşbirliği Platformunun kurulacak.	% 100	% 100
Sağlığı Geliştiren Belediyeler Platformu Çalıştayı yapılacak.	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 5- Antibiyotiğin gereksiz kullanımına yönelik farkındalığın artırılması ve eşdeğer ilaç ve milli tıbbi cihaz kullanımının teşviki amacıyla kamuoyunun bilinçlendirilmesi.	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Kişileri eşdeğer ilaç ve milli tıbbi cihaz kullanımına yöneltmek amacıyla kamu spotu, kısa video, afiş ve broşür kullanılacak.	% 100	% 100
Antibiyotiğin gereksiz kullanımının ve hekimlere yönelik ısrarcı davranışın engellenmesi için 1 adet kamu spotu, 1 adet kısa video, afiş, broşür, billboard çalışması yapılacak.	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 6- Dijital Oyun Bağımlılığı Çalıştayı düzenlenmesi.	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Dijital oyun bağımlılığına dikkat çekmek ve çözüm aramak amacıyla bu alanda çalışan akademisyenlerle çalıştay düzenlenecek.	% 100	% 100
Çalıştay sonucu kitaplaştırılarak ilişkili aktörlere dağıtılacak.	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 7- Bağımlılık tedavisi sunan 2 adet ayakta tedavi merkezi, 1 adet rehabilitasyon merkezi (BAHAR Kliniği) ve 1 adet anne-bebek ünitesi açılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Bağımlılıkla etkin mücadele amacıyla 2 adet ayakta tedavi merkezi açılacak	2	% 100
1 adet rehabilitasyon merkezi (BAHAR Kliniği) açılacak	1	% 100
1 adet anne-bebek ünitesi açılacak	1	% 100
Bağımlılık Danışma, Arındırma ve Rehabilitasyon Merkezleri Yönetmeliği çalışmaları tamamlanacaktır.	% 100	% 100
Halen mevcut 47 yataklı, 63 ayaktan arındırma hizmeti veren toplam 110 merkez yeni düzenlemeye uygun hale getirilecek.	110	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 8- Geleneksel ve tamamlayıcı tıp uygulamaları alanında klinik araştırma sayısının artırılması amacıyla 10 adet yeni klinik çalışma başlatılması ve kamu sağlık tesisleri bünyesinde yeni 10 ünite yetkilendirilmesinin yapılması.	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
GETAT Klinik Araştırma Yönetmeliği yayımlanacak.	% 100	% 100
1 adet tanıtım filmi hazırlanacak.	1	% 100
Hâlihazırda uygulama rehberi bulunmadığı için 2 rehber yayımlanacak.	2	% 100
10 adet yeni klinik araştırmanın yapılabilmesi için gerekli süreç tamamlanacak.	% 100	% 100
Kamu sağlık tesisleri bünyesinde yer alan 63 tesise ilaveten 10 kamu tesisinde daha hizmet verilmeye başlanacak.	108	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 9- Uluslararası hastalara sağlık hizmeti veren çağrı merkezinin mevcut kapasitesinin %100 artırılarak 20.000 çağrıya yükseltilmesi.	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Sağlık Turizmi web portalı ile canlı destek modülünün analiz çalışmaları bitirilecek.	% 100	% 100
Çağrı Merkezinin uluslararası arenada reklam ve tanıtım çalışmaları yürütülecek.	% 100	% 100
Çağrı mevcut merkez numarası (08502883838) BTK ile yapılacak çalışma ile 3 lü numaraya dönüştürülecek.	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 10- Hastaya en yakın tetkik yerinin tespiti için, ruhsatlandırılan 1058 adet tıbbi laboratuvarında yapılan testlerin "Bu test nerde yapılıyor?" sistemiyle kayıt altına alınması.	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Sistemin işlevselliği artırılacak.	% 100	% 100
Yurtdışına numune transferi azaltılacak	515	% 100
Yurt dışına numune transferi yerli yapılan testlerde sıfıra indirilecek.	509	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 11- Obezite ile mücadele için 30 adet obezite merkezinin açılması.	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
30 adet merkez açılacak.	60	% 100
Obezite Merkezleri Usul ve Esasları yayımlanacak.	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 12- 10 ilde sağlık yöneticilerine yönelik kurumsal davranış ve sağlık iletişimi eğitimi verilmesi.	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
10 ilde bulunan 10 hastanede tüm yönetim kadrosuna eğitim verilecek, sağlık iletişimi ve halkla ilişkiler güçlendirilecek.	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 13- Bilkent Şehir Hastanesi bünyesinde ileri rehabilitasyon hizmeti sunan 300 yataklı FTR hastanesinin açılması.	% 98	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
2023 FTR planı kapsamında ileri rehabilitasyon uygulamalarının kademeli olarak artırılması kapsamında 300 yataklı FTR hastanesi açılacak.	98	% 98

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 14- Ankara ve İstanbul'da 2 adet multidisipliner tedavi ve referans merkezinin kurulması.	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Ankara ve İstanbul'da gönüllü hastanelerden 2 tanesi yetkilendirilerek 2 yeni multidisipliner tedavi referans merkezi kurulacak.	2	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 15- Evde Sağlık Hizmetlerinde ulaşılan hasta sayısının 100.000 artırılarak 1.300.000'e çıkartılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Evde sağlık hizmeti kapsamında hizmet sunulan hastaların yaşam kalitesinin artırılması, hastane yatışlarının ve hastane harcamalarının azaltılması amacıyla 100.000 hastaya daha ulaşılabilecek.	1.303.880	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 16- Palyatif Bakım Hizmetleri kapsamındaki yatak sayısının 4500'den 4600'e çıkartılması.	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Palyatif bakım hizmetlerinde 100 yataklık artış yapılacak.	4.750	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 17- Anne Dostu Hastane sayısının 43'ten 50'ye çıkartılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
7 adet hastane anne dostu standartlarına kavuşturulacak.	7	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 18- 1 adet kalp merkezi açılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Kalp merkezi sayısı 80'den 81'e çıkarılacak.	81	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 19- Erişkin yoğun bakım yatak sayısının 200 artırılarak 11.145 yatağa çıkarılması.	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Mevcut durumda 10.945 olan erişkin yoğun bakım yatak sayısı 11.145 yatağa çıkarılacak.	11.201	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 20- Yapımı devam eden 9 adet hastane ve 1 adet ağız ve diş sağlığı merkezinin hizmete açılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Tesislerin açılmasıyla birlikte hastane yatak sayısına 1.385 adet nitelikli yatak eklenecek.	82.492	% 100
Ağız ve diş sağlığı merkezlerine 40 adet ünite eklenecek.	9.499	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 21- Merkezi Hekim Randevu Sistemi (MHRS) üzerinden alınan randevularda hâlihazırda %25 olan devamsızlığın en az %5 oranında azaltılması.	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Randevulu olan hastaların randevusundan önce ayaktan muayene olup olmadıkları e-Nabız Sisteminden sorgulanacak. Randevusu olmasına rağmen muayene olmuşsa, IVR (robotik arama) ile arama yapıp randevusunun iptal olup olmayacağı sorulacak. İptal tuşlaması ile gitmeyeceği randevu boşa çıkarak doğrudan gerçekleşme oranının yükselmesi sağlanacak. Ayrıca boşa çıkan randevu slotuna başkasına randevu verilecek.	% 100	% 100
Vatandaşlara randevu gününden önce iletişim kanalları ile hatırlatma ve bilgilendirme yapılacak.	% 100	% 100
2.000 vatandaşa anket uygulanacak, randevularına gitmeme sebepleri belirlenerek düzeltici eylemler yerine getirilecek.	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 22- Engelli vatandaşlarımızın, engelli raporu vermeye yetkili hastanelerden alacakları engellilik durumunu gösterir raporlarının elektronik ortama taşınması (e-Engelli Raporu)	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Engelli raporlarının elektronik ortama taşınması için e-Rapor sisteminde altyapı için analiz çalışmaları tamamlanacak	% 100	% 100
Pilot hastanelerden elektronik ortamda raporların alınması sağlanacak	% 100	% 100
Diğer Bakanlıklara rapor paylaşımı için e-devlet kapısına entegrasyon yapılacak.	% 100	% 100
Engelli raporları için e-Rapor sisteminde yapılan altyapı çalışmaları tamamlanacak	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 23- Hekimlerin kendi aralarında vaka paylaşımı yapabilmesini sağlayacak EKİM (Entegre Kurumsal İşlem Merkezi) Portal Bileşeni oluşturulması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
EKİM Projesi Portal Bileşen altyapısı tamamlanarak Bakanlık merkez teşkilatı kullanıcılarının erişimine açılacaktır.	% 100	% 100
EKİM Projesi Portal Bileşeni pilot üç ilde yaygınlaştırılacaktır.	% 100	% 100
Tüm personelin kullanımına açılacaktır.	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 24- Bakanlığımızın sağlık tesislerinde üretilen görüntü ve raporların elektronik ortamda kontrol edilmesinin sağlanması (Teletıp Projesi Görüntü ve Rapor Kalite Kontrolü).	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Gerekli bilişim altyapısı oluşturulacaktır.	% 100	% 100
Gerekli bilişim kontrol seti oluşturulacaktır.	% 100	% 100
Pilot bir hastanede uygulanacaktır.	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 25- Teletıp Projesine gelen verilerde kayıt ve eşleşme kontrolü yapılarak, eşleşmeyen veya kaydı olmayan cihazlardan çekilen görüntülerin bedellerinin MEDULA Sisteminde faturalanmasının engellenmesi.	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Cihazların Kayıt altına alınabilmesi için gerekli altyapı oluşturulacaktır.	% 100	% 100
Sistem veri girişleri için tüm sahanın kullanımına açılacaktır.	% 100	% 100
Veri akışı sağlanarak raporlanacak ve paydaş kurumlarla paylaşılacaktır.	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 26- e-Triaj Projesinin planlama çalışmalarının ve satın alma sürecinin tamamlanması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Planlama, analiz ve şartname çalışmaları tamamlanacaktır.	% 100	% 100
İhale süreçleri tamamlanacaktır.	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 27- Seviye 6 dijital hastanesi sayısının 10 adet artırılması.	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Seviye 6 belgesi alma kapasitesine sahip hastanelere kriterleri karşılamalarına yönelik rehberlik çalışmaları yapılacak	% 100	% 100
10 (on) yeni hastanenin seviye 6 belgesi alması sağlanacak	174	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 28- Kanser Kayıtlılığının elektronik ortama taşınması ve bu alanda ICD-O standardının kullanılması.	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
SGK MEDULA sisteminde patoloji veri gönderimlerinde ICD-O kontrolünün yapılması için protokol hazırlanacaktır.	% 100	% 100
Tüm Sağlık Tesislerinde ICD-O standardının kullanılması sağlanacak.	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 29- Afet ve acil durumlarda sunulacak sağlık hizmetinde görev alan 9443 UMKE (Ulusal Medikal Kurtarma Ekibi) personelinin ve ekipmanlarının uluslararası akreditasyonunun sağlanması, hizmetin sunumunda kullanılacak donanımların nitelik ve niceliğinin artırılması.	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
UMKE personeli ve ekipmanlarının akreditasyon başvurusu tamamlanacak.	% 100	% 100
UMKE personeli özel görev kıyafetinin ve aracın dağıtımı yapılacak.	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 30- 800 adet kara ambulans alımının ve dağıtımının tamamlanması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Acil sağlık hizmetlerine uygun ve zamanında erişimi sağlamak amacıyla ihale işlemleri tamamlanan 800 adet kara ambulans alımının muayene ve kabul işlemlerinin yapılması ve dağıtımı tamamlanacak.	5.720	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 31- Acil sağlık hizmetlerinin sunumunda personel ve ekipman güvenliğinin sağlanması ve verimliliğin artırılması amacıyla araç ön kabin kamera sistemi, hasta bilekliği ve tablet kullanımının hayata geçirilmesi.	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Ambulans şoförü kaynaklı kazaların azaltılması için araç ön kamera sistemi pilot uygulamasına başlanılacak.	% 100	% 100
Acil hastaların sınıflandırılması ve doğru tanı için hasta bilekliği uygulaması başlatılacak.	% 100	% 100
Ambulanslarda tablet kullanım pilot uygulaması başlatılacak.	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 32- İlkyardımcı sayısının 40 bin, OED (otomatik eksternal defibrilator) kullanım yetki belgesi sahibi kişi sayısının 180 kişi artırılması.	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Yetki belgeli ilkyardımcı sayısı en az 40.000 artırılabacak	1.584.523	% 100
OED (otomatik eksternal defibrilator) kullanım yetki belgesi sahibi kişi sayısı en az 180 artırılabacak	463	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 33- Sağlık hizmetlerinde Mükemmeliyet Merkezlerine (MM) yönelik mevzuat ve alt yapı çalışmalarının tamamlanması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Mükemmeliyet Merkezi (MM) kriterleri oluşturulacak.	% 100	% 100
Gerekli mevzuat çalışmaları tamamlanacak.	% 100	% 100
Mükemmeliyet Merkezi (MM) Sertifikasyon programı hazırlanacak.	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 34- İlaç, aşı ve tıbbi cihazlarda yerelleşme/ yerleşme/millileşme çalışmalarına devam edilmesi ve 50 ilacın daha yerelleşme kapsamına alınması.	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
50 ilaç daha yerelleşme kapsamına alınacak.	50	% 100
Tıbbi cihazların ithalden imale geçiş sürecinde harcama miktarı fazla olan ürün grupları ve yerelleşme aşamaları belirlenecek.	% 100	% 100
Yatırım projelerinin karara bağlanıp hayata geçirilebilmesi için SEYK benzeri karar verici bir mekanizmanın oluşturulacak.	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 35- Türkiye - Sudan Ortak Hastane İşletim Sürecinin Yenilenmesi	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Çalışma grubunun oluşturulması	% 100	% 100
Çalışma ziyareti gerçekleştirilmesi	% 100	% 100
Karma Ekonomik Komisyon (KEK) metninin nihai hale getirilmesi	% 100	% 100
KEK metninin imzalanması	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 36- Ürün Takip Sistemi 'nde kayıtlı tıbbi cihazların %30'unun tekil takibinin sağlanması.	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
ÜTS'de kayıtlı tıbbi cihazların %30'unun tekil takibinin sağlanması	% 30	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 37- e-Devlette Kamudan Vatandaşa, Özel Sektöre, Kamuya(G2C,G2B,G2G) sunulacak hizmetlerin gerçekleşme oranı ortalamasının %98'e yükseltilmesi	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
48 hizmetin e-devlet hizmetleri kapsamında sunulmaya başlaması	48	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 38- 65 ilde 321 sağlık tesisinin açılışının yapılması, 35 ilde 91 tesisin temelini atılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
321 sağlık tesisinin açılışının yapılması	321	% 100
91 sağlık tesisinin temelini atılması	91	% 100

2.3. Cumhurbaşkanlığı III. 100 Günlük İcraat Programı

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 1- Türkiye - Kazakistan Ortak Sağlık Haftası Düzenlenmesi	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
100 ameliyat yapılması planlanacak	114	% 100
100 Kazak sağlık personeline eğitim verilmesi planlanacak	496	% 100
500 muayene yapılması planlanacak	653	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 2- UMKE (Ulusal Medikal Kurtarma Ekipleri) Mobil Uygulamasının Pilot Çalışmasının Başlatılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Uygulama ile ilgili gerekli analiz çalışmaları yapılacak	% 100	% 100
Yazılım tamamlanacak ve uygulayıcılardan geri dönüş alınacak	% 100	% 100
Ankara ilinde pilot uygulama başlatılacak	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 3- Özel Donanımlı Yenidoğan Ambulans Sistemi Pilot Uygulamasına Başlanması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
80 personele eğitim verilecek	80	% 100
Personelin Stajı tamamlanacak	% 100	% 100
Ambulanların tasarımı yapılacak ve İstanbul ilinde pilot çalışma başlatılacak	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 4- Yerli Antiserum Üretim Çalışmalarının Başlatılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Biyolojik Ürünler Deney Hayvanları Laboratuvar kapasitesi geliştirilecek, Deney Hayvanları Laboratuvarlarının antiserum üretimi için fiziki altyapısı iyileştirilerek deney hayvanı sayısı 30'dan 60'a çıkarılacak	60	% 100
Yılan, difteri, kuduz, tetanoz antiserumu üretimine yönelik hiperimmünizasyon çalışmaları başlatılacak.	% 100	% 100
Akrep antiserumu ürün olarak kullanıma hazır hale getirilecek ve tüketime sunulacak	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 5- Türkiye Zoonotik Hastalıklar Eylem Planının Başlatılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Eylem Planı taslak çalışmaları tamamlanacak	% 100	% 100
Türkiye Zoonotik Hastalıklar Milli Komitesi toplanacak	% 100	% 100
Eylem Planı çalışmaları tamamlanıp lansman toplantısı yapılacak	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 6- Sağlıklı Beslenme Kültürünün Geliştirilmesine Yönelik Çok Paydaşlı Çalışmaların Başlatılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Sağlığı Geliştiren İşyerleri Protokolü çalışmaları tamamlanacak	% 100	% 100
Türkiye Beslenme ve Sağlık Araştırması sonuçları kamuoyuna duyurulacak	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 7- Okul sağlığı çalışmalarına yönelik protokolün Milli Eğitim Bakanlığı ile revize edilmesi	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Okul sağlığı çalışmaları mevcut durum değerlendirmesi yapılacak	% 100	% 100
MEB ile protokol çalışmaları revizyonu taslak çalışmaları tamamlanacak	% 100	% 100
MEB ile protokol imza töreni yapılacak	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 8- Evde Sağlık Hizmetleri kapsamında ulaşılan hasta sayısının 35.000 artırılarak 1.335.000'e çıkarılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Evde Sağlık Hizmeti kapsamında, hizmette ulaşılan hasta sayısı 35.000 artırılarak 1.335.000'e çıkarılacak	1.360.672	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 9- Palyatif Bakım Hizmetleri kapsamındaki yatak sayısının 50 adet artırılarak 4.900'e çıkarılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Palyatif bakım hizmetleri kapsamında, palyatif yatak sayısı 50 adet artırılarak 4900 'e çıkarılacak	5.115	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 10- Çocuk İzlem Merkezi (ÇİM) sayısının 40'tan 43'e çıkarılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
3 Adet Çocuk İzlem Merkezinin (ÇİM) hizmet sunumuna başlamasıyla, 40 olan ÇİM sayısı 43'e çıkarılacak (Bingöl, Balıkesir, Niğde)	43	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 11- Toplum Ruh Sağlığı Merkezi (TRSM) sayısının 175'e çıkarılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
1 Adet TRSM'nin daha hizmet sunumuna başlamasıyla, 174 olan mevcut sayı 175'e çıkarılacak (İzmir / Bornova)	175	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 12- Vatandaşımızın Sağlık Hizmetine Daha Kolay Erişebilmesi İçin 13 Adet Hastane ve 4 Adet Ağız Diş Sağlığı Merkezi Açılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Açılacak olan 13 adet hastane ile sağlık sunumunda 1.732 adet nitelikli yatak yeni binasında hizmet vermeye başlayacak	13	% 100
Açılacak olan 4 adet ADŞM ile sağlık sunumunda 128 adet diş üniti yeni binasında hizmet vermeye başlayacak	4	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 13- Vatandaşlarımızın Merkezi Hekim Randevu Hizmetlerine Daha Etkin Şekilde Erişebilmesi İçin Sisteme "Yedek Randevu" Ve "Barkod Uygulaması" Getirilmesi	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Vatandaşlarımıza Merkezi Hekim Randevu Sisteminde yedek randevu oluşturulacak	% 100	% 100
Randevu alan vatandaşlarımıza yönelik "Randevu Kartı" oluşturulacak	% 100	% 100
Randevu alan vatandaşlarımıza yönelik "Barkod Uygulaması" geliştirilecek	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 14- Sağlık Hizmetlerinde Bilgi Sistemleri Aracılığıyla Kamudan Vatandaşa, Kamudan İş Dünyasına ve Kamudan Kamuya Sunulan Hizmetlere Erişimin Kolaylaştırılması ve Bürokrasinin Azaltılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Ölüm Bildirim Sistemi'nde e-İmza entegrasyonu sağlanması ve ölümlerin otomatik olarak tescillenmesi	% 100	% 100
Özel sağlık tesislerinde çalışmasına Bakanlık tarafından izin verilen personelin çalışma belgesinin e-Devlet üzerinden sunulması	% 100	% 100
e-Rapor Sisteminde oluşturulan sağlık raporlarının diğer kurumlar ile paylaşılmasına yönelik altyapının hazırlanması	% 100	% 100
e-Nabız Sistemine; Kalp Krizi Riski Hesaplama, en yakın sağlık kuruluşu bilgisi ve aile/arkadaşlarını davet etme özelliklerinin eklenmesi	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 15- "Şehir Hastaneleri Tanıtımı Medya Kampanyası'nın" Düzenlenmesi	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Tanıtım videosu (1 Adet) ve Kamu Spotu (1 Adet) hazırlanacak	% 100	% 100
Tanıtım videosu (1 Adet) ve Kamu Spotu (1 Adet) yayınlanacak	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 16- Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Konusunda Farkındalık Çalışması Yapılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Basın Lansman Filmi (1 adet), Tanıtım Filmi (1 adet), Sosyal Medya Filmleri (10 Adet), Kongre Fuaye Ürün Tanıtım Filmleri (10 Adet) ve Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Alanında hizmeti olan bilim insanlarını tanıtan filmler (6 adet) hazırlanacak	% 100	% 100
Basın Lansman Filmi (1 adet), Tanıtım Filmi (1 adet), Sosyal Medya Filmleri (10 Adet), Kongre Fuaye Ürün Tanıtım Filmleri (10 Adet) ve Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Alanında hizmeti olan bilim insanlarını tanıtan filmler (6 adet) yayınlanacak	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 17- Kalp Krizi Vakalarının Belirlenen Merkezlere Güncel Yaklaşımlar Doğrultusunda Hızla Naklini Sağlamak Üzere Gerekli Düzenlemelerin Yapılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Kalp krizi vakalarının belirlenen merkezlere doğrudan naklinin sağlanmasına yönelik mevzuat düzenlemesi yapılacak	% 100	% 100
Kalp krizi vakalarının naklinin sağlanacağı merkezler belirlenerek ilgili birimler ile paylaşılacak	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 18- Akut inme vakalarının daha etkin yönetilmesi için sevk ve nakillerde izlenecek yol haritasının oluşturulması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Akut inme vakalarının belirlenen merkezlere doğrudan naklinin sağlanmasına yönelik mevzuat düzenlemesi yapılacak	% 100	% 100
Akut inme vakalarının naklinin sağlanacağı merkezler belirlenecek	% 100	% 100
Sevk ve nakillerde izlenecek yol haritası oluşturularak ilgili birimlerle paylaşılacak	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 19- Bağımlılık Tedavisi Sunan 1 Adet Ayakta Rehabilitasyon Merkezi (BAHAR Kliniği), 1 Adet Yataklı Rehabilitasyon Merkezi (BAHAR Kliniği) ve 1 Adet Yataklı Kadın Arındırma Merkezi Açılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Üsküdar'da 1 adet ayaktan rehabilitasyon merkezi (BAHAR Kliniği) açılması çalışmaları yapılacak.	% 100	% 100
Adana'da 1 adet kadın odaklı arındırma merkezi açılacak	% 100	% 100
Tuzla'da 1 adet yataklı BAHAR Kliniği açılması çalışmaları yapılacak	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 20- "Akılcı Tıbbi Görüntüleme Uygulaması"nın Yaygınlaştırılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Akılcı tıbbi görüntüleme projesinin kapsamı belirlenecek ve çalışma grubu oluşturulacak	% 100	% 100
Tıbbi görüntüleme hizmetlerine yönelik problemler belirlenecek	% 100	% 100
Prosedürler (13 ayrı prosedür) hazırlanacak.	14	% 100
Prosedürler sahaya görüşe sunulacak	% 100	% 100
Prosedürlerin videolu eğitimi USES işbirliği ile hazırlanacak.	% 100	% 100
Prosedürler resmi yazı ile sahaya duyurulacak	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 21- Bursa Şehir Hastanesinin İnşaatının Tamamlanması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Bursa Şehir Hastanesinin inşaatı tamamlanacak	%100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 22- 16 Adet 2. ve 3 Basamak Hastane ve Ağız ve Diş Sağlığı Merkezinin Temelinin Atılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
16 adet 2. ve 3 basamak sağlık tesisinin temeli atılacak	16	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 23- Sağlık Tesislerinin Envanterlerinin Takibinin Yapılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
ÜTS'de ilgili modül açılacak	% 100	% 100
Sağlık tesislerine duyuru yapılacaktır	% 100	% 100

2.4. Cumhurbaşkanlığı 180 Günlük İcraat Programı

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 1- 80.000 Kişiyeye İlk Yardım Eğitimi Verilmesi	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
35.000 Yetki Belgeli İlk Yardımcı Yetiştirilecek	38.445	% 100
45.000 Yetki Belgeli İlk Yardımcı Yetiştirilecek	45.000	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 2- VIII. Ulusal UMKE Tatbikatının Düzenlenmesi	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Tatbikat Hazırlık Komitesi Oluşturulacak	% 100	% 100
Tatbikat Lojistiği Sağlanacak	% 100	% 100
Malatya Eğitim Araştırma Hastanesi Beydağ'ı Kampüs Binası Tahliye Eğitim Çalışması Yapılacak	% 100	% 100
Tatbikat Hazırlık Komitesi Toplantısı Yapılacak	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 3- Sağlık Haftalarının Düzenlenmesi	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Türkiye-Kosova Ortak Sağlık Haftası Düzenlenecek	% 100	% 100
Türkiye Özbekistan Ortak Sağlık Haftası Düzenlenecek	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 4- Yabancı Sağlık Personeline Eğitim Verilmesi	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Acil Sağlık Hizmetleri Personeline Eğitim Verilecek	% 100	% 100
Türk Cumhuriyetleri Sağlık Personeline Eğitim Verilecek	% 100	% 100
Özerk Cumhuriyetler Sağlık Personeline Eğitim Verilecek	% 100	% 100
Kosova Sağlık Personeline Eğitim Verilecek	% 100	% 100
Eİ Hijyeni Eğitimi Verilecek	% 100	% 100
Sağlık Personeline Eğitim Verilecek	% 100	% 100
Balkan Ülkeleri Sağlık Personeline Eğitim Verilecek	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 5- İslam İşbirliği Teşkilatı Üyesi Ülkelerde Acil Sağlık Hizmetlerine Hazırlıklılık ve Yanıt Konusunda Koordinasyon Güçlendirme ve Kapasite İnşası Projesinin Yürütülmesi	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Senagal - Gambiya Eğitimi Çalışmalarına Başlanacak	% 100	% 100
Kamerun Eğitimi Çalışmalarına Başlanacak	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 6- 2019 yılı Doğum Eylem Planının Tamamlanarak Yürürlüğe Girmesinin Sağlanması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
İlgili Kuruluşlarla Toplantılar Düzenlenecek	% 100	% 100
İlgili Mevzuat Düzenlemelerine Yönelik Çalışmalar Yapılacak	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 7- Türkiye Gıda Dernekleri Federasyonu (TGDF) İle Bağlı Firmalarla “Şeker Azaltma” Protokolünün Tamamlanması ve İmzalanması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
İşbirliği Protokolü Tamamlanarak İmzalanacak	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 8- Yerli Yılan Antivenomunun Üretilmesi	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Yerli Yılan Antivenomu Üretilecek	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 9- Sigara Kullanan Vatandaşların Sigara Bırakma Hizmetlerine Erişimlerinin Artırılması Amacıyla Sigara Bırakma Polikliniği Sayısının 520'ye Çıkarılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Sigara Bırakma Polikliniği Yapacak Olan Hekimlere Yönelik Eğitim Programları Düzenlenecek	% 100	% 100
TUBATİS (Tütün Bağımlılığı Tedavisi İzlem Sistemi) Yazılımında Güncelleme Yapılacak	% 100	% 100
Sigara Bırakma Polikliniklerinde Sunulan Hizmetin Değerlendirilmesine Yönelik İzlem Sistemi Kurulacak	% 100	% 100
Sigara Bırakma Polikliniği Sayısı 502'den 520'ye Çıkarılacak	532	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 10- Ruh Sağlığı Özellikli Merkez Sayısının Artırılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
1 Adet Merkezin Hizmet Sunumuna Başlamasıyla, 8 Olan ÇEMATEM Sayısı 9'a Çıkarılacak	9	% 100
2 Adet Merkezinin Hizmet Sunumuna Başlamasıyla, 43 Olan ÇİM Sayısı 45'e Çıkarılacak	45	% 100
2 Adet Merkezin Hizmet Sunumuna Başlamasıyla, 175 Olan TRSM Sayısı 177'ye Çıkarılacak	177	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 11- Yanık Merkezi Sayısının Artırılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
14 Olan Yanık Merkezi Sayısı, Bursa Şehir Hastanesi Yanık Merkezi ve Diyarbakır Gazi Yaşargil EAH Yanık Merkezinin Açılmasıyla 16'ya Çıkarılacak	16	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 12- Evde Sağlık Hizmetleri Kapsamında Sunulan Hizmetlerin ve Hizmete Ulaşılabilirliğinin Arttırılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Evde Sağlık Hizmetleri Ulaşılan Toplam Hasta Sayısı (2010 Yılından Günümüze Kadar) 1.390.000'e Çıkarılacak	1.447.845	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 13- Palyatif Bakım Hizmetleri Kapsamındaki Yatak Sayısının 5.125'e Çıkarılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Palyatif Bakım Hizmetleri Kapsamında Yatak Sayısı 52 Artırılarak 5.125'e Çıkarılacak	5.416	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 14- Vatandaşımızın Sağlık Hizmetine Daha Kolay Erişebilmesi İçin 5 Adet Hastane ve 2 Adet Ağız Diş Sağlığı Merkezi Açılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Vatandaşlarımızın Sağlık Hizmetine Daha Kolay Erişebilmesi Kapsamında 5 Adet Hastane Hizmete Açılacak	5	% 100
Vatandaşlarımızın Sağlık Hizmetine Daha Kolay Erişebilmesi Kapsamında 2 Adet Ağız Diş Sağlığı Merkezi Hizmete Açılacak	2	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 15- Yurtdışı Sağlık Hizmetleri Kapsamında Nijer-Türkiye Dostluk Hastanesinin (44 yataklı) Hizmete Açılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Nijer-Türkiye Dostluk Hastanesi (44 Yataklı) Hizmete Açılacak	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 16- Obezite ile Mücadele Sağlıklı Beslenme, Hareketli Yaşam ve Diyabet İle Mücadele Farkındalık Etkinliklerinin Düzenlenmesi	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Okullarda İlk Ders Öncesi Egzersiz Eğitim Filmi Yapılacak (İlkokul-Ortaokul Lise)	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 17- Sağlıkta Şiddetin Önlenmesi İçin Farkındalık Çalışmaları Yapılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
1 Adet Kamu Spotu Hazırlanacak ve Yayınlanacak	% 100	% 100
Sosyal Medya Paylaşımları Yapılacak	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 18- Göçmen Sağlığı Hizmetleri Tanıtım Kısa Film Çalışması Yapılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
2 Adet Kısa Film Hazırlanacak (İngilizce ve Türkçe)	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 19- 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü Etkinliği Düzenlenmesi	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Fotoblok Fotoğraf Sergisi Düzenlenecek	% 100	% 100
Sağlıklı Yaşam Stantlarında "Vatan İçin Sağlık Nöbetinde" Kitabının Dağıtımı Yapılacak	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 20- E-Nabız Sistemine; Kişiyeye Özel Akıllı Öneriler Sunma, Kişiyeye Özel Olmayan Bilgilendirmelerin Yapılması ve Belirlenen Kişilere Anket Uygulanabilmesine Yönelik Özelliklerin Eklenmesi	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
E-Nabız Portalı'nın Kullanıcı Temel Sağlık Bilgilerini, Belirlenen Kurallara Göre İşleyerek Kişiyeye Özel Akıllı Öneriler Sunabilmesi İçin Gerekli Geliştirme Yapılacak	% 100	% 100
Kişiyeye Özel Olmayan ve Bakanlığımızın İlgili Birimleri Tarafından Sağlanacak Olan Bilgilendirmelerin E-Nabız Portalı ve Mobil Uygulamalar Üzerinden Kullanıcılara Sunulması İçin Gerekli Geliştirme Yapılacak	% 100	% 100
E-Nabız Portalı Üzerinden, Belirlenen Kullanıcılara İçeriği Hazırlanan Anketlerin Uygulanabilmesi İçin Gerekli Altyapı Geliştirilecek	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 21- Teletıp ve Teleradyoloji Sistemine, Radyoloji Görüntülerinin Radyologlar Tarafından Mobil Ortamlarda Görüntülenebilmesi ve İncelenebilmesi İçin Mobil Görüntüleyici Uygulamalarının Eklenmesi	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Analiz Faaliyetleri Kapsamında Belirlenen Gereksinimlere Göre Radyologlar Tarafından Kullanılacak Teletıp Mobil Uygulaması Geliştirilecek	% 100	% 100
Teletıp Mobil Uygulamasının Pilot Çalışması Yapılacak	% 100	% 100
Teletıp Mobil Uygulaması Yaygınlaştırılacak	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 22- Tüm Özel Sağlık Tesislerinin Ruhsatlandırma Başvurusu Sürecindeki Belgelerinin Elektronik Ortamda Alınması	% 96	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Ruhsat Başvuruları E-Devlet Üzerinden Alınacak	% 95	% 95
Elektronik Ruhsat Belgesi Oluşturulacak	% 100	% 100
Yabancı Uyruklu Sağlık Çalışanlarının Çalışma İzin Belgeleri Elektronik Ortamda Verilecek	% 95	% 95
Medula Entegrasyonu ile Hekim Bilgilerinin Sistem Üzerinden Gönderimi Sağlanacak	% 95	% 95
Özel Sağlık Tesisleri Denetim İşlemlerinin Mobil Cihazlar Üzerinden Yapılması Sağlanacak	% 95	% 95
Ruhsatlandırma Süreçlerindeki Radyolojik Cihazların Uygunluğu Teyit Edilecek	%95	%95

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 23- Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamaları Klinik Uygulamaları Eğitimlerinin Düzenlenmesi	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp İyi Klinik Uygulama Eğitimleri 3 Ayrı Eğitim Olarak Planlanacak	% 100	% 100
Etik Kurulların Teşkil Edilmesi İçin Başvurular Alınacak	% 100	% 100
Etik Kurulların Dosyaları İncelenecek ve İlk Etik Kurulların Göreve Başlatılması Sağlanacak	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 24- Obezite Merkezi Sayısının 100'e Çıkarılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Obezite Merkezleri Standart Eğitim Çalışmaları Yapılacak	% 100	% 100
Obezite Merkezleri Veri Değerlendirme Çalışmaları Yapılacak	% 100	% 100
Obezite Merkezi Açılış Değerlendirme Çalışmaları Yapılacak	% 100	% 100
Obezite Merkezi Sayısı 75'den 100'e Çıkarılacak	100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 25- Yanık Merkezlerinin Açılması ve Usul Esaslarının Revizyonunun Yapılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Mevzuat Taslağına Nihai Halini Vermek Üzere Toplantı/Çalıştay Düzenlenecek	% 100	% 100
Mevzuat Taslağı, Hazırlama Usul Ve Esasları Çerçevesinde Görüşe Açılacak	% 100	% 100
Mevzuat Yayımlanacak	% 100	% 100
Merkezlerin Açılması ile İlgili Plan Bildirilecek	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 26- 93 adet 1. ve 2. Basamak Sağlık Tesisinin Yapılması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
29 Adet 1. ve 2. Basamak Sağlık Tesisinin Temeli Atılacak	29	% 100
64 Adet 1. ve 2. Basamak Sağlık Tesisinin İnşaatı Tamamlanacak	64	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 27- İlaç Tedarik Sürecinin Yönetilmesi Amacıyla İTS Üzerinden Bir Erken Uyarı Sisteminin Oluşturulması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
Oluşturulacak Erken Uyarı Sisteminin Çalışmasında Kullanılacak Algoritma Oluşturulacak	% 100	% 100
Algoritma ve İlaç Verileri Kullanılarak Teknik Çalışma Yapılacak	% 100	% 100

Eylem Adı	Gerçekleşme Oranı	
Eylem 28- 29.689 Sağlık Personelinin İstihdamının Sağlanması	% 100	
Planlanan (performans Hedefi)	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı
29.689 Sağlık Personeli İstihdam Edilecek	29.689	% 100

IV. KURUMSAL KABİLİYET VE KAPASİTENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

ÜSTÜNLÜKLER

- Nitelikli, uzman, etik değerleri benimsemiş, dinamik ve özverili çalışanlara sahip olması
- Geçmişe dayanan bilgi birikimine ve deneyimine sahip olması
- Kamuoyundaki olumlu imaj, idareye güven ve desteğin var olması
- Yaygın hizmet ağı ve afetlere karşı süratli reaksiyon gösterme becerisi
- Ülke dışı sağlık hizmetlerinde sağlanan başarı ve sağlık alanında gelişen dış ilişkiler
- Köklü bir kurum kültürünün ve kurumsallaşmış bir yapının olması
- Bütün kamu/özel kurum/kuruluşlar ile ulusal ve uluslararası kuruluşlar ile işbirliği imkanı
- Sağlık ile ilgili iş ve işlemlerin elektronik ortamda yapılıyor olması
- Aile hekimliği birimlerinin yaygınlığı, kolay ulaşılabilir olması
- Bilgi yönetim sisteminin olması nedeniyle bilgiye ulaşımın kolay olması
- Stratejik yönetim kültürünün benimsenmesi
- En üst politika yapıcıların politik kararlılığı
- Hükümet politikalarında halk sağlığına önem verilmesi
- Teknoloji transferine imkan veren yasal düzenlemelerin yapılmış olması (yerli aşı üretimi gibi)
- Hızlı karar alma, icra yetkisi ve yetkinliği
- Vatandaşların sağlık hizmetlerine erişiminde sağlanan fiziksel ve finansal kolaylıklar
- İnsani ve kalkınma yardımlarında sağlığın temel bir bileşen olması ve ülkemizin insani ve kalkınma yardımlarında liderler arasında yer alması
- Bakanlığımızın acil durumlar gibi kriz yönetimi ve hızlı müdahale gerektiren konulardaki geniş ve uluslararası işbirliğine açık tecrübesi,
- Altyapı ve hizmetlerin istenen düzeyde muhafaza edilmesi için gerekli gerekli finansman kaynaklarının varlığı
- Bilişim teknolojilerinden en iyi şekilde yararlanılması
- İnsan ve hizmet sunum odaklı çalışmaların yapılması

ZAYIFLIKLAR

- Sağlık personel sayısının sağlık hizmet talebi ve kurumsal ihtiyacı karşılayamaması
- Çalışan personelin motivasyonunu artırmaya yönelik uygulamalar olmaması
- Personel arasındaki yüksek lisans, doktora vb. eğitimlerini tamamlayanlardan yeteri kadar faydalanılmaması
- Yeniliklere ve değişime karşı zaman zaman direnç gösterilmesi
- Çalışan personele ait çalışma ve sosyal alanlarının yetersizliği
- Koruyucu hekimliğin öneminin toplum düzeyinde yeterli kavranmamış olması ve sağlık okuryazarlığının yetersizliği
- Yabancı dil bilgisi iyi düzeyde olan personelin yeterince bulunmaması
- Mesleki görev tanımlarının açık ve net olmaması,
- Sağlık araştırmalarının sınırlı olması,
- Sağlık personelinin coğrafi dağılımının dengesizliği
- Performansa dayalı ödeme sisteminin sistem amaçları, klinik kalite, memnuniyet ve operasyonel etkinlik ve verimlilik gibi göstergeler ile ilişkisinin yeterli olmaması.
- Sosyal imkânların yetersizliği (lojman, kantin, kreş, otopark, spor salonu vs.),

DEĞERLENDİRME

Dünya Sağlık Örgütü'ne göre bir ülkenin sağlık sistemi, herkese gerekli olan sağlık hizmetinin yüksek kalitede ve kanıta dayalı verilmesini sağlayacak şekilde tasarlanmalıdır. Bu hizmet etkili, karşılanabilir maliyette ve toplumca kabul gören tarzda olmalıdır. Sunulan sağlık hizmetlerinin günün şartlarına göre sürekli gözden geçirilmesi ve iyileştirici öneriler getirilmesi esastır.

Vatandaşlarımızın sağlık seviyesini geliştirme ve yükseltme vizyonuna katkı için, koruyucu sağlık hizmetlerinde farkındalık çalışmaları hızla devam etmektedir. Ülkemizde görülen en yaygın sağlık problemleriyle; kalp hastalıkları, kanser, ruh sağlığı, obezite, tütün ve madde bağımlılığı ile mücadelede koruyucu hekimlik çalışmaları ile devam etmiş ve önemli başarılar sağlanmıştır. Bulaşıcı olmayan hastalıklarla mücadele ulusal programlar üzerinden yürütülmeye devam etmiştir.

Anne ve bebek sağlığı açısından önemli olan doğum öncesi bakım ve doğumun sağlık kuruluşlarında yapılması, halkın farkındalık seviyesinin artırılması için yapılan çalışmaların da önemli iyileşmeler sağlanarak anne ve bebek ölüm oranlarında düşüşler sağlanmıştır. Bağışıklık kazandırmaya yönelik yürütülen çeşitli programların da etkisiyle yüksek aşılama hızlarına ulaşılmış ve ulaşılan bu seviyede aşılama hızının sürdürülebilirliği sağlanmıştır. Bulaşıcı hastalıkların kontrolü çalışmaları kararlılık ile sürdürülmüş ve önemli ilerlemeler sağlanmıştır.

Sağlığının korunması ve geliştirilmesine yönelik uygulamalar yürütülmekte, toplum ve bireyin sağlığını geliştirmek için gerekli eğitim ve araştırma faaliyetleri sürdürülmektedir.

Poliklinik ve acil servislerin etkinliğini artırabilmek için bütünleşik bir hizmet anlayışıyla öncelikle ideal poliklinik servis modeli tasarlanacaktır. Bu şekilde, hem sağlık personelinin verimliliğinin artırılması hem de hekim dışı rollerde kaynak planlaması güçlendirilecektir. Acil sağlık talebine yönelik cevaplama ve müdahale süreleri kısaltılacak, kaynak etkinliği sağlanmasına önem verilecektir.

V. ÖNERİ VE TEDBİRLER

- Merkez ve taşra teşkilatı arasında kurumsal hafıza ve kültürünün oluşturulması için birlikte çalışılabilirlik platformları oluşturulmalıdır.
- Sağlık tehdidi oluşturan acil durumlara yönelik iletişim ve müdahale algoritması oluşturulmalıdır.
- Paramedik eğitimlerinin lisans düzeyine çıkarılması sağlanmalı ve desteklenmelidir.
- UMKE personelinin uzmanlaşması sağlanmalıdır.
- Hastane Afet ve Acil Durum Planlarının (HAP) düzenli olarak yapılması sağlanmalı ve uygulanabilirliği artırılmalıdır.
- Geçici koruma altına alınanlara verilecek sağlık hizmetlerinin sunumu için gerekli tedbirler alınmalıdır.
- 112 acil hattını arayan asılsız çağrılarının önlenmesi amacıyla gerekli tedbirler alınmalıdır.
- Coğrafi ve hava şartları nedeniyle zor ulaşılan bölgelerde verilen acil sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi sağlanmalıdır.
- Koruyucu sağlık hizmetlerinin kalitesi artırılmaya devam edilerek vatandaşımıza daha etkili, verimli, süratli, kaliteli ve kanıta dayalı sağlık hizmeti sunumuna devam edilmelidir.
- Özel ihtiyacı olan kişilerin, özellikle engelli ve yaşlıların ihtiyaç duyduğu sağlık hizmetine daha kolay ulaşabilmesini sağlamaya yönelik paydaşlarla işbirliği geliştirilerek hizmet ihtiyacı olanların hizmete erişiminin devamlılığı sağlanmalıdır.
- Halk sağlığının korunması ve geliştirilmesi kapsamında tütün ve alkol kullanımı, obezite ve kronik hastalıklarla kararlılıkla mücadelenin sürdürülmesine devam edilmelidir.
- Bulaşıcı hastalıkların mücadelesinde erken uyarı ve cevap sistemi kapasitesi geliştirilmeli ve bağışıklama programları geliştirilerek sürdürülmelidir.
- Birinci basamak çalışmalarında beklenen başarının sağlanması ve izleme-değerlendirme mekanizmasının geliştirilmesine yönelik nitelikli personel istihdamı sağlanmalıdır.
- Hükümet politikası haline gelen çok paydaşlı sağlık sorumluluğu ile sağlığın korunması ve geliştirilmesi amacıyla paydaşlarla etkili şekilde çalışılmalıdır.
- Planlı ve verimli çalışmalar ile yapısal sorunların ağırlığı azaltılarak kurumsal yapının kısa sürede oluşması Bakanlığımız birimleriyle eşgüdümü yapılacak planlamalar ile sağlanmalıdır.
- İş Sürekliliği ve Felaket Kurtarma Merkezi kurulumu için maliyetine katlanılarak kuruluma hız verilmelidir.
- Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumunca yürütülen ve yine sağlık sisteminin en önemli paydaşlarından olan ilaç ve tıbbi cihaz tedarikçileri ve ürünlerinin takip edildiği sistemler eş güdüme dahil edilmelidir.
- Sağlık sektörüne özel yazılım geliştiren üreticilere geliştirme sürecinde teşvik ve yurtdışı pazarlara açılma konusunda destek sağlanmalıdır.

- Sağlık sisteminin en önemli paydaşlarından olan SGK ile eşgüdüm içerisinde çalışılmalı ve çalışmalar her seviyedeki yönetici tarafından desteklenmeli, takip edilmelidir.
- Etkin ve verimli bir şekilde kaynakların kullanılabilmesi için nitelikli iş gücü sayısı artırılmalıdır.
- Sağlık sektöründe uluslararası alanda markalaşma süreci desteklenmeli ve markalaşmış ürün sayısı artırılmalıdır.
- Sağlık personeli memnuniyetini artırıcı uygulamalar geliştirilmelidir.
- Sağlıkta şiddetin engellenmesi için önlemler artırılmalıdır.
- Sağlık personelinin yetkinliğini artırmaya yönelik çalışmaların çeşitliliği artırılmalıdır.
- Sağlık politikalarının gerçekleştirilmesi ve sorunların giderilmesi için çok paydaşlı yönetim modeli güçlendirilmelidir.
- Kamu alımlarında sağlık sektöründe yerli firmaların payı artırılmalıdır.

VI. EKLER

EK.1

İÇ KONTROL GÜVENCE BEYANI

Üst yönetici olarak yetkim dahilinde;

Bu raporda yer alan bilgilerin güvenilir, tam ve doğru olduğunu beyan ederim.

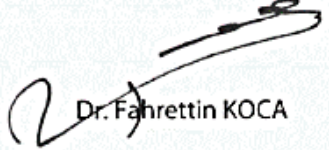
Bu raporda açıklanan faaliyetler için bütçe ile tahsis edilmiş kaynakların, planlanmış amaçlar doğrultusunda ve iyi mali yönetim ilkelerine uygun olarak kullanıldığını ve iç kontrol sisteminin işlemlerin yasallık ve düzenliliğine ilişkin yeterli güvenceyi sağladığını bildiririm.

Bu güvence, üst yönetici olarak sahip olduğum bilgi ve değerlendirmeler, iç kontroller, iç denetçi raporları ile Sayıştay raporları gibi bilgim dâhilindeki hususlara dayanmaktadır.

Burada raporlanmayan, idarenin menfaatlerine zarar veren herhangi bir husus hakkında bilgim olmadığını beyan ederim.

Ankara

Şubat 2020

Dr. Fahrettin KOCA

İÇ KONTROL GÜVENCE BEYANI

Üst yönetici olarak yetkim dahilinde;

Bu raporda yer alan bilgilerin güvenilir, tam ve doğru olduğunu beyan ederim.

Bu raporda açıklanan faaliyetler için bütçe ile tahsis edilmiş kaynakların, planlanmış amaçlar doğrultusunda ve iyi mali yönetim ilkelerine uygun olarak kullanıldığını ve iç kontrol sisteminin işlemlerin yasallık ve düzenliliğine ilişkin yeterli güvenceyi sağladığını bildiririm.

Bu güvence, üst yönetici olarak sahip olduğum bilgi ve değerlendirmeler, iç kontroller, iç denetçi raporları ile Sayıştay raporları gibi bilgim dâhilindeki hususlara dayanmaktadır.

Burada raporlanmayan, idarenin menfaatlerine zarar veren herhangi bir husus hakkında bilgim olmadığını beyan ederim.

Ankara

Şubat 2020

Prof. Dr. Muhammet GÜVEN

Bakan Yardımcısı

İÇ KONTROL GÜVENCE BEYANI

Üst yönetici olarak yetkim dahilinde;

Bu raporda yer alan bilgilerin güvenilir, tam ve doğru olduğunu beyan ederim.

Bu raporda açıklanan faaliyetler için bütçe ile tahsis edilmiş kaynakların, planlanmış amaçlar doğrultusunda ve iyi mali yönetim ilkelerine uygun olarak kullanıldığını ve iç kontrol sisteminin işlemlerin yasallık ve düzenliliğine ilişkin yeterli güvenceyi sağladığını bildiririm.

Bu güvence, üst yönetici olarak sahip olduğum bilgi ve değerlendirmeler, iç kontroller, iç denetçi raporları ile Sayıştay raporları gibi bilgim dâhilindeki hususlara dayanmaktadır.

Burada raporlanmayan, idarenin menfaatlerine zarar veren herhangi bir husus hakkında bilgim olmadığını beyan ederim.

Ankara

Şubat 2020

Prof. Dr. Emine ALP MEŞE

Bakan Yardımcısı

İÇ KONTROL GÜVENCE BEYANI

Üst yönetici olarak yetkim dahilinde;

Bu raporda yer alan bilgilerin güvenilir, tam ve doğru olduğunu beyan ederim.

Bu raporda açıklanan faaliyetler için bütçe ile tahsis edilmiş kaynakların, planlanmış amaçlar doğrultusunda ve iyi mali yönetim ilkelerine uygun olarak kullanıldığını ve iç kontrol sisteminin işlemlerin yasallık ve düzenliliğine ilişkin yeterli güvenceyi sağladığını bildiririm.

Bu güvence, üst yönetici olarak sahip olduğum bilgi ve değerlendirmeler, iç kontroller, iç denetçi raporları ile Sayıştay raporları gibi bilgim dâhilindeki hususlara dayanmaktadır.

Burada raporlanmayan, idarenin menfaatlerine zarar veren herhangi bir husus hakkında bilgim olmadığını beyan ederim.

Ankara

Şubat 2020

Dr. Şuayip BEKİNCİ
Bakan Yardımcısı

İÇ KONTROL GÜVENCE BEYANI

Üst yönetici olarak yetkim dahilinde;

Bu raporda yer alan bilgilerin güvenilir, tam ve doğru olduğunu beyan ederim.

Bu raporda açıklanan faaliyetler için bütçe ile tahsis edilmiş kaynakların, planlanmış amaçlar doğrultusunda ve iyi mali yönetim ilkelerine uygun olarak kullanıldığını ve iç kontrol sisteminin işlemlerin yasallık ve düzenliliğine ilişkin yeterli güvenceyi sağladığını bildiririm.

Bu güvence, üst yönetici olarak sahip olduğum bilgi ve değerlendirmeler, iç kontroller, iç denetçi raporları ile Sayıştay raporları gibi bilgim dâhilindeki hususlara dayanmaktadır.

Burada raporlanmayan, idarenin menfaatlerine zarar veren herhangi bir husus hakkında bilgim olmadığını beyan ederim.

Ankara

Şubat 2020

Halil ELDEMİR
Bakan Yardımcısı

EK.2

MALİ HİZMETLER BİRİM YÖNETİCİSİ BEYANI

Strateji Geliştirme Başkanı olarak yetkim dahilinde;

Bu idarede, faaliyetlerin mali yönetim ve kontrol mevzuatı ile diğer mevzuata uygun olarak yürütüldüğünü, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılmasını temin etmek üzere iç kontrol süreçlerinin işletildiğini, izlendiğini ve gerekli tedbirlerin alınması için düşünce ve önerilerimin zamanında üst yöneticiye raporlandığını beyan ederim.

İdaremizin 2019 yılı Faaliyet Raporunun "III/A- Mali Bilgiler" bölümünde yer alan bilgilerin güvenilir, tam ve doğru olduğunu teyit ederim.

Ankara

Şubat 2020

Dr. Abdulvahit SÖZÜER

Strateji Geliştirme Başkanı

TABLO 1.12 BİLANÇO

Kurum Kodu : 15.0	Adı : SAĞLIK BAKANLIĞI	Yılı : 2019	
		N Yılı 2019	N Yılı 2019
AKTİF HESAPLAR		PASİF HESAPLAR	
1 DÖNEN VARLIKLAR		3.099.808.722,21	639.957.317,38
10 HAZIR DEĞERLER		328.843.700,75	275.774.635,28
100 KASA HESABI	19.429,03		907.531.020,92
102 BANKA HESABI	3.140.796,11		-631.756.385,64
103 VERİLEN ÇEKLER VE GÖNDERİME EMİRLERİ HESABI (-)	-3.476.857,14		
104 PROJE ÖZEL HESABI	320.865.875,53		141.895.322,84
105 DÖVİZ HESABI	2.672,42		30.352.218,55
108 DİĞER HAZIR DEĞERLER HESABI	8.291.784,80		111.543.104,29
12 FAALİYET ALACAKLARI	2.148.878,91		114.293.176,78
120 GELİRLERDEN ALACAKLAR HESABI	1.747.358,71		25.099.400,20
121 GELİRLERDEN TAKİPLİ ALACAKLAR HESABI	21.299,87		89.193.776,58
126 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI	358.577,13		
127 DİĞER FAALİYET ALACAKLARI HESABI	21.643,20		
14 DİĞER ALACAKLAR	59.170.592,57		59.020.512,39
140 KİŞİLERDEN ALACAKLAR HESABI	59.170.592,57		52.518.068,80
15 STOKLAR	1.544.329.291,80		45.215.448,22
150 İLK MADDE VE MALZEME HESABI	1.543.556.207,29		45.215.448,22
157 DİĞER STOKLAR HESABI	773.084,51		
16 ÖN ÖDEMELER	1.165.192.512,48		190,00
162 BÜTÇE DIŞI AVANS VE KREDİLER HESABI	1.082.369.062,20		190,00
164 AKREDİTİFLER HESABI	14.058.869,46		
167 DOĞRUDAN DIŞ PROJE KREDİ KULLANIMLARI AVANS VE AKR	68.764.580,82		
18 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	115.458,56		7.610.585.274,87
180 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER HESABI	115.458,56		7.246.106.242,87
19 DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	8.287,14		26.498.526.457,58
197 SAYIM NOKSANLARI HESABI	8.287,14		-19.252.420.214,71
3 KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR			5.069.333,09
30 KISA VADELİ İÇ MALİ BORÇLAR			5.069.333,09
307 FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR HESABI			
308 ERTELENMİŞ FİNANSAL KİRALAMA BORÇLANIMA MALİYETLERİ HESABI			
32 FAALİYET BORÇLARI			359.409.698,91
320 BÜTÇE EMANETLERİ HESABI			359.409.698,91
325 NAKİT TALEP VE TAHSİSLERİ HESABI			
33 EMANET YABANCI KAYNAKLAR			359.409.698,91
330 ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI			
333 EMANETLER HESABI			
36 ÖDENECEK DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER			359.409.698,91
361 ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ HESABI			
362 FONLAR VEYA DİĞER KAMU İD ADINA YAPILAN TAHSİLAT HESABI			
363 KAMU İDARELERİ PAYLARI HESABI			
37 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI			359.409.698,91
372 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI HESABI			
38 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI			359.409.698,91
380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER HESABI			
39 DİĞER KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR			359.409.698,91
397 SAYIM FAZLALARI HESABI			
4 UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR			359.409.698,91
40 UZUN VADELİ İÇ MALİ BORÇLAR			
407 FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR HESABI			
408 ERTELENMİŞ FİNANSAL KİRALAMA BORÇLANIMA MALİYETLERİ HESABI			
43 DİĞER BORÇLAR			359.409.698,91
430 ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI			
47 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI			359.409.698,91
472 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI HESABI			

TABLO 1.12 BİLANÇO

Kurum Kodu : 15.0	Adı : SAĞLIK BAKANLIĞI	Yılı : 2019	
		N Yılı 2019	N Yılı 2019
AKTİF HESAPLAR		PASİF HESAPLAR	
2 DURAN VARLIKLAR	20.454.618.647,67	5 ÖZ KAYNAKLAR	15.303.884.777,63
22 FAALİYET ALACAKLARI	2.338.165,63	50 NET DEĞER	9.512.483.215,12
226 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI	2.338.165,63	500 NET DEĞER HESABI	9.512.483.215,12
24 MALİ DURAN VARLIKLAR	0,00	51 DEĞER HAREKETLERİ	160.143.325.793,67
242 DÖNER SERMAYELİ KURULUŞLARA YATIRILAN SERMAYELER H	10.000.000.000,00	519 DEĞER HAREKETLERİ SONUÇ HESABI	160.143.325.793,67
247 SERMAYE TAAHHÜTLERİ HESABI (-)	-10.000.000.000,00	57 GEÇMİŞ YILLAR OLUMLU FAALİYET SONUÇLARI	30.679.226.111,74
25 MADDİ DURAN VARLIKLAR	20.547.242.532,18	570 GEÇMİŞ YILLAR OLUMLU FAALİYET SONUÇLARI HESABI	30.679.226.111,74
250 ARAZI VE ARSALAR HESABI	1.225.435.162,17	58 GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI	-139.074.314.738,83
251 YERALTI VE YERÜSTÜ DÜZENLERİ HESABI	1.538.258,85	580 GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI HESABI (	-139.074.314.738,83
252 BİNALAR HESABI	18.333.154.238,62	59 DÖNEM FAALİYET SONUÇLARI	-45.956.835.604,07
253 TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR HESABI	5.984.033.693,15	591 DÖNEM OLUMSUZ FAALİYET SONUCU HESABI (-)	-45.956.835.604,07
254 TAŞITLAR HESABI	994.123.995,40		
255 DEMİRBAŞLAR HESABI	3.344.601.907,28		
257 BİRİKİMİŞ AMORTİSMANLAR HESABI (-)	-22.280.015.010,31		
258 YAPILMAMAKTA OLAN YATIRIMLAR HESABI	12.944.370.287,02		
26 MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	-52.502,38		
260 HAKLAR HESABI	52.424.084,49		
264 ÖZEL MALİYETLER HESABI	260.112,53		
267 DİĞER MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR HESABI	4.705.171,89		
268 BİRİKİMİŞ AMORTİSMANLAR HESABI (-)	-57.441.871,29		
29 DİĞER DURAN VARLIKLAR	-94.909.547,76		
294 ELDEN ÇIKARILACAK STOKLAR VE MADDİ DURAN VARLIKLAR	571.419.995,85		
299 BİRİKİMİŞ AMORTİSMANLAR HESABI (-)	-666.329.543,61		
AKTİF TOPLAMI	23.554.427.369,88	PASİF TOPLAMI	23.554.427.369,88
Bilanço Dipnotları :			
910 ALINAN TEMİNAT MEKTUPLARI HESABI	1.312.214.875,09		
911 ALINAN TEMİNAT MEKTUPLARI EMANETLERİ HESABI	1.312.214.875,09		
920 GİDER TAAHHÜTLERİ HESABI	13.929.456.925,25		
921 GİDER TAAHHÜTLERİ KARŞILIĞI HESABI	13.929.456.925,25		
922 KAMU-ÖZEL İŞ BİRLİĞİ MODELİ TAAHHÜTLERİ HESABI	6.403.085.582,80		
923 KAMU-ÖZEL İŞ BİRLİĞİ MODELİ TAAHHÜTLERİ KARŞILIĞI HESABI	6.403.085.582,80		
948 BAŞKA BİRİMLER ADINA İZLENEN ALACAKLAR HESABI	1.469.066.201,65		
949 BAŞKA BİRİMLER ADINA İZLENEN ALACAK EMANETLERİ HESABI	1.469.066.201,65		
998 DİĞER NAZIM HESAPLAR HESABI	79.574.895,29		
999 DİĞER NAZIM HESAPLAR KARŞILIĞI HESABI	79.574.895,29		

TABLO 1.11 BÜTÇE GELİRLERİNİN EKONOMİK SINIFLANDIRILMASI

Kurum Kodu : 15.0		Adı : SAĞLIK BAKANLIĞI		Yılı : 2019
Ekonomik Kodlar		BÜTÇE GELİRİNİN TÜRÜ		Cari Yıl (N)
800		BÜTÇE GELİRLERİ HESABI		4.849.999.204,64
800	01	Vergi Gelirleri		4.565.264.972,38
800	01	01	Gelir ve Kazanç Üzerinden Alınan Vergiler	3.887.229.802,19
800	01	03	Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri	356.798.012,86
800	01	05	Damga Vergisi	319.107.282,38
800	01	06	Harçlar	2.129.874,95
800	01	09	Başka Yerde Sınıflandırılmayan Vergiler	0,00
800	03	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri		20.014.452,97
800	03	01	Mal ve Hizmet Satış Gelirleri	2.357.248,46
800	03	02	Malların kullanma veya faaliyette bulunma izni ge	393.413,80
800	03	04	Kurumlar Hasılatı	1.356,85
800	03	05	Kurumlar Karları	0,00
800	03	06	Kira Gelirleri	17.243.911,74
800	03	09	Diğer Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	18.522,12
800	04	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler		367.696,53
800	04	04	Kurumlardan ve Kişilerden Alınan Yardım ve Bağışla	367.696,53
800	04	06	Özel Gelirler	0,00
800	05	Diğer Gelirler		264.346.148,54
800	05	01	Faiz Gelirleri	1.225.219,56
800	05	02	Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar	1.292.879,15
800	05	03	Para Cezaları	35.851.811,83
800	05	09	Diğer Çeşitli Gelirler	225.976.238,00
800	06	Sermaye Gelirleri		5.934,22
800	06	01	Taşınmaz Satış Gelirleri	0,00
800	06	02	Taşınır Satış Gelirleri	5.934,22
800	06	09	Diğer Sermaye Satış Gelirleri	0,00
810		BÜTÇE GELİRLERİNDEN RET VE İADELER HESABI		1.191.227.925,20
810	01	Vergi Gelirlerinden Ret ve İadeler		1.178.219.145,64
810	01	01	Gelir ve Kazanç Üzerinden Alınan Vergiler	1.177.320.956,06
810	01	03	Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri	122.476,86
810	01	05	Damga Vergisi	760.806,17
810	01	06	Harçlar	14.906,55
810	03	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri		356.094,64
810	03	01	Mal ve Hizmet Satış Gelirleri	88.602,10
810	03	02	Malların kullanma veya faaliyette bulunma izni ge	5.319,00
810	03	04	Kurumlar Hasılatı	155,40
810	03	06	Kira Gelirleri	262.018,14
810	05	Diğer Gelirlerden Ret ve İadeler		12.652.684,92

TABLO 1.11 BÜTÇE GELİRLERİNİN EKONOMİK SINIFLANDIRILMASI

Kurum Kodu : 15.0	Adı : SAĞLIK BAKANLIĞI	Yılı : 2019
Ekonomik Kodlar	BÜTÇE GELİRİNİN TÜRÜ	Cari Yıl (N)
810 05 01	Faiz Gelirleri	11.324,75
810 05 03	Para Cezaları	646.088,03
810 05 09	Diğer Çeşitli Gelirler	11.995.272,14
NET BÜTÇE GELİRLERİ TOPLAMI :		3.658.771.279,44

Dipnot: Bu tablo kurumunuz kurumsal kodları kullanılmak suretiyle oluşturulmuş muhasebe fişlerinde yer alan genel bütçe gelirlerinden oluşturulmuştur

TABLO 1.13 FAALİYET SONUÇLARI TABLOSU

Kurum Kodu : 15.0		Adı : SAĞLIK BAKANLIĞI		Yılı : 2019	
Ekonomik Kodlar	GİDERİN TÜRÜ	Cari Yıl (N)	Ekonomik Kodlar	GELİRİN TÜRÜ	Cari Yıl (N)
630	GİDERLER HESABI	51.513.843.509,83	600	GELİRLER HESABI	6.748.236.356,96
630 01	Personel Giderleri	21.574.255.750,30	600 01	Vergi Gelirleri	4.565.299.193,54
630 01 01	Memurlar	16.286.276.947,96	600 01 01	Gelir ve Kazanç Üzerinden Alınan Vergiler	3.887.237.359,20
630 01 02	Sözleşmeli Personel	4.451.088.391,32	600 01 03	Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri	356.826.108,42
630 01 03	İşçiler	589.139.705,76	600 01 05	Damga Vergisi	319.105.850,97
630 01 04	Geçici Personel	247.732.424,03	600 01 06	Harcılar	2.129.874,95
630 01 05	Diğer Personel	38.281,23	600 01 09	Başka Yerde Sınıflandırılmayan Vergiler	0,00
630 02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	4.830.164.821,18	600 03	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	27.690.987,58
630 02 01	Memurlar	4.057.402.094,14	600 03 01	Mal ve Hizmet Satış Gelirleri	2.358.828,96
630 02 02	Sözleşmeli Personel	654.117.510,76	600 03 02	Malların kullanma veya faaliyette bulunma izni ge	393.413,80
630 02 03	İşçiler	117.803.495,60	600 03 04	Kurumlar Hasılatı	7.657.870,49
630 02 04	Geçici Personel	22.789,47	600 03 05	Kurumlar Karıları	0,00
630 02 99	Sosyal Güvenlik Primi Ödemeleri Gecikme Cezası ve Zamları	818.931,21	600 03 06	Kira Gelirleri	17.261.759,87
630 03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	13.465.098.933,77	600 03 09	Diğer Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	19.114,46
630 03 01	Üretim Yönelik Mal ve Malzeme Alımları	2.448.414,49	600 04	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	663.062.916,30
630 03 02	Tüketim Yönelik Mal ve Malzeme Alımları	338.005.507,37	600 04 01	Yurt Dışından Alınan Bağış ve Yardımlar	331.078.407,58
630 03 03	Yolluklar	151.508.394,49	600 04 03	Diğer İdarelerden Alınan Bağış ve Yardımlar	12.046.911,24
630 03 04	Görev Giderleri	151.519.590,72	600 04 04	Kurumlardan ve Kişilerden Alınan Yardım ve Bağışla	318.468.953,89
630 03 05	Hizmet Alımları	12.476.089.627,31	600 04 05	Proje Yardımları	1.468.643,59
630 03 06	Temsil ve Tanıtım Giderleri	754.528,08	600 04 06	Özel Gelirler	0,00
630 03 07	Menkul Mal, Gayrimaddi Hak Alım, Bakım ve Onarım	63.551.077,50	600 05	Diğer Gelirler	1.126.368.710,02
630 03 08	Gayrimenkul Mal Bakım ve Onarım Giderleri	2.889.819,95	600 05 01	Faiz Gelirleri	2.906.820,80
630 03 09	Tedavi ve Cenaze Giderleri	278.331.973,86	600 05 02	Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar	1.292.879,15
630 04	Faiz Giderleri	115.849.541,76	600 05 03	Para Cezaları	36.205.539,76
630 04 20	Cari Transferler	115.849.541,76	600 05 09	Diğer Çeşitli Gelirler	1.085.963.470,31
630 05	Hazine Yardımları	8.976.000,00	600 06	Sermaye Gelirleri	0,00
630 05 02	Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler	139.939.600,57	600 06 01	Menkul Kıymet ve Varlık Gelirleri	0,00
630 05 03	Hane Halkına Yapılan Transferler	1.442.474,65	600 06 03	Değer ve Miktar Değişimleri Gelirleri	65.564.996,13
630 05 04	Yurtdışına Yapılan Transferler	55.538.430,61	600 11	Döviz Mevcudunun Değerlenmesinde Oluşan Olumlu Kur	62.334.811,01
630 05 06	Sermaye Transferleri	664.506.415,51	600 11 01	Menkul Kıymet ve Varlıkların Değer Oluşan Olumlu Farklar	3.165.000,00
630 07	Yurtiçi Sermaye Transferleri	657.620.795,51	600 11 02	Kur Değişikliği Dışındaki Değ. ve Mik. Değişimi Kaynak. Gelir	825,00
630 07 01	Yurtiçi Sermaye Transferleri	657.620.795,51	600 11 08	Diğer Değer ve Miktar Değişimleri Gelirleri	64.360,12

TABLO 1.13 FAALİYET SONUÇLARI TABLOSU

Kurum Kodu : 15.0		Adı : SAĞLIK BAKANLIĞI		Yılı : 2019	
Ekonomik Kodlar	GİDERİN TÜRÜ	Carı Yılı (N)	Ekonomik Kodlar	GELİRİN TÜRÜ	Carı Yılı (N)
630 07 02	Yurtdışı Sermaye Transferleri	6.885.620,00	600 15	Konusu Kalmayan Karşılık Gelirleri	362.974,09
630 11	Değer ve Miktar Değişimleri Giderleri	10.615.370,16	600 15 04	Kıdem Tazminatı Karşılıklarından Kaynaklananlar	362.974,09
630 11 01	Döviz Mevduatının Değerlenmesinde Oluşan Olumsuz Ku	7.385.240,97	600 25	Kamu İd Bedelsiz Olarak Alınan Mali Olmayan VEİEd Gel	299.886.579,30
630 11 02	Menkul Kıymet ve Varlıkların Değeri. Oluşan Olumsuz Fark.	49.452,33	600 25 01	Gen Bütçeye Kamu İd Bedelsiz Olarak Alınan Mali Olmayan VEİEd Gel	266.454.986,97
630 11 03	Stokların Değerlenmesinde Oluşan Olumsuz Farklar	7.306,20	600 25 02	Özel Bütçeye Kamu İd Bedelsiz Olarak Alınan Mali Olmayan VEİEd Gel	29.067.778,88
630 11 99	Diğer Değer ve Miktar Değişimleri Giderleri	3.173.370,66	600 25 03	Düz ve Den Kur Bedelsiz Olarak Alınan Mali Olmayan VEİEd Gel	2.564.765,25
630 13	Amortisman Giderleri	7.454.024,645,34	600 25 04	Sosyal Güven Kurumundan Alınan Mali Olmayan VEİEd Gel	1.239,00
630 13 01	Maddi Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	7.278.513,883,38	600 25 05	Mahallî İd Bedelsiz Olarak Alınan Mali Olmayan VEİEd Gel	1.797.809,20
630 13 02	Maddi Olmayan Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	4.145.416,78	610	İNDİRİM, İADE VE İSKONTOLAR HESABI	1.191.228.451,20
630 13 03	Diğer Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	171.365,345,18	610 01	Vergi Gelirlerinin Ret ve İadesinden Kay	1.178.219.145,64
630 14	İlk Madde ve Malzeme Giderleri	1.619.303,972,23	610 01 01	Gelir ve Kazanç Üzerinden Alınan Vergiler	1.177.320.956,06
630 14 01	Kırtasiye Malzemeleri	26.274.865,13	610 01 03	Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri	122.476,86
630 14 02	Beslenme, Gıda Amaçlı ve Mutfakta Kullanılan Tüketim Malzeme	1.716.415,59	610 01 05	Damga Vergisi	760.806,17
630 14 03	Tıbbi ve Laboratuvar Sarf Malzemeleri	1.365.154.966,76	610 01 06	Harçlar	14.906,55
630 14 04	Yakıtlar, Yakıt Katkıları ve Katkı Yağlar	23.919.385,28	610 03	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinin Ret ve İadesinden Kay	356.094,64
630 14 05	Temizleme Ekipmanları	22.575.147,72	610 03 01	Mal ve Hizmet Satış Gelirleri	88.602,10
630 14 06	Giyecek, Mevzuat ve Tuhafiyeye Malzemeleri	41.019.838,43	610 03 02	Malları kullanma veya faaliyette bulunma izni ge	5.319,00
630 14 07	Yiyecek	1.478.183,28	610 03 04	Kurumlar Hasılatı	155,40
630 14 08	İçecek	297.457,98	610 03 06	Kira Gelirleri	262.018,14
630 14 09	Canlı Hayvanlar	20.380,46	610 05	Diğer Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Gid	12.653.210,92
630 14 10	Zirai Maddeler	1.074.737,64	610 05 01	Faiz Gelirleri	11.324,75
630 14 11	Yem	309.600,00	610 05 03	Para Cezaları	646.614,03
630 14 12	Bakım Onarım ve Üretim Malzemeleri	34.842.258,12	610 05 09	Diğer Çeşitli Gelirler	11.995.272,14
630 14 13	Yedek Parçalar	53.862.699,65			
630 14 14	Nakil Vasıtaları Lastikleri	1.841.802,60			
630 14 15	Değişim, Bağış ve Satış Amaçlı Yayınlar	176.992,37			
630 14 16	Spor Malzemeleri Grubu	481.301,71			
630 14 17	Basınçlı Ekipmanlar	211.222,94			
630 14 99	Diğer Tüketim Amaçlı Malzemeler	44.066.716,57			
630 15	Karşılık Giderleri	33.454.326,80			
630 15 04	Kıdem Tazminatı Karşılıkları	33.454.185,20			
630 15 05	4632 S.K. BES Devlet Katkısı Karşılıkları	141,60			
630 20	Silinen Alacaklardan Kaynaklanan Giderler	1.837.730,60			
NET GELİR TOPLAMI :					5.557.007.905,76

TABLO 1.13 FAALİYET SONUÇLARI TABLOSU

Kurum Kodu : 15.0		Adı : SAĞLIK BAKANLIĞI		Yılı : 2019	
Ekonomik Kodlar	GİDERİN TÜRÜ	Cari Yıl (N)	Ekonomik Kodlar	GELİRİN TÜRÜ	Cari Yıl (N)
630 20 01	Gelirlerden Alacaklardan Silinenler	39.160,43			
630 20 02	Kişilerden Alacaklardan Silinenler	1.798.570,17			
630 25	Kamu İd Bedelsiz Ol Devr Mali Olmayan Varlıklardan Kay Gid	128.628.594,27			
630 25 01	Genel Bütçe Kap Kamu İdarelerine Bedelsiz Olarak Dev Var KayGid	123.948.330,80			
630 25 02	Özel Bütçe Kap Kamu İd Bedelsiz Olarak Dev Var KayGid	2.990.541,82			
630 25 03	Düz ve Den Kurumlara Bedelsiz Olarak Dev Var KayGid	1.143.088,49			
630 25 04	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Bedelsiz Olarak Dev Var KayGid	61.700,04			
630 25 05	Mahalli İdarelere Bedelsiz Olarak Dev Var KayGid	484.933,12			
630 30	Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	1.150.856.484,31			
630 30 06	Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	1.150.856.484,31			
630 99	Diğer Giderler	259.350.417,77			
630 99 94	Hazine Taşınmazlarının Satışından Mahalli İdarelere Paylar	0,04			
630 99 99	Yukarıda Tanımlanmayan Diğer Giderler	259.350.417,73			
GİDERLER TOPLAMI :		51.513.843.509,83			
GİDERLER TOPLAMI(A)		51.513.843.509,83			
GELİRLER TOPLAMI(B)		6.748.236.356,96			
İNDİRİM :İADE;İSKONTO TOPLAMI (C)		1.191.228.451,20	NET GELİR (D= B- C)		
		5.557.007.905,76	FAALİYET SONUCU D- A		-45.956.835.604,07